

انتخاب اعضای شورای عالی هشتم جامعه حسابداران رسمی ایران بودیم. در نظر داشتیم در شماره‌ی جاری گزارش برگزاری این مجامع و برنامه‌های منتخبان شورای هشتم را به منظور آگاهی اعضای محترم جامعه منتشر سازیم اما با توجه به تشریفات قانونی جاری متأسفانه تا آخرین لحظات انتشار نشریه، این مهم امکان‌پذیر نشد. از این رو، به منظور آن که انتشار فصلنامه پیش از این با تأخیر مواجه نشود، شماره‌ی بعدی نشریه را این موضوع اختصاص داده‌ایم.

در گذشت آقایان
علی افرا و عبدالله هانی
اعضای گرانقدر
جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران
را به همکاران و بستگان محترم
تسلیم می‌گوییم.
فصلنامه‌ی حسابدار رسمی

ISSN: ۱۷۵۸-۱۷۳۵

صاحب امتیاز:
جامعه حسابداران رسمی ایران

مدیر مسئول:
سیدمحمد علوی

شورای سیاست‌گذاری (به ترتیب الفبا):

سعید جمشیدی فرد
غلامرضا شجری
رحمت‌اله صادقیان
حجت‌اله صیدی
سیدمحمد علوی
کاظم وادی زاده

زیر نظر هیأت تحریریه

همکار تحریریه:
مژده کدخدایی

امور اجرایی:
سمیرا آرین‌نژاد

طراح و صفحه‌آرا:
علی قاصدی

لیتوگرافی و چاپ:
ایران مصور

شماره پنجاه و هشت | تابستان ۱۴۰۱
انتشار: مهر ۱۴۰۱

نظرات و دیدگاه‌های مطرح‌شده،
در مقالات الزاماً دیدگاه جامعه
حسابداران رسمی ایران نیست؛
مگر در مواردی که قید می‌شود.

نشریه‌ی حسابدار رسمی در ارزیابی
مقالات، حسب مورد، از نظرگاه‌های
اعضای جامعه‌ی حسابداران
رسمی ایران و سایر خبرگان حرفه
حسابداری و حسابرسی سود می‌برد.
نشریه در اصلاح و ویرایش مطالب آزاد است.

نشانی: تهران، خیابان سپهبد
قرنی، نرسیده به پل کریم‌خان زند
خیابان شهید امانی، پلاک چهار،
جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران

تلفن: ۴۲۹۲۵ نمابر: ۸۸۸۰۱۹۱۰

www.iacpa.ir

hesabdarrasmi@iacpa.ir

@iacpainfo

مقررات

ابهام در مالکیت و مدیریت بنگاه‌ها و مقررات جدید ناظر بر حرفه‌ی حسابرسی
سعید جمشیدی فرد

۴

تریبون آزاد

بازنگری قوانین و مقررات حرفه‌ی حسابرسی
مهرداد جبّاری، سعید جمشیدی فرد، غلامحسین دوانی، حمیدرضا کیهانی، هوشنگ نادریان

۵

کلیات طرح قانون جامع حسابرسی و حسابداری
محمدرضا پورابراهیمی

۱۸

داوه‌نگاری

هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های عام PCAOB در یک نگاه
سید محمد علوی

۲۳

جستار

نگارش گزارش حسابرس
مرتضی اسدی- ساناز حجی

۲۵

کنش

فرایند تعیین صلاحیت حسابداران رسمی در نقاط مختلف جهان
امیرهادی معنوی مقدم، محمدحسین قائمی، کیهان مهمام

۴۰

بررسی تطبیقی الزامات ارائه‌ی گزارش پایداری در کشورهای مختلف و مسیر آتی این نوع از گزارشگری
الهام حمیدی - مجید رستگار

۵۲

نکات مهم در گفت‌وگوهای سال ۲۰۲۱ با رؤسای کمیته‌های حسابرسی
ترجمه: مزده کدخدایی و الهه مهدوی

۶۰

دور دنیا

دور دنیا

۷۰

اطلاع‌رسانی

گزارش جلسات شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران

۸۲

فهرست مؤسسات حسابرسی عضو جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران
(دوازدهم مهر ماه ۱۴۰۱)

۸۷

سعید جمشیدی فرد

ابهام در مالکیت و مدیریت بنگاه‌ها و مقررات جدید ناظر بر حرفه‌ی حسابرسی^۱

۲۱ سال از زمانی که جامعه‌ی حسابداران رسمی تشکیل شد می‌گذرد. بذر این نهال از قبل با طرح و تلاش جامعه حرفه‌ای و پیش‌کسوتان آماده و حسب نیاز دولت در سال ۱۳۷۲ کاشته شد و در دوم شهریورماه سال ۱۳۸۰ با حضور زنده‌یاد دکتر فضل‌الله اکبری و وزیر وقت امور اقتصادی و دارایی و با پیام رییس‌جمهور وقت با برگزاری اولین مجمع عمومی جامعه حسابداران رسمی ایران جوانه زد و اکنون با بیش از دو دهه حضور فعال به سرمایه‌ی اجتماعی و درختی قطور تبدیل شده است. این روزها یکی از بحث‌های مهم جامعه و حرفه‌ی حسابرسی، بازنگری در مقررات است که پس از طی روند تدریجی بلوغ نهادی حرفه، تغییرات محیط اقتصادی تجدید نظر در قوانین و مقررات را اجتناب ناپذیر می‌نمایند. با این حال، یکپارچه ندیدن بازنگری و محدود کردن آن به تنها حسابرسی و زنجیره‌ی انتهایی کیفیت گزارشگری مالی و حسابرسی یقیناً نتیجه مطلوبی را بدست نداده و اهداف مقرر و اظهاری در پیش نویسه‌های متعدد را تأمین نخواهد کرد چرا که ظرفیت بسیاری از انتظارات بخشهای دیگر موثر بر ایجاد انضباط و نظم مالی است.

به نظر می‌آید مشکلاتی که اکنون در این مسیر قرار دارد بیشتر متوجه بخش‌های مالکیت و مدیریت است تا حسابرسان. ابهام‌هایی که در نوع مالکیت خصوصی و دولتی و حاکمیتی و عمومی و تعدد ذی‌نفعان (بیش از حد لازم) وجود دارد تبعاً بر بخش مدیریت اثر می‌گذارد. این در حالی است که محصول کار حسابداری و حسابرسی ابهام زدایی و شفافیت است. مجمل و مبهم بودن نوع و ساختار مالکیت و به تبع آن مدیریت سولاتی را مطرح می‌کند که مدیر منتخب کدام مالک و ذینفع است، مخاطب پاسخ‌گویی مدیران چه کسانی هستند و در نتیجه انتظارات از گزارشگری حسابرسان در خصوص عملکرد مالی مدیریت آیا در شرایط اجمالی و پیچیده بجا و موافق منطق ادبیات حرفه‌ای است.

ابهام در مفهوم مالکانه و پیچیدگی مدیریت و بی‌پناهی حسابرسان باعث شده که تناسب تخلف و تنبیه ناهمگون جلوه نموده و بعضاً به به سمت شوشتر نشانه می‌رود. در بسیاری از موارد مشکلات عمدتاً از حوزه مدیریت بنگاه‌ها ناشی می‌شود لیکن در مقایسه با حسابرسی کمترین توجه در زنجیره‌ی کیفیت گزارشگری مالی به مدیریت می‌شود. کمتر سهم و نقش مدیریت در انحرافات و سوء جریانات طرح می‌شود، اینکه ساختار حاکمیت شرکتی برقرار کرده و به آن پایبند است؟ کنترل‌های داخلی مناسب پیاده شده است؟ آیا مدیران مالی حرفه‌ای جذب کرده‌اند؟ کمیته‌های حسابرسی فعال هستند؟ حسابرسی داخلی وجود دارد و در جایگاه واقعی خود قرار گرفته است؟ و ... نهایتاً در انتهای زنجیره به حسابرسان مستقل می‌رسیم. بنابراین، بدون در نظر گرفتن کل جایگاه تفکیکی مالکیت، مدیریت و حسابرسان و چرخه گزارشگری، صرف وضع قانون و مقررات برای یک رکن و سطح نتایج موثر و مطلوبی حاصل نمی‌شود.

جایگاه قانونی ما محدود به یک ماده واحده‌ی بسیار کلی و سپس مقررات پایین دستی‌اش است. در بالاترین سطوح هیأت وزیران و وزرا قرار دارند که تا ارکان جامعه جاری می‌گردد. از اینروست که این تک ماده تکیه گاه ما، یارای برابری با قانون‌های دیگر و حمایت کامل و اختیارمند از حرفه را ندارد.

وقتی ما می‌خواهیم از حقوق اعضای خود پشتیبانی کنیم می‌بینیم که مقررات گذار ما نمی‌تواند در مقابل قانون بازار اوراق بهادار، قوانین مالیاتی، قانون مبارزه با پول‌شویی و دیگر قوانین حوزه فعالیت حسابرسی از حرفه دفاع کرده و در نعارض مسئولیتی ما را به خود وامی‌گذارد. اگر بنا به بهبود مقررات باشد باید ماهیت مالکیت و تعدد تفکیکی آن و ساختار ذینفعان را شفاف کرده، پاسخگویی مدیران را در اولویت قرار داده و البته کیفیت کار حسابرسان و ضریب نفوذ حسابرسی ارتقا یابد. در اینصورت است که میتوانیم به تفکیک مسئولیت و حیطه کار، ظرفیت فعالیت و سپس کاهش شکاف انتظارات امیدوار باشیم.

بعضی از ما ادعا می‌کنیم جامعه یک نهاد کاملاً حرفه‌ای است و برخی دیگر بر نظارتی آن تأکید دارند و بر این اساس موضوعات را تحلیل و دنبال می‌کنیم. اما واقعیت این است که ما در میان طیف حرفه‌ای تا نظارتی قرار داریم. اگر تک ماده قانونی نبود موجودیت جامعه‌ی حسابداران شکل نمی‌گرفت. باید بپذیریم که برگرفته از اراده قانونگذار هستیم اما در داخل حرفه طی این سال‌ها سعی کرده‌ایم که حرفه‌ای‌گری و اصول و ضوابط حرفه را مینا قرار دهیم. قاعدتاً چالش‌هایی که به وجود می‌آید ناشی از این است که ما نگاه حرفه‌ای داریم و قانونگذار هم نقش نظارتی را انتظار دارد. البته این چالش خود نشانه‌ای از واقع بینی از محیط است و باید باشد ولی ابزار کار ما حرفه‌ای بر آن باید پافشاری کنیم.

همانطور که قانونگذار نباید وارد مثلاً این فرایند شود که یک جراح قلب چگونه جراحی کند، چون دانش و ویژگی‌های کار حرفه‌ای تزیینی و حکمی نیست، در حسابرسی هم همین گونه است. اصول و ضوابط حرفه‌ای ما برگرفته از مبانی و دانش تخصصی است و حکم قانون نمی‌تواند جایگزین فرایند حرفه‌ای شود. در نتیجه نه قانونگذار می‌خواهد و نه می‌تواند حسابرسان را حذف کند و از سوی دیگر ما نیز نمی‌توانیم با تعصب حرفه‌ای محض بدون توجه به نیازهای محیطی به انتظارات بی‌اعتنا باشیم. بنابراین، باید در کنار هم کار را پیش ببریم. با این ماده واحده و تغییراتی که در محیط اقتصادی صورت گرفته جا دارد قانون ما قوی‌تر شود. در حالیکه در ماده واحده ظرفیت ما دولت است، می‌بینیم که هم‌زمان هم دولت لایحه می‌دهد و هم قانونگذار طرح. این موضوع نشان می‌دهد که در سطح قوای مجریه و مقننه هم قرائت واحد و همسویی وجود ندارد و از اینروست که جامعه در این بین ناچار است با در تعدیل و منطقی‌تر کردن پیش نویسه‌های مقرراتی در انطباق با تفکر حرفه‌ای‌گری مشارکت فعال نماید.

نکته‌ی دیگر دغدغه‌ی استقلال حرفه‌ای است. اما اینکه استقلال را صرفاً به سطح گزارش حسابرسی محدود و تنزل دهیم و در سطح سیاستگذاری کلان و حرفه آن را ممنوعه فرض کنیم انحراف بزرگ و غلط دادن آدرس است. در موضوع تفکیک مدیریت و مالکیت هم استقلال امری اساسی است. در مالکیت‌ها ابهام وجود دارد و به سطح مدیریت هم تسری می‌یابد در نتیجه حسابرسان هم تحت تأثیر قرار می‌گیرند. استقلال را بالاتر از سطح گزارش‌های حسابرسی در سیاستگذاری حرفه باید تعریف و در تعاملات وضع مقررات بر آن باید پافشاری کرد. غفلت از این امر، آسیب جدی به پیکره حرفه زده و بواسطه عدم تقارن اطلاعاتی راجع به حرفه‌ی حسابرسی مستقل بخش خصوصی و محدود بودن رابطه مستقیم و دست اول با سیاستگذاران در دولت موضوع مهم استقلال نصفه نیمه قرائت شده است. در زمینه‌ی مقرراتگذاری تا پایان دولت دوازدهم لایحه‌ای در وزارت امور اقتصادی و دارایی در دست تهیه بود. با شروع شورای هفتم تلاش کردیم ما هم مشارکت فعال داشته باشیم. تا پایان دولت دوازدهم این لایحه جاری بود و هم‌زمانی آن با طرح موسوم به نهاد ناظر باعث شد که لایحه‌ی دولت مسکوت بماند. طرح کمیسیون اقتصادی مجلس الان تقریباً به جایی رسیده که مرکز پژوهش‌ها و کمیته تخصصی نسخه نهایی را به کمیسیون اقتصادی مجلس ارائه دهند. هم‌زمان طرحی دیگر که احکامی به ماده واحده الحاق کند اخیراً مطرح شد. این طرح هم برای ما تعجب‌آور بود که هم‌زمان با وجود مشارکت و حضور در فرایند مقرراتگذاری جامعه به یکباره نسخه‌ای متفاوت انتشار یافت که حاوی اشکالات جدی است. با تلاشی که در جامعه کردیم و هم برخی افرادی که دغدغه حرفه مستقل حسابرسان را دارند شبانه‌روز درباره آن طرح فعالیت شد و خوشبختانه توانستیم با نمایندگان رازینی کرده، روایت ما را دست اول از خودمان شنیدند و مورد توجه قرار دادند. این واقعیت جدی وجود دارد که حرفه‌ی حسابرسی و حسابداری اگرچه به اعتبار قانون توسعه پیدا می‌کند اما امکان نادیده گرفتن آن نیست چون بر پایه منابع و محتوای حرفه‌ای نهادینه شده و جایگزینی ندارد. امیدواریم اصلاحات در پیش واقع بینانه و به دور از هیجانات و ضرورت‌های مقطعی به توسعه حرفه حسابرسان که خروجی مهم‌ترش در سطح کلان شفافیت، پاسخگویی و برنامه ریزی مناسب و بهبود کیفیت تصمیمات در بنگاه‌های اقتصادی است بیانجامد.

۱. برگرفته از سخنرانی ارائه شده در همایش دوم شهریورماه مرکز آموزش و تحقیقات حسابداران رسمی

بازنگری قوانین و مقررات حرفه‌ی حسابرسی

گزارش میزگرد همایش «فرصت‌ها و چالش‌های پیش روی حرفه‌ی حسابرسی در ایران» با حضور (به ترتیب الفبا):
مهرداد جباری، سعید جمشیدی فرد، غلامحسین دوانی، حمیدرضا کیهانی و هوشنگ نادریان

◀ سعید جمشیدی فرد:

میزگرد حاضر به بحث برسر قوانین و مقررات مربوط به حرفه‌ی حسابرسی اختصاص دارد. با توجه به تنوع طرح‌ها و لایحه‌ای که هم‌اکنون در جریان بحث است و پیشنهادهایی که در زمینه‌ی اصلاح اساسنامه مطرح شده به نظر می‌رسد مباحث این میزگرد می‌تواند به ارتقای کیفیت بررسی‌ها کمک کند. نخست از جناب آقای نادریان سؤال می‌کنم. شما مسئولیت مدیریتی در بخش دولتی حسابرسی داشته‌اید و مؤسسه‌دار نیز بوده‌اید و به‌عنوان عضو جامعه با ویژگی‌های مالکیتی آشنا و نقش برجسته‌ای در تدوین قوانین و مقررات جامعه از ابتدا تاکنون داشته‌اید. به نظر می‌آید شما با نگاهی که از درون در سطح سیاست‌گذاری، طی دو دهه‌ای که جامعه تشکیل شده دارید، بتوانید ارزیابی‌ای از این روند ارائه دهید. چرا اکنون به نقطه‌ای رسیده‌ایم که باید مقررات بالادستی مان تغییر پیدا کند؟

◀ هوشنگ نادریان

همان‌طور که استحضار دارید و دکتر جمشیدی فرد هم در مقدمه گفتند جامعه‌ی حسابداران رسمی بعد از یک بازه‌ی زمانی هشت‌ساله‌ی انتظار، از مرحله تصویب قانون در سال ۱۳۷۲، بالاخره در سال ۱۳۸۰ پا گرفت و شروع به کار کرد. ابتدای کار امکانات بسیار کم بود. خاطرم هست که دوره‌ی

اول که آقای دکتر ثقفی دبیرکل بودند، در محل سازمان حضور پیدا می‌کردیم، تا ایشان بعداً توانستند ساختمانی برای جامعه فراهم کند. جامعه با این وضعیت کار را شروع کرد. از آن تعداد اولیه اکنون به حدود ۲۹۰۰ حسابدار رسمی و حدود ۲۶۰ مؤسسه رسیده‌ایم. می‌توان گفت ما رشد کمی را به حد لازم داشته‌ایم. رشد کیفی نیز داشته‌ایم اما نه به اندازه‌ی رشد کمی. در حال حاضر وضعیت به گونه‌ای است که سازمان حسابرسی با ساختار دولتی بخشی از حرفه را دنبال می‌کند. سازمان حسابرسی هیأت عالی نظارتی دارد متشکل از نمایندگان سه قوه که بر این سازمان نظارت می‌کنند. اما من به‌عنوان کسی که دو دوره در سازمان حسابرسی بوده‌ام این نظارت را حرفه‌ای نمی‌دانم چون افرادی که بر آن‌جا نظارت می‌کنند عمدتاً به مسائل اداری و مدیریتی کلان و مسائل قانونی نظارت دارند و عملاً حسابررس و بازرس قانونی دستگاه هستند. همان‌طور که ما به‌عنوان حسابررس و بازرس قانونی وارد کیفیت دستگاه نمی‌شویم آن‌ها هم چنین وظیفه‌ای را برعهده ندارند. پس می‌توان گفت سازمان حسابرسی در حال حاضر یک حالت خودانتظام دارد. واحد کنترل کیفیت دارد اما در درون خودش این نظارت بسته است و خودش کار نظارتی خودش را انجام می‌دهد. در جامعه‌ی حسابداران رسمی نیز شورای عالی به‌عنوان مهم‌ترین رکن پس از مجمع است و سپس کارگروه‌ها و کمیته‌هایی که کار اصلی تخصصی

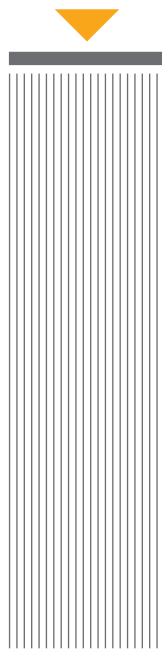
جامعه را برعهده دارند. مشکلی که اکنون وجود دارد این است که چون شورای عالی از بین افراد انتخاب می‌شود، بالاخره می‌تواند این شائبه مطرح شود که نماینده‌ی گروه خاصی هستند. در مورد کمیته‌های فعلی جامعه، به‌خصوص کمیته‌ی کنترل کیفیت، این شائبه می‌تواند وجود داشته باشد. چون ما از پیش‌کسوتان حرفه یاد گرفته‌ایم که حسابرس هم مثل قاضی باید مستقل باشد و هم مستقل به نظر برسد. این شائبه وجود دارد که اگر شورای عالی بخواهد جهت‌دهی داشته باشد کمیته‌ی کنترل کیفیت نیز می‌تواند همان جهت را دنبال کند. همین وضعیت را درباره‌ی هیأت‌های بدوی و سیستم انتظامی جامعه داریم. در حال حاضر این گله و شکایت مطرح است؛ یعنی این شائبه که کمیته‌ی کنترل کیفیت و سیستم انتظامی استقلال ظاهری ندارند. اما این فقط یکی از مشکلات است.

نکته دوم که بسیار مهم است تنوع نظارتی است که در حال حاضر پیش آمده است. مثلاً در غیاب وضعیتی که بتوانیم اثبات کنیم و به همه بگوییم که نظارت ما قوی و درست و کافی است سازمانی مثل بورس خود را محقق دانسته بیاورد ارزیابی کند و حکم انضباطی صادر کند و کنترل کیفیت انجام دهد. این چندگانگی باعث شده ما با چندین نوع برخورد مواجه شویم. برای مثال موردی داشتیم که بورس برای فردی راجع به تخلف انجام شده، سه سال تعلیق در نظر گرفته بود در حالی که جامعه‌ی حسابداران رسمی در همان مورد و همان فرد با یک توبیخ درج در پرونده موضوع را خاتمه داده بود. هر ناظر مستقلی که نگاه کند فکر می‌کند یا آن رأی همراه با خط و خط‌بازی بوده یا این رأی مستقل نبوده است. این هم دومین مشکلی است که وجود دارد. این نوع مسائل که درگیر آن هستیم نشان می‌دهد که ما از بُعد مسائل نظارتی در شرایط مطلوب و مناسبی به‌سر نمی‌بریم و می‌بایست فکر جدیدی کنیم.

برای حل این مشکل‌ها چند طرح و ایده مطرح می‌شود که من به صورت خلاصه عرض می‌کنم. یک ایده که جناب دوانی مبدع آن بودند این است که جامعه‌ی حسابداران رسمی را به‌عنوان شورای عالی دولتی یا شبه‌دولتی در نظر بگیریم یا تحت غلبه‌ی دولت یا دادستانی بگذاریم که این شائبه‌ها از بین برود. این پیشنهاد از یک جهت خوب است اما برخی نهادها و افرادی که برای این حل این قضیه مطرح شده بودند مثل دیوان محاسبات و دادستانی را، ما افراد حرفه‌ای نمی‌دانیم و تصمیم‌گیری‌هایشان هم الزاماً جنبه‌ی حرفه‌ای نخواهد داشت. در نتیجه ممکن است مشکل به وجود بیاید. کار ما با بورس فرق می‌کند. ماجرای بورس بحث بازار سرمایه است ولی ما کار حرفه‌ای جدی و اساسی‌ای را دنبال می‌کنیم. پس یک ایده این بود که بتوانیم تغییراتی در

اساسنامه بدهیم.

پیشنهاد دیگر این بود که نهاد ناظر مستقل را مثل تجربه‌ی کشورهای دیگر در اتحادیه‌ی اروپا و انگلستان و ژاپن مطرح کنیم. این ایده بسیار مورد استقبال قرار گرفت چون در دنیا هم اجرایی شده بود. من به‌عنوان کسی که اعتقاد زیادی به این پیشنهاد دارم آن را دنبال کردم اما در جریان باشید که این قضیه در دو بستر مختلف جلو رفت. یکی در بستر مجلس، تحت عنوان طرحی که الان نهایی شده و دکتر پورابراهیمی مطرح کردند که از مشکل اصلی پریده است. چند روز پیش که این طرح به دست من رسید و آن را مطالعه کردم دیدم اصل ماجرا هنوز در ابهام است. بستر دوم در دولت بود. ما با دکتر دژپسند در زمان دولت قبل ارتباطات نزدیکی داشتیم و جلسات متعددی گذاشتیم و ۲۰-۱۰ نفر از بزرگان حرفه از جامعه‌ی حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی در آن جلسات حضور پیدا می‌کردند. آن‌جا به نقطه‌ی پایانی نهاد نظارتی رسیدیم، اما پایانی که برای ما تلخ بود. دکتر دژپسند با همه‌ی علاقه‌ای که داشت این موضوع را به نفع حرفه جلو ببرد و نهاد ناظر مستقل ایجاد کند، آخرین حرفی که با مشورت حقوق دانان و معاونت حقوقی و با توجه به تجربه‌ی خود دکتر دژپسند در سازمان برنامه مطرح شد این بود که نهاد ناظر در سیستم ما به جز مؤسسه‌ی دولتی نمی‌تواند چیز دیگری باشد. عزیزانی که به قانون محاسبات اشراف دارند می‌دانند که در قانون محاسبات ما یک وزارتخانه تعریف شده و یک مؤسسه‌ی دولتی در وسط قضیه قرار دارد و بعد از آن شرکت‌های دولتی. شرکت‌های دولتی وضع‌شان از همه بهتر است. الان سازمان حسابرسی شرکتی دولتی است با هزار مشکل بوروکراسی دولتی. مؤسسه‌ی دولتی به‌مراتب وضعیتش نامناسب‌تر از این است. مؤسسه‌ی دولتی مشکل جامعه و حرفه را حل نمی‌کند و ما در این نقطه ایستادیم و آن لایحه به همین دلیل متوقف شد. یعنی پیشنهاد ایشان را نپذیرفتیم که مؤسسه‌ای دولتی ایجاد کنیم و نهاد نظارتی را ذیل آن قرار دهیم چون در آن صورت به مشکل برمی‌خوریم. به همین دلیل نیز پیشنهادی که ما اخیراً خدمت دکتر خاندوزی فرستادیم با واکنش‌های متفاوتی روبرو شد که بیش‌تر شکلی بود و نه محتوایی. بحث ما این بود که نتیجه‌ی کار از برآورد دکتر پورابراهیمی بسیار طولانی‌تر می‌شود. بنابراین به‌عنوان راه‌حل موقتی و میانه پیشنهاد دادیم تا زمانی که کار نهایی بخواهد انجام شود، برای بحث اولیه در زمینه‌ی عدم استقلال کنترل کیفی و هیأت‌های بدوی، هیأت عالی نظارت جامعه را تقویت کنیم و بخش کنترل کیفیت و انتظامی کار را، حداقل موقتاً و در دوره‌ی انتقالی، زیر نظر هیأت عالی نظارت قرار دهیم که شائبه‌ی عدم استقلال و بحث استقلال ظاهری برطرف شود تا

بعد به آن نقطه‌ی نهاد نظارتی برسیم. قصدمان این نیست که از نهاد نظارتی دست بکشیم، به شرطی که آن نهاد نظارتی در جایگاه مناسب خودش قرار بگیرد و توانایی این را داشته باشد که بتواند به صورت فعال کار کند. دو حالت دارد؛ یا نهاد نظارتی می‌تواند با آن شکل ایده‌آلی که در ذهن ما هست ایجاد شود که چه بهتر. اگر نشد حداقل ما بتوانیم این اصلاح موقت و کوتاه‌مدت را داشته باشیم.

◀ سعید جمشیدی‌فر

خدمت آقای غلامحسین دوانی هستیم. آقای دوانی چهره‌ی شناخته شده و با سوابق قابل توجهی در حرفه و مؤسسه‌داری و در عین حال پژوهشگر و فعال رسانه‌ای هستند و همواره دغدغه‌های اجتماعی و حرفه‌ای‌شان را شاهد بوده‌ایم. ایشان بسیار پرکار هستند و در خصوص مقررات نیز هم فعال هستند و هم مطلب می‌نویسند و هم نظرانی دارند. با توجه به طرح‌هایی که وجود دارد و بحث‌هایی که به کرات در فضای مجازی مطرح شده و گفت‌وگوهای صورت گرفته، همان طور که عرض کردم ابهام در بخش مالکیت و مدیریت باعث شده حسابرسان را طرف اتهام قرار دهند. البته آقای نادریان تمرکز را بیشتر در خود کسب‌وکار تحلیل کردند. می‌خواستم نظر شما را در ارتباط با روند مقررات‌گذاری بپرسم. سناریوی بهینه‌ای که شما فکر می‌کنید چیست؟

◀ غلامحسین دوانی

مشکلی که ما داریم این است که همه‌مان اخبار دنیا را تا نیم ساعت پیش شنیده‌ایم و دل‌مان می‌خواهد مثل آن‌ها باشیم. اما توجه نمی‌کنیم که اصلاً نمی‌توانیم مثل آن‌ها باشیم. برای این که مثل آن‌ها باشیم باید شرایطمان هم مثل آن‌ها باشد. من قبل از این که به این جلسه بیایم آخرین اخبار را نگاه کردم. ما به این جمع‌بندی رسیدیم که اگر اساسنامه‌ی جامعه را اصلاح کنیم بهتر است چون تجربه‌ی ۴۰ سال اخیر نشان داده که هرگاه مجلس به سمت تأسیس یک نهاد جدید رفته شکست خورده‌ایم یا آن چه درست شده عجیب و غریب بوده. به همین علت نیز همیشه کوشش کردیم که اگر قانون اصلاح شود بهتر است تا چیز جدیدی درست شود؛ یعنی همین بحث آقای نادریان. ما هم آن‌جا معتقد بودیم دولت خودش هیأت نظارت گذاشته برود هیأت نظارت حرفه‌ای بگذارد و بهترین آدم‌ها را بیاورد. من هم می‌دانم که در آمریکا PCAOB چگونه است. آن‌جا هیچ آدم غیر حرفه‌ای وجود ندارد. همه‌شان حرفه‌ای هستند. ولی در همین شورای ما فقط دو نفر قرار است حرفه‌ای باشند. قرار است اکثریت غیر حرفه‌ای باشند. به نظرم می‌آید اگر بخواهیم کار را پیش ببریم راهکاری به جز این که بگوییم اساسنامه

را اصلاح کنیم نداریم. اما بعضی جاها زور مطرح است و ما هم می‌گوییم برویم نهاد ناظر را اصلاح کنیم. من همین امروز پیش‌نویس آخرین اصلاحات را دیدم. دوباره همه‌ی آن چیزهایی که ما گفته‌ایم به هم ریخته است. بعد با یک نفر تماس گرفتم و گفتم چرا این گونه شده است. گفت قرار است دوباره درباره‌ی آن کار کنیم. اینطور نمی‌شود که ما هر روز یک پیش‌نویس بگیریم و بعد دوباره یک نفر برود چیزی به آن اضافه کند. نگرانی ما این است که اگر به این شکلی که آقای پورابراهیمی گفتند اصلاح شود چه کسی تضمین می‌کند که عملکرد بدتر از وضعیت فعلی جامعه نشود؟ ما که پذیرفته‌ایم جامعه اشکال دارد. ولی اگر برویم به سمت چارچوبی که آقایان تعریف می‌کنند تضمینش چیست که بهتر از جامعه‌ی فعلی باشد و بدتر نشود؟ الان همه‌ی دولت‌ها بعد از کرونا به این جمع‌بندی رسیدند که دخالت‌شان را بیشتر نکنند. من گزارش فولاد مبارکه را نگاه کردم. از یک طرف می‌گویم خب این که برای من مثل روز روشن بود که فولاد ۴۰ سال است به همین ترتیب اداره می‌شود. حالا یک بار فساد مشخص شده. ذوب‌آهن هم همین طور است. بقیه‌ی شرکت‌ها هم همین طور هستند. حالا اول از همه می‌روند آقای حسابرس. من جواب آن دوستی که نوشته حسابرسان کجا بودند را می‌دهم. حسابرسان همان جایی بودند که بقیه هستند.

من در همین نهاد ناظر هم پذیرفتم و نظرانی هم دادم ولی چندان امیدوار نیستم که در آن چیز بهتری از جامعه در بیاید. شرایط اقتصادی کشور حسنی و حسینی است. یعنی اگر امروز آقای حسنی شد رییس کمیسیون اقتصادی مجلس و زورش بیش‌تر بود نظر خودش را پیش می‌برد و اگر نبود و حسینی بود یک نوع دیگر پیش می‌برد. خود آقای خاندوزی وقتی در کمیسیون مجلس بود همین اصلاحیه را با ما به شکل دیگری توافق کرده بود. متنش را من نوشته بودم. نوشتیم هرگاه یکی از مؤسسات حسابرسی خصوصی عهده‌دار حسابرسی بخش دولتی گردد موظف است یک نسخه از گزارش را رأساً به دیوان محاسبات بفرستد. همین چند خط بود. بعد ناگهان در آن ۱۵ خط دیگر هم آمد. من به این چارچوب معتقدم که جامعه باید تا جایی که می‌تواند فعال شرکت کند ولی خودم چشم‌انداز مثبتی برای آن نمی‌بینم.

◀ سعید جمشیدی‌فر

بحث دیگری که این روزها مطرح است این است که جامعه یک نهاد حرفه‌ای است یا یک نهاد نظارتی؟ خب دیدگاه‌های مختلفی هست که دیده‌اید و خوانده‌اید. از آقای حمیدرضا کیهانی که در جرگه‌ی پیش‌کسوتان حرفه قرار دارند و مؤسسه‌دار هستند، با توجه به این که همه‌ی این موارد را

رصد کرده‌اند و مطالب‌شان در فضای مجازی بسیار پربیننده است و در عین حال کارهای تطبیقی با برخی کشورهای نمونه انجام داده‌اند خواهش می‌کنم نظر خود را در این باره بفرمایند.

◀ حمیدرضا کیهانی

اجازه می‌خواهم قبل از این که وارد این بحث تطبیقی شوم و ادامه‌ی مطالب بسیار خوبی که جناب نادریان و دوانی در خصوص چالش‌های موجود بیان کردند را ادامه دهم شمایی کلی از حسابرسی و نهادهای ناظر در ایران عرض کنم. مستحضر هستید که دیوان محاسبات ما در سال ۱۲۸۵ و ۱۲۸۶ به موجب قانون اساسی مشروطه موجودیت پیدا کرد و بعداً جلسه‌ی مجلس شورای ملی آن زمان در سال ۱۲۸۹ اساسنامه‌ی دیوان را با ۱۴۱ ماده به تصویب رساند و دیوان کارش را شروع کرد. در این زمینه، فقط باید این موضوع را توضیح دهم که دیوان محاسبات کارش مثل سازمان حسابرسی و مؤسسات حسابرسی و جامعه‌ی حسابداران رسمی بررسی استانداردها و اظهارنظر حرفه‌ای نبود بلکه فقط بیش‌تر روی نکات بودجه و ردیف بودجه‌ها و اختلاف آن با خرج‌کردها و درست خرج کردن آن ماده‌ها متمرکز بود. ولی در هر صورت دیوان محاسبات زمینه‌ای را ایجاد کرده بود که وضعیت شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی توسط خانه‌ی ملت بررسی شود. این قضیه ادامه پیدا کرد تا در سال ۱۳۵۱ شرکت سهامی حسابرسی تأسیس شد. این شرکت سهامی

کم‌کم توپ را از زمین خانه‌ی ملت در آورد و به سمت خانه‌ی دولت آورد. در سال ۱۳۶۲ قانون تأسیس سازمان حسابرسی به تصویب رسید. در سال ۱۳۶۶ اساسنامه‌اش به تصویب رسید و مجدداً حسابرسی دولت جایگزین حسابرسی نمایندگان ملت شد. به خاطر مشکلاتی که در خصوص مسائل بین‌المللی داشتیم در سال ۱۳۷۲ ماده واحده‌ی استفاده از خدمات تخصصی حسابرسان به تصویب رسید که نهایتاً در دوم شهریور سال ۱۳۸۰ مجمع عمومی تشکیل شد و اولین نمایندگان و شورای عالی جامعه‌ی حسابداران رسمی وارد کار شدند و عملاً کار ما آغاز شد. این مختصری بود از وضعیت حسابرسی در ایران و نهادهای ناظر.

همان‌طور که جناب نادریان هم گفتند ما دو نهاد ناظر در ایران داریم. هیأت عالی نظارت سازمان حسابرسی و هیأت عالی نظارت جامعه‌ی حسابداران رسمی. سازمان ۵ عضو دارد و جامعه ۳ عضو. این دو نهاد با شرایط موجود به کار ادامه می‌دهند. همین مطلب را درباره‌ی نهادهای بین‌المللی ناظر بر مؤسسات حسابرسی در بسیاری از کشورها داریم. آقای دوانی گفتند ما باید به صورت بومی کار کنیم. ولی من اعتقاد شخصی دارم که همیشه باید از راه رفتن دیگران هم استفاده کرد. الان شما در نظر بگیرید که نهادهای ناظر دنیا توسط مجمع بین‌المللی ناظران بر حسابرسان مستقل کنترل می‌شود. این مجمع در سال ۲۰۰۶ با ۱۸ عضو در فرانسه تشکیل شد. تا ۳ سال پیش ۵۵ عضو این مجمع بین‌المللی ناظران از نهادهای ناظر در درونش بود. از سال ۲۰۱۳ نیز این

مجمع دارد مجمع سالانه‌اش را برگزار می‌کند. شرط عضویت نهادهای ناظر در این مجمع دو تا است: یکی این که ناظر مستقل باشد و در حرفه‌ی حسابرسی نباشد و دیگری این که وظیفه‌شان صرفاً بازرسی از مؤسسات حسابرسی باشد. از این نوع نهادها در دنیا زیاد داریم: مثلاً PCAOB در آمریکا و Aoba در اتریش و FRC در انگلستان.

مشکلی که الان در جامعه‌ی حرفه‌ای ما بیداد می‌کند این است که اصلاً نهاد حرفه‌ای چیست؟ به موجب تبصره ۲ ماده واحده قانون استفاده از خدمات تخصصی که همه می‌دانیم شالوده‌ی اساسی کار ماست، جامعه‌ی حسابداران رسمی به صورت مؤسسه‌ای غیردولتی و غیرانتفاعی و دارای استقلال مالی و شخصیت حقوقی مستقل تعریف می‌شود. پس ما از روز اول قرار بود یک نهاد حرفه‌ای باشیم. یعنی قانون‌گذار زمانی که این ماده واحده را تصویب کرد گفت شما نهاد حرفه‌ای هستید. ولی متأسفانه مشکل ما از زمانی آغاز شد که یک اساسنامه‌ی نامربوط به ما دیکته شد. این اساسنامه با بندهای مختلف مثل ماده ۲۰، نظارتش آن‌چنان در جامعه زیاد شده که ما دیگر مستقل نیستیم. ما به‌عنوان یک نهاد حرفه‌ای مثل انجمن حسابداران آمریکا که در سال ۱۸۸۷ یعنی ۱۳۵ سال پیش تأسیس شده هستیم. ولی ما استقلال حرفه‌ای نداریم. همه بر روی ما نظارت دارند. از سوی دیگر نهاد ناظری که ما را به‌نوعی طبق اساسنامه کنترل می‌کند

از ما حمایت نمی‌کند. همیشه و در هر مشکلی این بحث مطرح می‌شود که حسابرسان کجا بودند. الان مسئله‌ی فساد در شرکت فولاد مبارکه اتفاق افتاده است. منتظر باشید که مسئله‌ی اتهام قطعی شود و تفهیم اتهام انجام شود باز هم می‌گویند پس حسابرسان کجا بودند! فرقی نمی‌کند که ما در حسابرسی سازمان باشیم یا حسابرسان بخش خصوصی؛ در هر صورت می‌گویند حسابرسان کجا بودند. یعنی در واقع داد و بیداد بر سر ما است. پس نتیجه می‌گیریم ما ساختار خوبی نداریم. من یقین دارم همه‌ی اعضای جامعه حرفه‌ای به این موضوع اعتقاد دارند که ساختار ما درست نیست. قرار بود نهادی حرفه‌ای باشیم ولی شدیم نهادی شتر-گاو-پلنگ. من نگرانی‌ام فقط مواردی از این قبیل است. الان ما عضو آیفک هستیم ولی از کجا معلوم است با فرمایشاتی که آقای دکتر پورابراهیمی گفتند و قرار است در مجلس تصویب شود ما را از آیفک بیرون نیاورند؟ چون آیفک زمانی ما را به‌عنوان یک عضو قبول دارد که نهادی حرفه‌ای باشیم. نهاد ناظر اگر شرایط خاصی را داشته باشد می‌تواند خودش را به عضویت نهاد ناظر مالی مجمع بین‌المللی ناظران در بیاورد. ولی در شرایط فعلی ما این مشکل را داریم. پس کاری که پیش رو داریم و باید همه‌ی اعضای حرفه به آن توجه داشته باشند این است که ما یک نهاد ناظر حرفه‌ای داشته باشیم. در این بحثی نیست، همان‌طور که در همه‌ی دنیا وجود دارد. ولی

باید جایگاه نهاد حرفه‌ای ما هم مشخص شود. نهاد حرفه‌ای چه نهادی است؟ نهادی است که عضوگیری می‌کند، کارت صادر می‌کند، برنامه‌ریزی آموزش برای اعضا دارد، برگزاری سمینار دارد، انتشار مجلات و بولتن‌های خبری دارد، وضع استانداردهای حسابرسی برای شرکت‌های خصوصی دارد (البته نه برای همه بلکه فقط برای شرکت‌های خصوصی)، کارگروه‌های مختلف دارد، خدمات حرفه‌ای را مطابق قوانین و ضوابط انجام می‌دهد و ... نهاد ناظر چیست؟ کار نهاد ناظر بازرسی و تدوین استانداردها و ایجاد کارگروه‌های تخصصی و کنترل کیفی برای ادامه‌ی این کار است. به نهاد ناظر در اتریش اشاره کردم. این کشور غیر از این نهاد حرفه‌ای یک نهاد دیگر دارد به نام نهاد حرفه‌ای مشاوره‌ی مالیاتی. دولت اگر نگران مشکلات مالیاتی کشور است می‌تواند در کنار ما، یک نهاد مشاوره‌ی مالیاتی هم ایجاد کند تا نگران مسائل مالیاتی ما نباشد. ما کار حرفه‌ای استاندارد خودمان را انجام دهیم و در کنارش نهادی دیگر کار مشاوره‌ی مالیاتی را انجام دهد.

◀ جمشیدی فرد:

آقای دکتر جباری مدیر کل گزارشگری مالی بخش عمومی در خزانه‌داری کل کشور و یکی از اعضای است که ارتباط نزدیکی با بخش دولت در حوزه‌ی تخصصی دارند. همان‌طور که اشاره شد و آقای نادریان هم اشاره کردند تا قبل از این‌که دولت سیزدهم تشکیل شود لایحه‌ای در وزارت دارایی در جریان بود. این لایحه ابتدا یک متن مفصل بود که جلسات متعددی درباره‌ی آن برگزار شده بود و چند نفر از حرفه درباره‌ی آن گفت‌وگوهای فراوان و بحث‌های چالشی کرده بودند. به هر حال دولت مصمم بود این لایحه را پیش ببرد ولی به علت حضور اشخاص غیر حرفه‌ای در آخرین مراحل تبدیل به برگه‌ای یک صفحه‌ای و تصمیم گرفته شد جمع‌بندی آن را به صورت کلیات تصویب کنند و بعداً جزئیات آن را پیش ببرند. خوشبختانه آن لایحه مسکوت ماند و گرنه شرایط امروز از وضعیت کنونی سخت‌تر می‌شد. بخشی از این تصمیم‌گیری در شورای قبل آغاز شده بود و بخشی از آن را هم شورای هفتم ادامه داد. در این لایحه یک بخش از مسئولیت بر عهده‌ی معاونت خزانه‌داری بود و در عین حال معاونت دیگری در وزارت اقتصاد، آقای دهقان دهنوی، که بعداً برای مدتی رییس سازمان بورس بود، مسئولیت آن را بر عهده داشت. از آقای دکتر جباری خواهش‌مندم که با توجه به سابقه‌ی آن لایحه و وضع موجود و پیشنهادهایی که الان مطرح شد از جمله پیشنهاد آقای نادریان، نگاه وزرات اقتصاد و دارایی و دولت را در این باره تشریح کنند.

◀ مهرداد جباری:

ابتدا مقدمه‌ای ذکر می‌کنم. وقتی درباره‌ی حسابرسی و حسابداری به حرفه اشاره می‌کنیم باید توجه کنیم که با اتحادیه‌هایی که در بیرون وجود دارد متفاوت است. اصولاً سازوکار و هدف حرفه با بقیه‌ی مشاغل فرق می‌کند و انتظار از آن نیز متفاوت است. در کنار دیگر هدف‌ها، مهم‌ترین هدف حرفه منافع عموم جامعه و خدمت به مردم است. این نکته را باید در نظر بگیریم. برای این موضوع نیز الزاماتی تعریف شده است. یکی از این الزامات که هر حرفه‌ای باید داشته باشد بحث انتظام‌بخشی به خدماتی است که حرفه دارد ارائه می‌کند. در دنیا دو رویکرد کلی وجود دارد. یکی این‌که خود حرفه نظام خودکنترلی داشته باشد. رویکرد دوم این است که نهاد بالادستی دولت یا قانون‌گذار نظارت را بپذیرد. در کشورهای مختلف دنیا هر دو رویکرد با توجه به ساختارهای سیاسی و اقتصادی و اداری آن کشور اجرا می‌شود. در مطالعات تطبیقی هم همین موضوع مطرح می‌شود. ممکن است یک ساختار خاص برای یک کشور مفید باشد. توصیه‌هایی که صندوق بین‌المللی پول IMF نیز به بخش دولت می‌دهد همین است. می‌گویم ما توصیه‌های کلان را می‌گوییم، اگر شرایط ایجاب کرد طبق آن پیش بروید و گرنه راه مناسب را خودتان انتخاب کنید. در ساختارهای حرفه‌ای نیز همین‌طور است. کشورهای مختلف با توجه به ساختارهای سیاسی و اقتصادی که دارند روش‌های مختلفی را در پیش می‌گیرند. در ایران الان تلفیقی از این دو رویکرد را داریم. یعنی در برخی موارد دولت در قانونگذاری و مقررات‌گذاری ورود پیدا می‌کند و بخشی از کار هم به حرفه واگذار شده است. راجع به لایحه به نظرم یکی از دلایلی که متوقف شد هم‌زمانی‌اش با طرحی بود که در مجلس جریان پیدا کرد و منتشر شد و لایحه مسکوت ماند. دیدگاه وزارت اقتصاد و دارایی و دیدگاه جناب دکتر خاندوزی در این باره مشخص است. در جلسه‌ای که چند روز پیش اعضای شورای عالی جامعه خدمت دکتر خاندوزی بودند ایشان به‌صراحت دیدگاه خودشان را نسبت به جامعه ابراز و برای همکاری اعلام آمادگی کردند. چون این‌جا فقط بحث صنفی و کسب‌وکار مطرح نیست بلکه موضوع خدمت‌رسانی به عموم جامعه است. لذا وزارت اقتصاد و دارایی با تمام وجود اعلام آمادگی می‌کند که هر جا لازم باشد جلسات کارشناسی بگذاریم. ما خودمان را در کنار جامعه می‌بینیم. شخص دکتر اکرمی در جلسات شورای عالی همواره این دیدگاه را داشته‌اند. شخص آقای وزیر نیز در جلسه‌ی چند روز پیش اعلام کردند که هم در بحث عضوگیری جامعه و هم در بحث حمایت از جامعه در همه ابعاد تا جایی که مقدور باشد وزارت اقتصاد حمایت خواهد کرد. درباره‌ی نکته‌ای که جناب نادریان فرمودند و پیشنهادی را که ایشان زحمت کشیدند

ارائه کردند در وزارت اقتصاد در دست بررسی داریم و از اعضای شورای عالی و هیأت مدیره جامعه و هیأت عالی نظارت جامعه و دست‌اندرکاران موضوع دعوت شده که ابعاد آن بررسی شود و اگر به صلاح حرفه و منافع عمومی بود آن پیشنهاد عملیاتی شود. به هر حال من فکر می‌کنم وزارت اقتصاد و دارایی همواره از پیشنهاد حمایت می‌کند. ما باید یکدیگر را در کنار هم ببینیم. ما نقطه‌ی مقابل هم نیستیم. مطالبی که جناب دکتر پورا براهیمی گفتند به نظرم مطالب خوبی بود و روند خوبی در این باره طی شده است. حال این که در متن چه موضوعاتی آمده نیاز به کار کارشناسی دارد. باید در جلسات کارشناسی همه‌ی ما حاضر شویم چون حضور ما باعث می‌شود دیدگاه‌های تخصصی در آن متن لحاظ شود و متن به آن نقطه‌ی مطلوبی که می‌خواهیم برسد. اما در حیطه‌ی مقررات‌گذاری یک رمز نیز داریم؛ این که اصولاً دولت باید تا چه حدی در مقررات‌گذاری ورود پیدا کند و از چه جهاتی باید برای حرفه تصمیم بگیرد و ... این مسائل در آن جلسات کارشناسی مستمر که از قبل هم داشتیم مشخص می‌شود و این جلسات باید ادامه پیدا کند.

◀ جمشیدی‌فرد:

صحبت از دکتر اکرمی شد. ایشان همواره حامی حرفه بوده‌اند و اگر ایشان نبود شاید در برخی موارد جایگاه ما تنزل پیدا می‌کرد. به هر حال از ایشان تشکر می‌کنم. برمی‌گردم به آقای نادریان. من افتخار حضور در شورای عالی جامعه را از شورای چهارم داشته‌ام. در جمع امروز از آن دوره آقای جهانبانی و هشی و خستویی و حضرت‌عالی حضور دارند. الان هفت دوره از شورا می‌گذرد. نکاتی که شما اشاره کردید نقدهای مطرح است. درباره‌ی این که وزن آن الان تا چه حد است من تردید دارم. به هر حال در تمام این ۷ دوره اعضای شورا زحمات زیادی کشیدند به طوری که الان ادعا می‌کنیم شرایط کار حدود ۲۵۰ مؤسسه و ۱۲ هزار نفر شاغل را فراهم کرده‌ایم و بستر قانونی آن نیز ماده واحده و بقیه‌ی مقررات بوده است. طرح این موضوع که رکن شورا ضعیف است و حالا باید برویم بعضی از بخش‌ها مثل کنترل کیفیت و حوزه‌های اختیار شورا را به مرجع دیگری واگذار کنیم، مثلاً کنترل کیفیت را به هیأت عالی نظارت بدهیم و اختیار انتخاب هیأت‌های بدوی و نماینده‌ی شورا در هیأت عالی را در اختیار هیأت عالی ناظر بگذاریم درست نیست. من هم به این قائلم که به هر حال نیاز به اصلاح ساختار درونی داریم و هر جا لازم است باید مقررات را اصلاح کنیم. ولی طرح این موضوع که شورا ضعیف عمل کرده و بنابراین پیشنهادهایی بدهیم که متمرکز بر کاهش اختیارات شورا باشد جای سؤال دارد. خود شما در شورا حضور داشتید. در شورای چهارم درباره‌ی

اساسنامه‌ای که ما به آن معترض بودیم، شما هم هر ماه در بخش خصوصی، چه شاغلان و چه غیرشاغلان، به این موضوع معترض بودید. احساس می‌کنم بحث شورا و رکن نسبت به تصویر بزرگ چندان پررنگ نیست. این ایراد وارد است ولی به نظرم ایرادهای اساسی‌تری مطرح است. نظر شما چیست؟

◀ علی ثقفی:

هر نوع قوانین و مقرراتی محدودیت ایجاد می‌کند. ما الان تقریباً ۲۰ سال است که این بحث را آزمایش کرده‌ایم. مرتب به قوانین اضافه کرده‌ایم. یعنی محدودیت‌ها را بیش‌تر و بیش‌تر کرده‌ایم. قانون جدید یا بازنگری در قوانین قبلی منجر به محدودیت بیش‌تر می‌شود. از اعضای محترم میزگرد حاضر خواهش می‌کنم کمی درباره‌ی رفع مقررات و کم کردن آن صحبت کنند. قوانین باید خلاصه یا ساده باشد. چون هر چه پیچیده‌تر باشد محدودیت‌ها دست‌وپال ما را می‌بندد و آن پاسخ‌گویی که بر آن تأکید می‌شود کلاً از بین می‌رود.

◀ هوشنگ نادریان:

من چون چهار دوره، یک دوره بیش‌تر از سقف مقرر، عضو شورای عالی بودم طبیعتاً اگر بخواهم شورای عالی را متهم کنم، خودم جزو متهمین این قضیه هستم. منظورم این نبود. من مبانی را عرض می‌کنم. حسابرس باید مستقل باشد و مستقل هم به نظر بیاید. نباید حزب و حزب‌بازی در ترکیب شورای عالی داشته باشیم. ولی در جریان باشید که بالاخره در انتخابات عادی هم گروهی مخالف و گروهی موافق و گروهی حاکم و گروهی محکوم هستند و در عمل همیشه این‌ها اتفاق می‌افتد. انتخابات همیشه همین است. گروه محکوم همیشه می‌تواند ادعا کند که گروه حاکم آمده و ممکن است برخوردی با او انجام شود. کما این که الان از این گله و شکایت‌ها زیاد می‌شنویم که برای ما پرونده درست کرده‌اند، رأی سنگین به ما دادند و ... راستی آزمایی نکرده‌ایم که بگوییم این ادعاها درست است یا نه. ولی من این را به‌عنوان ضعف شورا نمی‌گویم بلکه به‌عنوان مبنا عرض کردم. مبنا این است که وقتی بخواهیم این شائبه‌ها را رفع کنیم می‌بایست استقلال را آن‌قدر تأمین کنیم که نتوانید زیر سؤال بروید. وگرنه من خودم هم عضو شورا بودم.

فرمایش دکتر ثقفی کاملاً صحیح است. ما بیماری تدوین قوانین داریم. هم در مجلس و هم معمولاً در نهادهای مقررات‌گذار مثل دولت این مشکل را داریم. باید یاد بگیریم که سعی کنیم قوانین را درست کنیم. یادمان است زمانی رییس سازمان تأمین اجتماعی جناب مهدی کرباسیان بودند. مشورتی با ما داشتند و از ما خواستند که ببینیم می‌شود قوانین تأمین اجتماعی را بررسی و تنقیح کنیم. آن‌جا رؤسای

گويا مسئولان فقط بايد بدونند كه آثار اين‌ها را خنثي كنند.

« سعيد جمشيدى فرد

من حرفه را تقسيم‌بندي مي‌كنم. زماني حرفه را در سطح فني مي‌بينيم. به هر حال كار حسابرسي مي‌كنيم. كار فني حسابرسي را بسياري از همكاران در سطوح بسيار عالي انجام مي‌دهند. يك سطح هم مديريت و كسب‌وكار حرفه‌اي و مؤسسه‌داري است. يك سطح هم سطح سياست‌گذاري است. بعضي اوقات موضوعاتي كه در سطح فني و حتي در سطح مديريت هست تأثير مي‌گذارد بر سطح سياست‌گذاري. به هر حال آقاي پوراابراهيمي در سطح سياست‌گذاري از بيرون دارند مي‌بينند و داخل خود حرفه حضور نداشته‌اند. اما به‌عنوان يك تحصيل‌كرده‌ي آكادميك در حوزه‌ي مالي سطح درك بالايي دارند. مي‌خواهم بگويم كه برخي مثال‌ها و مواردی كه گفته مي‌شود و درست هم است در سطح سياست‌گذاري نقص دارد. يعني همان‌طور كه درباره‌ي استقلال گفتم اگر استقلال را در سطح پرونده‌ي حسابرسي ببينيم كاملاً درست است ولي استقلال بايد بيايد در بحث مالكيت هم خودش را نشان دهد كه حسابرسي بداند اين شركتي كه مالكش بخش عمومي است ولي بنابر مبنای بخش خصوصي تيك بزند خب اين انحرافات نهايتا مي‌رود در هيأت انتظامي خودش را نشان مي‌دهد. اين جاست كه شايد تجديد‌نظر در

واحد حقوقي آمدند و گفتند فقط چند سال طول مي‌كشد تا ما بتوانيم ناسخ و منسوخ را از هم جدا كنيم و مقررات فعلي را جمع و جور و تبديل به كتابچه كنيم. يعني سازمان تأمين اجتماعي اين كتابچه را ندارد. در زمينه‌ي جامعه‌ي حسابداران رسمي هم قانون كه شروع شد يك شكل مشخص بود ولي مدام تبصره خورد و اين كار را پيچيده‌تر كرد. من موافق دكتور ثقفی هستم و فكر مي‌كنم بايد در اين مورد فكر كنيم. طرحي كه دكتور پوراابراهيمي مي‌گویند به شرط اين‌كه تحقق پيدا كند مفيد است؛ اگر يك بار به صورت جامع همه‌ي ابعاد را با تجاربي كه در اين ۲۱ سال از تجربه جامعه و سازمان حسابرسي داريم بازنگري كنيم و يك قانون ساده، كارا، مناسب و جامع طراحي كنيم. اگر اين اتفاق بيفتد مي‌تواند كمك كند اما مشكلي كه آقاي ثقفی گفتند در کشور وجود دارد. من الان دو تا مجموعه همراه آورده‌ام كه در يك دفترچه، طرحي را درباره‌ي ايجاد سازمان نظام بازرسي بيش از ۴۴ نماينده امضا كرده‌اند. حالا ما چقدر دويدهايم دنبال قضيه كه کوتاه بيايند. يك طرح جناب دكتور سعيد جليلي داده‌اند در رابطه با اصلاح نظام جامع حسابرسي، يك طرح الان در مجلس است در رابطه با تفكيك كار سازمان حسابرسي و جامعه‌ي حسابداران رسمي، يك طرح همين طرح است كه ایشان اشاره كردند، يك لايحه هم در دولت هست كه فعلاً مسكوت است و... اين‌ها بالاخره وجود دارد و

سطح سیاست‌گذاری هم در برخی موارد لازم است نه به خاطر قانونگذار و مقررات‌گذار بلکه به این دلیل که حمایت از ما بسیار ضعیف است. ما فقط یک ماده واحده داریم و حامی جدی نداریم. شاید مقررات‌گذاری مناسب، منطقی و با ادبیاتی حرفه‌ای، طبق فرمایشات جناب نادریان، لازم است. آقای دوانی شما معمولاً پرمحتوا و طولانی صحبت می‌کنید. تعجب کردم که امروز کوتاه صحبت فرمودید.

◀ دوانی:

به خاطر کمبود وقت کوتاه صحبت کردم. آقای کیهانی گفتند من تجارب جهانی را تأیید نکرده‌ام. من اتفاقاً جز کسانی هستم که می‌گویم حسابرسی وارداتی است. من بارها این را گفته‌ام که ما به جز فقه و مکاسب هیچ چیزی نداریم. بنابراین اگر بخواهیم از حسابرسی استفاده کنیم باید سراغ خارجی‌ها برویم و ببینیم چه کرده‌اند. من تأکید کردم که برای مقررات PCAOB را بدانیم باید شرایط آن‌ها را برویم مطالعه کنیم و بگوییم آن‌ها در چه شرایطی آن را اجرا کرده‌اند. نیاییم آن را بیاوریم این‌جا و بگوییم حالا نمی‌شود. الان به طور مشخص این بحث که آقای نادریان هم می‌کنند مطرح است. آقای مظاهری که وزیر شدند در همان دوره‌ی اول مأموریتی به من و آقای امانی دادند که ما یک اساسنامه بنویسیم. رفتیم خدمت ایشان و گفتیم نگرانی شما چیست.

گفت نظارت. گفتیم خدا پدر شما را بیامرزد. این هیأت نظارت مبارک خودت. بیرون از سازمان برو داخل خود وزارتخانه. تشخیص از ما و بقیه‌ی چیزها بر عهده‌ی شما. اساسنامه‌ی بسیار خوبی نوشتیم. عضو افتخاری تعریف کردیم. دانشجو گذاشتیم. گفتیم به چه علت استاد دانشگاهی که می‌خواهد درس بدهد بیاد این‌جا خودش را عضو شاغل معرفی کند، او باید عضو افتخاری بشود، مثل آمریکا. تقسیمش کردیم ولی به عاقبت نرسید. به این دلیل که در سازوکار ایران نمی‌گذراند کار پیش برود. این که الان شما می‌گویید فلان شورا یکدست است از نظر جامعه‌شناسی غلط است چون مثلاً سه نفر ایرانی نمی‌توانند با هم جمع بشوند. چگونه ۱۱ نفر می‌توانند جمع می‌شوند؟ پس شورای فعلی هم یکدست نیست. من معتقدم از تجارب جهانی حتماً باید استفاده کنیم. اما یادمان نرود بپرسیم در چه شرایطی آن‌جا کار انجام شده است. اشکال ما در این بخش است. ما در زبان جنوبی مثلی داریم که می‌گوییم یک نابینایی بوده که همیشه گله می‌کرده به خدا که چرا مرا کور خلق کردی؟ خلاصه یک روز خداوند به جبرئیل می‌گوید چشم این بنده را روشن کن که دنیا را ببیند. چشمش باز می‌شود و یک خروس را می‌بیند و بلافاصله بعدش دوباره کور می‌شود. از آن زمان به بعد دیگر هر چیزی به او می‌گفتند جواب می‌داده مثل آن خروس است. ما هم در یک نظام دولتی بزرگ شده‌ایم. هر چیزی بگویند بنویسیم

حاصل نوشته‌ای دولتی می‌شود. کما این که نویسندگان اساسنامه‌ی دولتی نوشتند. من اصولاً معتقد نیستم جامعه حرفه‌ای است. در اساسنامه اول از همه، چه آگاهانه و چه ناآگاهانه، نوشته شده «به منظور اعمال نظارت». یعنی دولت می‌خواسته در رأس باشد. ما اصلاً با PCAOB آمریکا قابل مقایسه نیستیم. آن‌ها خودشان انجمن درست کردند ولی ما را برایمان درست کردند. چه قبل از انقلاب که دولت کانون حسابداران را ایجاد کرد و گفت بفرمایید، حالا من می‌گویم شما کدام‌تان بیاید و کدام‌تان نیاید. بعد از انقلاب هم همین طور بود. پس این نهاد اصلاً حرفه‌ای نبوده و نظارتی بوده است. حالا شترگاوپلنگ شده و یک بخش آن نظارتی شده و یک بخش حرفه‌ای. این مشکل را اگر بتوانیم باید حل کنیم. روی همین قانون باید کار کنیم. وگرنه اگر برویم سراغ یک سازوکار جدید از الان می‌دانم عاقبتش چیست. در هیچ کجای دنیا سابقه ندارد دادستان کل کشور در ارکان هیأت نظارتی باشد. در PCAOB آمریکا نیست، در JCOB ژاپن نیست و ... دادستان چه کاری به این کارها دارد؟ ما وقتی بگوییم دادستان بیاید و وزارت دادگستری بیاید فردا وزارت اطلاعات هم می‌آید و پس فردا یک نهاد دیگر هم می‌آید و تبدیل به ۳۰۰۰ قانون می‌شود. ما باید یک اساسنامه‌ی شفاف به‌عنوان نهادی حرفه‌ای بنویسیم. بعد هم جنبه‌ی نظارتی‌اش را قوی کنیم. من هم معتقدم جنبه‌ی نظارتی آن را می‌شود قوی و ترکیبش را عوض کرد. ولی این که به شکل دست‌بسته برویم بپذیریم درست نیست چون شبیه آن چه قبل از انقلاب در کانون بوده اتفاق می‌افتد. تازه آن موقع به نظر من عقلاً بر سر کار بودند و شاید سالی یکبار جمع می‌شدند ولی الان از پس فردا گویا عروسی شروع می‌شود و هر کسی می‌خواهد بدود بیاید.

◀ حمیدرضا کیهانی

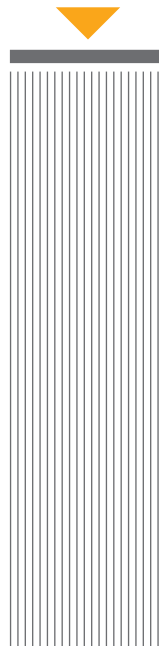
متأسفانه باید بگویم که در شرایط خوبی نیستیم. با صحبت‌هایی که دکتر پورابراهیمی امروز مطرح کردند مشخص شد که در واقع تا چند روز دیگر طرحی که مراحل اولیه‌ی تصویب را گذرانده به ما داده می‌شود و ۱۰ روز هم وقت داریم نقطه‌نظرات خودمان را به آن اعلام کنیم. من فکر می‌کنم در شرایط بسیار بدی داریم قرار می‌گیریم. باید حتماً راهکاری برای این قضیه دید. باید حتماً در شورا و جامعه‌ی حرفه‌ای دست به دست هم بدهیم و جلوی این حرکت را که دارد به مراحل نهایی می‌رسد به صورت اصولی بگیریم. اگر این نهاد ناظر با ۱۱ نماینده‌ی شورا که فقط دو یا سه نفر آن‌ها حسابدار رسمی هستند و بقیه در جاهای مختلفی هستند تشکیل شود واقعاً وضعیت خوبی را در آینده نخواهیم داشت. در هر صورت هر قانونی که نوشته می‌شود

باید جامع باشد. مثل قانون تجارت سال ۱۳۱۱ که هنوز که هنوز است کسی نتوانسته دست به ترکیبش بزند. خیلی‌ها آمدند این قانون را تغییر بدهند ولی نتوانستند. این قانونی که دارد تصویب می‌شود باید شرایطش به گونه‌ای باشد که برای آیندگان ما مفید باشد. سن بسیاری از ما که گذشته ولی قانون باید برای جوان‌ها و کسانی که می‌خواهند ادامه‌ی راه این حرفه را بدهند نوشته شود.

◀ عباس هشی (پرسش خارج از میزگرد):

آقای نادریان را مسبب این حرفه معرفی نکنید. مسبب قانون است. این قانون را نوشتند و ۷ نفر حسابدار رسمی انتخاب کردند. به تشخیص وزیر اسم ما را گذاشتند حسابدار رسمی. برای ما یک قانون آوردند که آن را آقای نوربخش از طریق اساتید و پیش‌کسوتان قبلی نوشته بودند. در سال ۱۳۶۸ آوردند در مجلس و در ۱۳۷۲ تصویب شد. قرار شد آیین‌نامه‌اش را بنویسند. دو سال طول کشید آیین‌نامه‌اش نوشته شد. دو سال خاک خورد. در سال ۱۳۷۴ اعضای هیأت علمی در دانشگاه شهید بهشتی از آقای محمدخان خواهش کردند هیأت ۷ نفره راه افتاد. اساسنامه را که نوشتند ما از روز اول همه‌ی مسائل را فهمیدیم. به من و ۳ نفر دیگر مأموریت دادند که در رکن تحقیقات سازمان حسابرسی اساسنامه بنویسیم. یعنی برای قانون یک اساسنامه نوشته شد. آقای علی‌مدد و ملک‌آرایی و عالی‌ور و ارباب‌سلیمانی و من و آقای مستأجران و آقای پوربهرامی آن را نوشتیم. یک ماه طول کشید. وقتی رفتیم به جلسه کل آن را دور انداختند. یک اساسنامه برای ما در آوردند که از قبل نوشته شده بود. آیین‌نامه را چه کسی نوشته بود؟ آقای پاکروان و بوشهری و فاطمی‌زاده. آن موقع آقای نادریان در آن گروه نبود. این بر اساس اطلاعاتی است که به من داده‌اند. ما خواستیم مخالفت کنیم. آقای محمدخان به من گفت حرف‌هایت را بگو. بعد از این که ما اعتراض کردیم گفتند باید بدین گونه پیش برود. همین را قبول کنید و هر حرفی دارید وقتی جامعه راه افتاد بروید حق‌تان را بگیرید. جامعه که راه افتاد آقای مظاهری به آقایان اعتماد کرد و یک اساسنامه نوشته شد. سازمان حسابرسی هم یک اساسنامه نوشت که قرار بود یک سری کارها را به اینور و آنور بدهند. این‌ها با هم دعوایشان شد. در نتیجه هر دو اساسنامه را کنار گذاشتند. تبصره‌ی ۵ را آقای مظاهری متوقف کرد. پس من عباس هشی متهم هستم که اگر روی اساسنامه اعتراض دارم چرا همان موقع نگفتم. علتش این بود که حرف‌مان به جایی نمی‌رسید. ما می‌خواستیم جامعه راه بیفتد. از ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۰، ۶ سال طول کشید جامعه راه بیفتد. خب اساسنامه‌ای که ما داریم با قانون یکی نیست. قانون یک اشکال اساسی دارد. به مردم حق کسب‌وکار

می‌دهد. مؤسسه‌داری ما شده گاراژداری. یعنی می‌آیند دو نفر شریک امضا می‌کنند و خودمان می‌نشینیم عقب و می‌رویم مهمانی و باشگاه و ... در حالی که من باید امضا کنم که شریک جوانم خیالش راحت باشد. من باید روی کسب و کارم حساب کنم. اختیار ما را با اساسنامه داده‌اند دست دولت. هر روز هر وزیری که می‌آید به دلخواه یک کار می‌کند. زمانی همین آقای ثقفی دبیر کل بود. آن موقع تنها هیأت علمی که حسابرسی هم کار می‌کرد من بودم. آقای ثقفی یک نامه نوشت به آقای مظاهری. آقای مظاهری آن موقع می‌خواست دکتری حسابداری بگیرد. ثبت نام کرده بود و هوای ما را داشت. آقای کرباسیان هم می‌آمد و دانشجوی ایشان در مؤسسه مالی بود. پس دوران خوش ما آن دو سال بود. هر سه جلسه یک بار آقای مظاهری و کرباسیان بودند. ایشان نامه را نوشت و آقای مظاهری برد دولت و هیأت علمی‌ها شدند این که الان می‌بینید. گفت مدیران دولتی که تا سال ۱۳۷۴ ده سال سابقه دارند می‌توانند بیایند. ما به آقای فاطمی‌زاده گفتیم بدون ذی حساب و ممیز نمی‌شود. بعد از این که جوانان آمدند بالا این لایحه رفت. اشکال اساسی ما این است که دولت برای ما تصمیم می‌گیرد کی کار کنیم و کی کار نکنیم. ۲۸ بند اساسنامه متصل به وزیر است. فقط دو تا کم مانده بود. یکی این که اعضای کارگروه کنترل کیفیت و هیأت انتظامی را بگویند حسابداران رسمی شریک مؤسسات انتخاب کنند. این می‌شود تعارض منافع یعنی من در یک کمیته حسابدار رسمی هستم، در شورای عالی هم هستم و می‌گویم آقای فلانی تو را من انتخاب کرده‌ام پس رأیات را به من بده. یکی این را کم داشتیم یکی هم این که جامعه مشاوران می‌گوید دو، سه نفر از هر کمیته باشند. من برای آقای خاندوزی سه ساعت نوار پر کردم. چون گفتند کارشناس و آسیب‌شناس است و نظر کارشناسی به کار می‌برد. مشکل ما این است که هر وزیری می‌آید و هر معاونی که می‌آید تغییراتی می‌خواهد بدهد. ما برای اساسنامه کارهای نیستیم. مگر شورای هفتم اساسنامه را نگذاشتید در دستور کارتان؟ مگر قرار نشد آقای اکرمی هم نظر بدهد؟ مگر نگفت اول من بنشینم ببینم و بعد ببرم در وزارتخانه؟ پس ایراد ما این است که اساسنامه خارج از اختیار ما است. اگر حرف‌های آقای پورابراهیمی درست باشد و نظر کارشناسی بگیرد می‌خواهند برای سرنوشت ما تصمیم بگیرند. بیایید آدم‌های حرفه را جمع کنید و بگویید می‌خواهید این کار را انجام بدهید. من برای آقای نادریان نامه نوشتم. بعد از ۴ دوره که عضو بود و مؤسسه ایشان بیش‌ترین تردد کارگروه کنترل کیفیت را داشت. پس فکر نکنید به خصولتی و مفید راهبر رحم می‌کنند. نخیر همان بلایی که سر پرونده‌های ایشان آمده سر پرونده بقیه هم آمده است. برای هیچ کس هم پارتی‌بازی نمی‌کنند. ما احتیاج داریم هر

تصمیمی می‌گیرند ما را آدم حساب کنند و صدایمان بزنند. می‌دانید ما چند ناظر داریم؟ کارگروه، هیأت عالی نظارت، شورا، رییس دیوان محاسبات و ...

◀ محمد رضا عربی مزرعه‌شاهی (پرسش خارج از میزگرد):

اعتقاد من این است که ما مشکل ساختار نداریم بلکه مشکل انتظار از حسابرس است. شکاف انتظارات است که ما را دچار این مشکلات کرده است. الان در همین بحث فولاد مبارکه به وجود آمده واقعا انتظاری که از حسابرس می‌رفته چه بوده است؟ با اتفاقاتی که در چند سال گذشته بر حرفه‌ی ما رفته الان هر کسی انتظار دارد که ما مدیر انطباق (compliance) او بشویم، از سازمان بورس که خودم آن جا سمتی داشتم تا بانک مرکزی و بیمه‌ی مرکزی و سازمان‌های نظارتی. هر کسی هر جایی مقرراتی تصویب کرد و دستورالعملی مصوب کرد انتظار دارد حسابرس آن را در گزارش خودش بنویسد یا در رسیدگی‌های خود اعمال کند. در حالی که باید به این نکته توجه کرد که ما حسابرسیم و حسابرس هم وظیفه‌اش مشخص است: طبق استانداردهای حسابرسی موظف است رسیدگی کند که صورت‌های مالی مطابق استانداردهای حسابرسی تهیه شده است یا خیر. نقش بازرس هم طبق قانون تجارت مشخص است. من تصورم این است که ما مسیر را داریم اشتباه می‌رویم که به اصلاح ساختارها فکر می‌کنیم. معتقدم باید روی اصلاح انتظارات کار کنیم. یعنی باید مشخص کنیم حسابرسی که وارد شرکت می‌شود چه انتظاری از او داریم؟ آیا انتظار داریم کلیه‌ی دستورالعمل‌های حاکم بر عملیات یک سازمان را رسیدگی کند؟ اگر این‌گونه است مشکلی نیست. ما در ابتدای هر دوره و سال مالی و سال بودجه‌ای که دولت دارد تمام این مقررات را به حسابرس دیکته کنیم و به او بگوییم برود انطباق‌ها را پیگیری کند. عملاً مدیر انطباق باشیم تا حسابرس. به نظر من مشکل این جاست و گرنه در گزارش اخیر فولاد مبارکه و شاید ده‌ها نمونه دیگر شبیه آن که در آینده مشخص می‌شود حسابرس از نظر حرفه‌ای‌گری حسابرسی مشکلی ندارد. همه‌ی بحث این است که حسابرس برود بگوید فلان جایی که پول پرداخت شده خلاف قانون بوده است. آیا واقعاً از حسابرس این انتظار وجود دارد؟ تصور من این است که بیش‌تر باید روی این حوزه کار کنیم تا این که بخواهیم ساختار را به هم بریزیم.

◀ مهرداد جباری:

جناب دکتر هشی. من هم در همین دانشکده درس خوانده‌ام و شاگرد اساتیدی مثل جنابعالی و دیگران بوده‌ام. من هم در همین حرفه دارم کار می‌کنم. فکر می‌کنم مشکل

اساسی ما این است که همیشه کلی گویی می کنیم. من تا جایی که سنم قد می دهد این جلسات سالانه را همیشه آمده ام و هر سال جنابعالی و دوستان دیگر دارید این بحث ها را می کنید. الان دیگر تاریخ را ورق زدن دردی دوا نمی کند. به عنوان یک بحث مشخص جناب دکتر نادریان یک پیشنهاد مشخص داده است. وزارت امور اقتصادی دارد کار حرفه ای می کند و آن ها هم همه حسابدارند. یک پیشنهاد مشخص حرفه ای آمده است. دو بار ما نامه زده ایم. اما نمایندگان حرفه در جلسه شرکت نکرده اند که موضوع بررسی شود. باید شرکت کنیم. داریم راجع به زمان حال صحبت می کنیم. الان شرایطی است که از نظرات استقبال می کنند. فعلاً باید این حرف را بزنیم. دیگر تاریخ را نباید ورق بزنیم و فعلاً باید بیاییم مشارکت کنیم تا تصمیمات غیر حرفه ای گرفته نشود.

◀ سعید جمشیدی فر

مباحث این میزگرد را جمع بندی کنم. آقای نادریان درباره ی دغدغه هایی که در داخل ساختار جامعه هست طرح موضوع کردند؛ این که هیأت عالی نظارت می تواند تقویت شود و بحث تدوین مقررات و بازنگری در مقررات با این وضعیتی که وجود دارد. آقای دکتر ثقفی هم اشاره کردند که اصلاح از طریق ساختارهای جامعه و اساسنامه را با توجه به روند طولانی که معمولاً در روند قانونگذاری وجود دارد ترجیح می دهند.

آقای دوانی هم اشاره کردند که اصلاح را به ایجاد ترجیح می دهند و در عین این که باید از منابع خارجی استفاده کنیم واقعیت های موجود محیط اقتصادی و سیاسی و اجتماعی را هم باید در نظر بگیریم و کار تطبیقی انجام دهیم و صرفاً از مبانی وارداتی برای توجیه یا تحلیل های موضوعات بدون توجه به محیط خودمان استفاده نکنیم. جناب آقای کیهانی هم اشاره به نقش دیوان محاسبات کردند و کار تطبیقی ای که در کشورهای نمونه وجود دارد. ایشان تأکید دارند که ما در مورد مقررات و قانونی که الان پیش نویسش در دست تهیه است نگرانی داریم و کار باید به ترتیبی باشد که حمایت حسابرسان یکی از نکات اساسی اش باشد. در عین این که ما تماماً تلاش مان بر حرفه ای بودن است اما واقعیت موجود این است که جنس حرفه ای مان در فضای موجود بسیار ضعیف تر است. من زمانی نوشتم به واسطه ی اساسنامه ای که تنظیم شد کاریکاتوری از نهاد مستقل غیردولتی داریم. جناب جباری هم تأکید روی بحث های کارشناسی کردند که این تبادل افکار برقرار باشد تا امیدوار باشیم با توجه به زبان تخصصی بتوانیم مقررات مطلوبی به دست بیاوریم. نهایتاً فکر می کنم ممکن است که در بخش هایی نظر ما را نخواهند ولی ما متعهد و مکلف به تلاش هستیم و ناامید نیستیم و در بسیاری از موارد توانسته ایم این تصمیمات را به مسیر درست برگردانیم.

کلیات طرح قانون جامع حسابرسی و حسابداری

محمدرضا پورابراهیمی - رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی

با توجه به توسعه‌ی فعالیت‌های اقتصادی و افزایش ظرفیت‌های کشور، خدمات مرتبط

با حسابرسی و حسابداری نیز گسترش پیدا کرده است. در این راستا نقش مهم حسابرسی در کشور بیش از گذشته احساس می‌شود. همچنین با توجه به خبرهای ناگواری که امروز در بنگاه‌های اقتصادی شاهدیم، بخشی از مشکل برمی‌گردد به این‌که در حوزه‌های تخصصی، در مقایسه با کشورهای دیگر، اقدامات لازم را انجام نداده‌ایم. عوامل متعددی در این زمینه نقش دارد. افرادی که در این جلسه حضور دارند از مجربان حرفه و تحصیل کرده‌ها و اساتید پیش‌کسوت هستند و صحبت‌های بنده شاید تکمیل صحبت‌های شما باشد.

انتظارات حاکمیت و مردم از یک حرفه طبیعتاً به وظایفی برمی‌گردد که برایش تعریف شده یعنی اختیاراتی که دارد و میزان پاسخ‌گویی که باید انجام دهد. حرفه‌ی حسابرسی هم از این قاعده مستثنی نیست و انتظار ما این است این حرفه متناسب با مسئولیت‌ها و وظایف و اختیارات خودش پاسخ‌گویی را ایفا کند.

بررسی‌های ما نشان می‌دهد در حوزه‌ی قوانین و مقررات موجود خلاءهای جدی هم در حوزه‌ی وظایف و هم در حوزه‌ی جایگاه و هم در حوزه‌ی نقش عملکردی، و در کنار آن خلاء جدی در حوزه‌ی پاسخ‌گویی در بخش حرفه‌ی تخصصی وجود دارد. برای این‌که بتوان این موارد را در یک مسیر دنبال کرد چند سالی است که به این مقوله وارد شده و صحبت‌هایی مطرح کرده و جلساتی با عزیزان چه در بخش دولتی و چه در بخش غیردولتی گذاشته‌ایم. جمع‌بندی این بود که بتوانیم متناسب با شرایط کشور اصلاحاتی را در قوانین و مقررات انجام دهیم.

هدف قانون‌گذار در این اصلاحات این بوده که بتوانیم اولاً جایگاه حرفه‌ی تخصصی حسابرسی را ارتقا دهیم و ثانیاً اختیارات و به موازات آن پاسخ‌گویی کار را نیز نسبت به گذشته افزایش دهیم تا حرفه بتواند به سهم خودش در زمینه‌ی شفافیت اطلاعات اقتصادی کشور که در شرایط کنونی به شدت به آن نیازمندیم اثر مثبتی بگذارد. ارتقای جایگاه حرفه به میزان قابل توجهی شفافیت در نظام اطلاعات اقتصادی و مالی و حسابداری

کشور را افزایش خواهد داد. به منظور ارتقای جایگاه حرفه، کار کارشناسی در حال انجام است. مسئولیت این کار برعهده‌ی بنده بوده که افتخار دارم سال‌ها در دانشگاه تهران درس خوانده‌ام و در همین دانشکده فارغ‌التحصیل دکترای رشته‌ی مالی هستم و کار تخصصی‌ام مالی و حسابرسی و حسابداری بوده و الان هم عضو هیأت علمی همین دانشکده هستم. بر خلاف فضایی که در کشور ما وجود دارد، یعنی نگاه افراطی در حوزه دولت و نگاهی کاملاً برعکس در بخش غیردولتی، تلاش ما این بوده که با نگاه علمی و تخصصی در این کار پیش رویم. چون دولت در جایگاه خود باید نگاه حاکمیتی به حرفه داشته باشد و موضوعات حرفه را پیگیری کند و بخش خصوصی نیز با توجه به مأموریتی که طی این سال‌ها به تدریج طی شده، یعنی کاهش تصدی‌گری دولت بر اساس مقررات، بتواند با روند افزایشی به خدمات خود ادامه دهد. فارغ از این، نگاه ما به صورت کلی این است که باید از همه‌ی ظرفیت‌های موجود به‌طور کامل استفاده کنیم. ما اساساً اعتقادی به اختلاف بخش دولتی و

زیادی کشیدند و ما هم همراه ایشان بودیم. بسیاری می‌گفتند ما قانون قبل از انقلاب را داریم و بهتر است ساختار قبلی را تغییر ندهیم و فقط اصلاحاتی روی آن انجام دهیم. اما تعریف ساختار و قانون جدید لازم بود. آن موقع سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران را داشتیم که هم نقش سیاست‌گذاری داشت، هم نقش نظارتی و هم نقش عملیاتی. یعنی سه سطح را داخل سازمان کارگزاران داشتیم. در قانون جدید سه سطح تعریف و از هم جدا شد:

سطح اول سطح سیاست‌گذاری (شورای عالی بورس) است که بتواند سیاست‌های کلان بازار سرمایه را تعیین کند. سطح دوم سطح نظارتی است؛ یعنی سازمان بورس که نه سیاست‌گذار است و نه عملیات انجام می‌دهد بلکه فقط نقش نظارتی دارد. سطح سوم سطح عملیات اجرایی آن فعالیت و خدمت خاص است که در بازار سرمایه شامل انواع خدمات در بخش بورس اوراق بهادار و کالا و بورس‌هایی می‌شود که آرام‌آرام بر اساس قانون شکل گرفته‌اند. پس

پارلمان نظری را شنیده ولی به علت اختلاف نظر نمایندگان به آن رأی نداده باشد یا حتی گاه ممکن است در صحن علنی نظرات کمیسیون تغییر پیدا کرده باشد ولی اصلاً موردی نبوده که درباره‌ی آن مشورت نشده باشد.

در بحث امروز، کلیات را مطرح می‌کنم. ما یک ساختار سه‌سطحی را برای کار مدنظر قرار دادیم. چون حرفه باید از نقش بارز و مؤثری در نظام اقتصادی برخوردار باشد در سطح اول یک شورای عالی را برای این مجموعه

در نظر گرفتیم که بتواند به عنوان شورای عالی تخصصی حرفه ایفای نقش کند. شبیه به ساختاری که در دیگر حرفه‌ها داریم، در این شورای عالی هم برای بخش خصوصی و دولتی نقش مشخصی در نظر گرفته شده که بتوانند در این ساختار ایفای نقش کنند. برای روشن شدن بحث مثالی می‌زنم. زمانی که من در سال ۱۳۸۲ دانشجوی دکتری بودم تصمیم گرفتیم قانون بازار سرمایه را تعریف کنیم. آن زمان آقای دکتر عبده مسئول کار بودند و زحمت

خصوصی نداریم و نگاه ما علمی است. هر جایی که کار درست و علمی انجام شود حمایت می‌کنیم. بارها هم جلساتی با عزیزان همین جمع داشته‌ایم، چه در کمیسیون اقتصادی مجلس، چه در دانشگاه و چه در دفتر من. گاهی هم ما خدمت همکاران عزیزان آمده‌ایم و صحبت کرده‌ایم.

ایجاد قانون جامع در حوزه‌ی حسابرسی و حسابداری اکنون در مراحل پایانی است. نگاه ما این بوده که بتوانیم جایگاه حرفه را ارتقا دهیم تا بتوانیم اثرات آن را ببینیم. چون کار هنوز نهایی و تکمیل نشده امروز فقط کلیات را مطرح می‌کنم. پیشنهادم این است که بعداً در جلسه‌ای مشترک، درباره‌ی ریز اطلاعات و احکام به صورت مشترک بحث کنیم. برای تهیه‌ی این طرح ما نظرات تخصصی کارشناسان را گرفته‌ایم و در ادامه نیز خواهیم گرفت. نه فقط در حوزه‌ی قانون حسابداری و حسابرسی بلکه در همه‌ی حوزه‌ها اعتقاد من همیشه این بوده که نمی‌توانیم هیچ ماده قانونی را در فضایی بسته تصویب کنیم. من اساساً به عدم مشورت اعتقادی ندارم. چون قرار است قانونی نوشته شود که در اجرا برای کشور مفید باشد. یک قانون چه زمانی مفید خواهد بود؟ اولاً وقتی متولیان اجرا در جریان تدوین آن باشند و ثانیاً در این کار تشریک مساعی و همراهی کنند و بعداً نیز به اجرای بهینه قانون کمک کنند. بنابراین نمی‌توان بدون نظر مجریان و کارشناسان و خبرگان هر حوزه تصمیم گرفت. در مورد هیچ قانون و ماده و تبصره‌ای در ارتباط با موضوعات کشور که در کمیسیون مجلس تصویب کرده‌ایم، حداقل در دو دوره‌ای که من مسئول کمیسیون اقتصادی مجلس بوده‌ام، این‌گونه نبوده که نظر کارشناسان آن رشته و تخصص را چه در بخش دولتی و چه در بخش غیردولتی نشنویم. حال ممکن است

الگو همان تجربه‌ی قبلی درباره‌ی سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران است. این جا هم همان رویکرد سه‌سطحی را در نظر گرفته‌ایم. در قانون جدید برای حرفه‌ی حسابرسی یک شورای عالی شبیه شورای عالی بازار سرمایه در نظر گرفته‌ایم که نمایندگان نمایندگان دولت، بخش خصوصی و نمایندگان مجلس به عنوان ناظر در آن حضور دارند. در همه جای دنیا نمایندگان مجلس ناظر هستند و حق رأی در تصمیمات ندارند ولی جزء ارکان

برای این که پشتیبانی از سوی بخش قضایی نیز وجود داشته باشد، دادستان کل کشور هم در شورای عالی بورس و هم در شورای پول و اعتبار حضور دارد. در شورای عالی حسابرسی نیز حضور این افراد را در نظر گرفته‌ایم یعنی ترکیب بخش دولت و نمایندگان بخش خصوصی و نمایندگان ناظر در مجلس و نماینده‌ی دستگاه قضا. این ترکیب چهارگانه در شورای عالی تقریباً در همه‌ی حرفه‌ها وجود دارد. پس ایجاد یک سازمان نظارتی در

هستند.

ساختار سه سطحی را در بازار پول هم شاهدیم. شورای پول و اعتبار را داریم که سیاست‌گذار است، بانک مرکزی که وظیفه نظارتی دارد، و سطح سوم که عملیاتی است یعنی بانک‌های دولتی و غیردولتی. در شورای پول و اعتبار وزیر اقتصاد دولت، نمایندگان کمیسیون‌های بودجه و اقتصاد مجلس و نمایندگان تشکلهای بخش خصوصی و رییس اتاق بازرگانی حضور دارند یعنی ترکیبی از بخش خصوصی و دولتی.

حرفه لازم بود. چون ایراداتی از قبل وجود داشت که خود شما مطرح کرده بودید و ما نیز به آن واقف بودیم. عملی نیست که در کشور یک سازمان هم استاندارد وضع کند و هم کار عملیات حسابرسی انجام دهد. درباره‌ی این پارادوکس قبلاً بحث شده و اشکالات این قضیه مورد نظر قرار گرفته است. راه حل این است که وظیفه‌ی تدوین استانداردها را جدا کنیم و برعهده‌ی نهاد دیگری بگذاریم. کار عملیات اجرایی مرتبط با حسابرسی در بخش حاکمیتی نیز باید برعهده‌ی

یک بخش جدا باشد. عملیات اجرایی در بخش حسابداری غیردولتی نیز باید برعهده‌ی افرادی باشد که با مجوزهای خاص بتوانند این کار را انجام دهند. لذا در لایه‌ی دوم سازمانی در نظر گرفته شد با شرح وظایفی که کاملاً مشخص است؛ شبیه بانک مرکزی در بازار پول و سازمان بورس در بازار سرمایه.

پس در حرفه‌ی حسابرسی هم یک سطح سیاست‌گذاری خواهیم داشت. که برعهده‌ی شورای عالی است. تدوین قانون و مقررات و استانداردها و فرایندهای تصمیم‌گیری در این سطح قرار می‌گیرد. سطح دوم سطح نظارتی است. صدور مجوزها و نظارت بر عملیات حسابرسی و بسیاری از موضوعات دیگر در حوزه‌ی نظارت در این سطح دوم قرار دارد. در حرفه‌ی حسابرسی دو حوزه‌ی دولتی و غیردولتی را داریم. در هر کدام از این دو بخش بحث تشکلهای و انجمن‌ها مطرح است. انجمن‌ها بر اساس همان رویکردی که در حوزه‌ی سازمان نظارتی تعریف شده انجام وظیفه می‌کنند. انجمن تخصصی هم پیرامون آن شکل می‌گیرد تا بتواند از حرفه پشتیبانی کند و کار تخصصی انجام دهد. در حوزه‌ی حساب‌رسان بخش غیردولتی هم طبیعتاً این ساختار می‌تواند شکل بگیرد تا هر کدام از آنها بتوانند در قالب مشخصی از حرفه در حوزه‌ی فعالیت‌های بخش خصوصی پشتیبانی کنند. لذا این سه سطح مبنای تصمیم ما به عنوان شاکله‌ی اجرای این قانون است.

در جریان تدوین قانون بازار سرمایه که قرار بود ساختار سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار کلاً تغییر کند پرسش‌هایی در سازمان کارگزاران به وجود آمد و بسیاری ابهام داشتند و می‌پرسیدند شورای عالی چیست و حالا ما کجا می‌رویم و چه می‌شود و شورای عالی کیست و آیا عملیات را هم ما انجام می‌دهیم و آیا خرید و فروش سهم هم

داریم و از این قبیل سؤال‌ها، به هر حال تقسیم‌بندی مذکور در یک بازه‌ی زمانی طبق قانون جدید بازار سرمایه در سال ۱۳۸۴ مصوب شد و در نیمه‌ی دوم همان سال اجرایی شد.

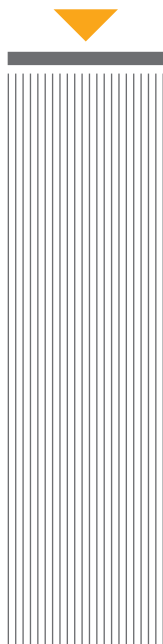
برخی درباره‌ی واژه سازمان نظارتی ابهام دارند. وقتی ما می‌گوییم سازمان نظارتی، این سازمان را با سازمان دیگری اشتباه می‌گیرند و فکر می‌کنند این سازمانی که الان موجود است سازمان نظارتی است. در حالی که در قانون جدید کلاً یک ساختار جدید با شرح وظایف جدید قرار است تشکیل شود و چیدمان همه‌ی مجموعه‌ها بر اساس یک قاعده مشخص تعریف می‌شود. پس یک ساختار کاملاً جدید شکل می‌گیرد. در یادداشت‌ها و مصاحبه‌های برخی بزرگواران حرفه در این روزها می‌بینم که نگاه‌شان بر اساس اطلاعاتی محدود است و باید به این موضوع دقت کنید. آن‌چه برای ما مهم است این است که این متن و چارچوب را به عنوان متنی در نظر بگیرید که می‌تواند مبنای ارتقای حرفه و افزایش اختیارات آن باشد. الان یکی از چالش‌های حرفه بحث حقوق و دستمزد و خدمات است. همه انتظار دارند این حرفه پاسخ‌گو باشد. هر مشکلی که در شرکتی پیش بیاید می‌گویند حسابرسی چه کسی بوده؟ بندهای گزارش حسابرسی چه چیزی بوده؟ چرا کسی به آن عمل نکرده؟ گزارش بعدی را چه کسی تهیه کرده و حسابرس بعدی چه کسی بوده؟ اما هیچ کس سؤال نمی‌کند که به حرفه‌ی حسابرسی که این انتظارات سنگین از او می‌رود چقدر دستمزد پرداخت می‌کنیم و چه کاری برای حسابرسان می‌کنیم. در قانون جدید ما آمده‌ایم اجزای مختلفی در نظر گرفته‌ایم. موضوع رتبه‌بندی یکی از موضوعات مهم قانون جدید است. اگر کسی رفت برنامه‌ریزی و کار کرد و در مجموعه‌ی تصمیم‌گیری به جایگاه قدرتمندی رسید و میزان خطا

را به حداقل رساند حتماً باید سطحش متفاوت باشد با سطح مجموعه‌ای که خدمات حسابرسی را به‌نسبت با کیفیت کم‌تری انجام می‌دهد. حتماً باید میزان قراردادها فرق داشته باشد. هر مقدار پاسخ‌گویی را از یک مجموعه بخواهیم باید به همان میزان هم اختیارات و پرداخت دستمزد را افزایش دهیم. این رابطه باید کاملاً مشخص باشد. یکی از چالش‌های اساسی که الان با آن روبرو هستیم همین موضوع است. الان مثلاً در حوزه‌ی شاغلان حرفه‌ی حسابرسی و فارغ‌التحصیلان چه وضعیتی برقرار است؟ چه تعداد مشغول به کار هستند و پرداختی آن‌ها چقدر است؟ چه کسی باید به فکر آن‌ها باشد؟ چگونه باید حرفه را گسترش دهیم؟ کارهای کرده‌ایم که بتوان ظرفیت اشتغال حرفه را افزایش دهیم و همه‌ی شرکت‌ها مکلف به استفاده از خدمات حسابرسی بشوند.

در بخش دولتی هم بحثی دیگر مطرح است که بحث تعارض منافع است. نمی‌شود سازمانی که رییس آن توسط وزیر اقتصاد تعیین می‌شود، وقتی می‌خواهد حسابرسی شود هم زیر نظر وزیر اقتصاد انجام شود. مشخص است که این‌جا تعارض منافع رخ می‌دهد و ساختار نمی‌تواند جواب دهد. در بخش خصوصی هم همین وضعیت است. تعارض منافع آن‌جا هم وجود دارد. بنابراین نگاه این بوده که برای یک‌بار بتوانیم تعارض منافع را در حرفه برطرف کنیم. این موضوع امکان‌پذیر است. الان جایگاه حسابرسی در بسیاری موارد رهاست به این دلیل که درباره‌ی خیلی از موضوعات در قانون خلاء جدی وجود دارد. این خلاءها را باید برطرف کنیم. هر کسی از نگاه خودش برای ورود ما توضیح می‌دهد. عیبی ندارد اگر ایرادی هست مسائل را مطرح کنند. ولی برخی از مسأله‌ای که از سوی عزیزان در فضای مجازی مطرح می‌شود به دلیل عدم اطلاع است. مثلاً پریروز ما جلسه‌ای

برای اصلاح قانون اتاق بازرگانی داشتیم. در جریان هستید که قانون اتاق بازرگانی هم در حال نهایی شدن و تصویب است. یکی از آقایانی که به عنوان طراح در جلسات حضور پیدا می‌کرد پریشب رفت توییت زد که حق رأی برخی اعضا را در قانون گرفته‌اند در حالی که ایشان آن روز اصلاً در جلسه نبود و اطلاعاتش اشتباه بود. جمعیت زیادی نیز کامنت گذاشته بودند که عجب اشتباهی! در حالی که اصلاً چنین بحثی مطرح نبود. در نتیجه هر وقت خواستید اظهارنظری در خصوص جایگاه مجلس کنید ابتدا از خودمان سوال کنید تا مطمئن شوید و ذهنیتی نسبت به بخش‌هایی که وجود ندارد نداشته باشید.

بحثم را جمع‌بندی کنم. صحبت من این است اگر به فضل الهی مشکلی پیش نیاید تا اواسط شهریور پیش‌نویس اصلاح قانون جامع حسابرسی و حسابداری را در کمیته‌ی تخصصی کمیسیون نهایی می‌کنیم. نحوه‌ی تصمیم‌گیری بدین گونه است: ما یک صحن علنی داریم که تصمیم نهایی را می‌گیرد. قبل از آن کمیسیون تخصصی را داریم و قبل از آن کمیته‌ی تخصصی را که از سوی کمیسیون تعیین می‌شود. طرح الان در سطح کمیته‌ی تخصصی است؛ نمایندگان دستگاه‌ها از مرکز پژوهش‌ها و نمایندگان دولت و بانک مرکزی و بازار سرمایه و جامعه‌ی حسابداران و مجموعه‌های مختلف آمده‌اند نشستیم این جمع‌بندی را انجام دادیم. ممکن است ۸۰ درصد موافق و ۲۰ درصد مخالف باشند که طبیعی است. سپس طرح را در صحن کمیسیون مطرح می‌کنیم و درباره‌ی آن بحث می‌شود. در تصویب قوانین در نمونه‌های مشابه ما مشکلی داریم. به عنوان مثال در قانون ارزش افزوده که دی‌ماه سال گذشته تصویب شد وقتی داشتیم آن را بررسی می‌کردیم چون اتاق بازرگانی نقش داشت گفتیم نماینده‌شان در

جلسات بیاید. قانون ارزش افزوده بیش از دو سال زمان برد. نماینده‌ی اتاق بازرگانی هم می‌آمد. مثلاً شش ماه اول آقای الف بود. موضوعاتی مطرح بود. نماینده‌ی اتاق بازرگانی نظر خاصی درباره تبصره داشت. دیگران گوش می‌کردند. حتی پیشنهاد الحاقی یا حذف داد. همه را گوش کردیم. شش ماه بعد آن نماینده رفت و فرد دیگری آمد ولی نظر این دو نفر فرق داشت. ما باید چه می‌کردیم؟ اتاق بازرگانی باید یک نماینده‌ی واحد و تصمیم واحد

دیدید به صلاح نیست پیشنهاد حذف بدهید و دلایلش را هم بیاورید. این موارد را در یک جدول بیاورید. این گزارش را وقتی به اتفاق نظر جمع رسید به عنوان گزارش یک مجموعه تخصصی برای ما بفرستید. ۱۰ روز فرصت دارید که متن نهایی را به ما بدهید. ما آن متن را رسانه‌ای می‌کنیم و می‌گوییم این متنی است که به امضای نماینده‌ی آن تشکل و ساختار رسیده و برایمان فرستاده‌اند تا هم مردم بدانند نظر شما چیست و هم بدانند پیشنهاد ما چیست. ما در فضای

داشته باشد. اگر از جامعه‌ی حسابداران یک نفر می‌خواهد به جلسه قانون فعلی بیاید باید اعلام‌کننده‌ی موضع جمع باشد. قبلاً خودتان باید با هم درباره‌ی همه چیز بحث و جمع‌بندی کرده باشید. متن جمع‌بندی‌شده‌ی کمیته تا هفته‌ی آینده خدمت شما می‌گذارم تا هر پیشنهادی دارید بگویید. از ماده‌ی اول تا ماده‌ی پایانی را کلاً بررسی کنید. هر جا نقطه قوتی دیدید بگویید. هر جا دیدید ضعفی می‌تواند ارتقا پیدا کند هم بگویید و دلایلش را توضیح دهید. هر جا

غیرشفاف و اتاق‌های بسته تصمیم‌گیری نخواهیم کرد. حرف‌هایمان هم علمی و کارشناسی است. ممکن است در مواردی نظر ما تغییر کند و مصر نیستیم که هر چیزی ما می‌گوییم وحی منزل است. نگاه علمی را حتماً می‌پذیریم. حتماً از پیش‌کسوتان و نخبگان چه در بخش دولتی و چه در بخش غیردولتی باید استفاده کنیم. بعد هر تعداد نماینده صلاح دیدید، نه نظرهای شخصی بلکه نظر جمع و پیشنهادهای جدید خود را به صورت الحاقیه مطرح کنند تا بتوانیم

کار تخصصی خوبی با هم انجام دهیم. ما سعی می‌کنیم با همین روند جلو برویم. ضمن این که موارد مربوط به اصلاح قانون هم آماده است. اسم این قانون نظام جامع است. یعنی می‌خواهیم همه‌ی ابعاد را بینیم. خوشبختانه با وزیر اقتصاد هم صحبت کرده‌ایم. چون ایشان قبلاً نایب‌رییس کمیسیون و همکار ما بودند فضای مثبتی برای همکاری وجود دارد و کمک می‌شود.

پیشنهاد دیگر این است اگر موضوعی در خصوص لایحه به ذهن‌تان آمد که می‌تواند حکم جدیدی باشد و حرفه را ارتقا دهد بنویسید. پیشنهادهای خودتان را بگویید نه این که فقط درباره‌ی ماده واحده‌ی ما نظر بدهید. حتماً می‌پذیریم. تا پایان شهریور کار را جمع می‌کنیم. سعی می‌کنیم طرح مهرماه به صحن علنی بیاید که در نیمه‌ی دوم امسال تصویب و نهایی شود تا در سال بعد بتوانیم با قانون جدید در حوزه‌ی نظام اقتصادی ایفای نقش کنیم. آن چه برای ما مهم است این است که جایگاه حرفه را در نظام اقتصادی از هر جهت ارتقا دهیم. افزایش اختیارات و ظرفیت‌ها و توانمندی‌ها و پاسخ‌گویی هدف نهایی ماست چون در این حوزه نیازمند تحولات اساسی هستیم. ساختار کلی به صورت اساسی تغییر خواهد کرد و قانون جدیدی پدید می‌آید. مواردی هم درباره‌ی اصلاح قانون ماده واحده آماده است که در کمیسیون تصویب شده و به صحن آمده است. چون قانون جامع همه‌ی ابعاد را پوشش می‌دهد مقرر کردیم که اگر قانون جامع سریع‌تر به عنوان مصوبه‌ی کمیسیون به صحن علنی بیاید و تصویب شود خودبخود موارد اصلاحی در ماده واحده دیگر موضوعیت نخواهند داشت اما اگر قانون جامع زودتر تصویب نشود آن اصلاحیه‌ها آماده هستند و موضوعیت خواهند داشت.

هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های عام PCAOB در یک نگاه

طرح‌هایی که در سال‌های اخیر به‌منظور ایجاد نهاد ناظر بر حرفه‌ی حسابرسی ارائه شده است مبتنی بر تجارب کشورهای پیشرفته‌ی سرمایه‌داری از ابتدای هزاره‌ی جدید و به‌طور خاص هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام PCAOB است.

رسوایی‌های مالی آغاز هزاره‌ی سوم، به تصویب قانون ساربینز-اکسلی در کنگره آمریکا در سال ۲۰۰۲ منجر شد. به‌موجب بخش ۱۰۱ این قانون، هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های عام از سوی کنگره آمریکا راه‌اندازی شد. هدف این هیأت «حفاظت از منافع سرمایه‌گذاران و منافع عمومی از راه تهیه گزارش‌های حسابرسی دارای اطلاعات مفید، منصفانه و مستقل است.

این نخستین بار در تاریخ حسابرسی آمریکا بود که حسابرسان زیر نظارت بیرونی و مستقل قرار می‌گرفتند (پیش از این، حسابرسان آمریکایی تحت نظارت انجمن حسابداران رسمی آمریکا بودند).

برای آشنایی حسابداران رسمی و سایر علاقه‌مندان در تصاویر زیر اطلاعاتی کلی درباره‌ی این هیأت خواهید دید. این اطلاعات از گزارش مالی سال ۲۰۲۱ این هیأت برگرفته شده است.

PCAOB

گزارش فعالیت سال مالی ۲۰۲۱

نمایه‌ها

۶۴/۸۹
تریلیون دلار

حجم ارزش بازار ۸,۶۲۶ شرکت سهامی عام آمریکایی که اطلاعات مالی خود را به کمیسیون بورس و اوراق بهادار (نیویورک) ارائه کرده و توسط موسسات حسابرسی ثبت شده، حسابرسی شده‌اند.

۱,۷۰۹

موسسه حسابرسی
ثبت شده

موسسات حسابرسی بازرسی شده

۸۱

موسسه حسابرسی آمریکایی که کمتر از ۱۰۰ صاحبکار بوری داشته‌اند.

۱۲

موسسه حسابرسی آمریکایی که بیش از ۱۰۰ صاحبکار بوری داشته‌اند.

۴۸

موسسه حسابرسی غیر آمریکایی در بیش از ۲۶ قلمرو

۵۰

موسسه حسابرسی آمریکایی که شرکت‌های کارگزاری بورس را حسابرسی کرده‌اند.

اطلاعات کلی

۸۰۷ تن

تعداد کارکنان

۷۸۲

پرونده حسابرسی بررسی شده در ۱۹۱ موسسه حسابرسی

۱۰

دفتر منطقه‌ای در سرتاسر آمریکا

PCAOB

گزارش فعالیت سال مالی ۲۰۲۱

درآمدها

میلیون دلار		
۲۰۲۰	۲۰۲۱	
۲۴۰	۲۲۶	حق عضویت ناشران
۳۰	۲۸	حق عضویت کارگزاران - سیدگردانان
۲	۲	حق عضویت مؤسسات حسابرسی
۲۷۲	۲۶۶	جمع درآمدهای عملیاتی

هزینه ها

میلیون دلار		
۲۰۲۰	۲۰۲۱	
۲۰۶	۲۰۷	حقوق و دستمزد
۱۹	۱۷	اجاره
۱	-	سفر
۱۴	۱۳	فناوری اطلاعات و ارتباطات
۱۴	۱۵	حرفه‌ای و مشورتی
۷	۶	حق عضویت، بیمه و غیره
۴	۴	استهلاک
۲۶۵	۲۶۲	جمع هزینه‌های عملیاتی

PCAOB

اقدامات انضباطی

۲۱
حکم انضباطی صادر شده

۱۵
تنبیه حسابدار رسمی

۱۴
تنبیه موسسه حسابرسی

۱۴
حکم مربوط به حسابران آمریکایی

۷
حکم مربوط به حسابران غیر آمریکایی

۵
حکم مربوط به شش تا از بزرگترین مؤسسات حسابرسی آمریکایی

۱۶
حکم مربوط به مؤسسات حسابرسی کوچکتر

نگارش گزارش

حسابرس

(با توجه به استانداردهای حسابرسی گزارشگری جدید و تجدید نظر شده ۱۴۰۱)

مرتضی اسدی - ساناژ ججی

در مورد شرکت‌هایی که حسابرسی می‌کنند، ملزم به تهیه گزارش‌های شفاف‌تر و مفیدتر کرد. این استانداردها در پاسخ به تقاضای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، به دنبال بحران مالی، برای اطلاعات مرتبط‌تر در مورد حسابرسی منتشر شده است. هدف این استانداردها ارائه گزارش حسابرس به گونه‌ای است که اعتماد عمومی را هم به فرآیند حسابرسی و هم به صورت‌های مالی شرکت‌ها افزایش دهد. هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان‌بخشی (IAASB) همچنین معتقد است که ارتقای گزارشگری حسابرس باعث بهبود ارتباط بین حسابرس و سرمایه‌گذاران و همچنین بین حسابرسان و ارکان راهبری می‌شود. اهداف مورد انتظار استانداردهای

گزارشگری جدید به شرح زیر است:

- تعامل و ارتباط قوی‌تر میان استفاده‌کنندگان، حسابرسان و ارکان راهبری،
- افزایش توجه مدیریت و ارکان راهبری به افشائیات با اشاره به آن‌ها در بخش مسائل عمده‌ی حسابرسی گزارش حسابرس،

قالب استاندارد این اطمینان را حاصل می‌کند که تمام اطلاعات اساسی در آن گنجانده شده و به روشی منطقی با آن‌ها برخورد شده است. قالب مورد استفاده همان قالب معرفی شده در استاندارد حسابرسی ۷۰۰ «گزارشگری نسبت به صورت‌های مالی» است. رعایت این چارچوب تضمین می‌کند که تهیه‌کنندگان گزارش کلیه‌ی اطلاعات مربوط و موردنیاز استفاده‌کننده را مدنظر قرار داده و آن را به شکل منطقی طبقه‌بندی نموده‌اند و به استفاده‌کنندگان این امکان را می‌دهد تا در مورد مناسب بودن گزارش تصمیم‌گیری کنند و به آن‌ها کمک می‌کند تا به سرعت به اطلاعات مورد نیاز خود دست یابند.

تغییرات استانداردهای حسابرسی گزارشگری

در ژانویه سال ۲۰۱۵، هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان‌بخشی (IAASB) با انتشار استانداردهای گزارشگری حسابرس جدید و تجدیدنظر شده (استانداردهای گزارشگری جدید)، حسابرسان را

نگارش یک گزارش مؤثر در گرو مهارت برقراری ارتباط لازم با استفاده‌کنندگان است. کلید یک گزارش خوب، تجزیه و تحلیل عمیق است. نگارنده خوب به استفاده‌کننده نشان می‌دهد که چگونه یافته‌های خود را تفسیر نموده و استفاده‌کننده مبنای نتیجه‌گیری را درک خواهد کرد.

گزارش حسابرس با هدف مشخص و برای مخاطبان خاص نوشته می‌شود و همانند انواع نوشتارهای آکادمیک صریح، واضح و دارای ساختار است. پیش از شروع نگارش گزارش، باید اطلاعاتی در خصوص استانداردهای حسابرسی مرتبط با گزارشگری، ساختار گزارش و عناوین مورد استفاده در گزارش کسب کنید.

هدف گزارش

هدف گزارش، اطلاع‌رسانی به خواننده است. اگر گزارش به شکلی استاندارد ساختار یابد، برای استفاده‌کننده مفید خواهد بود. در طول سال‌ها یک فرم استاندارد برای گزارشگری حسابرسی تهیه شده است. اگرچه ممکن است در شرایطی، فرم استاندارد، متناسب با یک نیاز خاص تغییر کند، اما پیروی از

• افزایش تردید حرفه‌ای در محدوده‌هایی که مسائل عمده حسابرسی شناسایی می‌شوند و

• افزایش کیفیت حسابرسی و یا درک استفاده‌کنندگان از کیفیت حسابرسی.

استانداردهای حسابرسی مرتبط با گزارشگری حسابرسان به شرح زیر است:

• ۷۰۰ شکل اظهارنظر و گزارشگری نسبت به صورت‌های مالی (تجدید نظر شده ۱۴۰۱)،

• ۷۰۱ اطلاع‌رسانی مسائل عمده حسابرسی در گزارش حسابرسان مستقل (جدید ۱۴۰۱)،

• ۷۰۵ اظهارنظرهای تعدیل شده در گزارش حسابرسان مستقل (تجدید نظر شده ۱۴۰۱)،

• ۷۰۶ بندهای تأکید بر مطلب خاص و سایر بندهای توضیحی (تجدید نظر شده ۱۴۰۱)،

• ۷۲۰ سایر اطلاعات مندرج در گزارش‌های حاوی صورت‌های مالی حسابرسی شده (تجدید نظر شده ۱۴۰۱ و

• ۵۷۰ تداوم فعالیت (تجدید نظر شده ۱۴۰۱).

پیشرفت‌های کلیدی گزارشگری جدید به شرح زیر است:

(۱) «بخش جدید برای اطلاع‌رسانی مسائل عمده حسابرسی».

مسائل عمده حسابرسی قلب گزارش حسابرسان تجدید نظر شده برای واحدهای تجاری پذیرفته شده در بورس است. مسائل عمده حسابرسی موضوعاتی هستند که به قضاوت حسابرسان دارای بیش‌ترین اهمیت در حسابرسی صورت‌های مالی دوره‌ی جاری هستند. استاندارد حسابرسی ۷۰۱ شامل مجموعه الزامات و رهنمودهای تعیین و اطلاع‌رسانی مسائل عمده حسابرسی است که در ادامه به تفصیل به آن پرداخته شده است.

(۲) «تداوم فعالیت» در گزارش برای برجسته کردن وجود هرگونه عدم اطمینان با اهمیت مربوط به تداوم فعالیت (به جای گزارشگری در پاراگراف تأکید بر مطلب خاص).

(۳) «توصیف جدید از مسئولیت‌های مربوط به تداوم فعالیت» در بخش‌های

مربوط به مسئولیت‌های مدیریت و حسابرسان.

(۴) «الزام جدیدی برای حسابرسان به منظور ارزیابی کفایت افشای تداوم فعالیت»، خروج از توقف^۱ یعنی زمانی که وقایع یا شرایطی مشخص شده که ممکن است تردید قابل توجهی در توانایی یک واحد تجاری به عنوان یک واحد در حال تداوم ایجاد کند اما با توجه به برنامه‌های مدیریت نتیجه گرفته شده که عدم اطمینان بااهمیتی وجود ندارد.

(۵) «سایر اطلاعات در گزارش سالانه»:

• شناسایی آنچه در گزارش حسابرسان با دیگر اطلاعات از جمله گزارش تفسیری مدیریت، گزارش مدیر اجرایی، بررسی‌های رییس هیأت‌مدیره و دیگر تجزیه و تحلیل‌های مالی و غیره مقایسه می‌شود،

• مسئولیت‌های مدیریت و حسابرسان در رابطه با سایر اطلاعات،

• گزارش‌های (جمله‌ای) مبنی بر این‌که سایر اطلاعات بااهمیت متناقض با صورت‌های مالی وجود دارد یا وجود

نمودار شماره ۱: فرم گزارش حسابرسان طبق استانداردهای تجدید نظر شده در مقایسه با گزارش فعلی

گزارش حسابرسان مستقل (فعلی)

گزارش نسبت به صورت‌های مالی

- ▶ بند مقدمه (مشخص کردن صورت‌های مالی حسابرسان شده)
- ▶ مسئولیت هیأت‌مدیره در قبال صورت‌های مالی
- ▶ مسئولیت حسابرسان
- ▶ مبانی اظهار نظر

اظهار نظر حسابرسان

- ▶ تأکید بر مطلب خاص (حسب مورد)
- ▶ سایر بندهای توضیحی (حسب مورد)

گزارش در مورد سایر الزامات قانونی و مقرراتی

- ▶ امضا، آدرس و تاریخ

گزارش حسابرسان مستقل (جدید)

گزارش حسابرسانی صورت‌های مالی

- ▶ اظهار نظر
- ▶ مبانی اظهار نظر
- ▶ ابهام با اهمیت مربوط به تداوم فعالیت (حسب مورد)
- ▶ مسائل عمده حسابرسانی
- ▶ تأکید بر مطلب خاص (حسب مورد)
- ▶ سایر بندهای توضیحی (در صورت وجود)
- ▶ سایر اطلاعات (حسب مورد)
- ▶ مسئولیت‌های مدیریت و ارکان راهبری برای صورت‌های مالی
- ▶ مسئولیت‌های حسابرسان برای حسابرسانی صورت‌های مالی

گزارش نسبت به مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی

- ▶ شریک کار مسئول در این حسابرسانی (نام)
- ▶ امضا، آدرس و تاریخ

ندارد.

۶) افزایش توصیف هم مسئولیت‌های حسابرِس و هم ویژگی‌های عمده یک حسابرِس.

۷) شناسایی آن کسانی از ارکان راهبری که در بخش مسئولیت‌های مدیریت مشغولند.

۸) یک گزاره‌ی مثبت در مورد استقلال حسابرِس و تحقق رعایت آیین اخلاق و رفتار حرفه‌ای.

۹) افشای نام شریک کار حسابرِس برای واحدهای تجاری پذیرفته شده در بورس.

ساختار گزارش

از ویژگی‌های اصلی گزارش این است که براساس بخش‌های مشخصی ساختار بندی شده است. استفاده از این بخش‌ها و عناوین به استفاده‌کننده کمک می‌کند تا به‌طور مستقیم به اطلاعات مورد نیاز خود دست یابد.

برخلاف مقاله که یک سبک روایی دارد، هر بخش از گزارش هدف خاصی دارد و باید متناسب با آن و براساس سبک مناسب نوشته شود. درک کارکرد هر بخش به نگارنده کمک می‌کند تا اطلاعات خود را ساختار بخشیده و از سبک صحیح نگارش پیروی کند. بنابراین باید دستورالعمل‌ها و استانداردهای موجود مورد توجه قرار گیرد. (ساختار گزارش، ۲۰۱۲). (نمودار شماره ۱)

بدنه اصلی گزارش

گزارش حسابرِس باید عنوان مناسب داشته باشد و در هر بخش از گزارش که موضوعات مورد نظر ارایه می‌شود باید بر اساس عنوان‌های خاص ارایه شود. بر اساس فرم استاندارد گزارش حسابرِس، عناوین زیر می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد:

عنوان و مخاطب گزارش

عنوان، اولین تماس استفاده‌کننده با گزارش است. هدف آن اطلاع‌رسانی درباره مطالب گزارش است. در عین اختصار باید حاوی اطلاعات کافی باشد تا از سایر گزارش‌های مشابه متمایز شود. مخاطب گزارش حسابرِس کسی است که حسابرِس را برای کار حسابرِس انتخاب نموده است. به عنوان مثال گزارش حسابرِس مستقل (و بازرس قانونی) به مجمع عمومی عادی صاحبان سهام. (ای ان، ۲۰۰۵). عنوان باید به طور خلاصه موضوع گزارش را بیان کند. تا استفاده‌کننده تنها با خواندن عنوان گزارش، موضوع اصلی گزارش را دریابد. نیازی نیست جزئیات بیش از حد در عنوان وارد شود اما باید از مبهم بودن و بیش از حد عمومی بودن آن پرهیز شود. (ساختار گزارش، ۲۰۱۲). استفاده از عناوین فرعی می‌تواند به درک بهتر استفاده‌کننده کمک کند. بخش‌های فرعی باید با همان دقت در

عناوین اصلی انتخاب و طبقه‌بندی شود. (ای ان، ۲۰۰۵) توجه به این موضوع که چه کسی خواننده گزارش است کمک می‌کند تا شیوه‌ی نگارش و میزان صراحت و روشنی در متن مورد نگارش و استفاده از عناوین فرعی تعیین گردد.

گزارش حسابرِس مستقل نسبت به صورت‌های مالی مقدمه

هدف از مقدمه ایجاد پیش‌زمینه برای استفاده‌کنندگان است تا بدانند چه انتظاری از گزارش دارند. لازم به یادآوری است، مقدمه‌ی گزارش را معرفی می‌کند لیکن، موضوع را معرفی نمی‌کند. مقدمه به سوالات زیر پاسخ می‌دهد: (ای ان، ۲۰۰۵)

- چرا گزارش در حال نگارش است؟
- شامل چه نوع اطلاعاتی است؟
- گزارش توسط چه کسی در حال نگارش است؟
- چه دامنه‌ی زمانی را پوشش می‌دهد؟

در استانداردهای گزارشگری جدید موارد مربوط به مقدمه در زیر عنوان «اظهارنظر در اولین بند گزارش حسابرِس» درج شده است.

اظهارنظر

در صورت عدم نیاز به تعدیل اظهارنظر، شکل اظهارنظر بر اساس استاندارد حسابرِس ۷۰۰ مشابه بند ذیل است (نمودار شماره ۲):

نمودار شماره ۲: نمونه بند اظهارنظر تعدیل نشده

گزارش حسابرِس صورت‌های مالی اظهارنظر

"صورت‌های مالی شرکت نمونه شامل صورت وضعیت مالی به تاریخ ۲۹ اسفند ۱۴۰۱ و صورت‌های سود و زیان، سود و زیان جامع، تغییرات در حقوق مالکانه و جریان‌های نقدی برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور، و یادداشت‌های توضیحی ۱ تا XX صورت‌های مالی توسط این سازمان/موسسه، حسابرِس شده است.

به نظر این سازمان/موسسه، صورت‌های مالی یاد شده، وضعیت مالی شرکت نمونه (سهامی عام) در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۴۰۱ و عملکرد مالی و جریان‌های نقدی آن را برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور، از تمام جنبه‌های بااهمیت، طبق استانداردهای حسابداری، به نحو منصفانه نشان می‌دهد."

نمودار شماره ۳: نمونه بند اظهارنظر تعدیل شده

«به نظر این موسسه، به استثنای آثار مورد (موارد) مندرج در بند (های) XX (برای موارد تحریف با اهمیت ولی غیر فراگیر) و همچنین به استثنای آثار احتمالی مورد (موارد) مندرج در بند (های) XX (برای موارد محدودیت با اهمیت ولی غیر فراگیر در کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب)، صورت‌های مالی یاد شده، وضعیت مالی شرکت نمونه (سهامی عام) در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۴۰۱ و عملکرد مالی و جریان‌های نقدی آن را برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور، از تمام جنبه‌های با اهمیت، طبق استانداردهای حسابداری، به نحو منصفانه نشان می‌دهد.»

در صورت نیاز به تعدیل اظهارنظر و غیرفراگیر بودن بندهای توضیحی بیان شده در بخش مبانی اظهارنظر و بر اساس استاندارد حسابرسی ۷۰۵، پاراگراف دوم بخش اظهارنظر مشابه بند ذیل است (نمودار شماره ۳):

مبانی اظهارنظر (گزارش تعدیل شده)

حسابرس زمانی اظهارنظر تعدیل‌شده (مشروط، مردود، عدم اظهارنظر) نسبت به صورت‌های مالی ارائه می‌کند که:

- براساس شواهد حسابرسی کسب شده، به این نتیجه برسد که صورت‌های مالی عاری از تحریف با اهمیت نیست؛ یا
- قادر به کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب برای نتیجه‌گیری در مورد عاری بودن صورت‌های مالی از تحریف با اهمیت نباشد.

نکته‌ی قابل توجه در این بخش این است که نتایج باید بر اساس واقعیت‌ها بوده و از اظهارنظر جانبدارانه و غیرواقعی خودداری شود. همیشه از خود بپرسید که آیا برای درک و استدلال موضوع اصلی، تمام جزئیاتی که آورده شده لازم است یا خیر و آیا این جزئیات به درک

بیش‌تر استفاده‌کننده کمک می‌کند و یا اطلاعاتی گمراه‌کننده ارائه شده است.

تداوم فعالیت

بر اساس استاندارد جدید حسابرسی بخش تداوم فعالیت بر اساس اهداف زیر در گزارش حسابرس منظور می‌شود:

- کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب و نتیجه‌گیری درباره مناسب بودن به کارگیری مبانی حسابداری تداوم فعالیت در تهیه صورت‌های مالی توسط مدیران اجرایی (هیأت‌مدیره)،
- نتیجه‌گیری درباره وجود یا نبود ابهامی با اهمیت در ارتباط با رویدادها یا شرایطی که می‌توانند تردیدی عمده نسبت به توانایی واحد تجاری به ادامه فعالیت ایجاد کنند، بر مبانی شواهد حسابرسی کسب شده و
- گزارشگری طبق این استاندارد.

در نهایت حسابرس باید این موضوع را مورد بررسی قرار دهد که آیا شواهد حسابرسی کافی و مناسبی در خصوص مناسب بودن به کارگیری مبانی حسابداری تداوم فعالیت برای تهیه صورت‌های مالی توسط مدیران اجرایی، کسب شده است یا خیر و در مورد

مناسب بودن به کارگیری این مبنا برای تهیه صورت‌های مالی نتیجه‌گیری کند. باید توجه کرد که به کارگیری مبانی حسابداری تداوم فعالیت حتی در واحدهای بخش عمومی نیز مسئله‌ای مربوط است. برای مثال، در استانداردهای حسابداری بخش عمومی، موضوع توانایی واحدهای بخش عمومی به ادامه فعالیت مطرح شده است^۴. خطرهای مرتبط با تداوم فعالیت، برای مثال، می‌تواند به این دلیل بوجود آید که برخی واحدهای بخش عمومی با هدف کسب سود فعالیت می‌کنند که در این صورت حمایت دولت کاهش یافته یا متوقف می‌شود. به همین ترتیب، این‌گونه خطرها می‌توان از سیاست‌های خصوصی‌سازی ناشی شود، گرچه به این موارد محدود نمی‌شود. رویدادها یا شرایطی که می‌توانند تردیدی عمده نسبت به توانایی واحد بخش عمومی به ادامه فعالیت ایجاد کنند، می‌توانند مواردی چون نبود دسترسی به منابع مالی برای ادامه فعالیت یا تأثیر تصمیم‌های سیاسی بر ارائه خدمات توسط واحد بخش عمومی باشند. (نمودار شماره ۴)

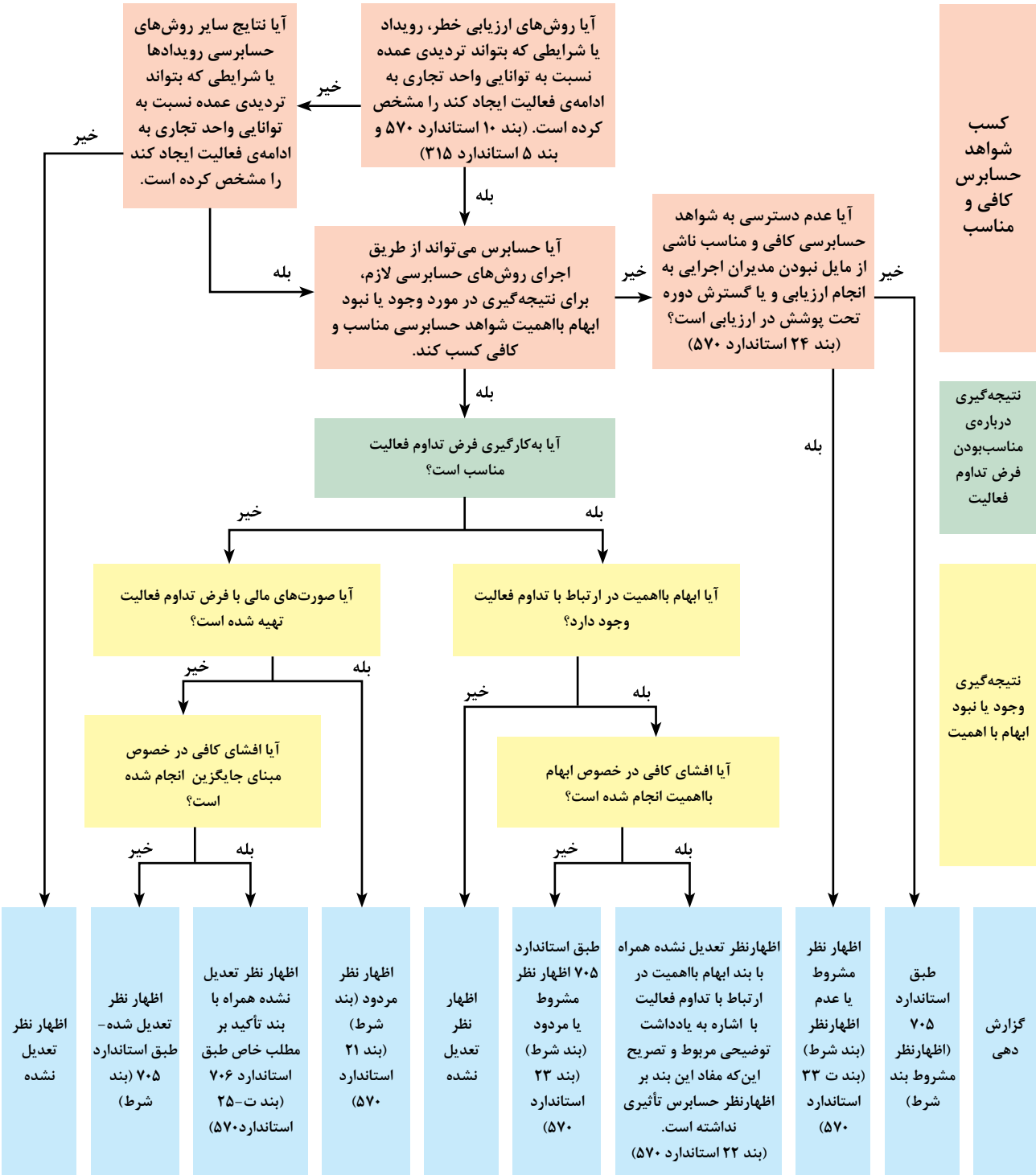
نمودار شماره ۴: نمونه بند تداوم فعالیت

ابهام با اهمیت در ارتباط با تداوم فعالیت

نظر مجمع عمومی صاحبان سهام را به یادداشت توضیحی XX صورت‌های مالی جلب می‌نماید که نشان می‌دهد زیان خالص شرکت نمونه (سهامی عام) برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۱۴۰۱ برابر XXX میلیون ریال است و در آن تاریخ بدهی‌های جاری شرکت مبلغ XXX میلیون ریال بیش‌تر از دارایی‌های جاری آن است. همان‌گونه که در یادداشت توضیحی XX صورت‌های مالی بیان شده است این رویدادها یا شرایط همراه با سایر مسائل مطرح شده در یادداشت مذکور نشان می‌دهد که ابهامی با اهمیت وجود دارد که می‌تواند تردیدی عمده نسبت به توانایی شرکت به ادامه فعالیت ایجاد کند. مفاد این بند بر اظهارنظر این مؤسسه تأثیری نداشته است.

مسئولیت‌های
حسابرس در
ارتباط با تداوم
فعالیت

ارزیابی مناسب بودن به‌کارگیری فرض تداوم فعالیت

اطلاع‌رسانی کند، کاربرد دارد. علاوه بر این، این استاندارد هنگامی کاربرد دارد که حسابرس طبق قوانین یا مقررات ملزم به اطلاع‌رسانی مسائل عمده‌ی حسابرسی در گزارش حسابرس باشد. در ادامه خلاصه‌ای از استاندارد ۷۰۱ جدید ارائه می‌شود.

- مسائل عمده‌ی حسابرسی چه موضوعاتی هستند؟ مسائل عمده‌ی حسابرسی آن موضوعاتی است که:
- به قضاوت حرفه‌ای حسابرس در حسابرسی صورت‌های مالی دوره‌ی جاری اهمیت بیش‌تری دارند،
- از بین موضوعاتی انتخاب می‌شود که به اطلاع ارکان راهبری واحد مورد رسیدگی، رسیده است و
- مستلزم توجه بیش‌تر حسابرس در انجام حسابرسی است. توجه بیش‌تر حسابرس شامل:

- حوزه‌هایی که خطر تحریف بااهمیت ارزیابی شده در سطح بالاست یا خطرهای عمده‌ای شناسایی شده است،
- قضاوت‌های عمده مربوط به صورت‌های مالی و
- آثار معاملات یا رویدادهای عمده طی دوره.

توجه شود که اطلاع‌رسانی مسائل عمده‌ی حسابرسی در گزارش حسابرس به منزله موارد زیر نیست:

- جایگزین موارد افشای ضروری در صورت‌های مالی،
- جایگزین موضوعاتی که باعث تعدیل اظهارنظر می‌شود،
- جایگزین ابهام با اهمیت در رابطه با تداوم فعالیت،
- اظهارنظری جداگانه نسبت به یک موضوع خاص.

- هدف از اطلاع‌رسانی مسائل عمده‌ی حسابرسی چیست؟
- تقویت خاصیت پیام‌رسانی گزارش حسابرس از طریق شفاف‌سازی بیش‌تر کار حسابرسی،
- کمک به استفاده‌کنندگان در

اطلاعات برای استفاده‌کنندگان مورد نظر در مقایسه با سایر عناصری که طبق استاندارد ۷۰۰ گزارش آن‌ها الزامی شده است، بستگی دارد،

- از عنوان «تأکید بر مطلب خاص» یا عنوان مناسب دیگری استفاده گردد،
- در این بند به روشنی به آن موضوع خاص و موارد افشای مربوط در صورت‌های مالی که به طور کامل آن را توصیف می‌کند، اشاره شود و
- تصریح شود که اظهارنظر حسابرس با توجه به این موضوع خاص، تعدیل نشده است.

مسائل عمده‌ی حسابرسی

استاندارد ۷۰۱ جدید «اطلاع‌رسانی مسائل عمده‌ی حسابرسی در گزارش حسابرس مستقل» برای حسابرسی مجموعه کاملی از صورت‌های مالی با مقاصد عمومی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و شرایطی که حسابرس به ترتیب دیگری می‌خواهد مسائل عمده‌ی حسابرسی را در گزارش خود

تأکید بر مطلب خاص

هدف حسابرس از درج بند تأکید بر مطلب خاص، جلب توجه استفاده‌کنندگان از طریق انعکاس در گزارش حسابرس (در صورت ضرورت) به موضوعی است که علی‌رغم ارائه یا افشای مناسب در صورت‌های مالی، برای درک صورت‌های مالی توسط استفاده‌کنندگان اهمیت ویژه‌ای دارد.

برای درج بند تأکید بر مطلب خاص در گزارش باید به موارد زیر توجه شود:

- شواهد حسابرسی کافی و مناسب مبنی بر اینکه موضوع مورد نظر به طور بااهمیتی در صورت‌های مالی تحریف نشده است، کسب شده باشد،

- تنها باید به اطلاعات ارائه یا افشا شده در صورت‌های مالی اشاره داشته باشد،

• محل درج بند «تأکید بر مطلب خاص» در گزارش حسابرس به ماهیت اطلاعاتی که منتقل می‌کند و قضاوت حسابرس در مورد اهمیت نسبی این

شناخت مسائلی که به قضاوت حرفه‌ای حسابرس در حسابرسی صورت‌های مالی دوره‌ی جاری، دارای بیش‌ترین اهمیت بوده‌اند و

- کمک به استفاده‌کنندگان در شناخت واحد تجاری و حوزه‌های مستلزم قضاوت‌های عمده مدیران اجرایی در صورت‌های مالی حسابرسی شده.

- نحوه‌ی اطلاع‌رسانی مسائل عمده‌ی حسابرسی چگونه است؟

- ارایه‌ی بخش جداگانه‌ای در گزارش حسابرس با عنوان «مسائل عمده‌ی حسابرسی» تقریباً نزدیک اظهارنظر حسابرس و توصیف هریک از مسائل عمده‌ی حسابرسی با استفاده از عناوین فرعی مناسب پس از ارایه‌ی مقدمه، حسابرس باید بیان کند که:

- مسائل عمده‌ی حسابرسی، آن

مسائلی هستند که طبق قضاوت حرفه‌ای حسابرس در حسابرسی صورت‌های مالی (دوره‌ی جاری) اهمیت بیش‌تری دارند،

- به این مسائل در حسابرسی صورت‌های مالی به عنوان یک مجموعه واحد و شکل دادن اظهارنظر نسبت به آن، پرداخته شده است و حسابرس، اظهارنظر جداگانه‌ای نسبت به این مسائل ارائه نمی‌کند،

- جلب توجه به این موضوع که مسائل عمده‌ی حسابرسی توصیف شده فقط به حسابرسی صورت‌های مالی دوره‌ی جاری مربوط است، (ممکن است به دوره‌ی خاص تحت پوشش این صورت‌های مالی اشاره شود برای مثال، برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۱۴۰۱).

- اشاره به بخش(های) مبنای اظهارنظر مشروط (مردود) یا ابهام

نمودار شماره ۶: موضوعات قابل توجه در مسائل عمده‌ی حسابرسی

► ریسک‌های حسابرسی عمده:

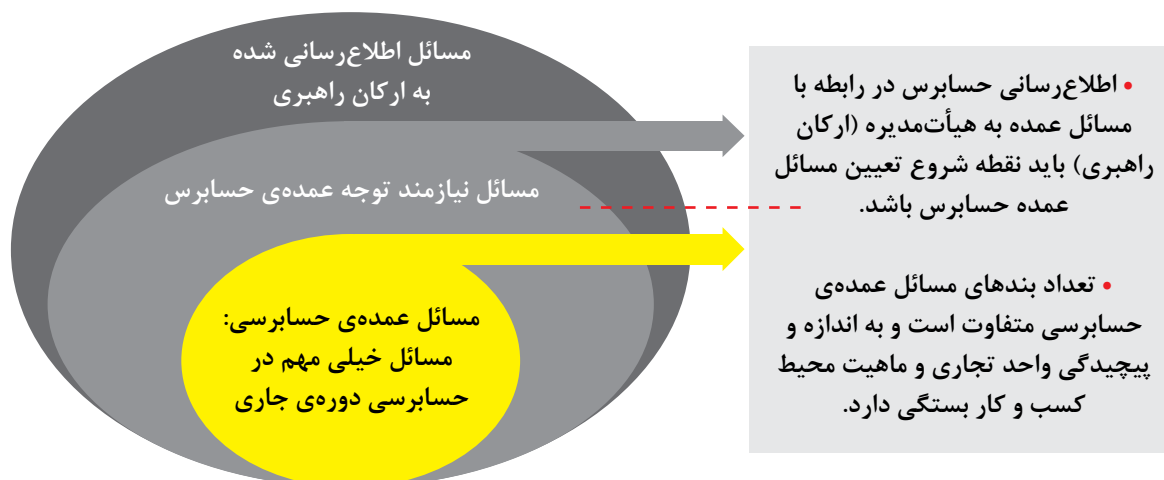
حوزه‌های دارای ریسک تحریف بااهمیت در صورت‌های مالی.

► حوزه‌های مشمول قضاوت‌های زیاد در صورت‌های مالی: برآورهای حسابداری با برآورد عدم اطمینان بالا.

► رویدادها یا معاملات عمده طی سال: موثر بر صورت‌های مالی.

آن موضوعاتی که به قضاوت حرفه‌ای حسابرس در حسابرسی صورت‌های مالی دوره‌ی جاری اهمیت زیادی دارد.

مسائل عمده‌ی حسابرسی - چارچوب تصمیم‌گیری

مسائل عمده حسابرسی

منظور از مسائل عمده‌ی حسابرسی، مسائلی است که به قضاوت حرفه‌ای حسابرِس، در حسابرسی صورت‌های مالی دوره جاری، دارای بیش‌ترین اهمیت بوده‌اند. این مسائل در چارچوب حسابرسی صورت‌های مالی به عنوان یک مجموعه واحد، و به منظور اظهارنظر نسبت به صورت‌های مالی، مورد توجه قرار گرفته‌اند، و اظهارنظر جداگانه‌ای نسبت به این مسائل ارائه نمی‌شود.

سرقفلی

طبق استانداردهای حسابداری، گروه ملزم است سالانه آزمون کاهش ارزش سرقفلی انجام دهد. این آزمون سالیانه کاهش ارزش برای حسابرسی ما مهم بود زیرا مانده XXX میلیارد ریالی سرقفلی در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۴۰۱ برای صورت‌های مالی با اهمیت است. علاوه بر این، فرایند ارزیابی مدیریت پیچیده و بسیار قضاوتی و بر اساس مفروضات است، به طور خاص [توصیف برخی مفروضات] که تحت تأثیر شرایط پیش‌بینی شده آتی بازار یا شرایط اقتصادی، به ویژه در ایران است.

سایر بندهای توضیحی

اگر حسابرِس به این نتیجه برسد که اطلاع‌رسانی موضوعی، به جز آن‌چه که در صورت‌های مالی ارائه یا افشا شده، برای درک استفاده‌کنندگان از حسابرسی، مسئولیت‌های حسابرِس یا گزارش حسابرِس سودمند است و منع قانونی یا مقرراتی هم وجود ندارد و موضوع به عنوان مسائل عمده‌ی حسابرسی که باید در گزارش حسابرِس اطلاع‌رسانی شود نیز تعیین نشده است، باید با درج بندی در گزارش حسابرِس با عنوان «سایر بندهای توضیحی» یا عنوان مناسب دیگری، این اطلاع‌رسانی را انجام دهد.

«سایر بندهای توضیحی» شامل اطلاعاتی نیست که حسابرِس طبق قوانین، مقررات یا الزامات دیگر (برای مثال الزامات آیین اخلاق و رفتار حرفه‌ای در رابطه با محرمانه بودن اطلاعات) از ارائه‌ی آن‌ها منع شده است. همچنین «سایر بندهای توضیحی» شامل اطلاعاتی نمی‌شود که باید توسط مدیریت ارائه شود.

محل درج «سایر بندهای توضیحی» بستگی به ماهیت اطلاعاتی دارد که منتقل می‌کند:

- در مواردی که گزارش حسابرِس شامل بخش مسائل عمده‌ی حسابرسی بوده و درج سایر بندهای توضیحی

حسابرسی دارای بیش‌ترین اهمیت بوده و در نتیجه به عنوان یکی از مسائل عمده‌ی حسابرسی انتخاب شده است،

- نحوه‌ی برخورد با مسئله مزبور در کار حسابرسی. (جنبه‌هایی از برخورد یا رویکرد حسابرِس، مختصری از روش‌های اجرا شده و نتیجه حاصل از اجرای روش‌های حسابرسی، یا مشاهدات عمده در خصوص مسئله مورد نظر)،
- عطف دادن به افشایات (یادداشت‌های توضیحی) مربوط.

شکل و محتوای بخش مسائل عمده‌ی حسابرسی در دیگر شرایط

چنانچه حسابرِس بسته به واقعیت‌ها و شرایط واحد تجاری و حسابرسی تعیین کند که هیچ مسئله عمده حسابرسی برای اطلاع‌رسانی وجود ندارد یا تنها مسائل عمده‌ی حسابرسی، موضوعاتی هستند که در بخش(های) مبانی اظهارنظر مشروط (مردود) یا ابهام با اهمیت مرتبط با تداوم فعالیت آمده است، وی باید یادداشتی را در این خصوص در بخش جداگانه‌ای از گزارش حسابرِس با عنوان «مسائل عمده‌ی حسابرسی» قرار دهد. با وجود این، استاندارد ۷۰۵، حسابرِس را از اطلاع‌رسانی مسائل عمده‌ی حسابرسی هنگام ارائه‌ی عدم اظهارنظر منع می‌کند مگر این‌که طبق قوانین یا مقررات ملزم شده باشد.

موضوعات قابل ارائه در بخش مسائل عمده‌ی حسابرسی شامل انحلال یک واحد تجاری، ارزیابی تداوم فعالیت، ترکیب تجاری و آثار حسابداری آن، شناسایی درآمد، مالیات انتقالی، اثر استانداردهای حسابداری جدید، کنارگذاری دارایی‌ها، کاهش سرقفلی، ارزیابی ابزارهای مالی، ذخیره برای احتمالی‌ها و اندازه‌گیری تعهدات طرح‌های مزایای بازنشستگی است. (نمودار شماره ۷)

عدم اطلاع‌رسانی یک موضوع بگیرد، این شرایط زمانی است که:

- قوانین و مقررات افشای چنین مسائلی را که ممکن است در رسیدگی به یک عمل غیر قانونی لطمه بزند، ممنوع کرده باشد،
- انتظار رود عواقب سوء آن بر واحد تجاری، با توجه به منافع عمومی بیش از مزایای اطلاع‌رسانی باشد،
- این یک تصمیم پیچیده است و شامل قضاوت زیاد حسابرِس است. بر این اساس، حسابرِس ممکن است مناسب باشد که نظر مشاور حقوقی را کسب کند.

توصیف هر یک از مسائل عمده در گزارش حسابرِس شامل:

- دلیل این‌که چرا مسئله مورد نظر به عنوان یکی از مسائلی که در کار

نیز ضروری است، حسابرس میتواند اطلاعات بیش‌تری را در عنوان «سایر بندهای توضیحی» درج کند نظیر «سایر بندهای توضیحی - دامنه‌ی حسابرسی» و به این وسیله سایر بندهای توضیحی را از دیگر مسائل بیان شده در بخش مسائل عمده‌ی حسابرسی متمایز کند.

• در مواردی که «سایر بندهای توضیحی» شامل اطلاعاتی برای جلب توجه استفاده‌کنندگان به موضوعی مربوط به «سایر مسئولیت‌های گزارشگری» باشد، این بند را می‌توان در بخش «گزارش در مورد سایر الزامات قانونی و مقرراتی» درج کرد.

در مواردی که «سایر بندهای توضیحی» به مسئولیت‌های حسابرس یا درک استفاده‌کنندگان از گزارش حسابرس مربوط می‌شود، این بند را می‌توان در بخش جداگانه‌ای پس از بخشهای «گزارش حسابرسی صورت‌های مالی» و «گزارش در مورد سایر الزامات قانونی و مقرراتی» درج کرد.

سایر اطلاعات

در این بخش باید بیان شود که سایر اطلاعات چه نوع اطلاعاتی را شامل می‌شود؟ و حسابرس چه اطلاعاتی را مورد توجه قرار داده است. سایر اطلاعات ممکن است شامل مبالغ یا دیگر اطلاعاتی باشد که با مبالغ یا دیگر اطلاعات صورت‌های مالی یکسان هستند اما، به صورت مختصر یا با جزئیات بیش‌تر آن‌ها را افشا می‌کنند و در عین حال شامل مبالغ یا دیگر اطلاعاتی است که حسابرس در جریان حسابرسی از آن‌ها شناخت کسب کرده است. افزون بر این، سایر اطلاعات می‌تواند شامل مطالب دیگری نیز باشد. باید توجه داشت که مسئولیت‌های حسابرس در قبال سایر اطلاعات طبق این استاندارد (به جز مسئولیت‌های گزارشگری مربوط) محدود به سایر اطلاعاتی است که تا تاریخ گزارش حسابرس دریافت شده

باشد. همچنین مسئولیت‌های حسابرس طبق این استاندارد شامل اطمینان‌بخشی نسبت به سایر اطلاعات نمی‌شود و حسابرس را به کسب اطمینان نسبت به سایر اطلاعات متعهد نمی‌کند.

اهداف حسابرس از مطالعه سایر اطلاعات به شرح زیر است:

- توجه به وجود یا نبود مغایرتی با اهمیت بین سایر اطلاعات و صورت‌های مالی،

- توجه به وجود یا نبود مغایرتی با اهمیت بین سایر اطلاعات و شناخت حسابرس که در جریان حسابرسی کسب شده است،

- برخورد مناسب در مواردی که به نظر می‌رسد مغایرت‌های بااهمیتی وجود داشته باشد یا در مواردی که حسابرس به هر ترتیب آگاه می‌شود که به نظر می‌رسد سایر اطلاعات حاوی تحریف بااهمیتی باشد و

- گزارش‌دهی طبق این استاندارد. در مواردی که گزارش حسابرس

شامل بخش سایر اطلاعات است، موارد زیر باید مدنظر قرار گیرد:

- گزاره‌ای گویای این‌که، هیأت‌مدیره مسئول سایر اطلاعات است،

- مشخص کردن سایر اطلاعات،

- گزاره‌ای مبین این‌که اظهارنظر

حسابرس، به سایر اطلاعات تسری ندارد و بنابراین حسابرس نسبت به آن هیچ نوع اطمینانی ارائه نمی‌کند،

- توصیف مسئولیت‌های حسابرس در

قبال مطالعه سایر اطلاعات و گزارشگری

نسبت به آن، مطابق آن‌چه در این

استاندارد الزامی شده است،

- در مواردی که سایر اطلاعات حاوی

تحریف بااهمیتی نیست، درج این

گزاره که «در این خصوص مطلب قابل

گزارشی وجود ندارد» و

- اگر حسابرس به این نتیجه برسد

که تحریف بااهمیت اصلاح نشده‌ای

در سایر اطلاعات وجود دارد، تحریف

بااهمیت اصلاح نشده در سایر اطلاعات

در گزارش حسابرس توصیف شود.

(نمودار شماره‌ی ۸)

نمونه ۱- اظهارنظر تعدیل نشده بدون تحریف با اهمیت در سایر اطلاعات
سایر اطلاعات

مسئولیت «سایر اطلاعات» با هیأت مدیره شرکت است. «سایر اطلاعات» شامل گزارش تفسیری مدیریت و ... است. اظهارنظر این مؤسسه نسبت به صورت‌های مالی، به «سایر اطلاعات» تسری ندارد و بنابراین حسابرس نسبت به آن هیچ نوع اطمینانی ارائه نمی‌کند.

مسئولیت این مؤسسه، مطالعه «سایر اطلاعات» به منظور تشخیص مغایرت‌های با اهمیت بین «سایر اطلاعات» و صورت‌های مالی یا شناخت کسب شده توسط حسابرس در جریان حسابرسی، و یا مواردی است که به نظر می‌رسد تحریفی با اهمیت در «سایر اطلاعات» وجود دارد. در صورتی که این مؤسسه، بر اساس کار انجام شده، به این نتیجه برسد که تحریفی با اهمیت در «سایر اطلاعات» وجود دارد، باید آن را گزارش کند. در این خصوص، مطلب قابل گزارشی وجود ندارد.

نمونه ۲- اظهارنظر تعدیل نشده با تحریف با اهمیت در سایر اطلاعات
سایر اطلاعات

مسئولیت «سایر اطلاعات» با هیأت مدیره شرکت است. «سایر اطلاعات» شامل گزارش تفسیری مدیریت و ... است. اظهارنظر این مؤسسه نسبت به صورت‌های مالی، به «سایر اطلاعات» تسری ندارد و بنابراین حسابرس نسبت به آن هیچ نوع اطمینانی ارائه نمی‌کند.

مسئولیت این مؤسسه، مطالعه «سایر اطلاعات» به منظور تشخیص مغایرت‌های با اهمیت بین «سایر اطلاعات» و صورت‌های مالی یا شناخت کسب شده توسط حسابرس در جریان حسابرسی و یا مواردی است که به نظر می‌رسد تحریفی با اهمیت در «سایر اطلاعات» وجود دارد. در صورتی که این مؤسسه، بر اساس کار انجام شده، به این نتیجه برسد که تحریفی با اهمیت در «سایر اطلاعات» وجود دارد، باید آن را گزارش کند. همانگونه که در ادامه مشخص گردیده است، مؤسسه به این نتیجه رسیده است که تحریفی با اهمیت در سایر اطلاعات وجود دارد. [تحریف با اهمیت مشخص شده در این جا توصیف می‌شود]

نمونه ۳- اظهارنظر تعدیل شده (اظهارنظر مشروط) با وجود محدودیت موثر بر سایر اطلاعات
سایر اطلاعات

مسئولیت «سایر اطلاعات» با هیأت مدیره شرکت است. «سایر اطلاعات» شامل گزارش تفسیری مدیریت و ... است. اظهارنظر این مؤسسه نسبت به صورت‌های مالی، به «سایر اطلاعات» تسری ندارد و بنابراین حسابرس نسبت به آن هیچ نوع اطمینانی ارائه نمی‌کند.

مسئولیت این مؤسسه، مطالعه «سایر اطلاعات» به منظور تشخیص مغایرت‌های با اهمیت بین «سایر اطلاعات» و صورت‌های مالی یا شناخت کسب شده توسط حسابرس در جریان حسابرسی، و یا مواردی است که به نظر می‌رسد تحریفی با اهمیت در «سایر اطلاعات» وجود دارد. در صورتی که این مؤسسه، بر اساس کار انجام شده، به این نتیجه برسد که تحریفی با اهمیت در «سایر اطلاعات» وجود دارد، باید آن را گزارش کند. همان‌طور که در بخش مبانی اظهارنظر مشروط عنوان گردید، این مؤسسه نتوانسته است شواهد حسابرسی کافی و مناسب در مورد مبلغ دفتری سرمایه‌گذاری شرکت نمونه در شرکت «الف»، و سهم شرکت نمونه از سود خالص شرکت «الف» دریافت کند. بنابراین، این مؤسسه به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات لازم، نمی‌تواند نتیجه‌گیری کند که «سایر اطلاعات» از این بابت حاوی تحریف با اهمیت است یا خیر.

باید شامل بخش جداگانه‌ای با عنوان «سایر اطلاعات» باشد و پیش از صدور گزارش باید سایر اطلاعات دریافت و مطالعه شده باشد.

در مواردی که حسابرس نسبت به صورت‌های مالی عدم اظهارنظر ارائه

حسابرس در این استاندارد شامل اطمینان بخشی نسبت به سایر اطلاعات نمی‌شود و حسابرس را به کسب اطمینان نسبت به سایر اطلاعات متعهد نمی‌کند. گزارش حسابرس نسبت به صورت‌های مالی یک شرکت پذیرفته شده در بورس

در نهایت باز هم تأکید بر آن است که استاندارد حسابرسی ۷۲۰، حسابرس را به کسب شواهد حسابرسی بیش از آن چه که برای اظهارنظر نسبت به صورت‌های مالی لازم است، ملزم نمی‌کند. مسئولیت‌های

می‌کند، ارائه‌ی جزئیات بیش‌تر در مورد کار حسابرسی از جمله ارائه یک بخش با عنوان «سایر اطلاعات» می‌تواند عدم اظهارنظر نسبت به صورتهای مالی به عنوان یک مجموعه واحد را تحت تأثیر قرار دهد. بنابراین، در این شرایط، گزارش حسابرس نباید شامل بخش «سایر اطلاعات» باشد.

مسئولیت‌های هیأت‌مدیره در قبال صورتهای مالی

مسئولیت تهیه و ارائه‌ی منصفانه‌ی صورتهای مالی شرکت نمونه طبق استانداردهای حسابداری و همچنین طراحی، اعمال و حفظ کنترل‌های داخلی لازم برای تهیه‌ی صورتهای مالی عاری از تحریف بااهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه، بر عهده‌ی هیأت‌مدیره است. در تهیه‌ی صورتهای مالی شرکت نمونه، هیأت‌مدیره مسئول ارزیابی توانایی شرکت نمونه برای تداوم فعالیت و حسب ضرورت، افشای موضوعات مرتبط با تداوم فعالیت و مناسب بودن به‌کارگیری فرض تداوم فعالیت است، مگر این‌که قصد انحلال شرکت یا توقف عملیات آن وجود داشته باشد، یا هیچ راهکار واقع‌بینانه دیگری به جز موارد مذکور وجود نداشته باشد.

مسئولیت‌های حسابرس در حسابرسی صورتهای مالی

اهداف حسابرس شامل کسب اطمینان معقول از این‌که صورتهای مالی، به عنوان یک مجموعه واحد، عاری از تحریف بااهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه است و صدور گزارش حسابرس شامل اظهارنظر وی می‌شود. اطمینان معقول، سطح بالایی از اطمینان است، اما حتی با انجام حسابرسی طبق استانداردهای حسابرسی ممکن است همه‌ی تحریف‌های بااهمیت، در صورت وجود، کشف نشود، تحریف‌ها ناشی از تقلب یا اشتباه هستند. تحریف‌ها زمانی بااهمیت

تقلب می‌تواند همراه با تبانی، جعل، حذف عمدی، ارائه نادرست اطلاعات، یا زیرپاگذاری کنترل‌های داخلی باشد، خطر عدم کشف تحریف بااهمیت ناشی از تقلب، بالاتر از خطر عدم کشف تحریف بااهمیت ناشی از اشتباه است.

- کسب شناخت از کنترل‌های داخلی مرتبط با حسابرسی به منظور طراحی روش‌های حسابرسی مناسب شرایط موجود و نه به قصد اظهارنظر نسبت به اثربخشی کنترل‌های داخلی واحد تجاری،

- ارزیابی مناسب بودن رویه‌های حسابداری استفاده شده و معقول بودن برآوردهای حسابداری و موارد افشای مرتبط،

- بر مبنای شواهد حسابرسی کسب شده، نتیجه‌گیری در مورد مناسب بودن به‌کارگیری مبنای حسابداری تداوم فعالیت توسط واحد تجاری و وجود یا نبود ابهامی بااهمیت در ارتباط با رویدادها یا شرایطی که می‌تواند تردیدی عمده درباره‌ی توانایی واحد تجاری به ادامه

تلقی می‌شوند که به‌طور منطقی انتظار رود، به تنهایی یا در مجموع، بتوانند بر تصمیمات اقتصادی استفاده‌کنندگان که بر مبنای صورتهای مالی اتخاذ می‌شود، اثر بگذارند. یا این‌که تعریف یا توصیفی از اهمیت طبق چارچوب گزارشگری مالی مربوط ارائه شود.

علاوه بر این، در بخش مسئولیت‌های حسابرس در حسابرسی صورتهای مالی باید تصریح شود در چارچوب انجام حسابرسی طبق استانداردهای حسابرسی، به‌کارگیری قضاوت حرفه‌ای و حفظ نگرش تردید حرفه‌ای در سراسر کار حسابرسی ضروری است و توصیف حسابرسی با تصریح مسئولیت‌های حسابرس به شرح زیر، صورت پذیرد:

- تشخیص و ارزیابی خطرهای تحریف بااهمیت صورتهای مالی ناشی از تقلب یا اشتباه، طراحی و اجرای روش‌های حسابرسی در برخورد با خطرهای مذکور و کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب به عنوان مبنای اظهارنظر حسابرس. از آن‌جا که

امضای حسابرس (نام شریک
مسئول کار)، تاریخ گزارش

حسابرس و نشانی حسابرس

حالت اول (موسسه/سازمان)

حسابرسی)

مدیر در استخدام/فنی

شریک/مدیر ارشد

حالت دوم (موسسه حسابرسی)

شریک مسئول کار

شریک کار

پس از بررسی ساختار و الزامات
حرفه‌ای مورد توجه در نگارش گزارش
حسابرس، در ادامه به موارد نیاز به توجه
بیش‌تر در اصول نگارش و دستور خط
فارسی می‌پردازیم.

اصول کلی نگارش گزارش

مختصر و مفید بنویسید

برای بیان مقصود خود از موضوعات
بیش از آن چه که لازم است، استفاده
نکنید. گاهی اوقات استفاده از آرایه‌های
ادبی و سوسه برانگیز است زیرا ممکن
است متنی بدون آرایه‌های ادبی، برهنه
به نظر برسد. همچنین، به خاطر داشته
باشید، اگر بیش از حد از این کلمات
استفاده کنید، وقت خود، شرکت و
استفاده‌کنندگان را هدر می‌دهید. گرچه
ممکن است، گاهی اوقات، واقعیت‌های
ناخوشایند را در کسوت کلمات اضافی
پوشانید، اما در اکثر نوشتارهای
تخصصی لازم است تا نظر خود را تا حد
ممکن مختصر بیان کنید. سعی کنید
از عباراتی که به جمله معنایی اضافه
نمی‌کنند یا می‌توانند با کلمه کوتاه‌تری
جایگزین شوند، استفاده نکنید. مانند:

- با توجه به این واقعیت که = به دلیل
- ذاتاً پیچیده = پیچیده
- به صورت روزانه = روزانه
- در شرایط آزمایشگاهی = در
آزمایشگاه

واضح و صریح بنویسید

از کلماتی استفاده کنید که دارای

حسابرسی مشخص کرده است، به ارکان
راهبری اطلاع‌رسانی می‌کند،

• در مورد حسابرسی صورت‌های
مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس،
تصریح شود که حسابرس یادداشتی
مبنی بر رعایت الزامات اخلاقی مربوط
به استقلال توسط حسابرس را به ارکان
راهبری ارائه می‌کند و همه روابط و سایر
موضوعاتی که می‌توان انتظار معقولی
داشت که بر استقلال حسابرس اثرگذار
باشد و در موارد مقتضی، تدابیر ایمنی
مربوط، را به اطلاع آن‌ها می‌رساند و

• در مورد صورت‌های مالی شرکت‌های
پذیرفته‌شده در بورس و سایر واحدهای
تجاری که در مورد آن‌ها مسائل
عمده‌ی حسابرسی طبق استاندارد ۷۰۱
اطلاع‌رسانی شده است، تصریح شود
که از بین موضوعات اطلاع‌رسانی‌شده
به ارکان راهبری، حسابرس آن دسته
از مسائلی را مشخص می‌کند که در
حسابرسی صورت‌های مالی دوره‌ی
جاری دارای بیش‌ترین اهمیت بوده
و بنابراین مسائل عمده‌ی حسابرسی
است. حسابرس این‌گونه مسائل را در
گزارش خود توصیف می‌کند مگر این‌که
طبق قوانین یا مقررات از افشای آن
مسائل منع شده باشد یا، هنگامی که
در شرایط بسیار نادر، حسابرس به این
نتیجه برسد که مسائل مذکور نباید در
گزارش حسابرس اطلاع‌رسانی شود زیرا
به طور معقول انتظار می‌رود پیامدهای
نامطلوب اطلاع‌رسانی بیش از منافع
عمومی حاصل از اطلاع‌رسانی آن باشد.

گزارش در مورد سایر الزامات

قانونی و مقرراتی

شکل و محتوای این بخش از گزارش
حسابرس با توجه به ماهیت سایر
مسئولیت‌های گزارشگری حسابرس که
در قوانین، مقررات، یا استانداردهای
حسابرسی تجویز شده است، متفاوت
خواهد بود.

فعالیت ایجاد کند. اگر حسابرس به این
نتیجه برسد که ابهامی با اهمیت وجود
دارد، وی باید در گزارش حسابرس به
اطلاعات افشا شده مرتبط با این موضوع
در صورت‌های مالی اشاره کند یا اگر
اطلاعات افشا شده کافی نبود، اظهارنظر
خود را تعدیل کند. نتیجه‌گیری‌های
حسابرس مبتنی بر شواهد حسابرسی
کسب‌شده تا تاریخ گزارش حسابرس
است. با این حال، رویدادها یا شرایط آتی
ممکن است سبب شود واحد تجاری، از
ادامه فعالیت بازماند و

• در صورت تهیه‌ی صورت‌های مالی
طبق یک چارچوب ارائه‌ی منصفانه،
ارزیابی کلیت ارائه، ساختار و محتوای
صورت‌های مالی، شامل موارد افشا و
این‌که آیا معاملات و رویدادهای مبنای
تهیه صورت‌های مالی، به گونه‌ای در
صورت‌های مالی منعکس شده‌اند که
ارائه‌ی منصفانه حاصل شده باشد یا خیر.
علاوه بر این، در مواردی که استاندارد
۶۰۰ کاربرد دارد، توصیف بیش‌تری از
مسئولیت‌های حسابرس در حسابرسی
گروه و شرکت به شرح زیر ارائه شود:

• مسئولیت‌های حسابرس، کسب
شواهد حسابرسی کافی و مناسب در
مورد اطلاعات مالی واحدهای تجاری یا
فعالیت‌های تجاری درون گروه به منظور
اظهارنظر نسبت به صورت‌های مالی
گروه است،

• حسابرس، مسئول هدایت،
سرپرستی و عملکرد حسابرسی گروه
است و
• مسئولیت اظهارنظر حسابرس، صرفاً
متوجه حسابرس است.

همچنین در بخش مسئولیت‌های
حسابرس در حسابرسی صورت‌های
مالی، باید

• تصریح شود که حسابرس،
زمانبندی اجرا و دامنه برنامه‌ریزی
شده کار حسابرسی و یافته‌های عمده
حسابرسی، شامل ضعف‌های بااهمیت
کنترل‌های داخلی را که در جریان

معنای دقیقی برای انتقال دیدگاه شما بوده و به راحتی قابل درک باشند. از به کارگیری کلمات مبهم خودداری کنید. بهتر است به جای اسم معنی از اسم ذات و به جای اسم از فعل استفاده شود. با این کار غالباً معنای جمله روشن تر می شود و کمک می کند تا اظهار نظر خود را با قوت بیش تری بیان کنید.

روش متداول دیگری که نویسندگان گزارش، استفاده کنندگان را سردرگم میکنند، استفاده از مجموعه ای از اسامی به دنبال یکدیگر است (روشی معمول در عناوین روزنامه ها) به عنوان مثال، «رسوایی افشای اختلاس هیأت مدیره شرکت نمونه». در این جا نمیدانیم که آیا هیأت مدیره شرکت نمونه اختلاس را انجام داده و یا هیأت مدیره اختلاس در شرکت نمونه را افشا کرده است و یا سهامداران خارج از شرکت نمونه اختلاس هیأت مدیره را افشا کرده اند؟ این ابهامات در ادامه در متن اصلی توضیح داده خواهد شد. اما برخی از نویسندگان این سبک را به گونه ای استفاده می کنند که گویی خود توضیح متن اصلی است.

شماره گذاری

در گزارش حسابرس، عناوین اصلی با شماره های ۱، ۲، ۳ و .. شماره گذاری می شوند. این شماره گذاری ابزاری مفید برای استفاده کننده بوده و به وی کمک می کند تا مکان خود در گزارش را ردیابی کند. خصوصاً در یک گزارش طولانی با بندهای حسابرسی و بازرسی متعدد. همچنین ممکن است از شماره گذاری زیربخش برای هر یک از موارد فوق استفاده نمود، به خصوص در زمانی که مفاد مربوط به یک دستورالعمل یا آیین نامه در موارد متعددی رعایت نشده باشد به عنوان مثال (با پیش فرض شماره گذاری):

۱۰- ضوابط و مقررات وضع شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار، به شرح زیر رعایت نشده است:

• ۱-۱۰ مفاد ماده ۷ دستورالعمل

اجرائی افشای اطلاعات در خصوص افشای اطلاعات صورت های مالی حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع.

• ۲-۱۰ مفاد ماده ی ۱۰ دستورالعمل اجرائی افشای اطلاعات در خصوص ارسال صورت جلسه مجمع عمومی عادی حداقل ظرف ۱۰ روز پس از تاریخ مجمع به اداره ثبت شرکت ها. باید توجه نمود که هر بند به طور متوالی شماره گذاری شود. با استفاده از قالب تورفتگی برای بندهای زیرمجموعه، به نمایش بهتر آن و درک بهتر استفاده کننده کمک می شود. همانند سایر جنبه های گزارش نویسی، باید از خود پرسید، «چه فرم شماره گذاری برای استفاده کنندگان مفیدتر خواهد بود؟»

دستور خط فارسی

شیوه ی خط جاری، شیوه فرهنگستان زبان و ادب فارسی و بر پایه ی فرهنگ املائی خط فارسی و دستور خط فارسی است. همواره باید به دو نکته زیر توجه نمود:

۱- یکنواختی شیوه ی نگارش واژه ها در متن ضروری است.
۲- در حروف چینی واژه های تنوین دار و با همزه، مانند معمولاً و مسئول، ثبت تنوین و همزه ضروری است. استفاده از تشدید فقط در صورتی ضرورت دارد که نبود آن موجب اشتباه خوانی شود.

املائی برخی از واژه ها و پیشنوندها و پسوندها:

زمانی که هم سبک و هم ترتیب مطالب مشخص شد، وقت آن است که یک پیش نویس از گزارش تهیه کنید. این پیش نویس شامل مقدمه و تمام موارد مورد نظر قابل درج در گزارش حسابرس است. پیش نویس را مطالعه کنید و هر جا که لازم است، اصلاح کنید. حتی بهترین گزارش ها هم بعد از چند بار اصلاح اطلاعات، اعداد و متن به حالت ایده آل خود رسیده اند. شک نکنید که در زمان ویرایش قطعاً با ایرادهای تایپی، املائی و ... مواجه می شوید، پس این بخش را جدی بگیرید.

در ادامه به آیین نگارش برخی از کلمات پرکاربرد در گزارش حسابرس اشاره شده است:

جدا و فاصله معمولی	پیوسته	جدا و بی فاصله	
از تهران		از جمله	از
آن حالت	آن چه، این که، آن که	این گونه، آن همه	آن و این
با استفاده		بامعنی	با
بر هر طبقه		براساس، برطبق، برخلاف، بر اثر،	بر
به روش آن ها	در واژه‌هایی که صفت می‌سازد: به نام (مشهور) در آغاز واژه‌های عربی: به‌ذاته	به‌طور، به‌صورت، به‌عنوان، به‌ازای، به‌گونه‌ای که، به‌جز، به‌شدت، به‌سوی، به‌تدریج، به‌ویژه، به‌عبارتی، به‌روز، به‌کارگیری، به‌این ترتیب، به‌اندازه، به‌ندرت، جابه‌جا، روبه‌رو، خودبه‌خود.	به
بی مسئول واحد.	بیهوده	بی‌مصرف، بی‌قاعده، بی‌اندازه	بی
	بهتر، بیش‌تر، کم‌تر	کوچک‌تر، بزرگ‌تر، گسترده‌تر	تر
چه آورد	چرا، چگونه، چقدر، چطور	چه‌چیزی، چه‌مقدار، چه‌اندازه	چه
نگه دار	نگه داری	مرزدار نگهداشت	دار داشت داشتن
در جست‌وجوی		درحالی که، درواقع، درنتیجه، درصورتی که، درخصوص، درآوردن، دربرگرفتن، رودررو	در
		تشکیل‌دهنده	دهنده
در حالت فعلی: دریافت شده است، گفته شده است، خوانده شده است.		در حالت صفت مفعولی: دریافت‌شده، گفته‌شده، خوانده‌شده.	شده
آن که (آن کسی که)	آن که، این که	درحالی که، درصورتی که، هنگامی که	که
		قانون‌گذار قانون‌گذاری	گذار گذاری
		می‌رود، می‌شود	می
نا آشنا، نا آگاه		نادرست	نا
		دسته‌ها، کالاها،	ها
کنار هم، اندازه هم	همانگ، هم‌آورد، همکار، همراه، همچنین، همچنان	هم‌مرز، هم‌گروه، هم‌اکنون، هم‌اندازه، هم‌زمان	هم
همین کالا		همین‌جا، همان‌جا، همین‌قدر، همان‌قدر، همین‌قدر، همان‌گونه، همین‌گونه، همان‌طور که	همین و همان
		هیچ‌یک، هیچ‌کدام، هیچ‌وقت، هیچ‌گاه، هیچ‌گونه، هیچ‌کس	هیچ
		یک‌رو، یک‌رقمی	یک

و در آخر «می باشد»

در اصل، مصدری به نام «باشیدن» وجود ندارد و از این رو، کاربرد این مصدر در زمان مضارع اخباری روا و به جا نیست؛ بنابراین بنویسیم: «است».

واژه «باشد» به معنی ای کاش، امید است و ... به ویژه در زبان شعر، بسیار به کار رفته است:

«کشتی شکستگانیم ای باد شرطه برخیز

باشد که باز بینیم دیدار آشنا را»

(حافظ)

نتیجه

گزارشی مطلوب است که در چارچوب استانداردهای حسابرسی تنظیم شده باشد و در آن دقت، وضوح و اختصار (دوا) به کار رفته باشد. و به نکات زیر توجه شده باشد:

• گزارش خود را با استفاده از عناوین مناسب هربخش طبقه بندی و با دقت

برنامه ریزی کنید،

• از رهنمودهای مندرج در این مقاله و سایر مقالات مشابه پیروی کنید، اما به دستورالعمل داخلی موسسه خود نیز توجه کنید،

• تا حد ممکن خلاصه و واضح بنویسید. لیکن، نیاز استفاده کنندگان را فراموش نکنید و

• پیش نویسی تهیه و زمان کافی را برای ویرایش و تصحیح ایرادات آن اختصاص دهید.

پی نویسی:

1. Clouse call

۲. استاندارد حسابداری بخش عمومی شماره ۱، «نحوه ارائه صورت های مالی»، بندهای ۳۸-۴۱

منابع

- Dr A. N & Other, "REPORT WRITING a guide to organization and style", 2005, Learning Support and Development University of Bolton
- Enhancing the Value of Auditor Reporting: Exploring Options for Change, International Auditing and Assurance Standards Board, September 16, 2011
- Ministry of Health New Zealand, "Audit Report Writing Guide A guide for writing audit reports to ministry of Health", wellington, www.moh.govt.nz, April 2010.
- "REPORT WRITING", 2017, Skills Center, university College Cork, Ireland.
- "Structure of reports" Free teaching & learning resources for staff in higher education, 2012, University.

- اسدی، مرتضی؛ حجی، ساناز، «راهنمای نگارش گزارش حسابر»، حسابدار رسمی، فصلنامه تخصصی جامعه حسابداران رسمی، شماره ۱۱۰-۱۰۲، صص ۱۳۹۱، تابستان ۱۴۰۲.
- کمیته تدوین استانداردهای حسابرسی، «استانداردهای حسابرسی، سایر خدمات اطمینان بخشی و خدمات مرتبط»، تهران، سازمان حسابرسی، چاپ هفدهم، ۱۴۰۰.
- شیوه نامه ی ویراستاری، مؤسسه انتشارات علمی دانشگاه صنعتی شریف، چاپ دوم، ۱۴۰۰.
- ماحوزی، دکتر مهدی، گزارش نویسی - نگارش، ویرایش و پژوهش، انتشارات زوار، چاپ چهاردهم، تهران، تابستان ۱۳۸۸.

فرایند تعیین صلاحیت حسابداران رسمی در نقاط مختلف جهان

امیر هادی معنوی مقدم، محمد حسین قائمی، کیهان مهمام

چکیده

فرایند تعیین صلاحیت حسابداران رسمی، یکی از

مباحث مهم جامعه حسابداری تلقی می‌شود. هدف از صدور پروانه فعالیت برای حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی، حفاظت از منافع عمومی و اطمینان بخشی به عموم مردم است تا افراد دارای این پروانه، واجد دانش و مهارت‌های لازم برای فعالیت مفید و مؤثر در این حرفه باشند. فرایند تعیین صلاحیت حسابداران رسمی در کشورهای مختلف، متفاوت است و از این رو آشنایی با فرایندهای مختلف مورد استفاده در کشورهای دیگر ممکن است برای بهبود و اصلاح این فرایند در کشورمان راه‌گشا باشد.

در این مقاله، نتایج بررسی فرایند تعیین صلاحیت حسابداران رسمی در برخی کشورهای منتخب ارائه شده است. ابتدا فرایند تعیین صلاحیت در کشورهای اروپایی مانند بریتانیا و آلمان بررسی شده؛ سپس به کشورهای پیش‌تاز در قاره‌ی آسیا مانند ژاپن و کره جنوبی؛ و پس از آن به کشورهای حوزه آسه‌آن،

نظیر سنگاپور و مالزی پرداخته شده است. در ادامه فرایند تعیین صلاحیت در کانادا و ایالات متحده و نیز تفاوت‌های الزامات ایالت‌های مختلف آن بررسی شده است. همچنین نیم‌نگاهی به فرایند تعیین صلاحیت حسابداران رسمی در برزیل، استرالیا، آفریقای جنوبی و نیز برخی کشورهای خاورمیانه مانند ترکیه و عربستان سعودی شده است.

مقدمه^۱

حسابداران رسمی اشخاصی هستند که فرایند تعریف شده برای تعیین صلاحیت را با موفقیت طی می‌کنند و به عضویت جامعه‌ی حسابداران رسمی کشور خود درمی‌آیند. اگر افرادی که به این موفقیت دست می‌یابند واجد ویژگی‌های فنی و اخلاقی لازم برای ورود به این حرفه یا ماندن در آن نباشند، جایگاه حرفه حفظ نشده، اعتبار آن کاهش می‌یابد به وجهه‌ی عمومی آن آسیب وارد می‌شود. به همین دلیل، شکل حرفه‌ای یا تشکیلات تعریف شده دیگری که وظیفه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی را بر عهده دارد باید فرایندی را برای تعیین

صلاحیت حسابداران رسمی به کار گیرد که اشخاص تأیید صلاحیت شده، واجد ویژگی‌های فنی و اخلاقی لازم در بالاترین سطح باشند. در نتیجه، جایگاه و اعتبار حرفه در جامعه رابطه مستقیمی با ویژگی‌های فنی و اخلاقی اشخاص تأیید صلاحیت شده خواهد داشت و احصا شدن این ویژگی‌های فنی و اخلاقی در قالب الزامات ورود به حرفه، از گام‌های مهم این فرایند است (استانداردهای بین‌المللی آموزش حسابداری، ۱۳۹۰). جوامع حرفه‌ای باید با برقرار نمودن رویه‌های مناسب در ارزیابی‌ها، از صلاحیت داوطلبان متقاضی عضویت در این جوامع اطمینان حاصل کنند (استاندارد بین‌المللی آموزش شماره ۶، ۱۳۹۰).

فرایند حسابدار رسمی در نقاط مختلف جهان

در آگهی دعوت به آزمون سال ۱۳۹۸ مدارک اعطا شده از سوی انجمن حسابداران خبره انگلستان و ولز (ICAEW)، انجمن حسابداران رسمی انگلستان (ACCA)، انجمن حسابداران کانادا (CGA) و انجمن حسابداران

رسمی آمریکا (AICPA) مورد پذیرش هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی ایران اعلام شده‌اند. پذیرش مدارک عضویت در مجامع حرفه‌ای سایر کشورها نیز منوط به طرح موضوع در هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی و تصمیم‌گیری در مورد آن‌ها است. در آگهی دعوت به آزمون سال ۱۳۹۹ به بعد، انجمن حسابداران خبره استرالیا و نیوزیلند (CA-ANZ) و انجمن حسابداران رسمی استرالیا (CPA)

(Australia) به این جمع افزوده شده‌اند و نام انجمن حسابداران کانادا (CGA) به انجمن حسابداران خبره حرفه‌ای کانادا (CPA Canada) تغییر یافته است. در ادامه شرایط و مراحل عضویت در هریک از این انجمن‌ها و نیز فرایند حسابدار رسمی در سایر کشورهای منتخب مورد بررسی واقع می‌شود. خلاصه‌ای از فرایند تعیین صلاحیت در برخی کشورهای منتخب در جدول ۱ آمده است.

۱ - فرایند حسابدار رسمی در قاره اروپا

۱ - ۱ - انجمن حسابداران خبره انگلستان و ولز (ICAEW)

برای دریافت گواهی از انجمن حسابداران خبره انگلستان و ولز (ICAEW)، گذراندن ۱۵ درس الزامی است. بعد از گذراندن شش درس اول گواهی انجمن حسابداران خبره انگلستان و ولز در مالی، حسابداری، و کسب‌وکار^۲ و بعد از گذراندن همه پانزده

جدول ۱. خلاصه فرایند تعیین صلاحیت در کشورهای منتخب

نام و منبع	آموزش	تجربه	آزمون	توضیحات
حسابدار رسمی کانادا www.cpacanada.ca	مدرک تحصیلی لیسانس در رشته‌های مرتبط	حداقل ۳۰ ماه	برنامه آموزش حرفه‌ای به همراه آزمون	برنامه شامل واحدهای مشترک، انتخابی و عملی است.
حسابدار رسمی کره جنوبی www.kicpa.or.kr	گذراندن حداقل ۲۴ واحد درسی در مباحث موردنظر	حداقل دو سال	آزمون‌های سطح ۱ و ۲	گذراندن آزمون زبان انگلیسی
حسابدار رسمی استرالیا www.cpaaustralia.com.au	مدرک تحصیلی لیسانس در حسابداری یا رشته‌های مرتبط	حداقل ۳۶ ماه	چهار مبحث اجباری و دو مبحث انتخابی	تجربه‌ی کاری می‌تواند پیش، هم‌زمان و یا پس از گذراندن مباحث باشد.
حسابدار رسمی سنگاپور www.isca.org.sg	نقاط ورود مختلف برای افراد با مدارک تحصیلی متفاوت	حداقل سه سال	۶ مبحث مقدماتی و ۵ مبحث اصلی	برای داوطلبان با شرایط مختلف چهار نقطه ورود تعریف شده است.
حسابدار رسمی آمریکا www.aicpa.org	مدرک تحصیلی لیسانس در حسابداری یا رشته‌های مرتبط	حداقل دو سال	آزمون شامل چهار بخش	برخی شرایط در ایالت‌های مختلف، متفاوت است.
حسابدار رسمی ترکیه www.turmob.org.tr	مدرک تحصیلی لیسانس در رشته‌های مرتبط	حداقل سه سال	آزمون شامل هفت مبحث	برگزاری آزمون سه بار در سال
حسابدار رسمی عربستان سعودی www.socpa.org.sa	مدرک تحصیلی لیسانس در رشته حسابداری یا معادل آن	حداقل سه سال	آزمون شامل پنج بخش	تقلیل سابقه کاری به دو سال برای مدرک ارشد و یک سال برای مدرک دکتری
حسابدار رسمی مالزی www.micpa.com.my	مدرک تحصیلی لیسانس در حسابداری	حداقل سه سال	آزمون شامل پنج بخش	آزمون این مرحله به صورت کتاب‌باز است.
حسابدار رسمی آلمان www.wpk.de	مدرک تحصیلی لیسانس در رشته‌های مرتبط	حداقل سه سال	برگزاری آزمون دو بار در سال و شامل هفت مبحث در بخش کتبی	سابقه کار برای مدارک تحصیلی کم‌تر از ۸ ترم، چهار سال است.
حسابدار رسمی ژاپن www.hp.jicpa.or.jp	دوره‌ی سه‌ساله آموزش	حداقل دو سال	آزمون در دو مرحله، مرحله اول دو بار و مرحله دوم یک‌بار در سال	تجربه کاری می‌تواند پیش و یا پس از موفقیت در آزمون کسب شود.
حسابدار رسمی ایران tsh2.mefa.ir	مدرک تحصیلی لیسانس در حسابداری یا رشته‌های مرتبط	حداقل شش سال	آزمون شامل چهار بخش	نیمی از تجربه کاری می‌تواند پس از موفقیت در آزمون کسب شود.

حداقل هر شش ماه یکبار با فرد مسئول برای آموزش خود در خصوص بررسی میزان پیشرفت حاصل شده و بحث و تبادل نظر درباره آن ملاقات کند. هفت مهارت توسعه‌ی حرفه‌ای که متقاضی باید با موفقیت بگذراند عبارت‌اند از اخلاق و حرفه‌ای‌گری، ارتباطات، کار تیمی، تصمیم‌گیری، حل مسئله، ارزش‌افزایی، و شایستگی فنی (انجمن حسابداران خبره انگلستان و ولز، ۲۰۱۸).

۱-۲ - انجمن حسابداران رسمی انگلستان (ACCA)

برای دریافت گواهی از انجمن حسابداران رسمی انگلستان (ACCA)، گذراندن ۱۳ درس الزامی است. در سطح اول یعنی دانش کاربردی^۷ سه درس حسابدار در کسب‌وکار، حسابداری مدیریت، و حسابداری مالی ارائه می‌شود. مدرک تحصیلی لازم برای ورود به این سطح پایان تحصیلات متوسطه است. در سطح دوم یعنی مهارت‌های کاربردی^۸ شش درس قانون کسب‌وکار و شرکت‌ها، مدیریت عملکرد، مالیات‌بندی، گزارشگری مالی، حسابرسی و اطمینان‌بخشی، و مدیریت مالی ارائه می‌شود. مدرک تحصیلی لازم برای ورود به این سطح دیپلم ای‌سی‌ای در حسابداری و کسب‌وکار و یا مدرک تحصیلی معادل آن در حسابداری و مالی است. عناصر اساسی در فرایند عضویت در این انجمن در نگاره‌ی ۲ نشان داده شده است. (ACCA, ۲۰۱۹).

در سطح سوم یعنی حرفه‌ای راهبردی^۹ دو درس اجباری شامل رهبری کسب‌وکار راهبردی و گزارشگری کسب‌وکار راهبردی ارائه می‌شود. همچنین از بین چهار درس مدیریت مالی پیشرفته، مدیریت عملکرد پیشرفته، مالیات‌بندی پیشرفته، و حسابرسی و اطمینان‌بخشی پیشرفته، لازم است دو درس به صورت اختیاری انتخاب و گذرانده شوند. در کنار

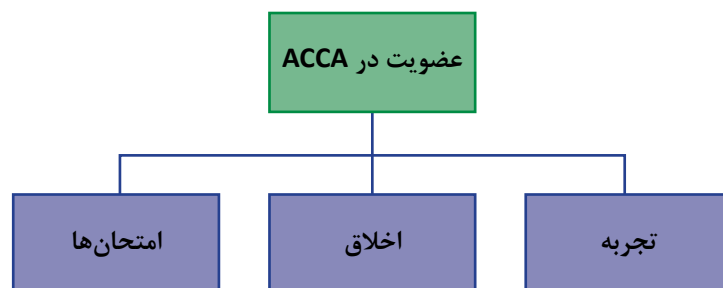
نگاره‌ی ۱. عناصر اساسی واجد شرایط بودن به عنوان حسابدار خبره انجمن حسابداران خبره انگلستان و ولز، (ICAEW, ۲۰۱۸)

درس گواهی ای‌سی‌ای^۳ اعطا می‌شود. (نگاره‌ی ۱)

سهامی، مدیریت راهبردی کسب‌وکار، و مطالعه‌های موردی. زمان هر امتحان در این مرحله سه و نیم ساعت و حدنصاب قبولی در هر امتحان ۵۰ درصد است. داوطلبان به طور نامحدود می‌توانند در امتحان‌های این مرحله شرکت کنند. برای واجد شرایط بودن به عنوان ای‌سی‌ای چهار عنصر اساسی وجود دارد که باید به طور کامل انجام شوند. این چهار عنصر در نگاره ۱ نشان داده شده‌اند. افزون بر گذراندن موفقیت‌آمیز ۱۵ امتحان پیش‌گفته، متقاضیان لازم است حداقل ۴۵۰ روز تجربه کار عملی^۴ را در طول سه تا پنج سال به دست آورند؛ ۵۲ مهارت توسعه حرفه‌ای^۵ را از خود نشان دهند؛ و تمرین‌های تردید حرفه‌ای و اخلاق^۶ را تکمیل کنند. تجربه‌ی کار عملی می‌تواند در بخش‌های حسابداری، حسابرسی و اطمینان‌بخشی، مدیریت مالی، فناوری اطلاعات، ورشکستگی، و مالیات‌بندی باشد. لازم است متقاضی

شش درس اول عبارت‌اند از: حسابداری، اطمینان‌بخشی، کسب‌وکار و مالی، قانون، اطلاعات مدیریت، و اصول مالیاتی. زمان هر امتحان در این مرحله نود دقیقه و حدنصاب قبولی در هر امتحان ۵۵ درصد است. داوطلبان حداکثر چهار بار می‌توانند در هر امتحان شرکت کنند. شش درس بعدی در سطح حرفه‌ای عبارت‌اند از: حسابرسی و اطمینان‌بخشی، راهبردهای تجاری، مدیریت مالی، حسابداری و گزارشگری مالی، رعایت مالیاتی، و برنامه‌ریزی تجاری. زمان هر امتحان در این مرحله دو و نیم تا سه ساعت و حدنصاب قبولی در هر امتحان ۵۵ درصد است. داوطلبان حداکثر چهار بار می‌توانند در هر امتحان شرکت کنند. سه درس مرحله پیشرفته نیز عبارت‌اند از: گزارشگری شرکت‌های

که می‌تواند پیش از شروع دوره، حین دوره یا بعد از پایان دوره کسب شود. همچنین ماژول اخلاق و مهارت‌های حرفه‌ای^{۱۲} نیز در حین دوره باید گذرانده شوند. اهداف عملکردی^{۱۳} مربوط به درس‌های گذرانده شده و تجربه‌ی کاری نیز می‌بایست با موفقیت انجام شوند. برای آن‌که فرد به‌عنوان حسابرس حق امضا داشته باشد لازم است تا درس حسابرسی و اطمینان‌بخشی پیشرفته گذرانده شده باشد، اهداف عملکردی گذرانده شده مربوط به حسابرسی باشند و سابقه کاری کسب‌شده نیز در زمینه حسابرسی و در مؤسسات مورد تأیید انجمن حسابداران رسمی انگلستان باشد. ساختار فرایند دریافت گواهی از انجمن حسابداران رسمی انگلستان (ACCA) در نگاره‌ی ۳ نشان داده شده است (انجمن حسابداران رسمی انگلستان، ۲۰۱۹).

نگاره‌ی ۲. عناصر اساسی در فرایند عضویت در انجمن حسابداران رسمی انگلستان، (ACCA، ۲۰۱۱)

گذراندن این درس‌ها به سه سال سابقه کار مرتبط نیز نیاز است که می‌تواند پیش از شروع دوره، حین دوره یا بعد از پایان دوره کسب شود. همچنین ماژول اخلاق و مهارت‌های حرفه‌ای^{۱۴} نیز در حین دوره باید گذرانده شوند. اهداف عملکردی^{۱۵} مربوط به درس‌های گذرانده شده و تجربه‌ی کاری نیز می‌بایست با موفقیت انجام شوند. برای آن‌که فرد به‌عنوان حسابرس حق امضا داشته باشد لازم است تا درس حسابرسی و اطمینان‌بخشی پیشرفته گذرانده شده باشد، اهداف عملکردی گذرانده شده مربوط به حسابرسی باشند و سابقه کاری کسب‌شده نیز در زمینه حسابرسی و در مؤسسات مورد تأیید انجمن حسابداران رسمی انگلستان باشد (انجمن حسابداران رسمی انگلستان، ۲۰۱۹). در کنار گذراندن درس‌ها به سه سال سابقه کار مرتبط نیز نیاز است

نگاره‌ی ۳. ساختار فرایند دریافت گواهی از انجمن حسابداران رسمی انگلستان، (ACCA، ۲۰۱۹)

۱-۳- فرایند حسابدار رسمی در آلمان

در این کشور از سال ۲۰۰۴، WPK مسئول برگزاری فرایند آزمون بوده است. واحد آزمون که به صورت مستقل عمل می کند، آزمون را دو بار در سال به صورت سراسری برگزار می کند. آزمون شامل بخش کتبی و شفاهی است. بخش کتبی به وسیله هیأتی متشکل از نماینده دولت، رئیس واحد آزمون، نمایندگان از حرفه، دانشگاه، جهان تجارت، مدیران اجرایی مالی و وکلا انتخاب می شود. برای افراد با مدارج تحصیلی متفاوت، مسیرهای متفاوتی در نظر گرفته شده که در جدول ۲ نشان داده شده است.

روش های مختلفی برای کوتاه کردن فرایند آزمون وجود دارد. به عنوان مثال افرادی که در آزمون مشاوران مالیاتی

پذیرفته شده اند، از بخش قانون مالیات آزمون معاف هستند. بخش کتبی آزمون شامل حسابرسی مالی، ارزش گذاری شرکت ها، مدیریت کسب و کار کاربردی، اقتصاد، قانون تجارت، و قانون مالیات است.

۲- فرایند حسابدار رسمی در قاره آسیا

۲-۱- فرایند حسابدار رسمی در ژاپن

لازم است هر فردی که مایل است عنوان حسابدار رسمی ژاپن را کسب کند، گام های مشخص شده در قانون حسابدار رسمی را طی کند که مهم ترین و چالش برانگیزترین بخش آن گذراندن آزمون حسابدار رسمی است. آزمون حسابدار رسمی ژاپن شامل بخش پرسش های چندگزینه ای، که آزمون آن دو بار در سال برگزار می شود، و بخش

مطالعات دانشگاهی (مدرک تحصیلی لیسانس)		مطالعات دانشگاهی هر امتحان در فرایند آزمون اعتبارسنجی می شود.	
کار عملی		کار عملی	
بعد از حداقل ۸ ترم تحصیل و حداقل ۳ سال تجربه کاری	بعد از ۸ ترم تحصیل و حداقل ۴ سال تجربه کاری	۶ ماه تجربه کاری شامل ۳ ماه تجربه حسابرسی	بعد از حداقل ۸ ترم تحصیل و حداقل ۴ سال تجربه کاری
کار برای حسابرسان و مؤسسات حسابرسی شامل حداقل دو سال سابقه حسابرسی	کارشناسی ارشد در حسابرسی	کار برای حسابرسان و مؤسسات حسابرسی شامل حداقل دو سال سابقه حسابرسی	-
-	-	آزمون (کوتاه شده)	-
آزمون	حداقل دو سال تجربه کاری	آزمون (کوتاه شده)	-
انتصاب به عنوان حسابرس از سوی wpk			

جدول ۲. ساختار فرایند واجد شرایط بودن به عنوان حسابدار رسمی در آلمان

سؤال های تشریحی، که آزمون آن یک بار در سال برگزار می شود، است. افرادی که بخش پرسش های چندگزینه ای را با موفقیت پشت سر می گذارند می توانند در بخش سؤال های تشریحی آزمون شرکت کنند. در حال حاضر هیچ استثنایی برای دارندگان عنوان حسابدار رسمی سایر کشورها وجود ندارد. همچنین داوطلبان به حداقل دو سال سابقه کاری مرتبط در مؤسسه های حسابداری/حسابرسی و یا صنایع نیاز دارند. این سابقه کاری می تواند قبل و یا بعد از موفقیت در آزمون حسابدار رسمی کسب شود.

داوطلبانی که آزمون را با موفقیت پشت سر می گذارند باید دوره ی سه ساله برنامه ی آموزش حسابداری حرفه ای را بگذرانند که به وسیله بنیاد آموزش حسابداری ژاپن ارائه می شود. سرفصل های آموزشی این دوره بر مبنای الزامات آموزش بین المللی و استانداردهای منتشر شده از سوی هیأت استانداردهای بین المللی آموزش حسابداری^{۱۴} (IAESB) و فدراسیون بین المللی حسابداران تعیین می شود. افرادی که دوره ی آموزشی سه ساله را با موفقیت طی می کنند می توانند در ارزیابی پایانی شرکت کنند که به صورت سالانه برگزار می شود. ارزیابی پایانی این سرفصل ها را در بر می گیرد: حسابداری، حسابرسی، مالیات، مدیریت کسب و کار شامل نظریه فناوری اطلاعات، و قوانین، مقررات و اخلاق مرتبط با خدمات حسابدار رسمی (ICPA، ۲۰۱۹).

۲-۲- فرایند حسابدار رسمی در کره ی جنوبی

برای تبدیل شدن به حسابدار رسمی در کره ی جنوبی، داوطلبان ابتدا باید حائز شرایط ذکر شده در قانون حسابدار رسمی باشند و امتحان های سطح ۱ و ۲ را با موفقیت بگذرانند. برای گذراندن امتحان سطح یک هیچ شرط سنی و

تجربگی وجود ندارد و داوطلبان از هر ملیتی می‌توانند در این آزمون شرکت کنند. داوطلبان لازم است ۲۴ واحد درسی حسابداری و موضوع‌های مرتبط، ۱۲ واحد درسی حسابداری و مالیات، ۹ واحد درسی کسب‌وکار، و ۳ واحد درسی اقتصاد گذرانده باشند. برای گذراندن امتحان سطح ۲ داوطلبان باید امتحان سطح ۱ را گذرانده باشند و یا واجد شرایط استثناهای ذکر شده در قانون حسابداری باشند.

امتحان سطح ۱ به صورت سؤال‌های چندگزینه‌ای برگزار می‌شود. افرادی که امتحان سطح ۱ را با موفقیت می‌گذرانند می‌توانند در همان سال یا سال پس از آن در امتحان سطح ۲ شرکت کنند. امتحان سطح ۲ به صورت سؤال‌های تشریحی برگزار می‌شود. افرادی که امتحان‌های سطح ۱ و ۲ را با موفقیت بگذرانند، گواهی انجمن حسابداران رسمی کوهی جنوبی^{۱۵} (KICPA) را دریافت می‌کنند. امتحانات به زبان کوهی برگزار می‌شوند. موضوع‌های مورد بحث در امتحان سطح ۱ شامل مدیریت کسب‌وکار، اقتصاد پایه، قانون تجارت، قانون مالیات پایه، و زبان انگلیسی است. برای قبولی در قسمت زبان انگلیسی لازم است داوطلبان آزمون تافل آی‌بی‌تی را با حداقل نمره ۷۱ گذرانده باشند. در سطح ۲ نیز حسابداری مالیاتی، حسابداری مالی، حسابرسی، بهایابی، و مالیه شرکتی مورد پرسش قرار می‌گیرند (KICPA، ۲۰۱۹). فردی که دو مرحله آزمون را با موفقیت پشت سر می‌گذارد، برای دریافت عنوان حسابدار رسمی لازم است تا الزامات تجربه کاری و آموزش را نیز برآورده کند. برای این منظور لازم است فرد حداقل یک سال سابقه‌ی کاری در مؤسسات حسابداری یا سایر مؤسساتی که به کار حسابدار رسمی مشغول هستند، به دست آورد. همچنین حداقل به مدت ۱۰۰ ساعت از آموزش‌های انجمن حسابداران

خود کسب کرده‌اند، می‌توانند عنوان «حسابدار رسمی آسه‌آن»^{۱۶} را به دست آورند. این توافق به منظور تسهیل انتقال خدمات حسابداری در بین کشورهای عضو، ارتقای خدمات حسابداری، و مبادله‌ی اطلاعات به منظور پشتیبانی از پذیرش به‌روش‌ها در استانداردها و ویژگی‌های لازم صورت گرفته است. این انجمن تا پایان آگوست سال ۲۰۱۹ دارای ۳۵۳۷ عضو است (ASEAN CPA). در ادامه فرایند حسابدار رسمی در دو کشور عضو این اتحادیه، سنگاپور و مالزی، بررسی می‌شود:

۳-۱- فرایند حسابدار رسمی در سنگاپور

کمیسیون حسابداری سنگاپور با کمک انجمن حسابداران خبره سنگاپور^{۱۷} (ISCA) فرایند اعطای گواهی حسابدار رسمی سنگاپور^{۱۸} (SCAQ) را سرپرستی می‌کنند. برای داوطلبان با شرایط مختلف چهار نقطه ورود تعریف شده است. برای داوطلبان

رسمی کوهی جنوبی استفاده کند. پس از طی این مراحل، برای این که فرد بتواند به ارائه خدمات حسابرسی مشغول شود، لازم است یک سال تجربه‌ی کاری اضافی دیگر در مؤسسات حسابداری یا سایر مؤسساتی که به کار حسابدار رسمی مشغول هستند، به دست آورد.

۳-۲- فرایند حسابدار رسمی در کشورهای حوزه آسه‌آن

دولت‌های عضو اتحادیه ملل جنوب شرق آسیا موسوم به آسه‌آن (ASEAN) که شامل کشورهای اندونزی، مالزی، فیلیپین، سنگاپور، تایلند، برونئی، ویتنام، لائوس، میانمار و کامبوج می‌شود، در خصوص به رسمیت شناختن حسابداران رسمی یکدیگر در همه کشورهای عضو به توافق رسیده‌اند. به این ترتیب، حسابداران حرفه‌ای که مطابق با قوانین یکی از کشورهای عضو، حسابدار رسمی محسوب می‌شوند و ویژگی‌ها و تجربه لازم را در انطباق با الزامات حسابدار رسمی در کشور

با دیپلم حسابداری هیچ معافیتی وجود ندارد و این افراد باید برنامه پایه را به طور کامل بگذرانند. دو نقطه ورود دیگر برای دارندگان مدرک لیسانس است که بسته به میزان مرتبط بودن آن، می‌تواند معافیت از ۵ ماژول از ۶ ماژول برنامه‌ی بنیادی را برای داوطلبان به همراه داشته باشد. این شش ماژول عبارت‌اند از: اصول گزارشگری مالی، گزارشگری مالی پیشرفته، حسابداری برای تصمیم‌گیری، اطمینان‌بخشی، مدیریت مالی و قانون مالیات سنگاپور. نقطه‌ی ورود چهارم مختص دارندگان مدارک تحصیلی مورد پذیرش کامل است که از گذراندن ماژول‌های برنامه بنیادی به طور کامل معاف هستند.

در مرحله‌ی بعد لازم است داوطلبان ۵ ماژول مربوط به برنامه حرفه‌ای را بگذرانند. این ماژول‌ها عبارت‌اند از: راه‌حل‌های تجاری یکپارچه، گزارشگری مالی، اطمینان‌بخشی، راهبری، ریسک و ارزش تجاری، و مالیات. همچنین تجربه کاری مرتبط و گذراندن برنامه‌های اخلاق

و حرفه‌ای‌گری بخشی از فرایند حسابداری رسمی سنگاپور را تشکیل می‌دهد. داوطلبان باید ۲۵۰۰ ساعت سابقه‌ی کاری مرتبط در زمینه حسابرسی در ۵ سال منتهی به درخواست عضویت خود و یا سه سال تجربه‌ی کاری پس از آن، زیر نظر مستقیم یک حسابدار رسمی کسب کرده باشند. ساختار فرایند دریافت گواهی از انجمن حسابداران خبره سنگاپور در نگاره‌ی ۴ نشان داده شده است (ACRA, ۲۰۱۹).

۳ - ۲ - فرایند حسابداری رسمی در مالزی

برای کسب عنوان حسابداری رسمی مالزی و عضویت در انجمن حسابداران رسمی مالزی^{۱۹} (MICPA)، داوطلبان باید حداقل سه سال سابقه‌ی کار عملی زیر نظر مستقیم یک حسابدار رسمی و یا در بخش‌های بانک، بیمه، نهادهای دولتی، شرکت‌های تجاری، صنعتی و سایر سازمان‌های مورد تأیید داشته و امتحان‌های موردنظر را با موفقیت

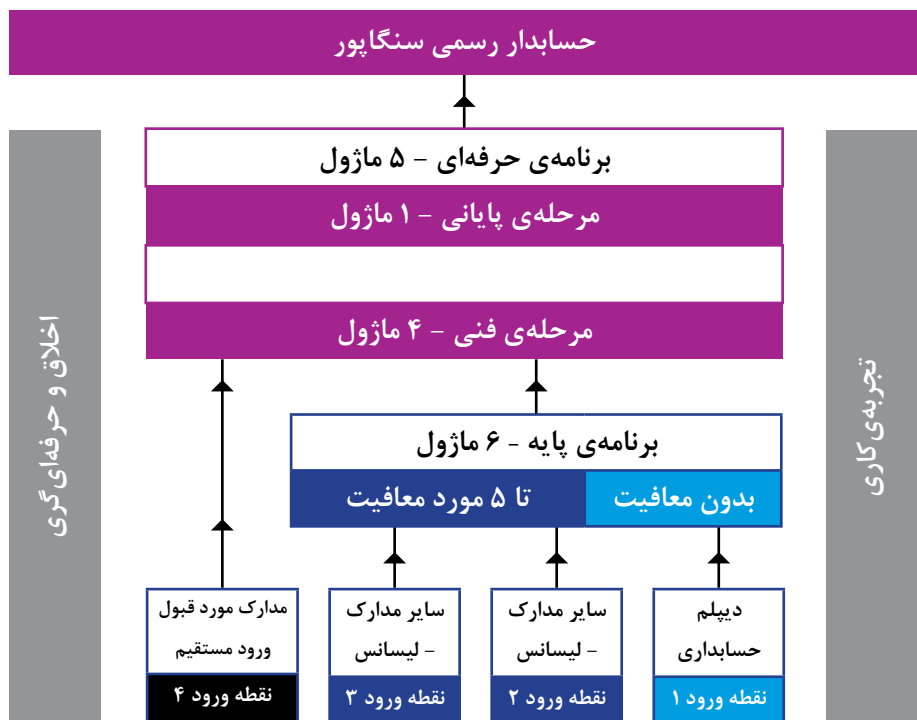
بگذرانند. داوطلبان باید دارای مدرک لیسانس در رشته‌های حسابداری، کسب‌وکار، و یا مالی از دانشگاه‌های مورد تأیید و یا دارای سایر مدارک مورد تأیید از سوی مراجع ذیصلاح باشند. در هر صورت محتوای حسابداری دوره‌های گذرانده شده نباید کم‌تر از ۶۰ درصد محتوای دوره را تشکیل دهد. داوطلبان باید حداقل ۲۱ سال سن داشته و مقیم این کشور باشند. این انجمن حدود ۳۵,۵۰۰ عضو دارد که از این تعداد ۵۹ درصد گواهی خود را از سایر نهادهای حرفه‌ای مورد تأیید و ۳۹ درصد گواهی خود را از دانشگاه‌های مورد تأیید دریافت کرده‌اند. تنها یک درصد از اعضا گواهی خود را از طریق امتحان‌های تشخیص صلاحیت این انجمن دریافت کرده‌اند.

۴ - فرایند حسابداری رسمی در قاره آمریکا

۴ - ۱ - انجمن حسابداران خبره حرفه‌ای کانادا (CPA Canada)

یکی دیگر از مجامع حرفه‌ای مورد پذیرش هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی ایران، انجمن حسابداران کانادا (CGA) است. از سال ۲۰۱۴ تشکیلات حرفه حسابداری در این کشور تغییر ساختاریافته و حسابداران رسمی اکنون با نام حسابداری رسمی کانادا^{۲۰} (CPA Canada) شناخته می‌شوند. کسانی که پیش‌از این عنوان را داشته‌اند، به طور خودکار عنوان CPA را هم کسب نموده‌اند و تا سال ۲۰۲۴ از هر دو عنوان در کنار هم استفاده خواهند کرد و پس از آن تنها عنوان CPA قابل قبول خواهد بود. فرایند کسب عنوان حسابداری رسمی در کانادا شامل آموزش، کسب تجربه کاری و آزمون است.

توضیحات کامل در خصوص فرایند حسابداری رسمی در کانادا در راهنمایی با عنوان «نقشه شایستگی برای حسابداری رسمی»^{۲۱} آمده است. این راهنما که

نگاره ۴. ساختار فرایند دریافت گواهی از انجمن حسابداران خبره سنگاپور، (SAC, ۲۰۱۹)

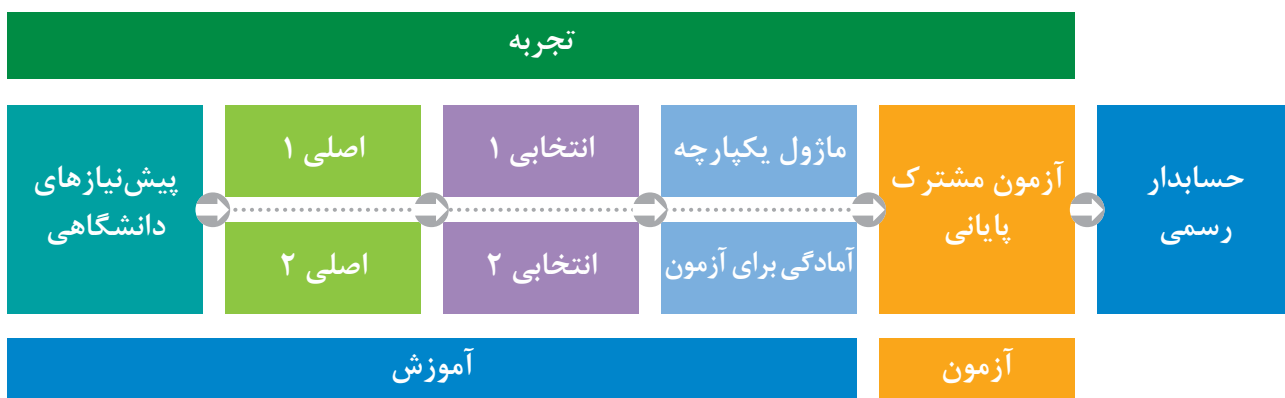
۴ - ۲ - انجمن حسابداران رسمی آمریکا (AICPA)

در ایالات متحده، انجمن حسابداران رسمی آمریکا وظیفه‌ی طراحی و تدوین، حفظ ساختار و تصحیح آزمون را برعهده دارد. هیأت برگزارکنندگان امتحان، یکی از کمیته‌های ارشد انجمن حسابداران رسمی آمریکا، مسئول تدوین خط‌مشی‌های آزمون بر اساس استانداردهای قانونی و روان‌سنجی مربوط به این نوع آزمون‌های رسمی است. این هیأت مسئولیت برنامه‌ریزی راهبردی و ارزیابی ریسک را برعهده دارد تا از تحقق مأموریت آزمون در ادوار مختلف مطمئن شود؛ آزمونی که به هیأت‌های حسابداری اطمینان می‌دهد داوطلبانی

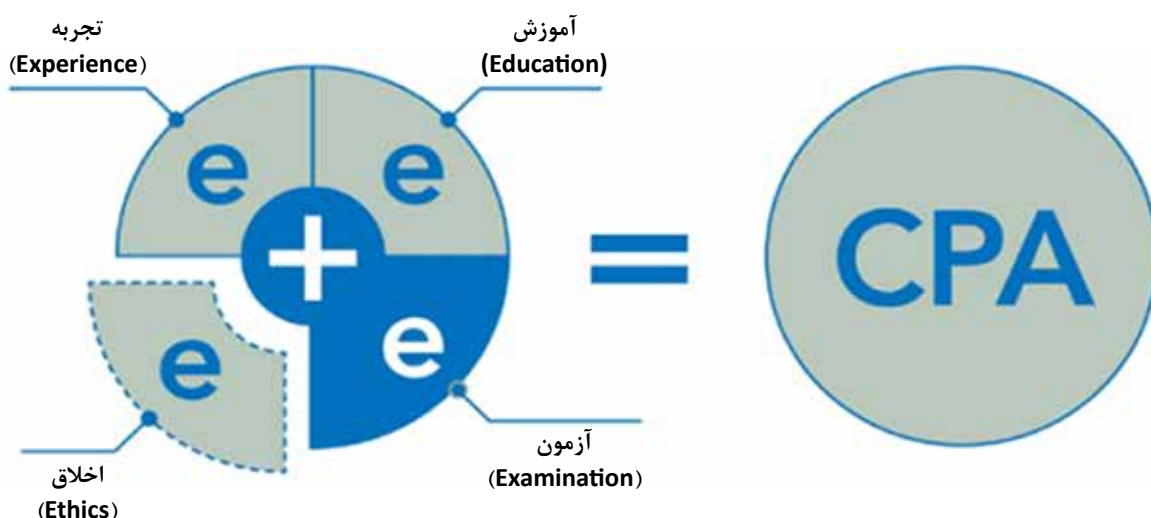
حرفه‌ای، و یکپارچگی شایستگی‌ها را در خود پرورش می‌دهند و در مرحله آمادگی برای آزمون^{۲۵} لازم است دوره‌ای را که به‌منظور ارزیابی آمادگی‌شان برای شرکت در آزمون نهایی طراحی شده، با موفقیت بگذرانند. در آزمون پایانی داوطلبان می‌بایست وسعت نظر^{۲۶} خود در همه شش حوزه صلاحیت یکپارچه اصلی را نشان دهند. همچنین لازم است عمق^{۲۷} دانش خود را در یکی از دو حوزه‌ی گزارشگری مالی یا حسابداری مدیریت به همراه یکی از چهار حوزه‌ی باقیمانده راهبرد و راهبری، حسابرسی و اطمینان‌بخشی، مالی، و مالیات‌بندی، نشان دهند.

نسخه قبلی آن در سال ۲۰۱۳ منتشر شده بود، در سال ۲۰۱۹ به طور کامل به‌روزرسانی شده است.

در نگاره‌ی ۵ ساختار کلی فرایند واجد شرایط بودن به‌عنوان حسابدار رسمی در کانادا نمایش داده شده است. برای ورود به فرایند به حداقل مدرک لیسانس یا معادل آن در رشته‌های مرتبط نیاز است. شش حوزه صلاحیت یکپارچه اصلی^{۲۲} عبارت‌اند از: گزارشگری مالی، راهبرد و راهبری، حسابداری مدیریت، مالی و مالیات‌بندی. در مازول‌های انتخابی^{۲۳} دو مورد از بین اطمینان‌بخشی، مدیریت عملکرد، مالیات، و مالی انتخاب می‌شوند. در مازول یکپارچه^{۲۴} داوطلبان مهارت‌های رهبری، مهارت‌های

نگاره‌ی ۵. ساختار فرایند واجد شرایط بودن به‌عنوان حسابدار رسمی در کانادا، (CPA Canada, ۲۰۲۰)

نگاره‌ی ۶. ویژگی‌های موردنیاز برای واجد شرایط بودن به‌عنوان حسابدار رسمی آمریکا، (AICPA, ۲۰۱۵)

که در این آزمون پذیرفته شده‌اند دانش و مهارت‌های فنی لازم به‌عنوان حسابدار رسمی جدید را جهت حفاظت از منافع عمومی دارند. (نگاره‌ی ۶)

آزمون شامل چهار قسمت است که عبارت‌اند از: «حسابرسی و گواهی‌دهی»^{۲۸} (AUD)، «مفاهیم و محیط کسب‌وکار»^{۲۹} (BEC)، «حسابداری و گزارشگری مالی»^{۳۰} (FAR)، و «مقررات»^{۳۱} (REG). مدت‌زمان امتحان برای مجموع چهار قسمت ۱۶ ساعت است که داوطلبان برای هر قسمت از امتحان ۴ ساعت زمان دارند و باید کل ۴ قسمت را طی ۱۸ ماه قبول شوند. داوطلبان می‌توانند در زمان امتحان از نرم‌افزار مایکروسافت اکسل^{۳۲} استفاده کنند، ولی توانایی آن‌ها برای استفاده از این نرم‌افزار بررسی نمی‌شود (انجمن حسابداران رسمی آمریکا، ۲۰۱۵).

۴ - ۲ - ۱ - الزامات حسابدار رسمی در ایالت‌های مختلف آمریکا

در آمریکا، هیأت‌های حسابداری هر ایالت/ ناحیه مقررات حسابداری و الزام‌های دریافت مجوز فعالیت حسابدار رسمی را تعیین می‌کنند و هیچ هیأت قانون‌گذاری ملی برای تعیین این قوانین وجود ندارد. از این‌رو، در حوزه‌های گزارشگری مختلف، مجموعه الزام‌های دریافت مجوز فعالیت حسابدار رسمی کمی با هم تفاوت دارند. از آنجایی که هر ایالت الزام‌های متمایزی برای حسابدار رسمی دارد، ممکن است دریافت مجوز فعالیت حسابدار رسمی از برخی ایالت‌ها نسبت به سایرین آسان‌تر باشد. افراد در این زمینه حق انتخاب دارند و می‌توانند مجوز فعالیت خود را از هر ایالتی دریافت کنند، حتی اگر در آن ایالت زندگی نکنند.

به طور مشخص، ۵۵ حوزه گزارشگری حسابداری در آمریکا وجود دارند و بنابراین ۵۵ گزینه برای دریافت

مجوز فعالیت حسابدار رسمی وجود دارد. انجمن حسابداران رسمی آمریکا (AICPA) و انجمن ملی هیأت‌های حسابداری ایالتی (NASBA) تلاش‌های فراوانی برای یکسان‌سازی الزام‌ها بین حوزه‌های مختلف گزارشگری کرده‌اند. همان‌طور که پیش‌ازاین نیز گفته شد، سه الزام اولیه‌ی مجوز فعالیت حسابدار رسمی که در سطح ملی کاربرد دارند عبارت‌اند از:

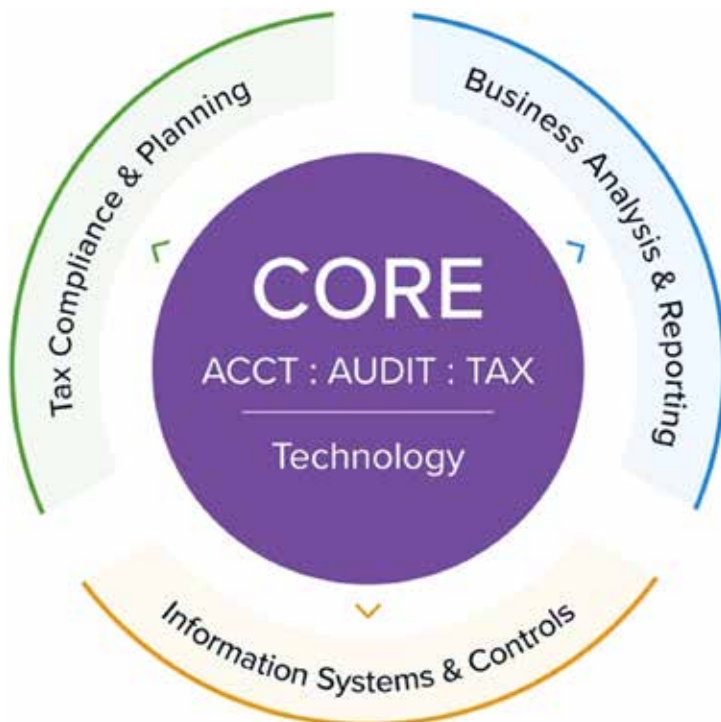
- آموزش^{۳۳}: دارا بودن مدرک کارشناسی ۴ ساله و ۱۵۰ واحد درسی آموزش عمومی
 - آزمون^{۳۴}: قبولی در تمام قسمت‌های امتحان حسابدار رسمی
 - تجربه‌ی کاری^{۳۵}: داشتن دست‌کم یک سال تجربه مرتبط حسابداری
- بنابراین تمام داوطلبان حسابدار رسمی باید این الزام‌ها را به‌نوعی داشته باشند. با وجود این، بسیاری از ایالت‌ها یک الزام دیگر نیز دارند:
- اخلاق^{۳۶}: قبولی در امتحان اخلاق

ایالت

سه الزام آموزش، آزمون و تجربه کاری عمومی‌ترین ویژگی‌های لازم برای احراز عنوان حسابدار رسمی هستند. هر ایالت الزام‌های خودش را در این سه حوزه دارد و تفاوت بین این سه الزام در این موارد هستند: نوع واحدهای درسی گذرانده شده، الزام‌های امتحان حسابدار رسمی و میزان و نوع تجربه‌ی کاری مورد انتظار. این‌که ایالت‌های مختلف از چه امتحان اخلاقی استفاده می‌کنند نیز وجه تمایز دیگری است (اینگ، ۲۰۱۹).

۴ - ۲ - ۲ - روش جدید آزمون حسابدار رسمی ایالات متحده از سال ۲۰۲۴

طبق الگوی جدید که در نگاره‌ی ۷ آمده‌است، برای صدور گواهی حسابدار رسمی، هر یک از داوطلبان موظف هستند علاوه بر مهارت‌های اصلی حسابداری، حسابرسی و مالیات، مهارت خود در یکی از سه مبحث: قوانین

نگاره‌ی ۷. شیوه‌ی جدید فرایند تعیین صلاحیت حسابداران رسمی آمریکا قابل اجرا از سال ۲۰۲۴، (AICPA، ۲۰۲۲)

مالیاتی و برنامه‌ریزی، گزارشگری و تحلیل تجاری، یا سیستم‌های اطلاعاتی و کنترل‌ها را نشان دهد. مفاهیم مربوط به فناوری در همه‌ی بخش‌های آزمون به صورت ضمنی مورد بررسی واقع خواهد شد.

۴ - ۳ - فرایند حسابدار رسمی در برزیل

آزمون شامل پنج بخش است که در پنج‌روز پیاپی و حداقل یک‌بار در سال برگزار می‌شود اما می‌تواند به تشخیص نهادهای مسئول بیش از یک‌بار در سال نیز برگزار شود. داوطلبان لازم است دارای مدرک تحصیلی لیسانس در رشته حسابداری باشند (CFC, ۲۰۲۲).

۵ - فرایند حسابدار رسمی در قاره استرالیا

۵ - ۱ - فرایند حسابدار رسمی در انجمن حسابداران رسمی استرالیا (CPA Australia)

برنامه‌ی حسابدار رسمی در استرالیا^{۳۷} ترکیبی از آموزش و تجربه‌ی کاری است. در این برنامه از روش‌های مرتبط و به‌روز که باتوجه‌به موضوعات پویای مبتلابه

سازمان‌های امروزی ایجاد شده‌اند، بهره برده می‌شود. این برنامه شامل چهار مبحث اجباری، دو مبحث اختیاری و تجربه کاری است که باعث می‌شود فرد بتواند مهارت‌های لازم برای کار را به دست آورد. چهار مبحث اجباری عبارت‌اند از راهبری و اخلاق، گزارشگری مالی، حسابداری مدیریت راهبردی و راهبری و راهبرد جهانی.

در راهبری و اخلاق به فرد کاربرد اصول اخلاقی به همراه دانشی قوی درباره اصول و روش‌های کلیدی راهبری شرکتی آموزش داده می‌شود. در گزارشگری مالی کاربرد استانداردهای حسابداری، تفسیر گزارش‌های مالی و درک آثار تجاری گزارش‌های مالی آموخته می‌شود. در حسابداری مدیریت راهبردی به فرد می‌آموزند که حسابداری مدیریت چگونه اطلاعات حیاتی لازم در فرایند تصمیم‌گیری را فراهم می‌آورد. سپس یک گام فراتر گذاشته شده و نقش حسابداری مدیریت در راهبردهای تجاری آموزش داده می‌شود. در راهبری و راهبرد جهانی که قسمت پایانی از چهار مبحث اجباری است، داوطلبان از تحلیل راهبردی برای برخورد با

موضوعات تجاری پیچیده در محیط تجاری رقابتی و نامطمئن بهره خواهند جست (CPA Australia).

مباحث اختیاری شامل مالیات استرالیا، مالیات پیشرفته‌ی استرالیا، حسابرسی و اطمینان‌بخشی پیشرفته، اصول برنامه‌ریزی مالی، برنامه‌ریزی بازنشستگی و سالیانگی، مدیریت ریسک مالی، بیمه و راهنمایی ریسک، موضوعات جاری کسب‌وکار، و راهبردهای سرمایه‌گذاری است که از بین آن‌ها دو مبحث انتخاب می‌شوند.

برای اتمام فرایند حسابدار رسمی استرالیا به مدرک تحصیلی لیسانس در رشته‌ی حسابداری یا رشته‌های مرتبط و ۳۶ ماه تجربه‌ی کاری نیاز است که می‌تواند پیش، هم‌زمان و یا پس از گذراندن مباحث ذکرشده در بالا تکمیل شود. در طول این ۳۶ ماه فرد مهارت‌هایی در چهار زمینه فنی، اثرگذاری شخصی، کسب‌وکار و راهبری به دست می‌آورد. ساختار فرایند دریافت گواهی از حسابداران رسمی استرالیا در نگاره‌ی ۸ نشان داده شده است.

حسابدار رسمی استرالیا

راهبری و اخلاق

گزارشگری مالی

حسابداری مدیریت راهبردی

راهبری و راهبرد جهانی

انتخابی ۱

انتخابی ۲

مدرک تحصیلی و تجربه‌ی کاری

مدرک تحصیلی لیسانس در رشته‌ی حسابداری یا رشته‌های مرتبط و ۳۶ ماه تجربه‌ی کاری

نگاره‌ی ۸. ساختار فرایند دریافت گواهی از حسابداران رسمی استرالیا، (CPA Australia, ۲۰۱۹)

۶ - فرایند حسابدار رسمی در قاره آفریقا

۶ - ۱ - فرایند حسابدار رسمی در آفریقای جنوبی

مدرک تحصیلی موردنظر در این کشور کارشناسی در رشته بازرگانی یا معادل آن است که لازم است سرفصل‌های حسابداری مالی، مالیات، حسابرسی، حسابرسی داخلی، کنترل‌های داخلی و آیین رفتار حرفه‌ای، قانون تجارت، قانون شرکت‌ها، و حسابداری مدیریت را پوشش دهد. برای تجربه‌ی کاری به سه سال کارآموزی در مراکز آموزش معتبر یا شش سال سابقه کار قابل تأیید نیاز است. ارزیابی حرفه‌ای شامل یک آزمون چهارساعته‌ی کتبی است که توان فرد در یکپارچه‌سازی مهارت‌های کسب شده در محیط کار و دانشگاه را می‌سنجد. آزمون ارزیابی حرفه‌ای، مؤثر بودن آموخته‌ها و توسعه شایستگی‌ها و مهارت‌های حسابداران حرفه‌ای را مورد سنجش قرار می‌دهد. این امر شامل سنجش مهارت‌های دانشگاهی و تجارب کاری به همراه رفتار اخلاقی و حرفه‌ای است. این مهارت‌ها برای اطمینان از توان فرد برای عملکرد صحیح در شرایط حساس کاری ضروری است. داوطلبان می‌توانند دو بار در سال در آزمون شرکت کنند. مهارت‌هایی مانند خواندن متون، ارتباط، تفکر انتقادی، مهارت‌های تحلیلی، توانایی حل مسئله، و گزارش‌نویسی از شایستگی‌های مهم مورد ارزیابی در فرایند آزمون ارزیابی حرفه‌ای هستند (SAICA, ۲۰۲۲).

پی‌نویس:

۱. مقاله‌ی حاضر در برگیرنده‌ی بخشی از تحقیقات مربوط به رساله‌ی دکتری رشته‌ی حسابداری با عنوان «ارائه‌ی مدلی برای ارزیابی و ارتقای اثربخشی فرایند پذیرش حسابدار رسمی در ایران» است. این پژوهش با حمایت وزارت امور اقتصاد و دارایی انجام شده است. از هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی وزارت امور اقتصادی و دارایی و نیز خزانه‌دار کل کشور بابت حمایت از این رساله کمال تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

2. Certificate in Finance, Accounting and Business (ICAEW CFAB)

۷ - ۲ - فرایند حسابدار رسمی در ترکیه

آزمون حسابدار رسمی در این کشور سه بار در سال و آزمون حسابدار رسمی قسم‌خورده دو بار در سال برگزار می‌شود. افرادی که در برخی دروس آزمون حسابدار رسمی قسم‌خورده نمره لازم را کسب نمی‌کنند می‌توانند تا سه بار دیگر در طول مدت دو سال در آزمون شرکت کنند. افرادی که در برخی دروس آزمون حسابدار رسمی نمره لازم را کسب نمی‌کنند می‌توانند تا چهار بار دیگر در طول مدت دو سال در آزمون شرکت کنند. حدنصاب نمره برای آزمون حسابدار رسمی ۶۰ از ۱۰۰ و برای آزمون حسابدار رسمی قسم‌خورده ۶۵ از ۱۰۰ است. حداقل مدرک تحصیلی لازم برای شرکت در آزمون لیسانس است. سابقه‌ی کار موردنیاز برای آزمون حسابدار رسمی ۳ سال و برای آزمون حسابدار رسمی قسم‌خورده ۱۰ سال است. مواد آزمون حسابدار رسمی عبارت از هفت مبحث مدیریت مالی، صورت‌های مالی و تحلیل آن‌ها، حسابداری بهای تمام شده، حسابرسی، مالیات، قوانین مختلف شامل قانون تجارت و قانون مشاوره‌ی مالی و حسابداری است. مواد آزمون حسابدار رسمی قسم‌خورده شامل مباحث حسابداری مالی پیشرفته، مدیریت مالی، حسابداری مدیریت، حسابرسی و گزارشگری، مباحث مختلف مالیاتی، تجارت و مبادلات خارجی، و مقررات بازار سرمایه است (UCCPAT, ۲۰۲۰).

3. Associate Chartered Accountant (ACA)
4. Practical Work Experience
5. Professional Development
6. Ethics and Professional Skepticism
7. Applied Knowledge
8. Applied Skills
9. Strategic Professional
10. Ethics and Professional Skills Module

24. Capstone Integrative Module
25. Capstone Examination Preparation
26. Breadth
27. Depth
28. Auditing & Attestation (AUD)
29. Business Environment & Concepts (BEC)
30. Financial Accounting & Reporting (FAR)
31. Regulation (REG)
32. Microsoft Excel
33. Education
34. Examination
35. Experience
36. Ethics
37. Certified Practising Accountant Australia (CPA Australia)

11. Performance Objectives
12. Ethics and Professional Skills Module
13. Performance Objectives
14. International Accounting Education Standards Board (IAESB)
15. Korean Institute of Certified Public Accountants (KICPA)
16. ASEAN CPA
17. Institute of Singapore Chartered Accountants (ISCA)
18. Singapore Chartered Accountant Qualification (SCAQ)
19. Malaysian Institute of Certified Public Accountants (MICPA)
20. Chartered Professional Accountant (CPA Canada)
21. CPA Competency Map
22. Integrated Core Competency
23. Elective Modules

منابع:

Map: Understanding the Competencies a Candidate Must Demonstrate to Become a CPA, <https://www.cpacanada.ca/en/become-a-cpa/pathways-to-becoming-a-cpa/national-education-resources/the-cpa-competency-map>, p.4.

- Chartered Professional Accountants Canada (CPA Canada), (2020), The Chartered Professional Accountant Competency Map, www.cpacanada.ca

- Conselho Federal de Contabilidade (CFC), (2022), www.cfc.org.br

- CPA Australia, (2019), The CPA Program, <https://www.cpaaustralia.com.au/become-a-cpa>

- Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW), (2018), ICAEW ACA Qualification – Essential Guide for Students, www.icaew.com, pp. 1-40.

- Japanese Institute of Certified Public Accountants (JICPA), (2019), Becoming a CPA, <https://jicpa.or.jp/english/accounting/becoming/>

- Korean Institute of Certified Public Accountants (KICPA), (2019), http://kicpa.org/portal/default/kicpa/gnb/en_pc/menu03/menu02.page#

- Korean Institute of Certified Public Accountants (KICPA), (2020), National CPA Examination, www.kicpa.or.kr

- Malaysian Institute of Certified Public Accountants (MICPA), (2020), The MICPA Programme, www.micpa.com.my

- Ng, Stephanie, (2020), CPA Exam Guide, www.ipassthecpaexam.com

- South African Institute of Chartered Accountants (SAICA), (2022), How to become a member, www.saica.org.za

- Saudi Organization for Certified Public Accountants (SOCPA), (2019), <https://socpa.org.sa/Socpa/Home.aspx>

- Union of Chambers of Certified Public Accountants of Turkey (UCCPAT), (2020), The Regulation of Examination, www.turmob.org.tr

- Wirtschaftsprüferkammer (WPK). (2020). Access to the Profession. www.wpk.de

- مدیریت آموزش و تحقیقات (۱۳۹۰)، استانداردهای بین‌المللی

- آموزش حسابداری، سازمان حسابرسی، نشریه ۱۹۹

- معنوی مقدم، امیرهادی؛ قائمی، محمدحسین؛ مهام، کیهان

- (۱۴۰۰)، تحلیل محتوای آزمون برگزار شده توسط هیأت تشخیص

- صلاحیت حسابداران رسمی وزارت امور اقتصادی و دارایی؛ سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۸، دوفصلنامه علمی حسابداری دولتی، دوره ۸، شماره ۱،

- صص ۱۱۵-۱۳۸

- هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی (۱۴۰۱)، آگهی دعوت

- به شرکت در آزمون برای انتخاب حسابدار رسمی، صص ۱-۶

- Accounting and Corporate Regulatory Authority of Singapore, (2019), <https://www.acra.gov.sg/>

- American Institute of Certified Public Accountants (AICPA), (2015), Exposure Draft: Maintaining the Relevance of the Uniform CPA Examination, www.aicpa.org/cpa-exam, pp. 1-107.

- American Institute of Certified Public Accountants (AICPA). (2020). Maintaining the Relevance of the Uniform CPA Examination, www.aicpa.org, pp. 1-22.

- American Institute of Certified Public Accountants (AICPA), (2022), Exposure Draft: Maintaining the Relevance of the Uniform CPA Examination, www.aicpa.org/cpa-exam, pp. 1-143.

- ASEAN Chartered Professional Accountant (ASEAN CPA), (2019), <http://asean CPA.org/>

- Association of Chartered Certified Accountants (ACCA), (2011), Foundations in Accountancy and the ACCA Qualification, <https://www.accaglobal.com/content/dam/accaglobal/pdf/fia-aq.pdf> p. 19.

- Association of Chartered Certified Accountants (ACCA), (2019), ACCA Qualification Structure: How the ACCA Qualification works, https://www.accaglobal.com/content/dam/ACCA_Global/qual/acca-qualification/acca-qualification-structure.pdf, p.1.

- Chartered Professional Accountants Canada, (2018), The Chartered Professional Accountant Competency

بررسی تطبیقی الزامات ارائه‌ی گزارش پایداری در کشورهای مختلف و مسیر آتی این نوع از گزارشگری

الهام حمیدی - مجید رستگار

۱- مقدمه

اقدامات شرکت‌ها تأثیرات قابل توجهی بر زندگی مردم در سطح جامعه و حتی در سراسر جهان دارد. این اثرات شامل محیط زیست، سلامت، حقوق بشر، شرایط کاری، نوآوری، آموزش و ... است. شهروندان انتظار دارند که نسبت به تأثیرات مثبت و منفی اقدامات و فعالیت‌های شرکت‌ها بر جامعه و محیط زیست آگاهی داشته باشند و از شرکت‌ها انتظار دارند از هرگونه تأثیر منفی اقدامات خود بر جامعه جلوگیری کنند یا آن‌ها را مدیریت کرده و کاهش دهند. به این وظیفه‌ی مورد انتظار شهروندان از واحدهای تجاری، مسئولیت اجتماعی شرکت (CSR)^۱ یا رفتار تجاری مسئول (RBC)^۲ گفته می‌شود. به دلیل اهمیت روزافزونی که ذی‌نفعان واحد تجاری و به طور کلی جوامع برای این نوع گزارشگری قائل هستند، در بسیاری از کشورها، به طرق مختلف و در سطوح متفاوتی ارائه‌ی گزارش پایداری الزامی شده است. مشکل اصلی در زمینه تهیه و ارائه‌ی گزارش پایداری پراکنده بودن چارچوب‌های گزارشگری در این حوزه می‌باشد که بر موضوع اعتباربخشی به این گزارشات نیز

تأثیر منفی به جا می‌گذارد. با این حال در سطح بین‌المللی اقدامات قابل توجهی به منظور غلبه بر این چالش‌ها انجام شده است و اقدامات گسترده‌ای نیز در این زمینه صورت خواهد گرفت که در ادامه این گزارش به آن‌ها اشاره خواهد شد.

۲- مسئولیت اجتماعی و گزارشگری پایداری

مفهوم مسئولیت اجتماعی یک مفهوم در حال تکامل است و برای ذی‌نفعان مختلف معانی متفاوتی دارد (آرلو، کنن ۱۹۸۲). با این حال، مفهوم مسئولیت اجتماعی از آغاز بشریت با ما بوده است (اندرسون، ۱۹۸۹). رویکرد جامع به مسئولیت اجتماعی در عصر حاضر در سال ۱۹۵۳ با انتشار کتاب هاوارد آر بوون با عنوان مسئولیت‌های اجتماعی کسب و کارها مطرح گردید. در این کتاب، بوون مسئولیت اجتماعی کسب و کارها را چنین توصیف کرده است: «الزام و تعهد کسب و کارها برای اتخاذ تصمیمات خود بر مبنای سیاست‌هایی که از نظر اهداف و ارزش‌ها در جامعه مطلوب تلقی می‌شوند». اهمیتی که سرمایه‌گذاران، تحلیلگران و دانشجویان برای مسئولیت اجتماعی

شرکت‌ها قائل هستند همواره رو به افزایش بوده است که نشان‌دهنده‌ی تغییر نگرش آنان نسبت به عملکرد شرکت‌ها می‌باشد. یکی از راه‌کارهای شرکت‌ها برای ارائه‌ی عملکرد خود در زمینه مسئولیت‌های اجتماعی تهیه و انتشار گزارش پایداری می‌باشد. از طریق گزارش پایداری، شرکت‌ها عملکرد و تأثیرات خود را بر روی طیف گسترده‌ای از موضوعات پایداری، شامل پارامترهای زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی (از این به بعد ESG)، به اشتراک می‌گذارند. این موضوع شرکت‌ها را قادر می‌سازد تا در مورد ریسک‌ها و فرصت‌هایی که با آن مواجه هستند شفافیت بیشتری داشته باشند و به ذی‌نفعان اطلاعات بیشتری نسبت به عملکرد خود ارائه کنند.

یکی از تأثیرات مثبت ارائه گزارش پایداری، نقش مهمی است که این گزارش در بازسازی اعتماد عمومی به نهادها از طریق نقش آن در افشای موضوعات مهم به ذی‌نفعان ایفا می‌کند (KPMG، ۲۰۱۸). در زمان کاهش اعتماد عمومی در سطح جامعه، نقش کسب و کارها برای کمک به بازسازی اعتماد در حال افزایش است در همین رابطه طبق آخرین نظرسنجی

سالانه Edelman^۲ در سال ۲۰۲۱ از میان چهار نهاد اصلی (کسب و کار، سازمان‌های غیردولتی، دولت و رسانه‌ها)، تنها نهاد کسب و کار است که در سطح جهانی سطح اعتماد قابل قبولی در سطح افکار عمومی جوامع دارند.

۳- جایگاه ایران در رتبه‌بندی جهانی پایداری

همان‌طور که در نقشه‌ی منعکس در پایین صفحه نشان داده شده است براساس گزارش منشور شده در تابستان سال ۲۰۲۱ توسط شرکت RobecoSAM که بیش از دو دهه در زمینه‌ی تحقیقات سرمایه‌گذاری پایداری فعالیت می‌کند ایران جزو کشورهای با رتبه‌ی بسیار پایین در زمینه‌ی پایداری می‌باشد. این شرکت در تحقیقات خود از معیارهایی استفاده می‌کند که تأثیر مثبت و قابل اندازه‌گیری بر محیط زیست و جامعه داشته باشند و به اهداف توسعه پایدار سازمان ملل (SDGs) کمک کنند. این شرکت داده‌های ESG مربوطه را

از طریق یک چارچوب ساختاریافته و جامع برای محاسبه امتیاز کلی کشورها جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل می‌کند و نمرات حاصله چشم‌اندازی را در مورد ریسک‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری مرتبط با هر کشور ارائه می‌دهد و در نهایت چارچوب مرجعی را برای مقایسه بین کشورها و مناطق از منظر ریسک و بازده به سرمایه‌گذاران ارائه می‌دهد.

۴- روند ارائه گزارش پایداری در سال‌های اخیر

همان‌طور که قبلاً اشاره شد تحلیلگران و دانشگاهیان برای مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها اهمیت روزافزونی قائل هستند که همین مسئله در سال‌های اخیر، تقاضا برای اطلاعات پایداری را افزایش داده است به طوری که ۸۰٪ از ۱۰۰ شرکت بزرگ جهان (N۱۰۰) در ۵۲ کشور در حال حاضر گزارش اطلاعات غیرمالی (NFI) مربوط به فعالیت‌های خود را ارائه می‌کنند (KPMG، ۲۰۲۰) از آن جا که گزارش پایداری زمانی برای

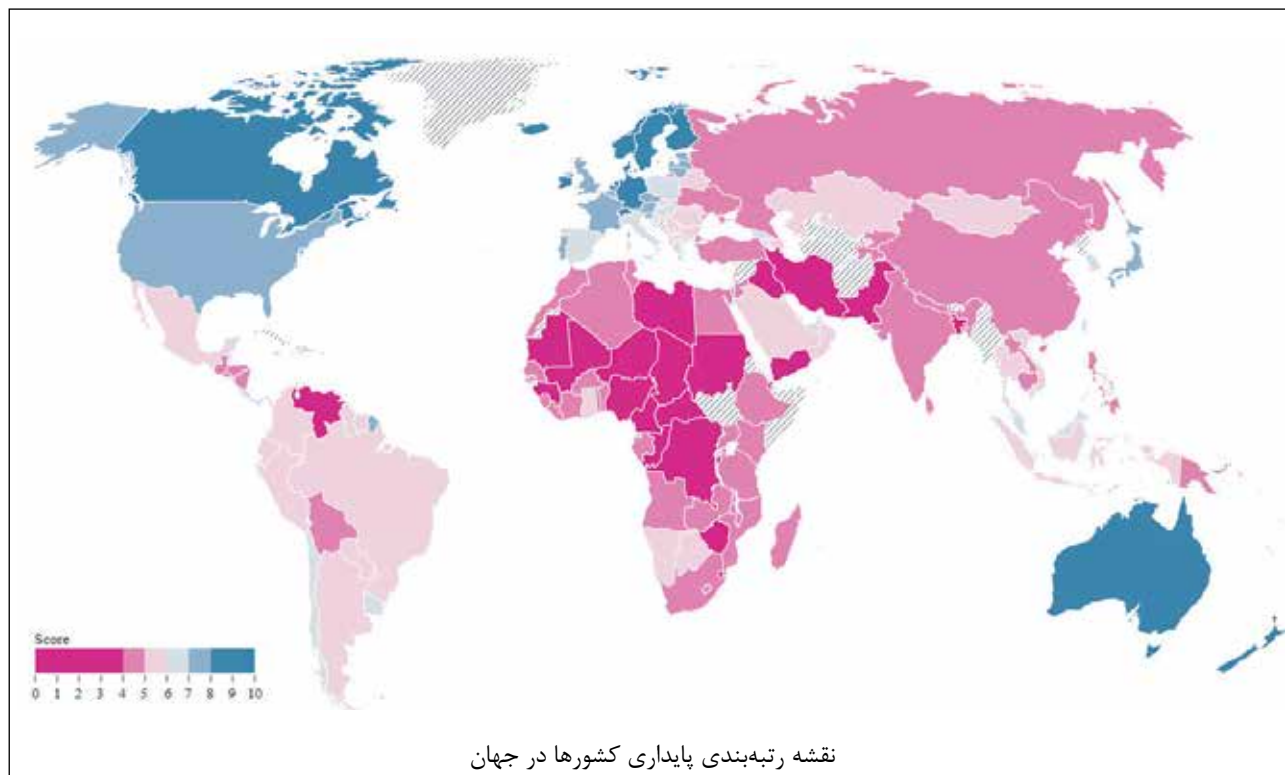
استفاده‌کنندگان مفید خواهد بود که از نظر آن‌ها این اطلاعات معتبر باشند (کوهن و سیمنت، ۲۰۱۵)، درصد شرکت‌هایی که در خصوص اعتباربخشی مستقل به اطلاعات پایداری سرمایه‌گذاری می‌کنند، افزایش ثابتی داشته است و طی سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۰ از ۴۵ درصد به ۵۱ درصد در بین ۱۰۰ شرکت بزرگ رسیده است (KPMG، ۲۰۲۰).

۵- وضعیت کشورهای مختلف در خصوص الزام تهیه و ارائه گزارش پایداری

بیش‌تر گزارش‌های پایداری در سراسر جهان به صورت داوطلبانه ارائه می‌شود، اما در بسیاری از کشورها به طرق مختلف و در سطوح متفاوتی ارائه‌ی گزارش پایداری الزامی شده است که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره خواهد شد.

۵-۱- اتحادیه‌ی اروپا

در اتحادیه اروپا اجرای دستورالعمل (EU) ۹۵/۲۰۱۴ به عنوان دستورالعمل

در رابطه با عدم قابلیت مقایسه، قابلیت اطمینان و مربوط بودن اطلاعات غیرمالی، اخیراً، پیشنهادی برای دستورالعمل گزارشگری پایداری شرکت‌ها (CSRD)^۵ صادر کرده است که الزامات گزارشگری موجود در (NFRD) را اصلاح خواهد کرد. در این پیشنهاد اصلاحی که هنوز لازم‌الاجرا نشده و در مرحله بررسی است، گزارش‌های مربوطه باید براساس استانداردهای گزارشگری پایداری اتحادیه اروپا تهیه شود و اطلاعات گزارش شده نیز باید مورد حسابرسی قرار بگیرند؛ همچنین از شرکت‌ها می‌خواهد که اطلاعات گزارش‌شده را به صورت دیجیتالی منتشر کنند. در ۲۵ ژوئن ۲۰۲۰، کمیسیون اروپا درخواستی برای مشاوره فنی صادر کرد و این گروه مشاوره را موظف کرد برای انجام کارهای مقدماتی برای تدوین استانداردهای احتمالی گزارشگری غیرمالی اتحادیه‌ی اروپا در قالب NFRD تجدید نظر شده، اقدامات لازم را انجام دهد.

این پیشنهاد الزامات گزارشگری پایداری اتحادیه اروپا را به همه شرکت‌های بزرگ و همه‌ی شرکت‌های ثبت شده گسترش خواهد داد. این بدان معناست که از نزدیک به ۵۰٫۰۰۰ شرکت در اتحادیه اروپا خواسته می‌شود تا استانداردهای گزارشگری پایداری اتحادیه اروپا را دنبال کنند که این علاوه بر ۱۱٫۰۰۰ شرکتی است که هم‌اکنون مشمول الزامات موجود هستند.

۵-۲- اندونزی

در اندونزی، طبق قانون شماره POJK.03/2017/51 اداره‌ی خدمات مالی اندونزی از سال ۲۰۲۰، همه‌ی شرکت‌های ثبت‌شده در بورس موظفند گزارش پایداری را منتشر کنند. این قانون راهنمایی‌هایی را نیز برای گزارش پایداری ارائه می‌دهد، از جمله فهرستی از محتوایی که ناشران باید به افشای آن توجه کنند. همچنین در اندونزی یک سازمان به

دستورالعمل، شرکت‌ها می‌توانند این اطلاعات را به همراه گزارش سالانه یا در قالب یک گزارش پایداری جداگانه ارائه کنند. همچنین در دستورالعمل مزبور درخصوص وظایف حسابرس مستقل در خصوص این گزارش‌ها اشاره شده است. طبق مفاد این دستورالعمل در هر کشور عضو اتحادیه اروپا، حسابرس قانونی موظف است تعیین کند که آیا گزارش غیرمالی به همراه گزارش‌های سالانه یا در قالب یک گزارش جداگانه ارائه شده است یا خیر. اطمینان‌بخشی به چنین اطلاعاتی قبلاً در برخی از کشورهای اروپایی به عنوان مثال، فرانسه و سوئد اجباری بود که در سال ۲۰۱۵ اکثریت کشورهای عضو اتحادیه اروپا تصمیم گرفتند که حسابرس را ملزم کنند فقط بررسی کند که آیا اطلاعات مربوطه ارائه شده است یا خیر.

کمیسیون اروپا به دلیل مشکلات متعددی که هم‌اکنون، هم برای استفاده‌کنندگان و هم برای تهیه‌کنندگان اطلاعات غیرمالی وجود دارد، به ویژه

گزارشگری غیرمالی (NFRD)^۶ شناخته می‌شود. بر اساس این دستورالعمل، از سال ۲۰۱۸، شرکت‌های بزرگ بورسی، بانک‌ها و شرکت‌های بیمه با بیش از ۵۰۰ کارمند ملزم به انتشار گزارش‌هایی در مورد سیاست‌ها و استراتژی‌هایی هستند که در رابطه با موارد زیر اجرا می‌کنند:

- حفاظت از محیط زیست
- مسئولیت اجتماعی و رفتار با کارکنان
- احترام به حقوق بشر
- مبارزه با فساد و رشوه
- تنوع در هیأت‌مدیره شرکت از نظر سن، جنسیت، سابقه‌ی تحصیلی و حرفه‌ای
- در بند ۶ دستورالعمل اتحادیه‌ی اروپا به منظور افزایش سازگاری و قابلیت مقایسه‌ی اطلاعات غیرمالی در سرتاسر اتحادیه، تنها به ذکر مواردی که حداقل باید در گزارش‌ها ارائه شود اشاره شده است که عمدتاً موارد ذکر شده در بالا را شامل می‌گردد؛ از این‌رو استفاده از استاندارد گزارشگری غیرمالی مشخصی را الزامی نکرده است. طبق الزامات این

نام مرکز ملی گزارشگری پایداری (NCSR)^۲ وجود دارد که در زمینه گزارشگری پایداری فعال است. فعالیت اصلی این سازمان گزارشگری مطابق با دستورالعمل‌های صادر شده توسط انجمن حسابداران رسمی با همکاری وزارت محیط زیست اندونزی است.

۵-۳- سنگاپور

بورس سنگاپور راهنمای گزارشگری پایداری را در سال ۲۰۱۶ منتشر کرد که از هر ناشر ثبت شده‌ای می‌خواهد که گزارش پایداری سالانه را تهیه و منتشر کند. این راهنما به گزارش‌دهندگان پیشنهاد می‌کند که یک چارچوب گزارشگری پایداری شناخته‌شده در سطح جهانی را انتخاب کنند که مناسب و متناسب با صنعت و مدل کسب و کار آن‌ها باشد و دلیل انتخاب خود را توضیح دهند. ناشران همچنین ملزم به شناسایی عوامل مهم ESG از نظر مالی هستند.

۵-۴- مالزی

با توجه به الزامات بورس مالزی، ناشران موظفند گزارشی از مدیریت ریسک‌ها و فرصت‌های اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی (EES)^۳ (گزارش پایداری) را در گزارش‌های سالانه خود افشا کنند. ناشران ثبت شده در بازار اصلی، باید در گزارش پایداری خود اطلاعات مربوط به ساختار حاکمیت، محدوده گزارش پایداری و مدیریت ریسک‌ها و فرصت‌های مهم EES را درج کنند. بورس مالزی راهنمای گزارشگری پایداری را برای کمک به گزارش‌دهندگان در تهیه گزارش پایداری ارائه می‌کند.

۵-۵- تایلند

کمیسیون بورس و اوراق بهادار تایلند از هیأت‌مدیره شرکت‌ها می‌خواهد که گزارش پایداری را در صورت لزوم، با استفاده از چارچوبی که متناسب با اندازه و پیچیدگی شرکت و مطابق با چارچوب‌های

داخلی و بین‌المللی است، تهیه کنند. علاوه بر این، بورس تایلند منابعی را در وب سایت مرکز توسعه کسب و کار پایدار خود برای ارائه بهترین روش‌ها فراهم و ارائه کرده است. در این خصوص بسیاری از شرکت‌ها استفاده از ابتکار گزارشگری جهانی (GRI)^۴ را به عنوان چارچوب گزارشگری خود انتخاب می‌کنند.

۵-۶- ویتنام

مطابق با مقررات مندرج در بخشنامه شماره TT-BTC[vii]/155/2015 که توسط وزارت دارایی ویتنام صادر شده است، شرکت‌های دولتی باید گزارش سالانه‌ای تهیه کنند که اثرات و اهداف زیست محیطی و اجتماعی خود را در مورد پایداری شرکت‌ها افشا کنند. در سال ۲۰۱۶، کمیسیون دولتی اوراق بهادار ویتنام، با همکاری شرکت مالی بین‌المللی گروه بانک جهانی، راهنمای افشای محیطی و اجتماعی را منتشر کرد که بر اساس GRI گردآوری شده است. در این بخشنامه اعتباربخشی مستقل این‌گونه گزارش‌ها تشویق شده است.

۵-۷- فیلیپین

در کشور فیلیپین دستورالعمل‌های گزارشگری پایداری برای شرکت‌های بورسی در سال ۲۰۱۹ منتشر شد، کمیسیون بورس و اوراق بهادار فیلیپین از همه‌ی شرکت‌های سهامی عام می‌خواهد که اطلاعات پایداری را همراه با گزارش سالانه خود ارائه دهند. در این کشور برای شرکت‌هایی که چنین کاری انجام ندهند جریمه در نظر گرفته می‌شود. این دستورالعمل همچنین یک الگوی گزارش ارائه می‌دهد که بر اساس چارچوب پذیرفته شده جهانی ساخته شده است، از جمله استانداردهای GRI و توصیه‌های کارگروه افشای مالی مرتبط با آب و هوا (TCFD)^۵.

۵-۸- انگلستان

در بریتانیا، شرکت‌های مشخصی وجود دارند که طبق الزامات قانون شرکت‌های ۲۰۰۶ و دستورالعمل گزارش استراتژیک مدیر ۲۰۱۳ موظف شده‌اند گزارشی ارائه کنند که در آن انتشار گازهای گلخانه‌ای، تنوع نژادی و حقوق بشر در آن منعکس گردد. همچنین ارائه گزارش در مورد نحوه‌ی اعمال اصول اصلی قانون حاکمیت شرکتی ۲۰۱۲ نیز یکی از الزامات گزارشگری غیرمالی این شرکت‌ها می‌باشد.

۵-۹- ایالات متحده

طبق مقررات صادر شده توسط کمیسیون بورس و اوراق بهادار ایالات متحده (SEC)، همه‌ی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس باید هزینه‌های مربوط به انطباق و سازگاری با محیط زیست خود را افشا کنند. یکی دیگر از ابزارهای گزارشگری پایداری بورس نیویورک (NYSE) این است که شرکت‌های ثبت شده را موظف می‌کند یک آیین رفتار تجاری و اخلاقی را مورد استفاده قرار دهند و آن را افشا کنند.

۵-۱۰- چین

به طور کلی، چین هفت مقررہ دارد که به عنوان ابزاری برای افشای اجباری در مورد موضوعات پایداری عمل می‌کند. قانون افشای اطلاعات زیست محیطی ۲۰۰۸، شرکت‌ها را موظف می‌کند که اطلاعات زیست محیطی را طبق الزامات قانونی افشا کنند. استفاده سالانه از منابع، سطوح آلودگی، تولید زباله، روش دفع و برخی جنبه‌های دیگر می‌تواند به طور داوطلبانه افشا شود تا حقوق بیش‌تری برای کمک‌های بلاعوض و حمایت عمومی به دست آید. همچنین شرکت‌های بزرگ پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار شانگهای ملزم هستند گزارش جداگانه‌ای درخصوص افشاهای مربوط به موارد زیست محیطی ارائه کنند.

۱۱-۵- هندوستان

هند نیز الزاماتی دارد که می‌تواند برای گزارش ESG مورد استفاده قرار گیرد از جمله این که بورس و اوراق بهادار هند ۱۰۰ شرکت برتر ثبت شده را ملزم کرده است که گزارش مسئولیت تجاری سالانه خود را تهیه و ارائه کنند.

۶- چالش‌های تهیه گزارش پایداری

یکی از چالش‌های مهمی که همواره در خصوص گزارشگری پایداری مطرح می‌شود و بر مسئله اعتباربخشی به این گزارشات نیز تاثیر منفی دارد متنوع و پراکنده بودن چارچوب‌های گزارشگری پایداری است (CIPFA, ۲۰۲۱)، (IFRS Foundation, 2021a)، (IAASB, 2021a) در این زمینه چارچوب‌های گزارشگری فراوانی وجود دارد که معیارهای بالقوه مناسبی را برای گزارشگری ارائه می‌دهند و می‌توان از معیارهای مزبور برای ارائه خدمات اطمینان‌بخشی به این گونه گزارشات نیز استفاده کرد. با این حال شناسایی مناسب‌ترین چارچوب گزارش پایداری در عمل همواره یک نگرانی است، چراکه استفاده‌کنندگان از گزارش پایداری تقاضاهای متنوعی برای انواع مختلف اطلاعات دارند، که این موضوع تشخیص این که کدام چارچوب گزارشگری به عنوان بهترین چارچوب باید مورد استفاده قرار گیرد را همواره به عنوان یک چالش حفظ کرده است. بسیاری این موضوع را مانع مهمی برای پیشبرد نقش گسترده‌تر گزارشگری پایداری می‌دانند. در این خصوص رایج‌ترین استانداردها و چارچوب‌های ارائه شده که بیش‌تر در زمینه گزارشگری پایداری مورد استفاده قرار می‌گیرد استانداردهای ابتکار گزارشگری جهانی (GRI) است.

۷- تحولات صورت گرفته در خصوص تدوین استانداردهای پایداری اخیراً ابتکاراتی با هدف تثبیت برخی

از چارچوب‌های گزارشگری پایداری صورت گرفته است. برای مثال، شورای گزارشگری یکپارچه بین‌المللی (IIRC) و هیأت استانداردهای حسابداری پایداری ایالات متحده (SASB) قصد خود را برای ادغام با گروه مشورتی گزارشگری مالی اروپا EFRAG^{۱۲} در مورد استانداردهای گزارشگری پایداری اروپا (PTF- ESRS) اعلام کردند. GRI نیز اخیراً یک بیانیه همکاری مهم با گروه مشورتی گزارشگری مالی اروپا (EFRAG) امضا کرده است که هر دوی این موارد نشان‌دهنده پیشرفت‌های قابل توجه در جهت ساده‌سازی چشم‌انداز گزارشگری آینده است.

همچنین، در ۳۰ سپتامبر ۲۰۲۰، بنیاد IFRS یک مقاله مشورتی در مورد گزارشگری پایداری منتشر کرد که هدف آن این بود که آیا نیاز به استانداردهای پایداری جهانی وجود دارد یا خیر و این که آیا بنیاد IFRS باید در این زمینه نقشی ایفا کند؛ و دامنه‌ی آن نقش چقدر می‌تواند باشد. سند مشاوره مزبور نشان داد که، اجماع گسترده بر این است که شیوه فعلی افشای پایداری به دلیل فقدان استانداردهای پذیرفته شده و ناتوانی در ارائه‌ی اطلاعات قابل مقایسه ناکارآمد است (IFRS Foundation, 2020, p. 5). این سند همچنین بیان می‌کند که اگر گزارشگری پایداری استاندارد شود و اطلاعات ارائه‌شده به اطمینان‌بخشی نیاز داشته باشد شرکت‌های حساسی می‌توانند نقش عمده‌ای در ارائه خدمات اطمینان‌بخشی در این زمینه ایفا کنند، (IFRS Foundation, 2020, p. 6).

پس از دریافت بازخورد مقاله مشورتی در نوامبر ۲۰۲۱ هنگام برگزاری اجلاس جهانی سازمان ملل متحد در گلاسکو اسکاتلند که مقامات کشورهای مختلف برای رسیدگی به موضوع بحرانی و فوری تغییرات آب و هوایی، گرد هم آمده بودند، متولیان بنیاد IFRS اجرای سه تحول مهم برای ارائه‌ی اطلاعات

با کیفیت به بازارهای مالی جهانی در خصوص آب و هوا و سایر مواردی که مربوط به مسائل پایداری هست را اعلام کردند که عبارتند از:

۱- تشکیل هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB)^{۱۳} که هدف از تشکیل آن افشاهای مربوط به پایداری برای بازارهای مالی براساس یک مبنای جامع جهانی و در راستای منافع عمومی است. این هیأت جدید در بنیاد IFRS مستقر خواهد بود و همراه با هیأت استانداردهای حسابداری مالی (IASB) و در هماهنگی با آن فعالیت خواهد کرد، هرچند هیأت تازه تاسیس مزبور در تصمیم‌گیرهای خود مستقل خواهد بود.

۲- مورد دوم اعلام خبر ادغام ۲ نهاد استانداردگذار بین‌المللی در زمینه پایداری با هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) بود، این ۲ نهاد عبارتند از بنیاد گزارشگری ارزش (VRF)^{۱۴} که خواستگاه هیأت استانداردهای حسابداری پایداری ایالات متحده SASB^{۱۵} و گزارشگری یکپارچه است و نهاد دیگر هیأت استانداردهای افشای پایداری (CDSB)^{۱۶} است که آن‌ها از این به بعد بخشی از مجموعه بنیاد IFRS خواهند شد.

۳- انتشار ۲ نمونه‌ی اولیه از افشای مربوط به آب و هوا و الزامات افشای پایداری عمومی توسط بنیاد IFRS.

تمرکز هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) بر روی دستیابی به نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران در زمینه پایداری خواهد بود که می‌تواند در ارزیابی ارزش واحد تجاری و اتخاذ تصمیمات تجاری مفید واقع شود. استانداردهای ISSB به سرمایه‌گذاران در درک این که شرکت‌ها چگونه پاسخگوی مسائل زیست‌محیطی، اجتماعی و حاکمیتی (ESG) هستند کمک می‌کند. در تاریخ ۲۴ مارچ ۲۰۲۲ (۴ فروردین ۱۴۰۱) بنیاد IFRS در ادامه‌ی اقدامات خود در زمینه‌ی گزارشگری پایداری، یک

توافقنامه همکاری را با ابتکار گزارشگری جهانی (GRI) به اجرا گذاشتند که بر اساس آن هیأت‌های تدوین استاندارد در این دو نهاد، یعنی هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) و هیأت‌های استانداردهای جهانی پایداری (GSSB)، به دنبال هماهنگی برنامه‌های کاری و فعالیت‌های تدوین استاندارد خود خواهند بود.

بنیاد IFRS، هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری ISSB را با تمرکز بر سرمایه‌گذاران و بازارهای سرمایه، به منظور توسعه یک مبنای جامع جهانی برای الزامات افشای پایداری تأسیس کرد و GRI، یک استانداردگذار جهانی پیشرو برای گزارشگری پایداری برای ذی‌نفعان گسترده‌تر می‌باشد. این دو نهاد اعلام کردند که به نهادهای مشورتی یکدیگر در رابطه با گزارشگری پایداری خواهند پیوست. این توافقنامه اهمیت هماهنگی و تعامل اطلاعات پایداری متمرکز بر سرمایه‌گذاران و اطلاعاتی که برای پاسخگویی به نیازهای طیف گسترده‌تری از ذی‌نفعان در نظر گرفته شده است را نشان می‌دهد. همسو بودن برنامه‌های کاری، واژه‌های تخصصی و راهنمایی‌های بنیاد IFRS و GRI، منافع عمومی قابل توجهی دارد و به کاهش بار مسئولیت و هزینه شرکت‌ها برای گزارش‌دهی کمک می‌کند، ضمن این‌که چشم‌انداز گزارشگری پایداری در سطح بین‌المللی را روشن و هماهنگ‌تر می‌کند.

بنیاد IFRS و GRI با همکاری یکدیگر، دو پایه اصلی گزارش پایداری بین‌المللی را تشکیل می‌دهند. پایه اول استانداردهای افشای پایداری IFRS می‌باشد که توسط ISSB تدوین می‌شود و نشان‌دهنده استانداردهایی با تمرکز بر سرمایه‌گذار و بازار سرمایه است، و دومین پایه، الزامات گزارشگری پایداری GRI می‌باشد که توسط GSSB تدوین می‌شود و در هماهنگی با پایه اول بوده و برای پاسخگویی به نیازهای

ذی‌نفعان گسترده‌تر ارائه می‌شود. تمرکز استانداردهای GRI به گونه‌ای است تا گزارش‌های پایداری تهیه شده بر مبنای استانداردهای مزبور طیف کاملی از اثرات فعالیت سازمان‌ها و شرکت‌ها را منعکس کند. چراکه، تنها تمرکز بر مسائل مالی نمی‌تواند به طور کامل چگونگی محافظت یک شرکت از حقوق بشر یا کاهش تغییرات آب و هوا را روشن کند. در حالی که تمرکز بنیاد IFRS بر روی نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران در خصوص مسائل مربوط به پایداری است تا در ارزیابی ارزش واحد تجاری به آن‌ها کمک کند و تاحدی ذی‌نفعان محدودتری را در مقایسه با GRI پوشش می‌دهد.

۸- تحولات صورت گرفته در زمینه اطمینان بخشی به گزارش‌های پایداری

برای این‌که ذی‌نفعان یک واحد تجاری بر افشاهای مربوط به پایداری یک واحد

تجاری تکیه کنند و تصمیمات خود را براساس آن‌ها اتخاذ کنند بسیار مهم است که این افشاهای سطح اطمینان بالایی داشته باشند (کوهن و سیمنت، ۲۰۱۵) مهمترین و اثربخش‌ترین راه برای افزایش اعتبار افشای پایداری، این است که اطمینان‌دهنده شخصی مستقل از واحد گزارش‌دهنده باشد، درک و تخصص کافی در مورد روش‌های مختلف اندازه‌گیری و گزارشگری اطلاعات داشته باشد و در فنون اطمینان بخشی و جمع‌آوری شواهد آموزش دیده و ماهر باشد.

در زمینه اعتبار بخشی به گزارش‌ها پایداری در حال حاضر دو استاندارد اصلی که در عمل مورد استفاده قرار می‌گیرد عبارتند از ISAE 3000^{۱۷} (IAASB, 2013) و استاندارد اطمینان بخشی AA1000 AccountAbility^{۱۸}. برای هر دو استاندارد مزبور، موضوع خدمات اطمینان بخشی ممکن است شامل گزارش‌های پایداری، فعالیت‌های مربوط به جنبه‌های پایداری، سایر فعالیت‌ها،

سیستم‌ها و فرآیندها یعنی کنترل داخلی و اثربخشی سیستم‌های فناوری اطلاعات باشد.

در مقایسه با اطلاعاتی که در حسابرسی صورت‌های مالی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد، اطلاعات مورد رسیدگی به منظور اطمینان‌بخشی به گزارش پایداری متنوع‌تر و کیفی‌تر بوده و می‌تواند ماهیت آینده‌نگرانه‌تری داشته باشد (کوهن و سیمنت، ۲۰۱۵). این موضوع به این معنی است که در این گونه اطلاعات پیچیدگی افزایش یافته و مجموعه مهارت‌های مورد نیاز تیم رسیدگی‌کننده، بالقوه گسترش می‌یابد، این موضوع منجر به افزایش احتمال نیاز به تیم‌های چند رشته‌ای و چند تخصصی در رسیدگی‌ها خواهد شد. این چالش‌ها در چند سال گذشته به کانون توجه IAASB تبدیل شده است که همین امر باعث شد در مارس ۲۰۲۱، IAASB^{۱۹} دستورالعمل جدیدی را با عنوان راهنمای به‌کارگیری (ISAE3000) تجدیدنظر شده) برای اطمینان‌بخشی به گزارشگری برون‌سازمانی بسط یافته (EER^{۲۰}) تصویب کند.

در بسیاری موارد ISAE 3000 و AA1000AS هم‌زمان با یکدیگر در یک فرآیند عملیاتی اطمینان‌بخشی به کار می‌روند زیرا هیچ تضاد روش شناختی اساسی بین این دو استاندارد وجود ندارد. با این حال در حرفه‌ی حسابداری عمدتاً از ISAE 3000 هنگام ارائه‌ی خدمات اطمینان‌بخشی درخصوص گزارش پایداری استفاده می‌کنند و AA1000AS عمدتاً توسط ارائه‌دهندگان خدمات اطمینان‌بخشی خارج از حرفه حسابداری مورد استفاده قرار می‌گیرد (Manetti, Becatti, 2009; Simnett, 2012; Ackers and Eccles, 2015).

۹- نتیجه‌گیری

به اعتقاد بسیاری از کارشناسان تا چند دهه‌ی قبل گزارشگری مالی و

گزارشگری پایداری و افشاهای مربوط به آب و هوا با یکدیگر همخوانی نداشتند، اما امروزه این گزارش‌ها ۲ روی یک سکه‌اند. با توجه به تحولات سریعی که در این حوزه در سطح جهان در حال وقوع هست و همچنین به دلیل اهمیت این موضوع به ویژه در ایران که با شرایط تغییرات اقلیمی و کاهش اعتماد عمومی به نهادهای اقتصادی و حتی حاکمیتی مواجه هست، شروع اقدامات لازم به منظور الزامی کردن ارائه گزارش پایداری و فراهم نمودن بسترهای لازم به منظور اطمینان‌بخشی به این گونه گزارشات از ضرورت بسیار بالایی برخوردار است.

به نظر می‌رسد با توجه به عدم آشنایی اغلب شرکت‌ها با این گونه گزارش‌ها در ایران، در مرحله‌ی اول، تهیه گزارش‌های پایداری توسط شرکت‌ها و بنگاه‌های بزرگ الزامی گردد و بار نظارتی این گونه گزارش‌ها کم باشد. همچنان که پارلمان اروپا نیز در دستورالعمل (EU) 2014/95/EU در رابطه با افشای

اطلاعات غیرمالی، که قبلاً به آن اشاره شد، خواستار کاهش بار نظارتی در این زمینه، به ویژه برای شرکت‌های کوچک و متوسط (SMEs) در هر دو سطح اروپایی و ملی شد. در بند ۱۳ دستورالعمل یادشده عنوان شده است که هدف و استراتژی اروپا برای سال ۲۰۲۰ رشد هوشمند، پایدار و فراگیر برای SMEها و ترویج بین‌المللی شدن آن‌ها است. لیکن، مطابق با اصل «اول کوچک فکر کن»، الزامات جدید افشا باید فقط برای شرکت‌ها و گروه‌های بزرگ خاص اعمال شود. همان‌طور که در قسمت‌های قبلی گزارش توضیح داده شد در ۲ سال اخیر این دستورالعمل در مراحل مطالعاتی جهت اصلاح و گسترش دامنه آن به شرکت‌های بیش‌تر در سطح قاره اروپا است و حتی اطمینان‌بخشی به این گزارش‌ها نیز در دستورالعمل اصلاحی الزامی خواهد شد. لذا در ایران نیز می‌توان مسیری که اتحادیه اروپا در چند سال اخیر پشت سر گذاشته است را طی کرد.

یکپارچه را ارائه می‌کند و چشم‌اندازی را در مورد زیرمجموعه‌ای از مسائل پایداری که بیش‌ترین ارتباط را با توانایی سازمان در ایجاد ارزش بلندمدت برای سرمایه‌گذاران دارد، فراهم می‌کند.

16. Climate Disclosure Standards Board

۱۷. انجمن بین‌المللی اخلاق شناسی کاربردی

۱۸. سری استانداردهای AccountAbility AA1000 چارچوب‌های

مبتنی بر اصول هستند که توسط مشاغل جهانی، شرکت‌های خصوصی، دولت‌ها و سایر سازمان‌های دولتی و خصوصی برای نشان دادن عملکرد، در مسئولیت‌پذیری و پایداری استفاده می‌شوند.

19. International Auditing and Assurance Standards Board

۲۰. گزارشگری برون سازمانی بسط یافته یا Extended External Reporting

به اشکال مختلف گزارش‌دهی غیرمالی، از جمله گزارش‌دهی یکپارچه، گزارش پایداری و گزارش‌های غیرمالی در مورد مسائل زیست‌محیطی، اجتماعی و حاکمیتی اشاره دارد.

1. Corporate Social Responsibility

2. Responsible business conduct

۳. ادلن یک شرکت مشاوره‌ی جهانی در زمینه‌ی ارتباطات عمومی است.

4. Non-Financial Reporting Directive

5. Corporate Sustainability Reporting Directive

6. National Center for Sustainability Reporting

7. economic, environmental and social

8. Global Reporting Initiative

9. Task Force on Climate-Related Financial Disclosures

10. International Integrated Reporting Council

11. Sustainability Accounting Standards Board

12. European Financial Reporting Advisory Group

13. International Sustainability Standards Board

14. The Value Reporting Foundation

۱۵. استانداردهای SASB موضوعات و معیارهای افشاها در گزارش

منابع:

Ackers, B., and Eccles, N. S. (2015), "Mandatory corporate social responsibility assurance practices: The case of King III in South Africa", *Accounting, Auditing and Accountability Journal*. Vol. 28, No. 4, pp. 515–550.

Anderson, J., W., (1989), *Corporate Social Responsibility*, Greenwood Press, Connecticut.

Arlow, P. & Gannon, M. J., (1982), *Social Responsiveness, Corporate Structure and Economic*

Performance, *Academy of Management Review*, issue 7, no.,2, pp. 235-241.

Bowen, H. R., (1953), *Social Responsibilities of the Businessman*, Harper & Bros. New York.

Cohen J. and Simnett, R. (2015), 'CSR and Assurance Services: A Research Agenda', *Auditing: A Journal of Practice and Theory*. Vol. 34 No. 1, pp. 59-74.

Chartered Institute of Public Finance and Accountancy (CIPFA). (2021), "Evolving Climate Accountability: A Global Review of Public Sector Environmental Reporting" available at <https://www.cipfa.org/home/protecting-place-and-planet/sustainability-reporting>.

Last accessed August 2021.

Edelman. (2021), "Edelman Trust Barometer 2021 Executive Summary", available at: <https://www.edelman.com/trust/2021-trust-barometer>. Last accessed September 2021.

EU Directive 2014/95/EU

IFRS Foundation. (2021), "IFRS Foundation Trustees' Feedback Statement on the Consultation Paper on Sustainability Reporting". Available at: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/sustainability-reporting/sustainability-consultation-paper-feedback-statement.pdf>.

Last accessed September 2021.

IAASB. (2021a), "Non-Authoritative Guidance on Applying ISAE 3000 (Revised) to Extended External Reporting (EER) Assurance Engagements". Available at: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IAASB-Guidance-Extended-External-Reporting.pdf>. Last accessed September 2021.

IFRS Foundation. (2020), "Consultation Paper on Sustainability Reporting". Available at:

<https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/sustainability-reporting/consultation-paper-on-sustainability-reporting.pdf>. Last accessed September 2021.

KPMG. (2018), "Credibility and trust, delivering robust assurance". Available at: <https://home.kpmg/au/en/home/insights/2018/02/credibility-trust-delivering-robust-assurance.html>. Last accessed September 2021.

KPMG. (2020), "The time has come: The KPMG survey of sustainability reporting". Available at: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/11/the-time-has-come-survey-of-sustainability-reporting.html>. Last accessed September 2021.

Manetti, G., and Becatti, L. (2009), "Assurance services for sustainability reports: Standards and empirical evidence". *Journal of Business Ethics*, Vol. 87 (Supp 1), pp. 289–298.

Simnett R. (2012), "Assurance of Sustainability Reports: Revision of ISAE 3000 and Associated Research Opportunities", *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. Vol. 3 No. 1, pp. 89-98.

نکات مهم

در گفت وگوهای سال ۲۰۲۱

با رؤسای کمیته‌های حسابرسی

ترجمه: مزده کدخدایی و الهه مهدوی

در این سند، نقطه نظرات کارکنان هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام (PCAOB)^۱ و نه فقط هیأت‌مدیره ارائه می‌شود. هیچ کدام از این موارد، قانون، سیاست و یا بیانیه‌ای از طرف هیأت‌مدیره PCAOB نیستند. هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام نه استانداردهایی برای اجرا توسط کمیته‌ی حسابرسی تدوین می‌کند و نه هیچ رهنمود لازم‌الاجرائی را در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد.

در یک نگاه در سال ۲۰۲۱، تعداد حسابرسی‌هایی که توسط بازرسان هیأت نظارت بررسی شدند ۴۷۷ عدد بود.

در سال ۲۰۲۱، تعداد گفت‌وگوهایی که بین کارکنان بخش بازرسی هیأت با رؤسای کمیته‌های حسابرسی انجام شد ۲۴۴ گفت‌وگو بود. ایده‌های دریافت شده از گفت‌وگوهایی انجام شده در سال ۲۰۲۱ با رؤسای کمیته‌های حسابرسی، به شرح ذیل است: ارتباطات الزامی بین حسابرس و

کمیته‌های حسابرسی

هنگامی که از رؤسای کمیته‌های حسابرسی سوال شد کدام یک از حوزه‌ها در سال ۲۰۲۱ سبب ایجاد بیش‌ترین بحث و مذاکره با حسابرسان شده است، پاسخی‌هایی که اغلب به آن اشاره می‌کردند عبارت بود از موضوعات برجسته‌ی حسابداری همچون حسابداری سرقتی و کاهش ارزش دارایی‌ها، اصل شناسایی درآمد، و ثبت زیان‌های اعتباری.

بحث‌های خارج از ارتباطات الزامی

رؤسای کمیته‌های حسابرسی صرف نظر از ارتباطات الزامی که با حسابرسان دارند، عنوان می‌کنند که این افراد از لحاظ دیدگاه مدیریتی در بالاترین سطح هستند، گرایش‌های تجاری بلندمدتی دارند، و اعضای تاثیرگذاری در گزارشگری مالی و تدوین استانداردها هستند.

نقاط قوت حسابرسان و حوزه‌هایی که نیاز به بهبود وجود دارد:

بسیاری از رؤسای کمیته‌های حسابرسی زمانی که در خصوص نقاط قوت حسابرسان صحبت می‌کنند،

به ارتباطات جامع، به موقع و متمرکز حسابرسان اظهار داشته‌اند. انتقاد از حسابرسان اغلب در مواردی همچون اطلاع‌رسانی ضعیف، باقی گذاشتن کار برای دقایق واپسین و گردش در تیم حسابرسی است.

بررسی گزارش‌های بازرسی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام

در حدود ۷۰ درصد از رؤسای کمیته‌های حسابرسی، اظهار داشتند یا گزارش بازرسی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام را مستقلاً بررسی کرده‌اند یا در این خصوص با حسابرسان خود صحبت داشته‌اند. پاسخ آن دسته از روسا که در این خصوص با حسابرسان خود صحبت داشته‌اند به این صورت بود: این گزارش منبعی از بینش‌ها است، اطلاعات مفیدی نسبت به بقیه در اختیار ما قرار می‌دهد، عاملی تسهیل‌گر جهت مقایسه موسسه‌های مختلف با یکدیگر است یا بحث و گفت‌وگو در این خصوص را تسریع می‌کند.

سیستم‌های کنترل کیفیت در موسسه‌های حسابرسی

مشارکت، فرصتی را در اختیار کمیته‌های حسابرسی قرار می‌دهد تا به‌واسطه‌ی آن در ملاقات با هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام سوالات خود را بپرسند و درک بهتری از اولویت‌ها و برنامه‌های هیأت به‌دست آورند.

کمیته‌های حسابرسی فعال و آگاه، می‌توانند در جهت منافع سرمایه‌گذاران و بازارهای سرمایه، به طور گسترده‌ای سبب الزام به

گفت‌وگوها برای هیأت نظارت، کمیته‌های حسابرسی و سایرین مهم و سودمند است. منشاء این باورها در این حقیقت است که کمیته‌های حسابرسی در ایالات متحده‌ی آمریکا، شغل بسیار حساسی دارند که دارای الزامات قانونی بسیار است: نظارت بر حسابرسی و فرایند حسابرسی. بنابراین، کمیته‌های حسابرسی فعال و آگاه، می‌توانند در جهت منافع سرمایه‌گذاران و بازارهای

زمانی که صحبت از موضوعی در سطوح عالی به میان می‌آید، اغلب رؤسای کمیته‌های حسابرسی از رویکردی که موسسه‌های حسابرسی در مورد کنترل کیفیت دارند ابراز رضایت می‌کنند.

استفاده‌ی حسابرسی از فناوری

بسیاری از رؤسای کمیته‌های حسابرسی براین باورند که استفاده از فناوری، پتانسیل متحول‌کننده‌ای دارد که باید به آن ادامه داد، اگرچه برخی نیز به چالش‌های بالقوه‌ای که در این زمینه وجود دارد، اشاره کرده‌اند.

اطلاعات خارج از صورت‌های مالی

از بین آن دسته از افرادی (رؤسای کمیته حسابرسی) که به بحث در خصوص اطلاعات خارج از صورت‌های مالی با حسابرسان خود نظر مثبتی داشتند، در حدود ۷۰ درصد آن‌ها اعلام کردند که موضوعات زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری (ESG) موضوعات اساسی جهت بحث و گفت‌وگو هستند.

مقدمه: چرا همکاری با کمیته‌های حسابرسی برای هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام مهم است؟

هر سال، هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام با رؤسای کمیته‌های حسابرسی شرکت‌های سهامی عام آمریکا که حسابرسی‌های آن‌ها را بررسی می‌کند، تماس برقرار نموده و از آن‌ها دعوت می‌کند تا به منظور پوشش طیفی از موضوعات مرتبط با نظارت حسابرسان مستقل، با کارکنان بخش ثبت و بازرسی در ارتباط باشند.

در سال ۲۰۲۱، بیش از ۲۴۰ نفر از رؤسای کمیته‌های حسابرسی دعوت هیأت را برای گفت‌وگو پذیرفتند. در این مقاله برترین مشاهدات و ایده‌های مهمی که از این گفت‌وگوها به‌دست آمده، ارائه شده است.

باورها مبنی بر این است که

ارتقای کیفیت شوند.

رویکرد هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام پرسش‌هایی که در این گفت‌وگوها پرسیده شد عمدتاً یا دارای پاسخ‌هایی تشریحی (بدون پایان) هستند یا سوال‌هایی ساختار نیافته‌اند؛ پاسخ‌های رؤسای کمیته‌های حسابرسی از یادداشت‌هایی است که توسط کارکنان آن برداشته شده است. سپس هیأت نظارت تمامی آن‌ها را تجزیه و تحلیل

سرمایه، به طور گسترده‌ای سبب الزام به ارتقای کیفیت شوند.

صیانت هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام از گفت‌وگوهای قوی و مستمر با رؤسای کمیته‌های حسابرسی به هیأت نظارت کمک می‌کند تا شناخت خود را از فضای گزارشگری مالی و حسابرسی افزایش داده و بینش‌هایی به‌دست آورد که در افزایش نظارت، نوآوری‌ها و فعالیت‌های هیأت کمک می‌کند. همچنین این

نموده، و در نتیجه‌ی این تحلیل‌ها به مشاهداتی رسیده است که نشان‌دهنده‌ی استفاده‌ی مکرر از یکسری مضامین و الگوها در این گفت‌وگوها بود.

در این مقاله، مشاهدات هیأت نظارت به‌منظور ایجاد بینش‌ها و ارائه‌ی نقطه‌ی مرجع برای اعضای کمیته‌های حسابرسی، حسابسان، سرمایه‌گذاران، و سایرین به اشتراک گذاشته شده است. همان‌طور که در بیانیه‌ی سلب مسئولیت

برخی موضوعات خاص مرتبط با اجرای حسابرسی‌ها با کمیته‌های حسابرسی شرکت ارتباط داشته باشد تا بتوان از این طریق اطلاعات خاص مرتبط با کار حسابرسی را از کمیته‌های حسابرسی به‌دست آورد.

در گفت‌وگوهای سال ۲۰۲۱ خود با رؤسای کمیته‌های حسابرسی، از آن‌ها پرسیده شده است که کدام یک از موضوعات در حوزه‌ی ارتباطات،

سرقفلی بیان می‌شدند، و در کنار آن بسیاری از رؤسای کمیته‌های حسابرسی به پیامدهای حسابداری بحران کووید ۱۹ بر حوزه‌های مهم اقتصاد (به عنوان مثال، قیمت‌های حامل‌های انرژی، سفر و گردشگری و فضای خرده‌فروشی) اشاره کردند. شناسایی درآمد و همچنین پیاده‌سازی استانداردهای جدید حسابداری زیان‌های اعتباری، به‌طور مستمر در بحث و گفت‌وگو مطرح شدند.

• موضوعات مهم حسابرسی

(CAMS)^۲: الزامات جدید هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام در رابطه با افشای موضوعات مهم حسابرسی (CAMS)، در ژوئن سال ۲۰۱۹، بر حسابرسی‌های شرکت‌هایی با ارزش بازار بالا و در دسامبر ۲۰۲۰، بر حسابرسی تمام شرکت‌های دیگری اثر گذاشت، که این الزامات در آن‌ها به کار گرفته می‌شد. تعداد زیادی از رؤسای کمیته‌های حسابرسی بیان نمودند که موضوعات مهم حسابرسی، مسائل با اهمیتی برای گفت‌وگو با حسابسان آنان به شمار می‌روند؛ از جمله این موضوعات می‌توان به تمرکز بر چگونگی شناسایی و افشای موضوعات مهم حسابرسی اشاره کرد.

• فرایند حسابرسی: در

زمینه‌ی ارتباطات الزامی، رؤسای کمیته‌های حسابرسی به‌طور منظم گفت‌وگوهای خود با حسابسان درباره‌ی اجرای حسابرسی‌ها، از جمله در مورد برنامه‌ریزی، دامنه، رویه‌ها، نیازهای حسابرس، سطوح همکاری، استانداردهای جدید، و سایر تحولات، را مطرح نمودند.

• کنترل: از جمله ارتباطات الزامی

در استاندارد حسابرسی ۱۳۰۱، گفت‌وگو درباره‌ی ارزیابی حسابرس در زمینه‌ی کیفیت گزارشگری مالی شرکت است. بیش از ۱۲ نفر از رؤسای کمیته حسابرسی بیان نمودند که زمان

در طول جلسات با کمیته‌های حسابرسی بیش‌ترین زمان را به خود اختصاص داده است. موضوعات زیر اغلب در پاسخ‌ها مطرح شد:

• موضوعات حسابداری: هنگامی

که از حوزه‌های اصلی بحث درباره‌ی ارتباطات الزامی با حسابرس سوال شد، رؤسای کمیته‌های حسابرسی بارها به رویه‌ها و شیوه‌عمل‌های حسابداری اشاره کردند. اغلب، مسائل مربوط به حسابداری کاهش ارزش دارایی‌ها و

این مقاله در صفحه‌ی نخست آن دیده می‌شود، این سند نباید به عنوان رهنمود رسمی یا به عنوان تأییدیه‌ای بر مشاهدات در نظر گرفته شود.

ارتباطات با حسابرس

ارتباطات الزامی

استاندارد حسابرسی ۱۳۰۱ هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام (AS ۱۳۰۱)، تحت عنوان ارتباطات با کمیته‌های حسابرسی، حسابرس را ملزم می‌کند تا در خصوص

قابل ملاحظه‌ای را با حساب‌رسان خود صرف بحث در مورد موضوعات مربوط به کنترل‌ها، به‌ویژه در زمینه‌ی حوادث مربوط به امنیت سایبری، پیاده‌سازی فناوری اطلاعات و تاثیر بخش‌سازی (تبدیل بخشی از دارایی یا شعبات شرکت به یک شرکت جدید و تقسیم سهام آن میان سهامداران) و سایر معاملات مربوط به ساختار سرمایه، نمودند.

• **کووید ۱۹:** «کووید مسئله بزرگی بود»، موضوعی تکراری در گفت‌وگوهای سال ۲۰۲۱ با رؤسای کمیته‌های حساب‌رسانی. آن‌ها به گفت‌وگوهای خود با حساب‌رسان در مورد تاثیر بحران کووید ۱۹ بر نقدینگی شرکت، ارزیابی‌های تداوم فعالیت، موارد افشای مربوط، همچنین مدیریت حساب‌رسانی در محیطی دور از دسترس و ارزیابی ریسک حساب‌رسانی، اشاره کردند.

• **استقلال:** کمیته‌های حساب‌رسانی به‌طور منظم استقلال را به عنوان نقطه‌ی اصلی بحث، با تمرکز بر هرگونه تخلف گزارش شده و شیوه‌ی رسیدگی و اصلاح مسائل مربوط به استقلال مطرح می‌کردند.

• **ریسک‌ها:** استاندارد حساب‌رسانی ۱۳۰۱ تصریح می‌کند که ارتباطات حساب‌رسان با کمیته‌های حساب‌رسانی باید گفت‌وگوهایی درباره‌ی استراتژی کلی حساب‌رسانی، زمان‌بندی حساب‌رسانی و ریسک‌های عمده‌ی آن را در بر گیرد. آن دسته از رؤسای کمیته‌های حساب‌رسانی که با آن‌ها صحبت شده است بارها از ریسک به عنوان نقطه‌ی کانونی گفت‌وگو با حساب‌رسان خود یاد کردند؛ از جمله حوزه‌های دارای ریسک بالا و ریسک‌های مربوط به تقلب، تغییرات در شیوه‌های حسابداری، و زیرپاگذاری کنترل‌ها از سوی مدیریت.

بحث و گفت‌وگو درباره‌ی الزامات جدید مربوط به برآوردها و کارشناسان

در سال ۲۰۲۰، الزامات جدیدی در حیطه‌ی حساب‌رسانی برآوردهای حسابداری و بهره‌گیری حساب‌رسان از کارشناسان اعمال شد.

ما از رؤسای کمیته‌های حساب‌رسانی پرسیدیم که آیا آن‌ها با حساب‌رسان خود درباره‌ی تغییراتی که ممکن است ناشی از استاندارد(های) جدید باشد یا هر چالشی که ممکن است هنگام به‌کارگیری الزامات جدید با آن برخورد کرده باشند، گفت‌وگو کرده‌اند یا خیر.

رؤسای کمیته‌های حساب‌رسانی بیان نمودند که آن‌ها الزامات جدید را با حساب‌رسان خود در میان گذاشتند و هیچ‌گونه چالشی نبوده است که با آن روبرو شده باشند، اما گزارش نکرده باشند. اقدام خوبی که بدان اشاره شد، اطلاع‌رسانی اولیه از سوی حساب‌رسان خیلی قبل‌تر از تاریخ لازم‌الاجرا شدن استانداردهای جدید بود.

آن چه به کار می‌آید: ارتباطات بین حساب‌رسان و کمیته‌های حساب‌رسانی

اهمیت ارتباط خوب با حساب‌رسان موضوع غالب گفت‌وگوهای هیأت با رؤسای کمیته‌های حساب‌رسانی بوده است. پس در برقراری ارتباط با حساب‌رسان چه چیزی برای کمیته‌های حساب‌رسانی اثرگذار است؟ مواردی که در ادامه می‌آید بارها در گفت‌وگوهای سال ۲۰۲۱ مطرح شدند.

جلسات کامل و برخورداری از آمادگی کافی: تعدادی از رؤسای کمیته‌های حساب‌رسانی که با آن‌ها صحبت کردیم، موفقیت جلسات خود را با حساب‌رسان منوط به داشتن دستور جلسه‌ای کامل دانستند؛ به عنوان مثال، تماس‌های فصلی پیش از انتشار سود که در آن‌جا به تمام موضوعات کلیدی حسابداری پرداخته می‌شود. سایرین به اهمیت آمادگی در جلسه اشاره نمودند، مانند دریافت مطالب جلسه از قبل و برگزاری پیش‌جلسات به‌منظور مرور

محورهای بحث و گفت‌وگو.

مکالمه: تعداد زیادی از رؤسای کمیته‌های حساب‌رسانی تاکید داشتند که ارتباطات آن‌ها با حساب‌رسان به‌موجب نوع مکالمه، چه رسمی و چه غیررسمی، موثر بوده‌اند. رؤسای کمیته‌های حساب‌رسانی ارزش ارتباطات مستمر و کم‌تر برنامه‌ریزی شده، از جمله در موقعیت‌هایی مثل تماس‌های تلفنی بداهه یا وعده‌های غذایی را مهم دانستند.

تمرکز روی موضوعاتی که اهمیت دارند: رؤسای کمیته‌های حساب‌رسانی در عین با ارزش دانستن صحت کار، از توانایی حساب‌رسان در تمرکز و اولویت‌بندی ارتباطات خود قدردانی کردند. این تمرکز شامل مهارت در برجسته و مطرح نمودن مسائل کلیدی، همچنین انجام «بررسی‌های تفصیلی» یا برگزاری دوره‌های آموزشی در زمینه‌ی موضوعات قابل ملاحظه و نوظهور است. در یکی از گفت‌وگوها، یکی از رؤسای کمیته‌های حساب‌رسانی به برگزاری جلسات آموزشی با حساب‌رسان خود، سه بار در سال، درباره موضوعاتی از قبیل ادغام‌ها و تحصیل‌ها، امنیت سایبری و استفاده از فناوری در حساب‌رسانی اشاره نمود.

بحث‌های خارج از ارتباطات الزامی

ممکن است ارتباطات بین کمیته‌های حساب‌رسانی و حساب‌رسان به چیزی فراتر از موضوعاتی که در استانداردهای هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام الزامی است گسترش پیدا کند. از رؤسای کمیته‌های حساب‌رسانی پرسیده شد که آیا آن‌ها در مورد موضوعاتی فراتر از الزامات استاندارد حساب‌رسانی ۱۳۰۱ صحبت داشته‌اند و، اگر چنین است، این گفت‌وگو درباره‌ی کدام موضوع بوده است. اگرچه پاسخ‌هایی که به این سوال داده شد متفاوت بود، اما در این پاسخ‌ها سه موضوع رایج به چشم می‌خورد.

• **ارزیابی جو اخلاقی بالای سازمان و صلاحیت مدیریت:** رؤسای کمیته‌های حسابرسی اغلب ابراز می‌کنند برای این که شناخت خود را از مدیریت افزایش دهند از حسابرس به عنوان گوشی شنوا استفاده می‌کنند. تعدادی از رؤسای کمیته‌های حسابرسی اذعان داشتند که از دیدگاه حسابرسان برای ارزیابی جوی اخلاقی بالای سازمان و وسیله‌ی ارزیابی قدرت پست‌های مدیریتی و بخش‌های کلیدی، خصوصاً در حسابداری و امور مالی، استفاده می‌کنند.

• **گرایش‌های تجاری بلندمدت:** در گفت‌وگوهای هیأت نظارت در سال ۲۰۲۱، رؤسای کمیته‌های حسابرسی اغلب عنوان کردند در صحبت‌هایی که با حسابرسان داشته‌اند، هم در سطح مسائل کلان اقتصادی و هم در برخی صنایع خاص، به موضوع گرایش‌های بلندمدت تجاری اشاره شده است. این موضوع شامل بررسی روندهای صنعت و سابقه‌ی آن، چالش‌های محیط‌های کاری کنونی و دیدگاه‌هایی در مورد مسائلی فراتر است که ممکن است رخ بدهد.

• **مسائل نظارتی:** در کنار ارائه‌ی گرایش‌های اقتصادی و تجاری بلندمدت، کمیته‌های حسابرسی بیان می‌کنند که حسابرسان خود را به عنوان منابعی ارشمند در کسب شناخت از محیط نظارتی، خصوصاً در ارتباط با موضوعات حسابداری و حسابرسی قلمداد می‌کنند. حسابرسان مکرراً اطلاعات و دیدگاه‌های خود را پیرامون گسترش الزامات نهادهای ناظر و تدوین‌کنندگان استاندارد، مانند هیأت استانداردهای حسابداری مالی، هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام، و کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا، در اختیار کمیته‌های حسابرسی قرار می‌دهند.

نقاط قوت حسابرس و حوزه‌هایی

که نیاز به بهبود وجود دارد دو پرسش اساسی که از کمیته‌های حسابرسی به عمل آمد عبارتند از: (۱) فکر می‌کنید حسابرسان در چه موضوعاتی بهتر عمل می‌کنند و (۲) در چه موضوعاتی نیاز به بهبود دارند. معمولاً، رؤسای کمیته‌های حسابرسی در مورد کاری که حسابرسان آن‌ها انجام می‌دهند، اعلام رضایت می‌کنند، اگرچه نظرات آن‌ها در خصوص حوزه‌هایی که نیاز به بهبود دارند نیز به اطلاع هیأت نظارت رسیده است.

حوزه‌هایی که حسابرسان عملکرد خوبی دارند

• **اطلاع‌رسانی جامع و به‌موقع:** چیزی که بیش‌تر از هر عامل دیگری، سبب جلب رضایت رؤسای کمیته‌های حسابرسی از کار حسابرس می‌شود تا حد زیادی ناشی از اطلاع‌رسانی جامع و به‌موقع است. به‌ویژه، طبق گفته‌های کمیته‌های حسابرسی آن‌ها برای صداقت و شفافیت، بیان صادقانه، خطوط باز ارتباطی، و ارتباطات عاری از توصیه‌های تبلیغاتی یا رفتار فروشندگی^۴ ارزش قائل هستند.

• **دانش عمیق از صنعت:** رؤسای کمیته‌های حسابرسی اغلب مراتب قدردانی خود را از شرکای حسابرسی و سایر افراد حرفه‌ای که در تیم حسابرسی هستند به‌خاطر پیشینه یا شناخت قوی که از صنعت یک شرکت، خصوصاً در بخش‌هایی (به عنوان مثال، منابع طبیعی) که قوانین حسابداری و مسائل مختص به صنعت خودشان را دارند، به‌عمل می‌آورند.

• **رویکردی کنش‌گرایانه و واکنشی:** نکته‌ای که توسط بسیاری از رؤسای کمیته‌های حسابرسی اشاره شده است این است که آن‌ها از طرز فکر کنش‌گرایانه بخشی از حسابرسان، از جمله تماس فوری در هنگام بروز مشکلات، قدردانی می‌کنند. عبارتی که یکی از رؤسای کمیته‌های

حسابرسی عنوان کرد این بود که، حسابرس باید پرچم‌های زرد^۵ را بلند کند (نه فقط قرمزها را). هنگامی که حسابرسی پاسخگوی نیازهای شرکت مورد رسیدگی باشد (به عنوان مثال، درخواست‌هایی مبنی بر تخصیص کارکنان حسابرسی با پیشینه‌ای خاص در تیم رسیدگی، در دسترس بودن و دسترسی به شرکت) به عنوان نقطه‌ی قوت علامت‌گذاری می‌شود.

• **استفاده از فناوری:** چندین نفر از رؤسای کمیته‌های حسابرسی، به دلیل تشریح روند استفاده از اتوماسیون، تجزیه و تحلیل داده‌ها، و هوش مصنوعی برای بهبود کارایی حسابرسی، توسط حسابرسان، به استفاده‌ی حسابرس از فناوری به عنوان یک نقطه‌ی قوت اشاره کرده‌اند. یکی از رؤسای کمیته‌های حسابرسی، توانایی حسابرس در تشریح چگونگی استفاده از فناوری در تعیین حوزه‌های دارای ریسک و در نتیجه اثربخشی حسابرسی را به عنوان موضوعی تحسین برانگیز در کار حسابرسی، برشمرد.

حوزه‌هایی که حسابرسان نیاز به بهبود دارند

• **انباشت کارها برای لحظات واپسین:** همانند اغلب مردم، رؤسای کمیته‌های حسابرسی نیز ارزشی برای تلاش در دقایق واپسین قائل نیستند. تعدادی از این روسا به این موضوع اشاره داشتند که آن‌ها مرتباً حسابرسان خود را برای تنظیم روال کار به چالش می‌کشاندند تا از این طریق از انباشت کارها، خصوصاً در ایام پایانی سال، اجتناب شود.

• **استفاده‌ی بیش‌تر از فناوری:** اگرچه استفاده از فناوری اغلب به عنوان یک نقطه‌ی قوت محسوب می‌شود، اما همین موضوع برای برخی از رؤسای کمیته‌های حسابرسی به یک منبعی از نگرانی نیز تبدیل شده است. بسیاری از آن‌ها به این موضوع اشاره داشتند که

مشخص قابل ذکر است:

• **بینش دهنده:** تعداد زیادی از رؤسای کمیته‌های حسابرسی این گزارش‌ها را به عنوان یک منبع اطلاعات خوب یا به عنوان یک منبع داده‌ی منحصر به فرد توصیف نمودند که می‌تواند منابع دیگری را تکمیل کند. رؤسای کمیته‌های حسابرسی اظهار داشتند که آن‌ها این گزارش را برای بررسی علائم هشدار و درک تعداد یا

عام را به طور خلاصه ارائه می‌دهد. این گزارش‌ها می‌توانند برای کمیته‌های حسابرسی مفید باشند تا جهت بهبود کیفیت حسابرسی از آن‌ها بهره‌برداری کنند.

در سال ۲۰۲۱، تقریباً ۷۰ درصد از رؤسای کمیته‌های حسابرسی بیان داشتند که گزارش‌های بازرسی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام را به طور مستقل بررسی نموده و یا

آرزوی آن‌ها این است روزی بهره‌گیری هرچه بیش‌تر از فناوری را به منظور بهبود اثربخشی حسابرسی مشاهده نمایند. همچنین نظراتی با این مضمون شنیده می‌شود که فناوری ممکن است با حذف تعامل حیاتی انسانی، سبب تضعیف حسابرسی شود.

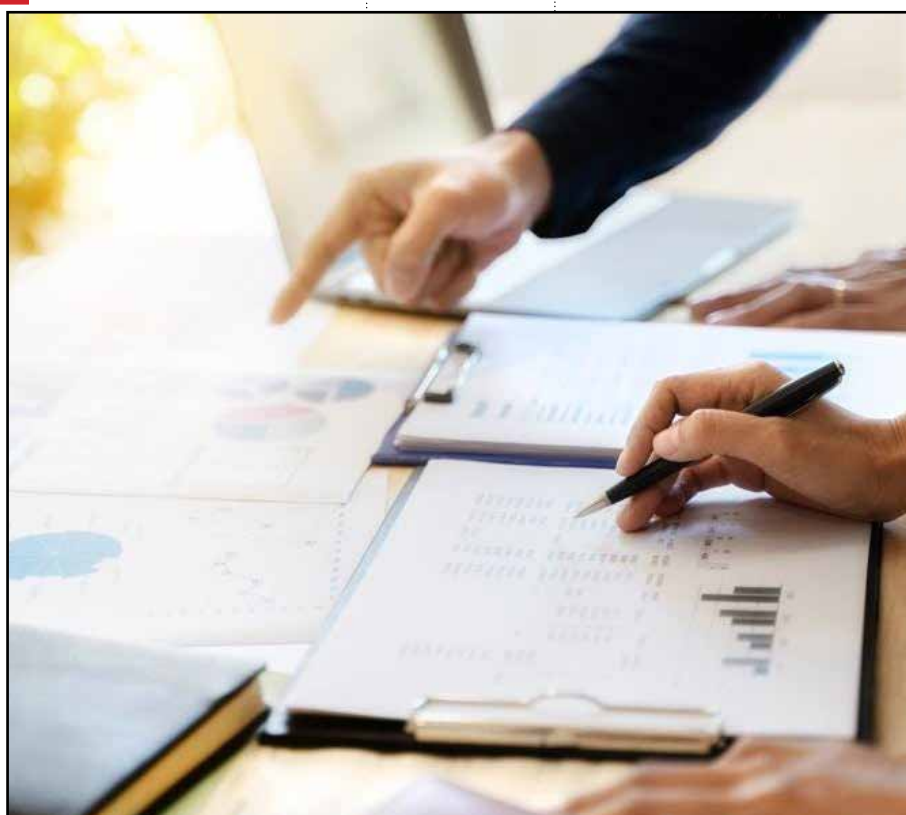
• **مدیریت هزینه‌ها و حق الزحمه‌ها:** چندین نفر از رؤسای کمیته‌های حسابرسی به نگرانی‌هایی در ارتباط با هزینه‌ها و حق الزحمه‌ها، خصوصاً مدیریت هزینه‌ها و اطلاع‌رسانی فوری در خصوص افزایش بودجه اشاره کرده‌اند.

• **کمیود ارتباطات:** ما به طور پراکنده نگرانی‌هایی از رؤسای کمیته‌های حسابرسی در مورد کوتاهی‌هایی در برقرای ارتباط توسط حسابرسان شنیده می‌شود. برخی دیگر از آن‌ها بیان نمودند که خواسته‌ی آن‌ها این است که ارتباطات بهتری میان فعالیت‌های حسابرسی داخلی و مستقل را شاهد باشند.

• **گردش در تیم حسابرسی:** چندین نفر از رؤسای کمیته‌های حسابرسی نگرانی‌هایی را در خصوص گردش در تیم کار حسابرسی مطرح نموده‌اند.

گزارش‌های بازرسی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام

بازرسی‌های هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام برای بررسی بخش‌هایی از حسابرسی‌های منتخب شرکت‌های سهامی عام و ارزیابی عناصر سیستم کنترل کیفیت موسسه طراحی شده است. هر یک از بازرسی‌های هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام منجر به گزارشی می‌شود، که نارسایی‌های یافت شده در بررسی‌های کارهای حسابرسی منتخب، و نیز سایر موارد نقض قوانین هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی

ماهیت یافته‌ها، روند یافته‌ها در طول سال‌ها، و نحوه‌ی پاسخ به یافته‌ها، بررسی کردند.

• **تسهیل گر مقایسه‌ها:** رؤسای کمیته‌های حسابرسی به‌طور مکرر اظهار داشتند که این گزارش‌ها به عنوان ابزاری برای درک چگونگی عملکرد یک موسسه نسبت به همتایان خود، به خصوص از نظر تعداد یافته‌های شناسایی شده، مفید هستند.

• **مبنای مباحثات بیش‌تر:** برای

با حسابرس خود مورد بحث قرار دادند.

سودمندی گزارش‌های بازرسی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام

در پرسش هیأت نظارت از رؤسای کمیته‌های حسابرسی مطرح شد که آیا (و چگونه) احساس می‌کنند گزارش‌های بازرسی این هیأت، نظارت کمیته‌های حسابرسی از حسابرس را مورد حمایت قرار داده است. در این پاسخ‌ها، سه موضوع زیر به طور

بسیاری از رؤسای کمیته‌های حسابرسی، ارزش گزارش بازرسی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام این است که می‌تواند به عنوان مبنایی برای بحث‌های پیش‌تر به کار رود. رؤسای کمیته‌های حسابرسی گفتند که آن‌ها با شریک موسسه‌ی حسابرسی یا سایر اشخاص، گزارش را به دقت مورد بررسی قرار می‌دهند تا یافته‌ها را واکاوی نمایند تا به درک بهتری از آن‌چه که شرکت

زمانی بین دوره‌ی بازرسی و انتشار گزارش، برخی را دچار تردید می‌کند که آیا گزارش همچنان مفید یا قابل اقدام است یا خیر. هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام اهمیت به اشتراک‌گذاری اطلاعات و بینش‌های حاصل از بازرسی‌های هیأت نظارت را بر به موقع بودن آن می‌داند و بر تسریع انتشار گزارش‌های بازرسی در آینده، تاکید دارد.

بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام نیز از چنین داده‌های ورودی استقبال می‌کند چرا که با استفاده از چنین اطلاعاتی می‌تواند راه‌هایی را برای فراهم کردن بینش نسبت به فعالیت‌های نظارتی خود در نظر بگیرد.

محدودیت‌های قانونی در مورد آن‌چه که هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام می‌تواند در مورد بازرسی‌های حسابرسی یک شرکت خاص به اشتراک گذارد

محدودیت‌هایی در مورد آن‌چه که هیأت می‌تواند در مورد بازرسی‌های حسابرسی یک شرکت خاص به اشتراک گذارد وجود دارد. دلیل آن این است که بخش ۱۰۵(ب)(۵)(الف) قانون ساربنز-اکسلی، هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام را از اشتراک گذاری اطلاعات حاصل از بازرسی با کمیته‌های حسابرسی یا دیگران منع می‌نماید.

اعضای کمیته‌های حسابرسی می‌توانند از حسابرس خود برای کسب اطلاعات در خصوص بازرسی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام، از جمله اطلاعات مربوط به حسابرسی یک شرکت خاص، پرسش کنند، یا با موسسه‌ی حسابرسی در مورد موضوعاتی که ممکن است در طول بازرسی ایجاد شوند، گفت‌وگو کنند.

سیستم‌های کنترل کیفیت موسسه

هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام بر این باور است که سیستم کنترل کیفیت قوی (QC)، برای موسسات حسابرسی، جهت اجرای حسابرسی‌های با کیفیت بالا و یکنواخت مطابق با استانداردهای هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام، امری ضروری است.

هیأت نظارت از رؤسای کمیته‌های حسابرسی خواسته است تا اندیشه‌های خود را در مورد سیستم کنترل کیفیت

برای اصلاح نارسایی‌ها انجام می‌دهد، دست پیدا کنند.

نگرانی‌های مرتبط با گزارش‌های بازرسی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام

• به موقع بودن: چندین نفر از رؤسای کمیته‌های حسابرسی نگرانی‌هایی را درباره‌ی به موقع بودن گزارش‌های بازرسی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام به اشتراک گذاشتند. برای نمونه، شکاف

• سطح جزئیات ارائه شده: از لحاظ نگرانی‌های مربوط به گزارش‌های بازرسی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام، بیش‌تر نظرات بر روی سطح جزئیات ارائه شده در گزارش‌ها تاکید داشتند. رؤسای کمیته‌های حسابرسی علاقه‌ی خود را به انواع دیگر اطلاعات، از جمله یافته‌های به‌دست‌آمده از صنعت و یا اطلاعات بیش‌تر در مورد رویه‌های عمل مطلوب مشاهده شده ابراز داشتند. هیأت نظارت

مؤسسات حسابرسی خود یعنی (۱) آن‌چه که آن‌ها فکر می‌کنند عملکرد مطلوب دارد و (۲) حوزه‌هایی که با اصلاحات، می‌توان آن‌ها را مورد بهره‌برداری قرار داد، به اشتراک گذارند. دیدگاه اکثریت این بود که مؤسسات حسابرسی کار رضایت‌بخشی از بابت کنترل کیفیت انجام می‌دهند، اگرچه چندین نفر از رؤسای کمیته‌های حسابرسی اظهار کردند که تنها می‌توانند برداشت‌های خود را در سطوح بالا در رابطه با این موضوع ارائه دهند. همچنین موضوعات رایج ذیل در مورد کنترل کیفیت مطرح گردید.

• **فرایندهای استاندارد:** در زمینه کنترل کیفیت، تعدادی از اعضای کمیته‌های حسابرسی به اهمیت و ارزش فرایندهای استاندارد و یکنواخت در مؤسسات حسابرسی تاکید کردند. همان‌طور که بارها شنیده‌ایم، وجود فرایندهای نهادینه شده و استاندارد باعث افزایش اعتماد به کنترل کیفیت می‌شود.

• **آموزش مستمر:** در زمینه کنترل کیفیت، رؤسای کمیته‌های حسابرسی بر اهمیت آموزش مستمر جهت حفظ به‌روز بودن و مطلع بودن کارکنان حسابرسی نسبت به تغییرات، خصوصاً نسبت به استانداردها و روش‌ها تاکید داشتند. این آموزش مستمر شامل (۱) آموزش ضمن خدمت و (۲) جلسات آموزشی اختصاصی مؤسسات است.

• **لایه‌های بررسی و استفاده از نظرات متخصصان:** درک درست رؤسای کمیته‌های حسابرسی از کنترل کیفیت به وسیله رضایت آن‌ها از حضور لایه‌های متعدد بررسی در مؤسسات شکل می‌گیرد، از جمله بررسی‌کنندگان کیفیت کار حسابرسی، مشاوره با متخصصان صنعت یا موضوع. رؤسای کمیته حسابرسی به قابلیت‌های بازرسی‌های داخلی، بررسی‌های هم‌پیشگان، و مشاوره با متخصصان در

حوزه‌هایی مانند ارزیابی اشاره کردند.

• **جو اخلاقی در بالای سازمان:** چندین نفر از رؤسای کمیته حسابرسی این واقعیت را تحسین کردند که مؤسسات حسابرسی آن‌ها تاکید زیادی بر وجود جو اخلاقی در بالای سازمان و راهبری صحیح داشتند. یکی از روسا دیدگاه خود را به این شکل بیان کرد که جو اخلاقی در سطح رهبری موسسه، محرک قوی برای افزایش کیفیت حسابرسی محسوب می‌شود.

• **ارزیابی‌های سالانه حسابرس مستقل**

در حالی که ارزیابی‌های غیرالزامی، رسمی و سالانه‌ی حسابرس مستقل توسط کمیته‌ی حسابرسی می‌تواند فرایندی سودمند باشد، لذا مؤسسات مختلف برای بهبود انجام این فرایند، منابع خود را بر آن گماشته‌اند.

هیأت نظارت از رؤسای کمیته حسابرسی جو یا شده است که (۱) آیا ارزیابی سالانه‌ی حسابرس را انجام داده‌اند و (۲)، اگر چنین است، انواع ارزیابی‌هایی که انجام داده‌اند یا موضوعات و سؤالاتی که آن‌ها آن را مفید دانسته‌اند چه بوده است. از بین آن گروه از رؤسای کمیته‌های حسابرسی که به این سوال پاسخ قطعی داده‌اند، در حدود ۷۵ درصد اعلام کردند که ارزیابی سالانه‌ی حسابرس مستقل را در حالی انجام دادند. افراد باقیمانده در این ارزیابی اظهار داشتند یا این ارزیابی را انجام نداده یا به صورت خیلی غیررسمی آن را انجام داده‌اند.

در پاسخ‌های مربوط به تکنیک‌های ذکر شده برای ارزیابی مؤسسات حسابرسی، موارد زیر بیش‌تر از بقیه تکرار شده است:

• **نظرسنجی‌های کمیته‌های حسابرسی:** افرادی که ارزیابی‌های رسمی حسابرسان مستقل را انجام می‌دهند اغلب به استفاده‌ی خود از انواع نظرسنجی و چک لیست‌هایی برای

سنجش کارایی حسابرس، استقلال وی، همکاری با مدیریت، و سایر موضوعات اشاره می‌کنند. رؤسای کمیته‌های حسابرسی توضیحاتی در خصوص پرسشنامه‌هایی با اندازه‌های متفاوت ارائه کردند. به‌عنوان نمونه، یکی از کمیته‌ها، از چک لیستی با ۳۰ سوال استفاده کرده بود، که در آن امتیاز تعلق گرفته به هر سوال بین ۱ تا ۵ بود.

• **نظرسنجی مدیریت:** به‌طور مشابه، رؤسای کمیته‌های حسابرسی به‌طور منظم اعلام می‌کنند که نظرسنجی‌های مدیریت بخشی از فرایند ارزیابی حسابرس است. یکی از روسا اشاره نموده است که نظرسنجی مدیریتی (شامل ۱۰ سوال) مشابه همان چیزی است که کمیته‌ی حسابرسی برای هدایت ارزیابی‌های خود از آن استفاده می‌کند.

• **جلسات:** برخی از رؤسای کمیته‌های حسابرسی بر اهمیت جلسات به‌عنوان بخشی از یک فرایند رسمی تاکید دارند. یکی از رؤسای کمیته‌های حسابرسی توضیحاتی در خصوص سه نشست ارائه کرد که به ارزیابی اختصاص دارند: یکی از این نشست‌ها با حسابرسان، یکی دیگر با مدیریت، و دیگری فقط با اعضای کمیته‌ی حسابرسی است.

• **تکنیک‌های ارزیابی چندگانه:** چندین نفر از اعضای کمیته‌های حسابرسی به این نکته اشاره داشتند که برای به‌دست آوردن دیدگاهی کامل‌تر از عملکرد موسسه، ارزیابی آن‌ها باید از طریق ترکیبی از تکنیک‌های مختلف انجام شود. به‌عنوان نمونه، نظرسنجی‌ها، اغلب با جلسات یا گفت‌وگوها همراه هستند.

• **استفاده از فناوری**

پیش‌بینی و واکنش به تغییرات در حوزه‌ی فناوری اطلاعات (IT)، خصوصاً فناوری‌های نوظهور و ریسک‌ها و فرصت‌های مرتبط، هدف کلیدی و راهبردی برای هیأت نظارت بر

حسابداری شرکت‌های سهامی عام است. هیأت نظارت از کمیته‌های حسابرسی درخواست کرده است تا درباره‌ی نحوه تفکر خود در مورد فناوری‌های نوظهور اطلاع دهند و نظرات خود را از دیدگاه شرکت‌های سهامی عام و موسسه‌های حسابرسی نیز عنوان کنند.

از رؤسای کمیته‌های حسابرسی این سوال پرسیده شد که آیا در استفاده‌ی حسابرس خود از فناوری‌های نوظهور به محدودیتی برخورد کرده‌اند؟ در حدود ۹۰ درصد افرادی که به این سوال پاسخ قطعی دادند اظهار داشتند که آن‌ها از محدودیت‌هایی که حسابرس در استفاده از فناوری دارد، آگاهی ندارند. از بین افرادی که به برخی محدودیت‌ها اشاره کردند، تقریباً به اتفاق این پاسخ را دادند که مسائل فنی (به عنوان نمونه، سیستم‌های قدیمی و منسوخ‌ی که توسط شرکت‌های سهامی عام استفاده می‌شوند) عمده‌ترین عامل محدودکننده است.

رؤسای کمیته‌های حسابرسی اعلام کردند که تجزیه و تحلیل داده‌ها می‌تواند در تشخیص نقصان‌ها (به‌ویژه در حوزه‌هایی مانند شناسایی درآمد)، کشف تقلب، و تعیین و ارزیابی ریسک‌ها به حسابرسان کمک کند.

استفاده‌ی حسابرس از فناوری: موارد مثبت

بسیاری از رؤسای کمیته‌های حسابرسی بر این باورند که استفاده از فناوری، پتانسیل تحول‌آفرینی دارد که باید به آن ادامه داد.

• **تجزیه و تحلیل داده‌ها:** از لحاظ پتانسیل مثبتی که در کاربرد فناوری وجود دارد، آن موردی که در گفت‌وگوهای انجام شده ما در سال ۲۰۲۱ بیش‌تر از همه به آن اشاره شده است، تجزیه و تحلیل داده‌ها است. رؤسای کمیته‌های حسابرسی اعلام کردند که تجزیه و تحلیل داده‌ها می‌تواند در تشخیص نقصان‌ها (به‌ویژه در حوزه‌هایی همچون شناسایی درآمد)،

کشف تقلب، و تعیین و ارزیابی ریسک‌ها به حسابرسان کمک کند.

• **اتوماسیون سازی فرایند:** رؤسای کمیته‌های حسابرسی به پتانسیل قابل‌ملاحظه‌ی فناوری در خودکار کردن امور، و بنابراین افزایش کارایی فرایند حسابرسی اشاره نمودند. چندین نفر از رؤسای کمیته‌های حسابرسی اذعان داشتند که اتوماسیون می‌تواند سبب محدود نمودن یا حتی کاهش هزینه‌ها شود. یکی از روسا اشاره کرد که اتوماسیون می‌تواند سبب رها شدن تیم کار حسابرسی از تمرکز بر ریسک‌ها شود. • **آزمون:** ما مکرراً می‌شنویم که فناوری حسابرسان را قادر خواهد ساخت تا کل مجموعه‌های داده‌ها را آزمون کنند، با انجام این کار نیاز به آزمون نمونه، کاهش می‌یابد.

استفاده‌ی حسابرس از فناوری: چالش‌ها

زمانی که نوبت به تاثیر فناوری بر حسابرسی می‌رسد، نظرانی که مطرح می‌شوند همگی مثبت یا خوش‌بینانه نبودند. نگرانی‌های مختلفی در این خصوص شنیده می‌شود.

• **امنیت سایبری:** گفت‌وگوهای هیأت نظارت با رؤسای کمیته‌های حسابرسی در سال ۲۰۲۱، مملو از نگرانی‌هایی در مورد امنیت سایبری، از جمله در خصوص چگونگی استفاده‌ی حسابرسان از فناوری بوده است. رؤسای کمیته‌های حسابرسی اذعان داشتند که سیستم‌های فناوری در موسسات حسابرسی همچون شرکت‌های سهامی عام در برابر هک شدن آسیب‌پذیر هستند. به‌علاوه، یکی از رؤسای کمیته‌های حسابرسی بر این موضوع تاکید داشت، که باج‌افزارها یا حملات مشابه که بر داده‌های یک شرکت اثر دارند، بر توانایی تیم کار حسابرسی در انجام رویه‌های کاری نیز تاثیر خواهند داشت.

• **کنترل کیفیت:** در حالی که

رؤسای کمیته‌های حسابرسی اغلب در مورد پتانسیل اتوماسیون در افزایش کارایی صحبت می‌کنند، به همان اندازه در مورد نیاز به کنترل کیفیت در استفاده از فناوری تاکید می‌ورزند. مکرراً شنیده می‌شود، اطلاعات ضعیف نمی‌توانند قابلیت پیش‌بینی کنندگی داشته باشند. اما از منظر یکی دیگر از رؤسای کمیته‌های حسابرسی، اتوماسیون می‌تواند سبب تنبل شدن افراد شود، و به‌همین دلیل است که هرچه رواج اتوماسیون بیش‌تر شود، ضرورت نظارت و توازن نیز بیش‌تر می‌شود.

یکی از رایج‌ترین ایده‌هایی که از رؤسای کمیته‌های حسابرسی شنیده می‌شود این است که فناوری‌های نوظهور ممکن است، علی‌رغم همه‌ی وعده‌هایی که می‌دهند، هرگز راه‌حلی سریع و سهل برای مشکلات نباشد.

• فضایی برای بهبود و رشد:

در خصوص فناوری نوظهور، رؤسای کمیته‌های حسابرسی اغلب بر «تکوین» تاکید داشتند. آن‌ها معتقدند، که هوش مصنوعی (AI) و سایر فناوری‌ها، باید راه زیادی را برای بهبود طی کنند، و هنوز در مراحل اولیه به کار گرفته‌شدن و منفعت‌رسانی هستند. از نظر یکی از رؤسای کمیته‌های حسابرسی، ماهیت نوظهور هوش مصنوعی سبب شده است تا بر ضرورت آموزش فراوان و مستمر کمیته‌های حسابرسی در خصوص کاربردها، مزایا و چالش‌های این فناوری، توسط حسابرس تاکید شود.

• راه‌حلی سریع و سهل برای

مشکلات نیست: یکی از رایج‌ترین نظراتی که از رؤسای کمیته‌های حسابرسی شنیده می‌شود این است که، فناوری‌های نوظهور که ممکن است علی‌رغم تمام وعده‌هایی که ارائه می‌دهند، هرگز راه‌حلی سریع و سهل برای مشکلات نباشد. به عنوان نمونه، یکی از رؤسای کمیته‌های حسابرسی،

کنار معیارهای مورد استفاده توسط یک شرکت که ممکن است پاداش‌های مبتنی بر سهام یا سایر موارد را در نظر نگیرند، رؤسای کمیته بر این امر تاکید داشتند که کمیته‌های حسابرسی نیازمند شناختی کامل از چنین اطلاعاتی هستند و باید چگونگی انطباق آن‌ها با اصول پذیرفته‌شده حسابداری را بدانند. به‌ویژه، با توجه به تجربه‌ی کار حسابرسان با سایر مشتریانی که

در حدود ۷۰٪ اظهار کردند که مسائل زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری یکی از موضوعات اصلی است که بحث در مورد آن در حال افزایش است. از لحاظ نقش حسابرس، اگرچه پاسخ‌ها متفاوت بودند، بسیاری از رؤسای کمیته‌ها حسابرسی معتقدند مشارکت حسابرس یا در سطح مقدماتی باقی می‌ماند یا به شدت در سطح بالا خواهد بود.

• معیارهای غیر از اصول

اذعان کرد فناوری‌های نوظهور باید به‌عنوان ابزارهای مکمل در نظر گرفته شوند. پیشنهادی که فرد دیگری مطرح کرد این بود که ممکن است تکیه بر فناوری در نقطه‌ی مقابل مسئله عدم حل سریع و سهل مشکلات قرار داشته باشد، به حدی که استفاده از آن سبب کم‌رنگ کردن توانایی حسابرسان یا ایجاد انحراف در استفاده از بینش‌های تجاری آن‌ها برای انجام کار شود.

اطلاعات خارج از صورت‌های

مالی حسابرسی‌شده

هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام بر حسابرسی‌های صورت‌های مالی نظارت می‌کند. با وجود این، از علاقه‌ی برخی از سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان به اطلاعاتی که در خارج از صورت‌های مالی حسابرسی شده وجود دارد، مانند اطلاعات زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری (ESG) یا اطلاعات غیر از اصول پذیرفته‌شده حسابداری (GAAP)، مطلع است. از رؤسای کمیته‌های حسابرسی پرسیده شد که آیا در خصوص این اطلاعات با حسابرسان خود بحث و تبادل‌نظری داشته‌اند یا خیر. از بین آن‌دسته از افرادی که به این سوال پاسخ قطعی دادند، در حدود ۷۵ درصد پاسخشان، بله، بود. موضوعات مرتبط با مسائل زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری در راس بسیاری از برنامه‌های کاری کمیته حسابرسی قرار دارد یا این موضوعات در حال قرارگیری در کانون توجهات هستند.

• مسائل زیست‌محیطی، اجتماعی

و راهبری: از بین آن گروه از رؤسای کمیته‌های حسابرسی که تأیید کردند در مورد اطلاعات خارج از مسائل مالی با حسابرسان خود گفت‌وگو داشته‌اند،

ممکن است در حال استفاده از این اطلاعات باشند، از منظر رؤسای کمیته حسابرسی، حسابرسان می‌توانند در خصوص چنین معیارهایی به‌عنوان یک منبع فکری عمل کنند.

پذیرفته‌شده حسابداری: رؤسای کمیته‌های حسابرسی بارها اعلام کردند که برای به‌دست‌آوردن جهت فکری در خصوص استفاده از اطلاعات غیر از اصول پذیرفته‌شده حسابداری به حسابرسان خود مراجعه کرده‌اند. در

پی‌نوشت:

1. Public Company Accounting Oversight Board
2. Critical Audit Matters
3. Plain English

4. Selling
5. Yellow Flags
6. Artificial Intelligence

مزایای حسابرسی از راه دور

وی افزود، این یک محیط عملیاتی متفاوت است زیرا گروه‌های حسابرسی ماه‌ها کنار مشتریان خود ننشسته‌اند (البته بسیاری از مشتریان هم این کار را دوست ندارند). این یک دنیای از راه دور است و من این واقعیت را اعلام می‌کنم که کار مؤسسه‌ی ما می‌تواند همیشه از راه دور باشد، اما اگر مشتریان بخواهند ما در محل حضور داشته باشیم نیز امکان‌پذیر است.

به طور کلی ایجاد روابط در طول حسابرسی در محل مشتری می‌تواند چالش‌برانگیزتر باشد، زمانی که حسابرسان برای یافتن فضایی در محل مشتری تحت فشار هستند یا برای بازدید از آن‌ها تعامل لازم صورت نمی‌پذیرد، یا زمانی که کار میدانی در مدت‌زمان کوتاهی فشرده می‌شود. به گفته‌ی ویلسون، مشتریان برای زمانی که صرف برقراری رابطه و مشاوره گرفتن از حسابرسان خود می‌کنند ارزش قائل می‌شوند، اما این امر معمولاً در حین کار میدانی اتفاق نمی‌افتد و در بسیاری از موارد می‌توان این کار را با کارایی بیشتری از محل دفتر مؤسسه انجام داد.

به گفته‌ی ویلسون، داشتن گزینه‌ای برای انجام بخش‌هایی یا حتی تمام کار حسابرسی از راه دور، کمک می‌کند حسابرسانی که با سفرهای مکرر فشار زیادی به آن‌ها وارد می‌شود را در کنار خود نگه‌داریم. کارکنان حسابرسی که رفت‌وآمدهای بسیاری دارند یا به محل مشتریان سفر می‌کنند، در طول زمان، به‌ویژه زمانی که خانواده تشکیل می‌دهند، آسیب می‌بینند و این برای مؤسسات شکنندگی ایجاد می‌کند. نظر او بر این است که حسابرسی‌ها احتمالاً بیش‌تر از جابه‌جایی کارکنان آسیب می‌بیند تا این که از راه دور انجام شود.

سیستم کار ترکیبی

در اوایل همه‌گیری نکات مثبتی آموختیم و برخی از مشتریان نیز حسابرسی از راه دور را پسندیدند اما باین حال، لزلای کلی، حسابدار رسمی و شریک مؤسسه‌ی دارور کلی در گرین ویل ایالت کارولینای جنوبی، گفته است تصمیم دارد روش کاملاً از راه دور را انتخاب نکند.

وی گفت، مؤسسه‌ی ما یک گروه مشارکتی و برون‌گرا است و به دلیل شخصیت‌مان مشتریانی داریم که خواهان و قدردان ارتباطات هستند. حسابرسی یک خیابان دوطرفه است که حسابرسان با به اشتراک گذاشتن اطلاعات، منبعی را در اختیار مشتریان قرار می‌دهند و این تعامل اثربخش با گذراندن صحیح زمان با یکدیگر، میسر می‌شود.

کینگ اظهار داشت که کار از راه دور برای مشتریان و مؤسسه ارزان‌تر است و محیط کاری انعطاف‌پذیری را برای کارکنان و متخصصان خود فراهم کرده است.

از سوی دیگر، ویلسون توصیه کرد که قیمت‌گذاری برای کار از راه دور باید در همان سطحی باشد که کار حضوری است، منهای هرگونه هزینه‌های سفر قابل‌اعمال. وی تأکید کرد که کیفیت این کار و ارزش آن برای مشتری یکسان خواهد بود.

پذیرش فناوری و ساختارهای کاری جدید

کلی و دیویس خاطرنشان کردند که برخی الزامات حسابرسی ممکن است در حسابرسی صورت مالی از راه دور قابل اجرا نباشد و نمی‌توان

متخصصان حسابداری در مورد چگونگی انجام کار حسابرسی از راه دور، سال‌ها بحث کرده‌اند اما ویروس همه‌گیر کووید ۱۹ ناگهان این عمل را تسریع کرد. در این مطلب به تجربیات رهبران سه مؤسسه‌ی حسابرسی کوچک در زمان گسترش حسابرسی از راه دور در طی همه‌گیری، از جمله برنامه‌ای که برای ادامه‌ی کار یا انجام متفاوت آن داشته‌اند، پرداخته شده است.

بسیاری از حسابرسی‌ها، مربوط به دارایی‌های دیجیتال هستند و می‌توانند از هرکجا مورد دسترسی و ارزیابی قرار بگیرند. حسابرسی از راه دور ۱۰۰ درصد از راه دور نیست. این موضوع به معنای عدم ارتباط با مشتری یا نداشتن جلسات حضوری نیست بلکه به معنای انجام بیش‌تر کارهای حسابرسی از راه دور (به لحاظ فیزیکی) است.

مؤسسه‌ی مشاوره‌ی ویلسون جدیدترین بررسی دوسالانه‌ی خود را تحت عنوان (کار در هر زمان و هر مکان) در سال ۲۰۲۰ انجام داد و برای ۶۱ درصد از ۲۲۳ مؤسسه‌ی ارائه‌دهنده‌ی خدمات مورد بررسی خود این‌گونه برنامه‌ریزی کرد که بیش از نیمی از کار حسابرسی خود را از راه دور انجام دهند. همین موضوع در پرسش‌نامه‌ی قبل از همه‌گیری نیز مطرح شده بود و فقط ۱۷ درصد از مؤسسات بودند که اکثریت کار حسابرسی خود را دور از محل مشتری انجام می‌دادند.

اولویت حسابرسی از راه دور

در زمینه‌ی حسابرسی از راه دور، پیش از همه‌گیری فقط دو تن از رهبران مؤسسات کوچک، ژوئی دیویس و آدام کینگ، ریسک‌های حسابرسی از راه دور را پذیرفته و آن را اجرایی می‌کردند.

بسیاری از مشتریان مؤسسه‌ی دیویس اظهار داشتند حسابرسی از راه دور را ترجیح می‌دهند. دیویس در این باره گفت، برنامه‌ریزی ما بسته به نظر مشتریان است، اما انتظار داریم ۸۵٪ از حسابرسی‌های ما در سال جاری نیز از راه دور باشد.

به نظر آدام کینگ نیز کار از راه دور تجربیات مؤثرتری برای کارکنان و مشتریان ایجاد کرده است.

راهکارهای تقویت انگیزه کارکنان موسسات ارائه دهنده خدمات حسابداری

یکی از مهم‌ترین آموخته‌های کویید ۱۹ به ما این است که باید متفاوت عمل کنیم، چه بخواهیم و چه نخواهیم. اکنون مردم خسته شده‌اند و اولویت‌های‌شان تغییر کرده است و به دنبال ایجاد انگیزه و داشتن هدف در کار خود هستند. ضرورت ایجاد انعطاف‌پذیری و تعادل میان کار و زندگی به اوج خود رسیده است و حسابداران نیز از این قاعده مستثنی نیستند.

برای کارفرمایان، بازار جذب و حفظ کارکنان دشوار شده است. یافتن حسابداران با تجربه و دارای صلاحیت حرفه‌ای بسیار چالش برانگیز شده است. برای جذب و حفظ کارکنان، باید رویه‌هایی در پیش گرفته شود، که بالاتر و فراتر از آن چیزی است که قبلاً ارائه شده است. در این‌جا چند نکته برای جذب و حفظ کارکنان وجود دارد که صرف نظر از اندازه‌ی موسسات باید به آن توجه شود.

رهبری انگیزه بخش باشید

هیچ چیز انگیزه‌بخش‌تر از رئیسی نیست که به او اعتقاد دارید و او نیز به شما ایمان دارد. رئیسی که می‌تواند چشم‌اندازهای آتی را به اشتراک بگذارد تا همه بتوانند هدف خود و نحوه‌ی مشارکت‌شان را ببینند. رئیسی که کاملاً حضور دارد و کارکنان را تشویق می‌کند که همیشه در بهترین حالت خود کار کنند. رئیسی که باعث می‌شود آن‌ها احساس ارزشمند بودن و اعتماد به نفس کنند و معنی دار بودن مشارکت آن‌ها را مورد تایید قرار می‌دهد.

مهم‌تر از همه، رئیسی که ارزش‌های موسسه را نشان می‌دهد و به طور مرتب آن‌ها را به روزرسانی می‌کند تا فرهنگ مثبت را در موسسه‌ی خود تقویت کند. به عبارت دیگر رئیس و مدیران اجرایی باید الگوهایی را ایجاد کنند تا کارکنان بدانند معیار عمل چیست.

ایجاد انعطاف‌پذیری

انعطاف‌پذیری، خواه به معنای یک برنامه‌ی کاری ترکیبی (خانه-دفتر) باشد، یا هفته‌های کاری فشرده یا ساعات کاری انعطاف‌پذیر، تا حد زیادی به ایجاد تعادل رضایت بخش میان کار و زندگی کمک می‌کند. ارائه‌ی گزینه‌های مختلف برای کارکنان باعث افزایش رضایت می‌شود. این موضوع تصدیق می‌کند که یک نسخه‌ی واحد را نمی‌توان برای همگان تجویز کرد، و این انتخاب برای مقابله با فرسودگی شغلی و نگرانی‌های سلامت روان ضروری است. بسیاری از کارکنان فرزند دارند، برخی دیگر والدین مسن دارند که باید از آن‌ها مراقبت کنند. از این رو، کارکنان دارای گزینه‌های متعدد می‌توانند در طول ساعات کاری خود سازنده و خوشحال باشند.

آن‌ها را زیر پا گذاشت. حسابرسان باید بهترین قضاوت خود را در این سناریوها اعمال کنند و اطمینان حاصل کنند که رویه‌های لازم یا موردنیاز به‌درستی تکمیل شده‌اند.

کلی گفت که بررسی اسناد، پرس‌وجو از مدیریت و مشاهده‌ی فعالیت‌های مشتری، مواردی‌اند که دستیابی به آن‌ها از راه دور دشوار است، درحالی‌که مشاهده‌ی این فعالیت‌ها در زمان واقعی، اطلاعات ارزشمندی را ارائه می‌دهد.

به گفته‌ی وی استانداردهای حسابرسی باید در این زمینه‌ها رعایت شود. مسئله‌ی مهم این است که باید درباره‌ی اجرایی کردن آن‌ها در زمان برنامه‌ریزی بحث کرد، زیرا ممکن است نتوانیم حسابرسی کاملاً مجازی را در همان سطح کیفیت مورد انتظار نگاه داریم.

ویلسون بیان کرد، برخی از مؤسسات رویکرد خلاقانه‌ای را اتخاذ کرده‌اند و از پهناده‌ها و سایر فناوری‌ها برای کنترل موجودی استفاده می‌کنند. او پیشنهاد کرد قبل از حسابرسی جلسه‌ای ویدیویی برگزار شود تا نحوه‌ی کار حسابرسان را به مشتری توضیح دهد، همه‌ی فناوری‌هایی که قصد استفاده از آن وجود دارد، معرفی و اطلاعات در مورد مراحل بعدی و موعد مقرر ارائه‌ی نتیجه، ارائه شود.

پیشنهاد دیگر او بدین شرح است که زمانی که حسابرسان در دریافت داده‌های موردنیاز خود از راه دور با مشکل مواجه می‌شوند جلسه‌ی ویدیویی ثابتی در همان زمان تشکیل شود و توجه‌ها به رفع موارد یا نگرانی‌های حل‌نشده معطوف شود تا مشتریان بر مسائل الزامی در آینده متمرکز شوند. همچنین این روش هنگام مدیریت یک گروه حسابرسی از راه دور یا پراکنده نیز قابل اجراست تا در بررسی روزانه پیشرفت و حفظ روند کارها مورد استفاده قرار گیرد.

مؤسسه‌ی دیویس از تماس تصویری، ارسال ایمیل بیش‌تر و تماس تلفنی برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده می‌کند و کارهای زیادی را خارج از سایت (محل مشتری) انجام می‌دهد. آن‌ها گاهی مجبور به برنامه‌ریزی برای بررسی‌های حضوری، بحث‌های کنترل داخلی یا مشاهده‌ی موجودی‌ها می‌شوند.

دیویس افزود، در اثر همه‌گیری، ما بیش‌تر در مورد بهبود تجربه‌ی مشتری فکر کردیم، بنابراین اقدامات بیش‌تری را برای پیش از اجرای حسابرسی‌ها، برنامه‌ریزی کردیم. به عنوان نمونه کارمندی تمام سؤالات ما را جمع‌آوری، و ای‌میلی حاوی لینکی از پلتفرم ما را برای مشتری ارسال کرد. جلساتی را برای مشتریان برنامه‌ریزی کردیم تا به سؤالات مطرح‌شده پاسخ دهند، آن‌ها در جلسات پایانی اظهار کردند که از نحوه‌ی انجام حسابرسی‌ها راضی بودند و کم‌تر دچار مشکل شده‌اند.

ویلسون امیدوار است که مؤسسات سریع‌تر سیستم کاری از راه دور را در پیش گیرند. وی افزود، حسابرسی از راه دور بیش‌تر و بیش‌تر می‌شود، بحث‌ها و فعالیت‌های استراتژیک بیش‌تری با مشتریان به‌صورت حضوری، و خارج از چرخه‌ی حسابرسی انجام خواهد شد.

۲۷ می ۲۰۲۲، www.journalofaccountancy.com

ترغیب به پیشرفت

برخی از کارکنان شایستگی‌ها، مهارت‌ها یا علایقی دارند که رئیس‌شان اطلاعات کمی درباره‌ی آن‌ها دارد. بنابراین یک ماتریس مهارت می‌تواند منبع مفیدی باشد. این ماتریس باید شامل اطلاعات مرتبط در مورد هر کارمند باشد و حتی ممکن است فرصت‌هایی را برای پیشرفت کارکنان از طریق ارائه‌ی پروژه‌های جدید بر اساس علایق و صلاحیت‌های آن‌ها ارائه دهد.

در برخی موارد، این عمل می‌تواند از استخدام یک مشاور گران قیمت برای تکمیل یک پروژه جلوگیری کند، زیرا شخصی در داخل خانه با مهارت‌های مناسب وجود دارد.

ارتقای درون سازمانی و شناسایی دوره‌های آموزش حرفه‌ای برای کارکنان، راه کار خوبی برای سرمایه‌گذاری روی آن‌ها و نشان دادن این است که شما واقعاً به گرایش‌ها و علاقه‌مندی آنان اهمیت می‌دهید.

فرهنگ قوی را حفظ کنید

کسانی که نمی‌توانند در برابر عملکرد ضعیف و کارکنان سمی عکس العمل صحیح نشان دهند، در معرض خطر از دست دادن احترام در تیم خود و تضعیف فرهنگ سازمانی خود هستند. با توجه به اهمیت احترام، شفافیت و انصاف، رفتار نامناسب باید از روز اول به طور موثر مدیریت شود. هیچ کس تقابل را دوست ندارد، اما آسیبی که عدم واکنش مناسب به یک سازمان وارد می‌کند بسیار بیش تر است. این موضوع بر روحیه‌ی سایر کارکنان و رضایت از کار تأثیر می‌گذارد و در نهایت می‌تواند منجر به از دست دادن کارکنان قوی شود که با ناامیدی و عصبانیت محیط کار را ترک می‌کنند.

چالش‌های پاداش

پاداش ندادن به عملکرد قوی زمانی که واقعاً توان پرداخت آن وجود ندارد، کار را دشوار می‌کند. اگرچه اتخاذ تاکتیک‌های ذکر شده در بالا ممکن است به کاهش ضربه کمک کند. اگر در زمان پرداخت پاداش‌ها از توان مالی کافی برخوردار نیستید در این زمینه شفاف‌سازی کنید. عدم مدیریت پرداخت پاداش منجر به سردرگمی، ناامیدی، خشم و در نهایت کارکنان سرخورده می‌شود که در جای دیگری به دنبال فرصت هستند.

صریح، شفاف و منصف باشید. برای کارکنان توضیح دهید تا بدانند چرا تصمیمات گرفته می‌شود. ممکن است آن‌ها همچنان ناامید باشند، اما می‌توان انتظارات را به گونه‌ای مدیریت کرد که از میزان ناامیدی‌ها کاسته شوند.

کووید ۱۹ روش کار ما را تغییر داده است و مانند سایر کسب و کارها، موسسات ارائه دهندگان خدمات حسابداری باید راهکارهای معناداری را برای جذب تیم خود معرفی کنند که فراتر از رویه‌های قبلی و فعلی باشد. ایده‌های بالا را می‌توان در ابعاد بزرگ یا کوچک پیاده سازی کرد و نیازی به هزینه‌ی زیادی ندارد. کسانی که عقب می‌نشینند و هیچ کاری انجام نمی‌دهند، در بلندمدت برای یافتن کارمند مشکل خواهند داشت.

۱۰ ژوئن ۲۰۲۲ www.accountantsdaily.com.au

پنج پرسش مهمی که موسسات حسابداری باید از خود بپرسند

در این مطلب، مجموعه‌ای شامل پنج سؤال مطرح می‌شود که مؤسسات حسابداری باید از خود بپرسند، تا بدانند پس از رشد باید چه کارهایی انجام بدهند. امروزه این که صرفاً بخواهید یک مؤسسه‌ی حسابداری تشکیل دهید کافی نیست، باید تصمیم بگیرید که مؤسسه‌ی شما چه نوع مؤسسه‌ای باشد و انتظار دارید چگونه به آن دست یابید. به یقین سؤالات بسیاری برای پرسیدن وجود دارد و اگر بتوانید به آن‌ها پاسخ دهید، به خوبی در راه آینده‌ی خود موفق خواهید شد. به یاد داشته باشید برای آغاز به پرسیدن و پاسخ دادن به این سؤالات هرگز دیر نیست. می‌توانید هر روز آینده‌ی جدیدی را برای مؤسسه‌ی خود رقم بزنید.

۱. رویکرد شما نسبت به فناوری چگونه است؟

اگر فناوری اطلاعات را به جای سرمایه‌گذاری استراتژیک، به عنوان سربار در نظر می‌گیرید، اشتباه فکر می‌کنید. فناوری باید بخشی از هر تصمیمی باشد که اتخاذ می‌کنید، و در برخی موارد باید تصمیم‌گیری شما را هدایت کند زیرا فرصت‌های جدیدی را می‌گشاید.

۲. برنامه‌ی استراتژیک کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت شما چیست؟

شما باید از هر کدام این برنامه‌ها حداقل یک مورد داشته باشید و در مؤسسه به اشتراک بگذارید. باید بتوانید در صورت لزوم به سرعت آن‌ها را تنظیم کنید، زیرا تغییرات چنان سریع است که گاهی نمی‌توانید با یک برنامه‌ی منسوخ شده از عهده‌ی کار بریابید. علاوه بر این، برنامه‌های استراتژیک‌تان باید شامل برنامه‌ای پیش‌بینی شده برای خروج شرکا و مالکان باشد.

۳. خدماتی را که ارائه می‌دهید، چگونه مدیریت می‌کنید؟

در واقع خدمات رعایت زمان‌برو هزینه‌برتر است و ارزش کمتری نسبت به خدمات مشاوره‌ای ایجاد می‌کند. از این رو مؤسسات با بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال برای آزاد کردن زمان و با ارتقای مهارت کارکنان و ترکیب فناوری‌های جدید، در تلاش هستند تا زمان لازم را برای تمرکز بر خدمات مشاوره‌ای افزایش دهند زیرا این خدمات ارزش بالاتری خلق می‌کند.

۴. چگونه با بحران کمبود نیروی کار ماهر برخورد می‌کنید؟

این شاید مهم‌ترین سؤال باشد که در حال حاضر باید از خود پرسید. ساختار کنونی حرفه و وعده‌ی شریک شدن به شکل سنتی، دیگر برای جذب و حفظ حسابداران حرفه‌ای پاسخ‌گو نیست. مؤسسات باید در این باره تجدیدنظر و در مورد راهکارهای جذب نیروی کار ماهر و متخصص تفکر کنند، پیشنهادهای ارزشی ارائه کنند و آینده‌ی حرفه‌ای کارکنان را به شکل شفاف برای آنان ترسیم کنند.

۵. مهم‌ترین حوزه‌ها در حسابداری کدامند؟

در ابتدا باید مجموعه‌ای از حوزه‌های خدماتی جدید، سودآور و در حال توسعه در آینده را شناسایی کنید. از خدمات اطمینان‌بخشی گزارشگری پایداری گرفته تا امنیت داده‌ها، همه در اختیار شماست. اما این بدان معنا نیست که شما همه‌ی این خدمات را ارائه دهید، بلکه به این معنی است که باید آگاهانه در مورد آن تصمیم بگیرید، نه این که صرفاً آن را به رقبای خود بسپارید. علاوه بر آن، الزام به تمایز شما در ارائه‌ی خدمات سبب می‌شود که درحالی که مطابق با نیاز و انتظار مشتریان گام برمی‌دارید، از مزیت‌های رقابتی نیز برخوردار شوید.

www.accountingtoday.com، ۲۳ ژوئن ۲۰۲۲

راهکارهای بهبود جذب، آموزش و حفظ کارکنان در حرفه‌ی حسابرسی

بسیاری از مؤسسات اگر برخی از فرایندها و شرایط کاری خود را تغییر ندهند، کارکنان خود را از دست خواهند داد و برخی احتمالاً حرفه‌ی حسابرسی را ترک می‌کنند.

حسابرسی یک راه عالی برای طی کردن یک مسیر شغلی است. برای بسیاری، حرفه‌ای فوق‌العاده رضایت

بخش است و برای برخی یک فرصت عالی برای شریک شدن را به وجود می‌آورد. علاوه بر این، بسیاری از روندهای جدید در حال توسعه هستند که حسابرسی را با ارزش‌تر می‌کند. این موضوع شامل پذیرش زود هنگام و سریع اشکال متنوع فناوری‌های جدید برای سهولت کار ما و فراهم شدن داده‌های قابل استفاده‌ی بیش‌تر برای ارائه‌ی مشاوره به مشتریان است. همچنین ورود سرمایه‌ی خصوصی که امکان تزریق سرمایه‌ی اضافی برای رشد زیرساخت‌ها و پاداش دادن به شرکا و کارکنان ارشد، و اتخاذ روش‌های حرفه‌ای‌تر برای مدیریت فعالیت‌های ما را فراهم می‌کند. از سوی دیگر اضافه شدن بسیاری از انواع جدید خدمات مشاوره‌ای که پیش از این به طور سنتی توسط مؤسسات حسابرسی انجام نمی‌شد، پتانسیل درگیر شدن در فرآیند خدمات اطمینان‌بخشی به ادعاهای مطرح شده در

گزارشگری پایداری (زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها) و موضوعات مشابه را که توسط تعداد زیادی از مشتریان به سرعت در حال رشد هستند، ایجاد نموده است.

حفظ کارکنان موضوع مهمی است، اما استخدام و آموزش موثرتر نیز مهم هست. این بحث وجود دارد که اختصاص مقدار معینی از گردش مالی برای باز کردن فرصت‌هایی برای ارتقای کارکنان جوان‌تر ضروری است. تقریباً هیچ موسسه‌ای وجود ندارد که قصد اخراج افرادی را داشته باشد که عملکرد خوبی دارند. افراد زیادی برای گسترش منابع انسانی استخدام می‌شوند، که انتظار می‌رود برای مدت طولانی کار کنند و در موسسه بمانند. هیچ تاریخ انقضا یا برکناری از پیش تعیین شده‌ای وجود ندارد، اما ممکن است به دلایل زیادی این اتفاق رخ دهد، زیرا تمام انتظاراتی که در هنگام استخدام افراد وجود داشته، برآورده نمی‌شود.

جذب کارکنان جدید نشان دهنده‌ی سرمایه‌گذاری مالی، زمانی و آموزش قابل ملاحظه است. علاوه بر این، هر کارمند جدید به سوابق مالی بسیاری از مشتریان موسسه دسترسی دارد و هر چرخش برنامه‌ریزی نشده‌ای می‌تواند منجر به نقض محرمانه بودن اطلاعات مشتری شود. مؤسسات به رویه‌ی مناسبی برای جابجایی افراد برای پر کردن جای شرکا و کارکنان بازنشسته نیاز دارند. آن‌ها همچنین باید فرصت‌هایی را برای رشد ایجاد کنند و این نیازمند تلاش بسیار است. به نظر می‌رسد موسساتی که می‌خواهند رشد کنند این کار را به خوبی انجام می‌دهند. در هر صورت، ممکن است به دلیل بی‌توجهی به حفظ و عدم مدیریت موقعیت‌های حرفه‌ای کارکنان، استخدام ناکافی یا شاید انحراف برنامه ریزی نشده، موسسه با چالش‌های جدی روبه‌رو شود. واضح است که بسیاری از تلاش‌ها (مطمئناً نه تمام آن‌ها) برای حفظ و رشد کارکنان، ناکافی و ناکارآمد است و این موضوع سبب شده است تا در این مطلب به فهرست کوتاهی از برخی روش‌ها یا بهترین رویه‌های عمل برای جذب، آموزش یا حفظ بهتر کارکنان بپردازیم. این راهکارها عبارتند از:

- هرچه تلاش بیش‌تری برای جذب انجام دهید، نتیجه‌ی بهتری خواهید داشت.
- اگر زمانی متوجه شدید که در استخدام اشتباه کرده‌اید، آن را در اسرع وقت اصلاح کنید.
- هرفردی را که استخدام می‌کنید به آموزش نیاز دارد، اما آموزش باید متناسب با سطح فردی باشد که آموزش می‌دهید.
- شما می‌توانید رویه‌ی آموزش خود را توسعه دهید یا آن را برون سپاری کنید، یا ترکیبی از این دو.
- سطح توانایی فرد را فرض نکنید، از آن اطمینان حاصل نمایید.
- جایگزینی پی در پی باعث تاخیر در رشد می‌شود.
- جایگزین نمودن آن‌چه می‌خواهید به آن برسید، در حقیقت کاهش انتظارات است.
- پیام مخفی: آموزش، زمان و تلاش می‌خواهد و هزینه دارد.
- برعکس را در نظر بگیرید: شما زمان، تلاش یا هزینه‌ای را صرف

نمی‌کنید. (تصور کنید آن‌چه انجام داده‌اید هرگز کافی نبوده و بیش‌تر تلاش کنید.)

- شما باید هزینه‌ای را که صرف می‌کنید به عنوان سرمایه گذاری در نظر بگیرید که ارزش کسب‌وکار شما را افزایش می‌دهد، نه به عنوان هزینه‌ای اجباری که باعث کاهش سود شما می‌شود.

- فرض کنید شخصی را اخراج کردید (یا اجازه دادید موسسه را ترک کند) که عملکرد خوبی نداشت. پتانسیل وی برای موفقیت در موسسه‌ای بعدی که او را را استخدام می‌کند، چیست؟

- اکنون برعکس را در نظر بگیرید، شما فردی را که وی را اخراج کرده‌اند (یا اجازه‌ی ترک موسسه را به او داده‌اند) استخدام کنید، شانس موفقیت شما با وی چه قدر است؟

- موفقیت‌ها و شکست‌های گذشته‌ی کارکنان خود را بررسی کنید. موفقیت‌ها را رشد دهید و موضوعاتی را که منجر به شکست شدند حذف کنید. مدیریت حفظ کارکنان دشوار است، اما برای موفقیت و سودآوری آینده‌ی شما ضروری است. آموزش، رشد و حفظ یک فرد بسیار کم‌تر از به کارگماردن یک فرد جدید هزینه دارد. آن را دریابید و کار درست را به روش درست انجام دهید.

۲۷ ژوئن ۲۰۲۲، www.accountingtoday.com

یادآوری‌های کلیدی برای حسابرسان

هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام اخیراً با مروری بر اولویت‌های بازرسی و حوزه‌های مورد توجه خود مجموعه‌ای از یادآوری‌های کلیدی را برای حسابرسان ارائه کرده است. نکات ذیل

با تمرکز بر حسابرسی برآوردهای حسابداری و ریسک‌های حسابرسی که عمدتاً ناشی از محیط اقتصادی اخیر هستند، تدوین شده است و به عنوان حوزه‌هایی که به بررسی دقیق‌تری نیاز دارند، شناخته شده‌اند. این موارد عبارتند از:

- در ارزیابی منطقی بودن برآوردها و پیش‌بینی‌های مدیریت، به دلیل عدم قطعیت و نوسانات محیط اقتصادی، تردید حرفه‌ای را اعمال کنید.
- در نظر بگیرید که آیا با توجه به محیط‌های کاری از راه دور یا ترکیبی در شرکت‌های دارای منافع عام یا کارگزاری‌ها، ریسک‌های جدید یا ریسک تحریف با اهمیت، از جمله هرگونه ریسک تقلب افزایش یافته است یا خیر.

- نسبت به تغییرات در شرایط شرکت‌های سهامی عام، کارگزاری‌ها یا حسابرس که ممکن است منجر به رویدادهایی شود که می‌تواند استقلال حسابرس را مختل کند، هوشیار باشید.
- پیامدهای ناشی از محیط اقتصادی فعلی را در حین انجام رویه‌ها

برای پذیرش و تداوم همکاری با مشتریان و تعهدات در نظر بگیرید.

- ماهیت شرکت سهامی عام یا کارگزاری، ریسک تحریف بااهمیت، دانش، مهارت و توانایی هر یک از اعضای تیم حسابرسی را در هنگام واگذاری کار به اعضای تیم کار و تعیین میزان نظارت لازم در نظر بگیرید.

علاوه بر این، جنگ روسیه و اوکراین پتانسیل تأثیرات اقتصادی گسترده‌ای را بر شرکت‌هایی دارد که در حوزه‌های قضایی مختلف فعالیت می‌کنند. در نتیجه‌ی اقدامات نظامی، شرکت‌هایی که در اوکراین قرار دارند یا دارای روابط تجاری قابل ملاحظه با آن هستند، با اختلالات عمده در عملیات خود مواجه می‌شوند، از جمله از دست دادن برخی یا همه‌ی دارایی‌های فیزیکی و محصولات (مانند گندمی که اوکراین برای بازار جهانی تولید می‌کند، که ممکن است به میزان قبل از جنگ در دسترس نباشد. به همان میزان که وضعیت جنگ در اوکراین ادامه می‌یابد، حسابرسان باید از این تحولات و پتانسیل مسائل اقتصادی گسترده‌تر که به نوبه‌ی خود می‌تواند شرکت‌های بیش‌تری را تحت تأثیر قرار دهد آگاه باشند. حسابرسان همچنین ممکن است در تکمیل حسابرسی شرکت‌های متأثر از جنگ، با چالش‌های خاصی مواجه شوند، چراکه در برخی موارد ممکن است فرایند کسب شواهد حسابرسی مناسب و کافی برای پشتیبانی از نظر حسابرس در مورد صورت‌های مالی، طولانی‌تر شده یا نیاز به زمان بیش‌تری داشته باشد. بر همین اساس، الزام حسابرسان به تلاش نسبت به شرایط عادی بیش‌تر می‌شود، زیرا آن‌ها در شرایط دشوار نیز ملزم به رعایت استانداردهای هیأت نظارت و اعمال مراقبت حرفه‌ای هستند.

۳۰ ژوئن ۲۰۲۲، www.accountingtoday.com

شاخص‌های کلیدی عملکرد و چرایی اهمیت آن‌ها

کسب‌وکارهای جدید و سازمان‌های باتجربه اغلب به طور یکسان زمان و انرژی زیادی را برای سنجش پیشرفت و موفقیت خود صرف می‌کنند. همان‌گونه که شرکت‌ها به ساخت و رشد خود ادامه می‌دهند، باید داده‌های خود و چگونگی تأثیر این داده‌ها بر سود را نیز درک کنند. شاخص‌های کلیدی عملکرد، از داده‌ها برای اندازه‌گیری پیشرفت کسب‌وکار در زمینه‌های مختلف استفاده می‌کنند و به این ترتیب ابزارهای ارزشمندی برای کمک به برجسته کردن میزان پیشرفت یک شرکت در مسیر اهداف

را اندازه می‌گیرد. این معیار اغلب توسط شرکت‌هایی استفاده می‌شود که مشتریان دائمی یا مشتریان بلندمدت دارند، از جمله شرکت‌های مخابراتی و رسانه‌ای. استفاده از این معیار برای تعیین این که آیا مشتریان پخش ماهانه یا خرید آنلاین درآمد کافی برای رشد و سودشان ایجاد می‌کنند، احتمالاً برای شرکت‌هایی همچون دیزنی یا آمازون ارزش زیادی در بر خواهد داشت.

• رضایت مشتری

شرکت‌ها برای جذب مشتریان جدید مبالغ زیادی صرف می‌کنند، در نتیجه حفظ آن‌ها ارزشمند است. چراکه، جذب مشتریان جدید می‌تواند ۲۵ برابر بیش‌تر از حفظ مشتریان فعلی هزینه در بر داشته باشد. هر کسب‌وکار خوبی می‌خواهد مشتریان خود را حفظ کند و آن‌ها را راضی نگه دارد، اما گفتن این موضوع آسان‌تر از انجام دادن است. انجام حتی یک اشتباه می‌تواند برای شرکت هزینه داشته باشد، برآورد شده است ۸۰ درصد از مشتریان پس از یک تجربه بد، به کسب‌وکار دیگری روی آورند. ردیابی رضایت مشتری به کسب‌وکار این امکان را می‌دهد که بدانند مشتریان چه می‌خواهند و آیا کسب‌وکار، انتظارات مشتریان خود را برآورده می‌کند یا خیر. دریافت بازخورد مشتری، همسویی با خواسته‌ها و بهبود تجربه مشتری، بهبود سودآوری را به ارمغان خواهد داشت.

کسب‌وکارها در صنایع مختلف می‌توانند ارزش را در شاخص‌های کلیدی عملکرد دیگری پیدا کنند. در این میان حسابداران رسمی می‌توانند با توجه به صنعت مشتریان خود، مهم‌ترین شاخص‌ها را برای آن‌ها هدف قرار دهند و معیارهای به روزتری را در اختیار آنان قرار دهند. وجود حسابداران رسمی با تجربه در کنار کسب‌وکارها، می‌تواند در هنگام رشد و رقابت در بازار، به نفع آنان تمام بشود.

۲۰۲۲ جولای www.accountingtoday.com

آینده‌ی حرفه‌ی حسابداری در جهان

در نظرسنجی اخیر از ۱۳۶ حسابدار، هنگامی که از آن‌ها پرسیده شد که چه‌قدر نسبت از آینده شغلی‌شان اطمینان دارند، ۳۰٫۱ درصد اعلام داشتند که «اصلاً از آن مطمئن نیستند»، و فقط یک چهارم از افراد مورد بررسی (۲۵ درصد گفتند که «کاملاً» از آینده‌شان در این حرفه اطمینان دارند.

به گزارش نشریه‌ی «اکانتنسی ایچ»، این موضوع بازتابی از چالش‌های پیچیده و فرصت‌های منحصر به فردی است که حرفه‌ی حسابداری

کوتاه مدت و بلند مدت آن، محسوب می‌شوند. در این راستا، حسابداران می‌توانند به مشتریان کمک کنند تا شاخص‌های کلیدی عملکردی را که برای کسب‌وکارشان ضروری است شناسایی کنند و از نتایج آن برای برنامه‌ریزی استراتژیک استفاده کنند. تمرکز بر شاخص‌های کلیدی عملکرد مناسب با کسب‌وکار این امکان را فراهم می‌کند تا معیارهایی را که بیش‌ترین سود را برای شرکت به ارمغان می‌آورند، در مرکز توجه قرار گیرد. در این مطلب چند شاخص کلیدی عملیاتی وجود دارد که در نظر گرفتن آن‌ها برای کسب‌وکارها مهم است.

• جریان نقدی عملیاتی

کسب‌وکارها برای بقا و رشد به وجه نقد نیاز دارند. وجه نقد به کسب‌وکار این امکان را می‌دهد که روز به روز، ماه به ماه و سال به سال همچنان استوار و فعال بماند و کار کند. جریان نقد عملیاتی معیار کلیدی است که به صاحبان کسب‌وکارها کمک می‌کند تا بدانند چه میزان وجه نقد برای اداره‌ی کسب‌وکار در دسترس است. جریان نقدی عملیاتی از طریق مجموع درآمدی که کسب‌وکار ایجاد می‌کند، پس از کسر تمام هزینه‌های آن محاسبه می‌شود. با استفاده از این شاخص کلیدی عملکرد، یک شرکت می‌تواند از چشم‌انداز سودآوری خود مطلع گشته و در مورد برنامه‌های رشد و سرمایه‌گذاری در کسب‌وکار قضاوت درستی داشته باشد.

• رشد درآمد

رشد درآمد، معیار مهمی برای سنجش موفقیت یک شرکت است. همان‌طور که حسابداران رسمی رشد درآمد مشتری را در سال محاسبه می‌کنند، می‌توان نتایج را برای تعیین این موضوع که آیا شرکت مطابق با پیش‌بینی‌ها حرکت کرده است، تجزیه و تحلیل کرد. به همین ترتیب، رشد یک شرکت را می‌توان با سایر کسب‌وکارها در صنعت مقایسه کرد. درک این که آیا یک کسب‌وکار با رقبای خود همگام است و چه تغییراتی ممکن است برای افزایش رشد لازم باشد بسیار مهم است.

• حاشیه‌ی سود

اگرچه افزایش فروش می‌تواند برای شرکت عالی باشد، اما بهترین نشانه‌ی سلامت یک کسب‌وکار نیست. مهم این است سودهایی که شرکت به دست می‌آورد، با هزینه‌هایی که برای اداره‌ی کسب‌وکار تجاری صرف می‌شود، در موازنه باشد. حاشیه‌ی سود را می‌توان به محصولات جداگانه محدود کرد تا محصولاتی شناسایی شوند که ممکن است سود کم‌تری داشته باشند. تولید برخی از محصولات ممکن است بسیار گران تمام شود و باید از محصولات پیشنهادی شرکت حذف شوند. در خلال ارزیابی حاشیه‌ی سود ممکن است مشخص شود برای بهبود سودآوری، تعدیل قیمت نیاز است. یا ممکن است مدیریت کسب‌وکار متوجه شود که فرایندهایش ناکارآمد هستند و حاشیه‌ی سود آن ضعیف است. به این ترتیب محاسبه‌ی دقیق حاشیه‌ی سود معیار مهمی در ارزیابی رشد کسب‌وکارها محسوب می‌شود.

• درآمد هر واحد

مشتریان کلید کسب درآمد در هر کسب‌وکار هستند و برای شرکت‌ها حیاتی است که اطمینان حاصل کنند ارزش را برای هر مشتری به حداکثر می‌رسانند. درآمد هر واحد، میزان درآمد کسب‌وکار به ازای هر مشتری

جهانی در ماه‌ها و سال‌های آینده با آن مواجه است.

دیجیتالی شدن سریع

بدون شک، همه‌گیر شدن ویروس کووید ۱۹، روند تحول دیجیتال را تسریع کرده است. این واقعیتی است که زودتر از حد انتظار به دنیای حسابداری و همه‌ی افراد دیگر منتقل شده است. علاوه بر این، سازمان‌ها با چالش‌های بزرگی روبرو هستند: بهبود پس از دو سال قرنطینه‌ی متناوب، چشم‌انداز واقعی ورشکستگی، افزایش قیمت‌های انرژی، افزایش مالیات، زندگی با کووید، بحران هزینه‌های زندگی و جنگ در اوکراین و پی‌آمدهای جهانی آن.

این‌گونه که نوآوری‌های فناوری ادامه دارد، ما ظاهراً در عرض چند ماه به اندازه‌ی ده سال جهش کرده‌ایم. سؤال اصلی این است که حسابداران چگونه می‌توانند برای پوشش هرچه بهتر وظایف مالی خود عمل کنند و به نوبه‌ی خود به کسب‌وکارها کمک کنند تا راه خود را به سمت آینده‌ی سودآورتر و پایدارتر طی کنند؟ به طور خلاصه، همه‌ی این موارد در پذیرش مؤثر فناوری‌های جدید، نگاه کردن به کل کسب‌وکار و ایجاد تصویر بزرگ‌تر و تمرکز بر کارکنان و ایجاد تیم آینده‌نگر خلاصه می‌شود.

ذهنیت داشتن نسبت به اتوماسیون

یک دهه پیش، ۷۵ درصد از وظایف بخش‌های مالی، کار پردازشی تکراری بود، در حالی که حدود ۲۵ درصد به کار مشاوره اختصاص داشت. این ارقام اکنون تغییر کرده‌اند، زیرا اکثر کسب‌وکارهای تجاری برای تجزیه و تحلیل و پیش‌بینی‌های عمیق‌تر از عملکرد مالی خود، فرایندها و سیستم‌هایشان را خودکار می‌کنند.

اکنون بیش از هر زمان دیگری، برای بخش‌های مالی در هر سازمان حیاتی است که خود را به‌عنوان مراکز صرفه‌جویی هزینه معرفی کنند. خواسته‌های فضای کسب‌وکار امروزه ما را مجبور می‌کند تا کارهای بیش‌تری را با تلاش کم‌تر انجام دهیم. حتی از حیاتی‌ترین تیم‌های عملیاتی هزینه‌محور هم، اکنون خواسته می‌شود که ارزش بیش‌تری را به سود سازمان ارائه دهند. خودکارسازی کارهای دستی و وقت‌گیر به معنای آزاد کردن زمان کارکنان حسابداری برای تمرکز بر کارهای استراتژیک‌تر است.

هوش مصنوعی (AI) یکی از حوزه‌های کلیدی اتوماسیون است که برای تغییر چهره‌ی عملیات حسابداری، ارائه‌ی کارایی، کاهش خطاها و بهینه‌سازی گردش‌های کاری تنظیم شده است و در عین حال به متخصصان در تصمیم‌گیری هم‌زمان با وقوع هر رخداد و بر اساس بینش‌های مبتنی بر داده‌های حسابداری کمک می‌کند. تقاضا برای نرم‌افزارهای حسابداری مبتنی بر هوش مصنوعی، به لطف گسترش شدید پرداخت‌های دیجیتال که به دلیل همه‌گیری به آن دامن زده شده، افزایش یافته است. پردازش پرداخت‌ها هنوز بسیار زمان‌بر است و به شکل دستی صورت می‌گیرد، بنابراین به راحتی می‌توان آن را متحول ساخت. اما ورود ابزارهای اتوماسیون به بازار، بی‌درنگ به کسب‌وکارها این امکان را می‌دهد تا دیدی دقیق‌تر و به موقع داشته باشند.

با افزایش اتوماسیون، متخصصان مالی زمان بیش‌تری برای تمرکز

بر روی مواردی مانند دریافت-پرداخت‌های به موقع و بهبود وصول سایر مطالبات، یا هر مورد دیگری که یک کسب‌وکار نیاز دارد، خواهد داشت.

اگر طی دو سال گذشته چیزی یاد گرفته باشیم، همین الزام است که هم بخش مالی و هم مدیریت باید برای کسب‌وکار برنامه‌ریزی کنند. بخش مالی در جایگاه خوبی برای ارائه‌ی مشاوره در مورد ریسک‌ها و درک آن‌چه در حال حاضر برای اطمینان از بقای آینده مورد نیاز است، قرار دارد.

مدیریت نیاز به دید روشنی از جریان نقدی، ذخایر، سرمایه‌گذاری، فرصت‌های آینده و یا برنامه‌های توسعه دارد. با افزایش اتوماسیون، بخش مالی قادر خواهد بود دامنه‌ی دید خود را گسترش دهد و به سمت ارائه‌ی توصیه‌های ارزش‌آفرین بیش‌تر مانند نحوه‌ی ورود به بازار جدید یا معرفی پیشنهاد تجارت الکترونیک جدید، حرکت کند.

مسائل زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری و پایداری

همچنین آشکار شده است که مسائل پایداری چه میزان برای بقای سازمان‌ها تأثیرگذار هستند، زیرا کسب‌وکارها نه تنها برای امور مالی، بلکه برای پایداری عملیات‌شان به‌طور فزاینده‌ای پاسخگو می‌شوند. مسائل زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری (ESG) در حال تبدیل شدن به نگرانی‌های کلیدی و در عین حال یک جاذبه‌ی بزرگ برای سرمایه‌گذاران جهانی است، زیرا توجه آن‌ها به پایداری و تغییرات آب‌وهوایی متمرکز است و فرصت رشد گسترده‌ای را برای حسابرسی ارائه می‌دهد.

برای بسیاری از شرکت‌ها، الزام فوری به بقا در دنیای پس از همه‌گیری، اولویت اصلی است و روش‌های پایداری ممکن است هنوز در دستورکار آن شرکت‌ها قرار نگیرد. اما کسب‌وکارها باید قابلیت ESG خود را نیز در نظر بگیرند و بدانند که این چیزی است که باید روی آن تمرکز کنند.

همکاری کلیدی است

البته، همکاری نیز دارای اهمیت مبرمی است و وظایف بخش مالی در آینده به عمق و گسترش دانش و مهارت نیاز دارد. اگرچه حرفه‌ی حسابداری قبلاً هم در مسیر تحول قرار گرفته بود، هرچند آهسته. اما ویروس همه‌گیر کووید ۱۹ سازمان‌ها را مجبور کرد سفر دیجیتالی خود را تسریع بخشند. اکنون حرفه‌ی حسابداری باید ثابت کند که از عهده‌ی چالش انطباق بر می‌آیند.

همچنان‌که ما در شرایط عدم اطمینان حرکت می‌کنیم، آن‌چه به‌وضوح احساس می‌شود این است که چگونه سیستم‌های هوشمند می‌توانند امکان اتخاذ تصمیمات بهتر را در کسب‌وکار فراهم کنند و حسابداران چگونه می‌توانند این سیستم‌ها را به نفع خود به کار گیرند. آن‌چه کسب‌وکارها بیش از هر زمان دیگری به آن نیاز دارند، یک حسابدار ماهر در فناوری است، نه حسابداری که صرفاً بر روی مسائل مربوط به انطباق فنی متمرکز باشد. این امر به آن‌ها بستگی دارد که از فرصتی که دوران جدید حسابداری فراهم می‌کند، چگونه به نفع خود و حرفه‌ی حسابداری استفاده کنند.

۱ آگوست ۲۰۲۲، www.accountancyage.com

نقش حسابداران در مبارزه با پول شویی

انطباق با مقررات ضد پول شویی و تحریم‌های اقتصادی نقش مهمی برای حسابداران ایجاد می‌کند، نقشی که اخیراً بیش‌تر هم به چالش کشیده شده است. به عنوان نمونه، جنگ میان روسیه و اوکراین پیچیدگی‌هایی را به همراه داشته‌است که حسابداران سخت تلاش می‌کنند تا آن را حل کنند. همچنین انطباق با تحریم‌های وارد بر روسیه فرایند پیچیده‌ای است، زیرا ردیابی روابط و معاملاتی که با کسب‌وکارها در روسیه مرتبط هستند، دشوار است.

جانانان مارکس، حسابدار رسمی و شریک موسسه‌ی بیکر تیلی که بخش حسابرسی قانونی و حسابرسی رعایت این موسسه را رهبری می‌کند، می‌گوید، وقتی حسابداران در مسائل مربوط به پول شویی و تحریم‌ها به مشتریان کمک می‌کنند، نیاز است که شناخت کاملی از مشتری داشته باشند. وی همچنین در خصوص ریسک حفظ نکردن سطح بالای هوشیاری در چنین مواردی هشدار می‌دهد.

گروه ویژه اقدام مالی (FATF)، که مسئولیت نظارت بر پول شویی جهانی و تأمین مالی تروریسم را بر عهده دارد درباره‌ی ریسک‌های مربوط به جنگ روسیه و اوکراین بیانه‌ی عمومی را صادر کرده و در مورد تأثیر آن بر ریسک پول شویی و فضای تأمین مالی تروریسم و همچنین شفافیت سیستم مالی ابراز نگرانی جدی کرد.

پتانسیل دارایی‌های دیجیتال و رمزارزها برای پول شویی و قرار گرفتن در معرض فعالیت‌های سایبری مخرب بالا است که به عنوان ریسک‌های در حال ظهور توسط FATF شناسایی شده‌اند و می‌تواند شفافیت و ثبات مالی را تضعیف کند.

در همین حال، سند استراتژی ملی مبارزه با تروریسم و سایر تأمین مالی‌های غیرقانونی وزارت خزانه‌داری آمریکا که در ماه می منتشر شد، تأمین مالی غیرقانونی را یک تهدید بزرگ امنیت ملی است ذکر کرده است. در این سند تأکید شده است ما باید روزه‌های فرار را ببندیم، به طور موثر با شرکای بین‌المللی کار کنیم و از فناوری‌های جدید برای مقابله با ریسک‌ها استفاده کنیم.

نقش متخصصان حسابداری

پول شویی فرایندی است که بازیگران آن دارایی‌های به‌دست‌آمده

را به درآمدی قانونی تبدیل می‌کنند. پول شویی از طریق روش‌های مختلفی انجام می‌شود که یکی از آن‌ها سرازیر کردن مقادیر انبوه وجوه به‌دست‌آمده از طریق جرایم در یک کسب‌وکار قانونی دیگر است.

در سراسر جهان، دولت‌ها قوانینی وضع کرده‌اند که با پول شویی مبارزه کنند. بسیاری از آن‌ها به خدمات صنعت حسابداری و به خصوص موسسات ارائه دهنده‌ی خدمات حسابداری برای اجرای فرایندها و کنترل‌های داخلی نیاز دارند تا نظارت و بررسی کنند که یک کسب‌وکار با چه کسانی در ارتباط است. هدف این موسسات و متخصصان حسابداری این است که واقعاً مشتریان و گرایش‌ها و تمایلات آن‌ها را بشناسند تا ناخواسته به مجرمان کمک نکنند پول نامشروع را به پول مشروع مبدل سازند.

اگرچه بانکداری، بازارهای سرمایه، بیمه و صنعت خودرو رایج‌ترین هدف طرح‌های پول شویی هستند، دیگر کسب‌وکارها نیز می‌توانند تحت تأثیر قرار بگیرند. مقررات مربوط به مبارزه با پول شویی در مقایسه با آن‌چه که شرکت‌های صنعتی یا سایر انواع شرکت‌ها باید با آن انطباق داشته باشند برای موسسات مالی بسیار پیچیده‌تر و سخت است.

متخصصان حسابداری با نقش مبارزه با پول شویی عبارتند از:

- حسابدارانی که در حیطه‌های مختلف برای شرکت‌های مختلف کار می‌کنند.

- متخصصان مالیاتی که ممکن است گزارش‌هایی را آماده کنند که معاملات بزرگ یا پرداخت‌های نقدی بزرگ را افشا می‌کند.

- حساب‌رسان داخلی که فرایندها و کنترل‌ها را مورد بررسی قرار می‌دهند تا اطمینان حاصل کنند که سازمان آن‌ها مطابق با مقررات و بهترین رویه‌های عمل فعالیت می‌کند.

- حسابداران دادگاهی که در زمینه‌ی قانونگذاری و اجرای قوانین کار می‌کنند تا پرونده‌هایی علیه افرادی ایجاد کنند که پول شویی می‌کنند.

- حساب‌رسان صورت‌های مالی، که بعید به نظر می‌رسد فعالیت‌های پول شویی را در صورت‌های مالی مورد توجه قرار دهند، اما لازم است مشخص و بررسی کنند که آیا یک مشتری مرتکب اقدامات غیرقانونی می‌شود که بر صورت‌های مالی تأثیر بگذارد.

انجمن حسابداران مدیریت خبره (CIMA) مسئول نظارت بر اجرای مقررات ضد پول شویی توسط اعضا در عمل و تحت قانون انگلستان است (اعضای CIMA که خدمات حسابداری ارائه می‌کنند). تمام اعضا در عمل به قانون فعلی انگلستان در زمینه‌ی مبارزه با پول شویی و تأمین مالی ضد تروریسم (یا در صورتی که خارج از انگلستان فعالیت می‌کنند) متعهد هستند.

در عین حال، CIMA جهت انطباق اعضا با تعهدات خود به انتشار طیف گسترده‌ای از رهنمودها در مورد مبارزه با پول شویی و تأمین مالی تروریسم پرداخته است. CIMA همچنین برای کاهش جرائم اقتصادی انجمن ناظران ضد پول شویی را به طور مشترک مدیریت می‌کند، که نماینده‌ی حرفه‌ی حسابداری انگلستان در زمینه‌ی پول شویی و تأمین مالی تروریسم است. به علاوه، CIMA عضو حزب مبارزه با پول شویی اروپا است که امکان ارتباط قوی با سیاست‌گذاران اتحادیه‌ی اروپا و تصمیم‌گیرندگان را فراهم می‌آورد.

و پذیرش سرمایه از افراد تحت تحریم را برای جلوگیری از ورشکستگی توجیه کنند. شاید کارمند بانک تحت فشار بالا باشد تا تعداد حساب‌ها را افزایش داده و خطوط قرمز را نادیده بگیرد که این منجر به مشکوک شدن سپرده‌های یک مشتری می‌شود.

به هر حال، برای حسابداران و متخصصان مالی بسیار مهم است تا رفتارهای انسانی را درک کنند تا بتوانند فشارها، فرصت‌ها و توجیه‌های عقلی را که نوعاً با پول‌شویی و تقلب همراه هستند تشخیص دهند. به این ترتیب حسابداران باید در مورد گام‌هایی که منجر به تقلب می‌شود، واقعاً آگاه و به شدت هوشیار باشید.

مارکس افزود، بزرگ‌ترین ابزاری که هر فردی می‌تواند امروزه داشته باشد، دانش است. اگر افرادی را ندارید که اهداف کسب‌وکار و ریسک‌های مربوط به رسیدن به آن‌ها را درک کنند، آن‌ها را پیدا کنید. به کارگیری رویکردهای قدیمی در محیط امروز به سادگی کافی نیست. متخصصان مجرب در دسترس ما هستند و می‌توانند به کمک بیایند.

۹ آگوست ۲۰۲۲، www.aicpa.org

انعطاف‌پذیری و ریسک‌های حسابرسی از راه دور

پیشرفت فناوری و دیجیتالی‌شدن، به فرایند حسابرسی سرعت و سهولت بخشیده است. حسابرسان و مشتریانی که براساس جغرافیا از هم جدا شده‌اند، اکنون می‌توانند به صورت آن‌لاین متصل شوند و ساعت‌های طولانی را که صرف جست‌وجو در پرونده‌ها در محل می‌کنند، حذف کنند. حسابرسی از راه دور انعطاف‌پذیری را ارائه می‌دهد، اما ریسک‌هایی نیز دارد. یک رویکرد ترکیبی برای حسابرسی احتمالاً می‌تواند به کاهش این ریسک‌ها کمک کند.

سارا لرد، حسابدار رسمی و حسابرس ارشد مؤسسه‌ی آر اس ام در مینیاپولیس ایالات متحده‌ی آمریکا گفت، در گذشته، ما در محل مشتری مستقر می‌شدیم. اما اکنون، نیازی نیست در دفتر مشتری بنشینیم تا داده‌های‌شان را تحلیل کنیم، این کار را می‌توانیم از دفتر خود و از راه دور انجام دهیم. با این حال جلسات حضوری و مشاهده‌ی فیزیکی موجودی‌ها هنوز الزامی است. عملیات در محیط‌های ترکیبی که بخش‌هایی از حسابرسی در محل و برخی دیگر خارج از محل مشتری هستند، بهترین

کار کردن در این حرفه واقعاً به متخصصان حسابداری اجازه می‌دهد تا رویکرد انتقادی اتخاذ کنند که موجب می‌شود فرایندهای کسب‌وکار در محیط و فرهنگ کنترلی قوی و طبق قاعده و مقررات جلو برود.

یک جز کلیدی از فرایند مبارزه پول‌شویی، تحت عنوان «مشتری خود را بشناس» شناخته می‌شود، فرایندی که واحد تجاری هویت مشتریان خود را تایید کرده و آن‌ها را برای رفتار بالقوه‌ی متقلبانه تحت نظر می‌گیرد. تطابق با تحریم‌ها نیز مستلزم شناخت مشتری است. چراکه در بازارهای جهانی ردیابی شرکت‌هایی که مشمول تحریم‌ها می‌شوند و شاید در تلاش برای پنهان کردن این ارتباطات باشند، مشکل است. وقتی اطلاعات، دیگر در جای اولیه‌ی خود نیست یا این‌که منقضی شده، پیدا کردن اطلاعات دشوار است، و این موضوع می‌تواند ردیابی را به چالش بکشد که نه تنها برای کار کردن در شرایط تحریم، بلکه برای مبارزه با پول‌شویی نیز حیاتی است.

متخصصان حسابداری برای این‌که بیش‌تر در جریان آخرین تکنیک‌های پول‌شویی قرار بگیرند قوانین اجرایی را مطالعه کرده و با آخرین رهنمودها و روندها پیش می‌روند.

متخصصان حسابداری همچنین برای محافظت از منافع عموم در این محیط، با مشاهده زنگ خطر، باید روند بررسی خود را جدی‌تر دنبال می‌کنند. شبکه‌ی اجرایی جرایم مالی ایالات متحده‌ی آمریکا (FinCEN) در ماه مارس به موسسات مالی توصیه کرد مراقب زنگ خطرهایی باشند که می‌تواند در شناسایی تلاش‌ها برای فرار از تحریم‌ها کمک کند.

مثال‌هایی از زنگ خطرهای (FinCEN) عبارتند از:

- استفاده از وسایل نقلیه‌ی شرکت برای مخفی کردن مالکیت، منبع سرمایه، یا کشورهای درگیر در یک معامله.
- استفاده از شرکت‌های صوری برای تبادل حواله‌های بین‌المللی.
- استفاده از اشخاص ثالث برای محافظت از هویت افرادی که به دنبال پنهان کردن منشا یا مالکیت سرمایه هستند.
- حساب‌هایی که افزایش ناگهانی در ارزش را تجربه می‌کنند.
- حساب‌هایی که جدیداً ثبت شده‌اند و برای ارسال یا دریافت پول از یک مؤسسه‌ی مالی تحریم شده تلاش می‌کنند.
- معاملات ارزی غیر معمول خارجی که ممکن است به طور غیر مستقیم شامل موسسات مالی تحریم شده رو باشد.

حسابدارانی که این زنگ خطرها را تشخیص می‌دهند ممکن است به انجام بررسی‌های عمیق‌تر ملزم باشند، این امر به معنی عبور سخت از لایه‌های چندگانه یک معامله است.

مارکس می‌گوید، وقتی از شناخت مشتری صحبت می‌کنید موضوع بسیار جدی‌تر از قبل است و حسابداران باید مشتریان مشتری خود را هم بشناسند. مارکس که هیأت مدیره و مدیران ارشد را در زمینه‌ی مبارزه با تکنیک‌های پول‌شویی و کلاهبرداری آموزش می‌دهد، معتقد است با به کارگیری استراتژی‌های ساده، می‌توان فعالیت‌های غیرقانونی خنثی نمود. اگرچه برخی از موارد وقوع جرائم واقعاً شنیع هستند، اما بسیاری از اوقات تقلب توسط افرادی انجام می‌شود که شرایط‌شان آن‌ها را وادار به عبور از خطوط قرمز می‌کند. شاید شرکت مرتکب جرم در گرفتاری بوده

نتیجه را برای حسابرس و مشتری فراهم می‌کند.

سارا لرد، که همزمان رئیس هیأت استانداردهای حسابرسی انجمن حسابداران رسمی آمریکا است می‌گوید چشم‌انداز به‌شدت تغییر کرده است، درست مانند تمامی جنبه‌های دیگر جامعه، زیرا ما از لحاظ دیجیتالی فعال‌تر شده‌ایم. اما محیط‌های ترکیبی بدون ریسک نیستند و حسابرسی از راه دور چالش‌هایی را ایجاد می‌کند. حسابرسان باید هوشیار بمانند تا اطمینان حاصل کنند که حسابرسی آن‌ها با کیفیت بالا باقی می‌ماند.

نگرانی‌ها در مورد شکاف‌های امنیتی

حسابرسی از راه دور توسط فناوری‌هایی همچون نرم‌افزارهای کنفرانس ویدئویی و با اتصال به نرم‌افزارهای امنیتی، درگاه‌های الکترونیکی، فایل‌های مختلف و سایر امکانات دیجیتالی انجام می‌شود. اما با این امکانات، نگرانی‌های احتمالی در مورد شکاف‌های امنیتی یا مشروعیت اسناد وجود دارد. باربارا لوئیس، حسابدار رسمی و رئیس مؤسسه‌ی کلیفتون لرسون آلن در این باره گفت، نمی‌دانید که آیا سند اصلی را می‌بینید یا نه. پی دی‌ف‌ها قطعاً قابل ویرایش هستند. وقتی صورت‌حساب‌های بانکی را برای ما ارسال می‌کنند، ممکن است افرادی به آن‌ها دست یابند و آن صورت‌حساب‌های بانکی را ویرایش کنند. درست است که حسابرسان می‌توانند با بانک‌ها برای دریافت فایل‌ها به طور مستقیم کار کنند، اما به هر حال اسناد از یک طرف مستقل ارائه می‌شوند.

برای اطمینان از معتبر بودن امضای دیجیتال، فاکتورها و سایر اسناد، کمی دقت و آگاهی بیش‌تر لازم است. اگر موضوعی غیرعادی به نظر می‌رسد، حسابرسان باید گفت‌وگو کنند. همچنین، حسابرسان تنها کسانی نیستند که کار از راه دور را شروع کرده‌اند؛ مشتریان نیز احتمالاً این کار را کرده‌اند و کار از راه دور ممکن است تغییراتی را در شیوه‌های کاری آنان ایجاد کرده باشد و تمام این‌ها را باید در نظر گرفت. آیا مشتری نحوه‌ی انجام کارهای خود را به گونه‌ای تغییر داده است که بر حسابرسی تأثیر می‌گذارد و آیا به این دلیل ریسک بیش‌تری وجود دارد؟ لوئیس بیان کرد، حسابرسان باید بدانند که آیا تغییر در فرایندهای مشتری بر حسابرسی تأثیر می‌گذارد یا خیر و مطمئن شوند که اسناد حسابرسی فرایندهای به روز شده را نشان می‌دهد.

روابط و ارتباطات، منجر به حسابرسی قدرتمند می‌شود

روابط و ارتباطات قوی، بخش جدایی‌ناپذیر هر حسابرسی هستند. لوئیس معتقد است تغییر به سیستم از راه دور، تقویت روابط با مشتریان را دشوار کرده است. اگرچه راهکارهایی مانند ایجاد یک تیم متمرکز بر مشتریان وجود دارد، اما این موضوع مانند داشتن ارتباط شخصی یک به یک نیست.

لوئیس افزود، در کسب‌وکار حسابرسی که مبتنی بر ارتباط است، زمانی که نتوان ارتباط و تعامل را عمیقاً رونق داد، حسابرس در معرض ریسک از دست دادن اعتماد قرار می‌گیرد. با ۱۰۰٪ کار کردن از راه دور، از توانایی حسابرس برای اعمال تردید کاسته می‌شود. حسابرسان امکان گفت‌وگو و توانایی مشاهده‌ی مستقیم نحوه‌ی عملکرد مشتری را از دست می‌دهند. آن‌ها همچنین ممکن است تصویر کاملی از فرهنگ سازمانی واحد مورد

رسیدگی را دریافت نکنند.

لرد گفت، شما با حضور در محل مشتری خیلی موارد را دریافت می‌کنید. اما در محیطی که صرفاً به تماس‌های ویدیویی متکی است، ناتوانی در خواندن زبان بدن و لحن کلامی یا نوسانات کلامی، مانع بزرگی برای حسابرسان است. برای کاهش این چالش، یک چشم‌تیزبین ایجاد کنید و شاید یک نفر دوم را وارد ارتباط کنید تا حواسش به هر خطری در روابط باشد.

یک جدول زمانی طولانی و ناکارآمد

در حالی که حسابرسی از راه دور ساده انگاشته می‌شود، اما می‌تواند فاقد به موقع بودن و کارایی حسابرسی حضوری باشد. به گفته‌ی لوئیس، حواس‌پرتی‌ها در محیط‌های دور رایج‌تر است. اتفاقاتی که در پیرامون شما می‌افتد، تمرکزتان را می‌گیرد و ممکن است با یک ضرب‌الاجل جدی یا یک گرفتاری خانگی، کارتان مختل شود. وی اضافه کرد که از دست دادن بخشی از کنترل یا یک فرایند، در حسابرسی از راه دور بسیار ساده‌تر اتفاق می‌افتد.

لوئیس همچنین به تغییر عمده در کارایی، به خصوص در پایان کار مشتری اشاره کرد. به گفته‌ی وی، زمانی که حسابرس به صورت فیزیکی حضور نداشته باشد، انگیزه‌های مشتری برای ارائه‌ی تمام اسناد لازم کاهش می‌یابد. به نظر می‌رسد که تکمیل فرایند حسابرسی از ابتدا تا انتها توسط حسابرس، کمی بیش‌تر طول می‌کشد، زیرا زمانی که می‌خواهید آن را از راه دور انجام دهید، مشتری توجه لازم را به شما نمی‌دهد و در نتیجه سرعت روند کار را کاهش می‌دهد.

وی گفت که متوجه ذهنیت به‌اصطلاح «از دل برو» هر آن که از دیده برفت» نزد برخی مشتریان شده است. تغییر و به تعویق انداختن ضرب‌الاجل‌ها تا آخرین لحظه به‌سادگی رخ می‌دهد. حسابرسان باید از این موضوع آگاه باشند و برای اطمینان از انجام به موقع حسابرسی‌ها با مشتری هماهنگ باشند.

محیط ترکیبی انعطاف‌پذیر

هم لرد و هم لوئیس موافق حسابرسی‌های ترکیبی هستند و معتقدند بسیاری از کارها را می‌توان خارج از محل انجام داد و می‌توان بخش‌هایی از حسابرسی را که می‌خواهیم در محل انجام دهیم شناسایی کنیم تا مطمئن شویم که کار به شکل کارآمد و مؤثر انجام می‌شود.

برای موثر ماندن، فرایندها و سیستم‌ها باید انعطاف‌پذیر بمانند و حسابرسان نیز باید هوشیار بمانند و خط‌مبنایی از کیفیت را در نظر بگیرند که همچنان کیفیت حسابرسی و اطمینان از کاری که انجام می‌دهیم را فراهم کند.

لرد گفت، اختلال‌ها پشت هم رخ می‌دهند، از همه‌گیری ویروس کرونا به جنگ و تورم و رکود اقتصادی می‌رویم. همیشه چیز جدیدی برای ما هست که باید در نظر بگیریم چگونه می‌تواند اثر فشار، بر صورت‌های مالی اثر بگذارد. حسابرسی‌های ترکیبی پاسخ‌های بهتری را به این تغییرات ارائه می‌دهند و توانایی برقراری تعامل از راه دور برای ما و مشتریان ما واقعاً راه‌کار کاربردی بوده است.

۱۰ آگوست ۲۰۲۲، www.aicpa.org

استخدام در بخش‌های مالی و حسابداری دشوار می‌شود

بر اساس نظرسنجی انجام شده توسط موسسه دیلویت، تقریباً ۸۰ درصد از مدیران منابع انسانی معتقدند برای جذب و حفظ استعدادها در بخش‌های مالی و حسابداری، در سال آتی با چالش مواجه خواهند شد. در وینار اخیر موسسه دیلویت که بر روی آینده‌ی نیروی کار متمرکز بود، به موضوع دشوار شدن جذب استعدادها در سال آینده و لزوم استفاده از راه‌حل‌های استعدادیابی توسط شرکت‌های دولتی و خصوصی تأکید شد. مت‌هارلی، حسابدار رسمی و مدیر ارشد بخش خدمات مشاوره‌ی مالی و ریسک در موسسه دیلویت معتقد است، وقتی بیش از ۷۵ درصد از شرکت‌های دولتی و خصوصی اظهار می‌کنند با چالش‌های استعداد مواجه خواهند شد، این یک مشکل بزرگ است. از سوی دیگر، دستیابی به راه‌کارهایی که چگونه سازمان‌ها می‌توانند با این چالش مقابله کنند تا نیازهایشان را برآورده کنند، تلاش بزرگی می‌طلبد، به ویژه در در زمان فعلی که بخش حسابداری و مالی در حال گذار است و ما شاهد تغییرات زیادی در ارتباط با نحوه و مکان کار افراد و آن‌چه انجام می‌دهند، هستیم. بیش از نیمی از مدیران منابع انسانی، حجم کار را به عنوان محتمل‌ترین عامل ایجاد چالش در جذب استعدادها در سال آینده ذکر کردند، نیاز روزافزون به نیروی کار چه به دلیل افزایش حجم کار ایجاد شده باشد چه به دلیل خروج قابل ملاحظه‌ی افراد (مربوط به استعفا بزرگ) چالش بزرگی است که باید به راه‌کارهایی برای حل آن اندیشیده شود. به علاوه برای جذب افراد، باید به نیاز روزافزون به مهارت‌های فناوری محور (به عنوان مثال، هوش مصنوعی) و نیاز به مهارت‌های فنی مرتبط با استانداردهای حسابداری نیز به عنوان عوامل بسیار مهم، توجه شود. به بیان دیگر، حسابداری دیگر مانند دانستن بدهکار و بستانکار در گذشته نیست. پیدا کردن افراد با مجموعه مهارت‌های منطبق و همسو با نیاز شرکت‌ها، برخی از شرکت‌ها را با مشکل جدی مواجه ساخته است. سه چهارم مدیران منابع انسانی اظهار داشتند، در ۱۲ ماه گذشته با مشکلات حفظ و نگهداری در بخش مالی و حسابداری مواجه بوده است. حدود دو سوم از آن‌ها خروج کارکنان برای تصدی پست‌های پردرآمدتر را به عنوان عامل اصلی این مشکل عنوان کردند، اما حدود یک سوم دلایل دیگری را ذکر کردند. شاید پرداخت حقوق، به عنوان یک عامل ملموس، نخستین موضوعی باشد که ذهن به سمت آن برود، اما این که چه میزان از افراد

قدردانی می‌شود یا چه میزان از آن‌ها حمایت می‌شود یا چه قدر به تعادل میان کار و زندگی، یا انعطاف‌پذیری توجه می‌شود، جملگی از موارد تأثیرگذار هستند. هرلی گفت، شرکت‌ها دیگر نمی‌توانند صرفاً برای حل مشکلات‌شان پول خرج کنند، بنابراین برای حفظ استعدادها و جذب استعدادهای جدید به راهکارهایی فراتر از خلاقیت در نحوه‌ی پرداخت نیاز دارند.
www.journalofaccountancy.com، ۱۸ آگوست ۲۰۲۲

حسابرسی زیر آتش: آیا طوفانی در راه است؟

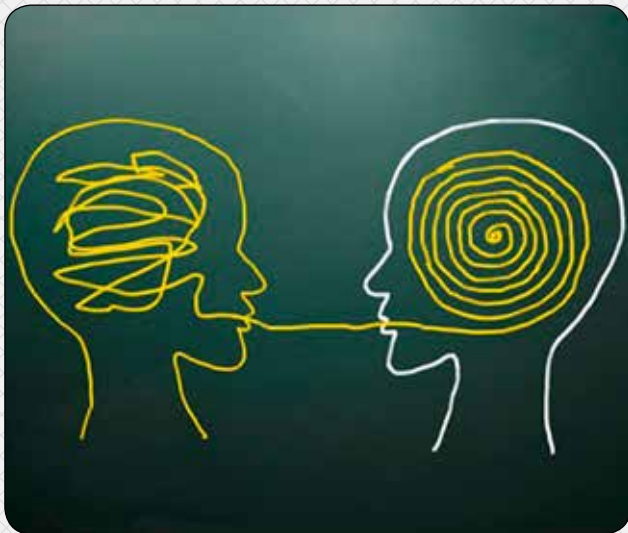

شورای گزارشگری مالی (FRC) اخیراً برنامه‌هایی را برای بازنگری اساسی در ضوابط حاکمیت شرکتی در انگلستان اعلام کرد و علاوه بر این، دستورالعمل‌هایی را برای کمک به حسابرسان در بهبود نحوه‌ی اعمال قضاوت حرفه‌ای آن‌ها منتشر کرد. اصلاحات در مقررات حسابرسی و حاکمیت شرکتی پس از مدت‌ها انتظار حاصل شده است. مشورت خواهی قبلی شورای گزارشگری مالی در مورد استاندارد حسابرسی شماره‌ی ۶۰۰ (حسابرسی‌های صورت‌های مالی گروه) با تمرکز بر تحریف در سطح صورت‌های مالی و الزام به ارتباط قوی بین حسابرسان گروه و بخش، با بررسی هیأت استانداردهای بین المللی حسابرسی و اطمینان بخشی (IAASB) همراه شد. همچنین تجدید نظر در استاندارد شماره‌ی ۵۷۰ (تداوم فعالیت واحد تجاری) که هدف آن، افزایش شفافیت با توجه به مسئولیت‌های حسابرس بود. بررسی‌هایی از این دست همواره به موقع است و مورد استقبال قرار می‌گیرد. آن دسته از حسابرسی‌هایی که اخیراً در انگلستان خبرساز شده‌اند، مربوط به قبل از همه‌گیری کرونا در اوایل سال ۲۰۲۰ بوده‌اند، ظاهراً در زمانی که تمام بررسی‌ها و نظارت‌های لازم وجود داشت و شیوه‌های کاری به‌طور محکم ایجاد شده بود. مشورت خواهی‌ها و به‌طور کلی بازنگری استانداردها در فواصل زمانی منظم، فرصتی برای یادگیری از تجربیات گذشته و بهبود رهنمودها برای آینده است، به ویژه اگر مشخص شود که در زمینه‌ای رهنمود کافی وجود ندارد یا برای رسیدگی به موقعیت‌هایی که پیش بینی نشده‌اند، ناکافی هستند. هنگامی که پیش نویس استانداردها تهیه می‌شوند یا آخرین به روز رسانی در حال انجام است، در برخی موارد می‌تواند زمان قابل ملاحظه‌ای به خود تخصیص دهد.

فشارهای ناشی از همه‌گیری ویروس کرونا

همه‌گیری ویروس کرونا به یک‌باره ظاهر نشد، بلکه آهسته آهسته در

لزام ارتباط شفاف حسابرسان با مشتری برای جلوگیری از مذاکرات ناکارآمد

به نقل از کریس براون، مدیرعامل و مؤسس موسسه‌ی حسابرسی براون و همکاران، حسابداران باید راه بهتری برای هدایت مذاکرات خود با مشتریان بیابند و یا ریسک از دست دادن بازار و تضعیف روحیه‌ی تیم خود را بپذیرند. براون اظهار داشت پرداخت‌های دیر هنگام از سوی مشتریان گاهی اوقات کابوسی هنگامی پیگیری هستند، اما مقابله با این چالش‌ها می‌تواند تأثیر زیادی بر سودآوری و حتی بر حفظ کارکنان داشته باشد. جدا از تأثیر تجاری شفاف سازی مذاکرات میان موسسه و مشتری، اجتناب از مذاکرات ناکارآمد می‌تواند برای رفاه، روحیه و انگیزه‌ی کارکنان تأثیرگذار باشد. این نوع مذاکرات، کار کل تیم را به پایین می‌کشانند و اساساً می‌تواند ارزش کاری را که تیم انجام می‌دهد بی‌ارزش کند، زیرا مانع از این می‌شود که مشتریان احساس کنند، حسابرسان در حال انجام کاری متفاوت هستند.

براون پیشنهاد می‌کند که موسسات نباید سعی کنند از چنین مذاکراتی اجتناب کنند و به جای آن باید تعداد دفعاتی را که ممکن است اتفاق بیفتند را به حداقل برسانند. او می‌گوید، رهبران در این جا فرصت دارند تا مطمئن شوند که ابزارها و فرایندهای مناسب را در جایی که کار را ساده‌تر می‌کنند قرار می‌دهند و روند کار را برای کارکنان، آسان‌تر می‌کنند. در این مورد تعیین انتظارات واضح در شروع فرایند تعامل با مشتری بسیار مهم است. زیرا این امر به مدیریت انتظارات از هر دو طرف کمک می‌کند. نتایج مطالعه‌ای در جولای ۲۰۲۲ نشان داد که موسسات حسابرسی به‌طور متوسط سالانه ۷۰۰۰ پوند به دلیل انجام کارهای خارج از محدوده قرارداد، ضرر می‌کنند.

کلر هارال، شریک موسسه‌ی مور کینگستون اسمیت، همچون براون، غلبه بر مذاکرات ناکارآمد را کلیدی برای رضایت مشتری و کارکنان می‌داند. وی می‌گوید، کسب‌وکارهایی که بالاترین اعتبار را دارند، مذاکرات

سراسر جهان حرکت کرد و همراه با آن محدودیت‌های مختلف نیز وجود داشت، چالش‌های مهمی برای حسابرسان دارای عملیات بین‌المللی که قادر به بازدید از مشتری مربوطه نبودند، بررسی هم پیشگان و ارزیابی دارایی‌های فیزیکی، ایجاد شد. به این ترتیب، آن‌ها مجبور شدند از راه دور و با تکیه بر تماس‌های ویدیویی و مکالمات تلفنی با مدیریت ارشد کار کنند. رویه‌های کاری تغییر کرد و همگام با آن کنترل‌ها و بررسی‌هایی که توسط تیم‌ها و کارکنان مشتریان حسابرسی صورت می‌گرفت، اغلب در یک بازه‌ی زمانی فوق‌العاده کوتاه، شکل گرفت و ریسک خطاها و تقلب‌های بالقوه، عمدی یا غیر عمدی افزایش یافت. با نگاهی به گذشته، همچون بحران بزرگ مالی (سال ۲۰۰۷-۲۰۰۸)، تقلب در بین مدیران میانی، که برای حفظ استانداردهای زندگی خود به دلیل کاهش پاداش‌ها و از بین رفتن کسب‌وکارها مبارزه می‌کردند، افزایش یافت.

به هر حال مقصر اصلی چه کسی است؟

این پرسش مهمی است که آیا انتظارات موجود از حسابرسان و نهادهای تنظیم‌کننده در این شرایط دشوار، منطقی است و آیا شکاف گسترده‌تری بین انتظارات در مورد کیفیت حسابرسی، به ویژه در مورد واحدهای تجاری با منافع عمومی (PIE) و حسابرسان قانونی آن‌ها به وجود آمده است؟ شاید سطح جدیدی از عدم اطمینان وجود داشته باشد که باید در حساب‌هایی که در حال حاضر با رهنمودها، تردیدهای حرفه‌ای و انتظارات ذی‌نفعان موجود مطابقت ندارد، منعکس شود. یا آیا باید به آن‌ها یادآوری شود که مدیریت و حسابرسان پیشگو نیستند و صرفاً به این دلیل که یک شرکت شکست می‌خورد لزوماً به این معنی نیست که شخصی سهل‌انگاری کرده یا تردید حرفه‌ای کافی را به کار نگرفته است. در جایی که صنعت حسابرسی به تغییرات ناگهانی در شرایط عملیاتی واکنش نشان داد، و بدون طی نمودن فرایند بررسی کافی، رهنمودهایی برای شرکت‌ها و حسابرسان، به‌طور عجله‌ای صادر شد و فرایند ردیابی سریع سایر مسائل فنی یا به روز رسانی‌های آتی نیز پدیدار شد.

ایجاد قاعده‌ی جدید

ممکن است در این جا فرصتی برای پیاده سازی تجربیات کسب شده، در نتیجه‌ی همه‌گیری و تغییرات ناگهانی در شرایط عملیاتی، برای حسابرسان وجود داشته باشد. این صنعت اکنون تجربه‌ی بسیار بیش‌تری در زمینه‌های مختلف کسب کرده است. ما همچنین آموخته‌ایم که کسب‌وکارها به دلایل مختلفی از جمله اختلال در زنجیره‌ی تأمین و کمبود نیروی کار ناشی از بیماری و بازنشستگی پیش از موعد دچار مشکل شده‌اند. در چنین شرایطی پیش‌بینی آینده به‌طور فزاینده‌ای دشوار می‌شود، و عملکرد گذشته دیگر هیچ چیزی را ارائه نمی‌دهد، از این رو، FRC تشخیص داده است که دو سال گذشته برای شرکت‌های بورسی «به‌طور ویژه دشوار» بوده است. با نگاهی به آینده، چشم‌انداز رکود اقتصادی و احتمال افزایش تعداد شکست‌های شرکت‌ها، استدلال لزوم اصلاحات را تقویت می‌کند. به این ترتیب صنعت حسابرسی در موقعیت بسیار متفاوتی قرار گرفته و تغییرات بسیار زیادی در افق بلندمدت نیاز است.

۱۰ آگوست ۲۰۲۲، www.accountancyage.com

تا مشتریان آن چه را که نیاز دارند دریافت کنند و کارکنان شما احساس ارزشمندی و انگیزه داشته باشند.
www.accountancy.com، ۹ سپتامبر ۲۰۲۱

انتشار برنامه‌ی اقدام برای مبارزه با فساد و جرائم اقتصادی توسط فدراسیون بین المللی حسابداران

فدراسیون بین‌المللی حسابداران برنامه‌ی استراتژیک اقدام برای مبارزه با فساد و جرائم اقتصادی را در راستای تلاش‌های جهانی حرفه‌ی حسابداری، برای جلوگیری از تقلب در سراسر جهان منتشر کرد. برنامه‌ی اقدام برای مبارزه با فساد و جرائم اقتصادی شامل بیش از ۳۰ اقدام خاص در ۵ حوزه‌ی اصلی آموزش، رویه‌های مستندسازی، تدوین استانداردهای جهانی، مشارکت و رهبری فکری است که باید توسط آیفک و کل حرفه‌ی حسابداری انجام پذیرد. این برنامه با مشارکت ۱۸۰ سازمان عضو آیفک و همچنین گروه‌های مشورتی، شبکه شرکای جهانی و سایر سازمان‌های جهانی تدوین شده است. این برنامه با الهام از برنامه‌ی استراتژیک مبارزه با فساد در حرفه‌ی حقوق، که توسط کانون بین‌المللی وکلای دادگستری تدوین شده است، تهیه گرفته است. برنامه‌ی اقدام برای مبارزه با فساد و جرائم اقتصادی به عنوان یک برنامه‌ی عملی چارچوبی را ارائه می‌دهد که بیان می‌کند چگونه می‌توانیم نقش حرفه‌ی حسابداری را در مبارزه با فساد و جرائم اقتصادی افزایش دهیم و از این طریق برای مبارزه با فساد با سازمان ملل همراه شویم. این چارچوب در پنج حوزه‌ی کلی سازماندهی شده است و شامل بیش از ۳۰ اقدام عملی است که قرار است در طول زمان تکامل یابند. در حالی که بسیاری از اقدامات توسط خود آیفک انجام خواهد شد، اما این برنامه یک برنامه‌ی عملی برای کل حرفه است. آیفک ابراز امیدواری کرد که نهادهای حرفه‌ای حسابداری، شبکه شرکای جهانی و یکایک حسابداران حرفه‌ای از این برنامه حمایت کنند و همچنان در راستای به حداکثر رساندن مشارکت حرفه در زمینه‌ی مبارزه با فساد و جرائم اقتصادی گام بردارند.

www.accountingtoday.com، ۶ سپتامبر ۲۰۲۲

اثربخشی با مشتریان دارند و با موفقیت مسائل را حل می‌کنند که منجر به تقویت روابط و ارجاع به مشتریان جدید می‌شود. هارال اضافه می‌کند که یک برنامه‌ی قوی مراقبت از مشتری در ترکیب با آموزش‌های داخلی اثربخش و ارتباطات شفاف نیز می‌تواند برای پرورش روابط پایدار با مشتری حیاتی باشد. پیچیدگی‌های تعامل با مشتریان هرگز قابل حذف نیست اما می‌تواند کاهش یابد.

درک اهداف شخصی و تجاری مشتریان و کمک به آن‌ها برای دستیابی به این امر، روشی است که آن‌ها مجذوب و راضی خواهند شد. در آخرین گزارش موسسه‌ی دیلویت آمده است که تحول در نحوه‌ی تعامل با مشتریان به زودی همه جا خود را نشان خواهد داد. بر اساس این گزارش، با نزدیک شدن به سال ۲۰۲۵، به‌طور فزاینده‌ای آشکار می‌شود که ترکیب‌های جدیدی از فناوری و نیروی انسانی به محیط کار وارد می‌شوند.

براون بیان می‌کند که با افزایش دیجیتالی شدن، او می‌تواند با اطمینان بیش‌تر مشتریان را در کارهایی که انجام می‌دهند، درگیر کند و به‌گونه‌ای نشان دادن ارزش کار تیمش و دریافت حق الزحمه را آسان‌تر کند. هارال استدلال می‌کند که ایجاد روابط قوی با مشتری می‌تواند به‌سادگی راه‌اندازی یک سیستم بازخورد دوطرفه باشد، چیزی که موسسه‌ی مور کینگستون اسمیت از طریق برنامه‌ی مراقبت از مشتری که رهبری می‌کند به دنبال آن است. وی می‌گوید از طریق برنامه‌ی مراقبت از مشتری، ما روابط قوی ایجاد می‌کنیم و مشتریان خود را تشویق می‌کنیم که اعتماد کنند تا بتوانند از ابتدا با ما صریح و شفاف باشند. در این سیستم، امکان دریافت بازخورد به شکل مستمر وجود دارد، به همین دلیل در اکثر موارد به‌طور کامل مذاکرات ناکارآمد را حذف می‌کند.

توانمندسازی حسابداران حرفه‌ای

در بررسی‌های انجام شده، ۳۸ درصد شرکای موسسات اظهار کردند از واکنش منفی مشتریان در تعاملات و مذاکرات پیچیده، احساس ناخوشایندی داشته‌اند. براون می‌گوید برای حل این مشکل، حسابداران باید برای انجام این گفت و گوها توانمند شوند و روابط با مشتریان خود را بر اساس احترام و درک متقابل ایجاد کنند. وی افزود، این کار باعث می‌شود حسابداران به‌عنوان مشاوران مورد اعتماد مشتری معرفی شوند، که یا رخدادهای ناخوشایند را به‌طور کلی برطرف می‌کنند یا مدیریت آن‌ها را بسیار آسان می‌کند.

هارال موافق است که انجام مذاکرات پیچیده و دشوار، زمانی که رابطه قوی باشد و مشتری مشاوران خود را بشناسد آسان‌تر است. با این حال، او همچنین معتقد است که برای ایجاد روابط قوی، ضروری است که موسسات با نوعی از مشتریان که مناسب سطح موسسه است، ارتباط برقرار کنند. به این ترتیب اگر مشتریانی را جذب می‌کنید که برای موسسه‌ی شما و خدماتی که ارائه می‌دهید مناسب هستند، احتمالاً کار شما را آسان خواهند کرد.

این موضوع توسط یک برنامه‌ی مراقبت از مشتری قوی با تماس منظم پشتیبانی می‌شود، و باید ارائه‌ی خدمات باکیفیت بالا را تضمین کنید،

حمایت وزارت اقتصاد از افزایش ضریب نفوذ و استقلال حرفه‌ای حسابداران رسمی

گزارش نشست اعضای شورای عالی و هیأت مدیره‌ی جامعه حسابداران رسمی ایران با وزیر امور اقتصادی و دارایی

چهارشنبه خوش مان بیاید یا خیر، دولت و نهادهای عمومی، همچنان دست بالا را در همه اقتصاد کشور دارند و بالاخره کسانی که ارتباطاتی با دولت دارند می‌توانند از رانت آن بهره‌مند شوند.

وی افزود: به همین سبب هم است که معتقدم دولت، حسابرس خود را از بخش خصوصی انتخاب نکند، زیرا احتمال این که بعدها بخواهد اراده خودش را در حسابرسی تحمیل کند وجود دارد و بدیهی است، بخش خصوصی، راحت‌تر از بخش دولتی به چنین خواسته‌ای تمکین خواهد کرد.

وزیر اقتصاد یادآور شد: بنابراین نگاه من به مسئله این است که کمک کنیم، بازار شما، توسعه کمی و کیفی پیدا کرده و کیفیت گزارش‌دهی‌ها ارتقا پیدا کند و حتماً نیز باید تلاش کنیم، مرز بین دولت و بخش غیر دولتی مراعات شود، کما این که در بسیاری کشورها نیز وضع بدین گونه است که حسابرسی دولت را یک نهاد ویژه رسمی انجام می‌دهد.

خاندوزی در بخش دیگری از سخنان خود در خصوص اقدامات لازم به منظور افزایش ضریب نفوذ خدمات حسابرسی نیز گفت: ما کاملاً آماده‌ایم که هر پیشنهادی در این زمینه را به شرط این که در نهایت به نفع کل اقتصاد کشور باشد بررسی و اگر نیاز باشد، در قالب تنظیم مقررات یا تصویب قوانین، با همکاری قوه مقننه، اقدام نماییم.

وزیر اقتصاد همچنین با استقبال از پیشنهادات ارائه شده در خصوص تقویت استقلال حرفه‌ای حسابداران رسمی گفت: متأسفانه در حال حاضر این اتهام بر چهره مؤسسات حسابرسی نشست است که این‌ها در تهیه‌ی گزارش‌های خود، واقعاً مستقل و حرفه‌ای نبوده و متأثر از عوامل بیرونی هستند؛ در حالی که به نظر من آن قدر باید دامن این حرفه از حرف و حدیث میرا باشد که مثلاً یک قاضی بتواند قاطعانه بگوید فلان گزارش، به خاطر وجود امضای حسابرس در ذیل آن، کاملاً معتبر است.

وی با بیان این که خوشبختانه همگرایی خوبی در خصوص دفاع از حیثیت و استقلال حرفه‌ای حسابرسی بین ما و شما وجود دارد، تصریح کرد: معتقدم، در این دوره از دولت، شما با موانع کم‌تری برای پیشبرد منطق خودتان در ارتقای استقلال حرفه‌ای و کاهش بسترهای بروز فساد مواجه خواهید بود.

خاندوزی در خاتمه، با توجه به ضرورت طرح بی واسطه نظرات، انتقادات و بررسی مشکلات احتمالی، بر تداوم جلسات این چنینی با اعضای شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران تأکید کرد.

طی نشست که وزیر امور اقتصادی و دارایی با اعضای شورای عالی و هیأت مدیره‌ی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران برگزار کرد دکتر احسان خاندوزی بر حمایت وزارت اقتصاد از افزایش ضریب نفوذ و توسعه‌ی خدمات و استقلال حرفه‌ای حسابداران رسمی تأکید کرد.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران در این نشست که در سی‌ام مردادماه ۱۴۰۱ در محل وزارت امور اقتصادی و دارایی برگزار شد، ابتدا رئیس شورای عالی جامعه گزارش‌ی از ظرفیت تخصصی و توان حرفه‌ای و عملکرد اعضای جامعه ارائه کرد و اهم نگرانی‌ها و دغدغه‌های مؤسسات حسابرسی را در شرایط کنونی برشمرد. دکتر سعید جمشیدی فرد در این زمینه به پایین بودن ضریب نفوذ حسابرسی، پایین بودن حق‌الزحمه‌ی حسابرسی، اصلاح قوانین و مقررات و پی‌آمدهای آن بر کسب‌وکار مؤسسات حسابرسی اشاره و بر انتظارات ناهمگون و نامتناسب از مؤسسات حسابرسی در مبارزه با پول‌شویی، فساد، تقلب رعایت مقررات نهادهای قانونی تأکید کرد و خواستار حمایت وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی از حرفه حسابرسی شدند.

در ادامه‌ی جلسه، دکتر سید احسان خاندوزی طی سخنان مبسوطی اظهار داشت: من در حوزه‌ی بازار خدمات حسابرسی قایل به این هستم که باید تا حد ممکن این بازار در کشور توسعه یابد و معتقدم دولت باید از هر عاملی که به طرف «عرضه» و «تقاضای» این بازار و افزایش اعتماد به خروجی‌های آن کمک کند، حمایت نماید.

به نقل از پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزیر اقتصاد در ادامه گفت: شاید برخی فکر کنند، توسعه طرف «عرضه» در ارائه‌ی خدمات حسابرسی به کیفیت آن لطمه می‌زند اما ما معتقدیم لزوماً این‌طور نیست و سرانه‌ها را هم که در دنیا مقایسه می‌کنیم، می‌بینیم، این دو «ارزش» قابل جمع است؛ یعنی ما می‌توانیم بازار را گسترش دهیم و در عین حال نهاد تنظیم‌گر نیز می‌تواند جوری قانونگذاری کند که از استانداردهای مورد نظر، دور نشویم.

وی در بخش دیگری از سخنان خود اظهار داشت: من معتقدم دستگاه‌های دولتی نباید خودشان بتوانند بین مؤسسات حسابرسی برای گرفتن خدمات، دست به انتخاب بزنند و اعمال نظر کنند که با چه مؤسسه‌ای قرارداد ببندند.

خاندوزی «عدم توازن بخش خصوصی و عمومی» در اقتصاد ایران را به عنوان یک عامل مؤثر در این زمینه مورد اشاره قرار داد و گفت: به هرحال

جلسات شورای عالی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران در سه ماهه‌ی گذشته

چهل و هفتمین جلسه‌ی شورای عالی هفتم

سه‌شنبه سی و یکم خردادماه جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران میزبان چهل و هفتمین نشست شورای عالی هفتم بود.

در آغاز جلسه، دکتر سعید جمشیدی فرد، رئیس شورا، ضمن خیرمقدم و اعلام رسمیت جلسه، ابتدا مصیبت وارده به جناب آقای علی قریشی را تسلیت و نیز انتخاب جناب آقای اسفندیار گرشاسبی به‌عنوان عضو هیأت مدیره‌ی انجمن حساب‌رسان داخلی ایران را تبریک گفتند.

در ادامه و قبل از آغاز طرح دستورجلسات، رئیس شورای عالی در خصوص مصوبه‌ی جلسه‌ی قبل شورای عالی در زمینه‌ی زمان و مکان برگزاری مجمع عمومی سه‌سالانه‌ی انتخاب اعضای شورای عالی دوره‌ی هشتم، بر اساس پیشنهاد هیأت مدیره، با مرور مجدد مصوبه توضیح داد که این مصوبه مطابق فرآیند معمول تصمیم‌گیری در شورا که مشروح مذاکرات آن ضبط است، با نظر مثبت متفق آرا حاضرین به تصویب رسیده و تدوین صورتجلسه مربوط به‌منظور اخذ امضای اعضای شورای عالی طبق روال همیشگی انجام شده است. علاوه بر این، با توجه به انعکاس اطلاعات خلاف واقع در شبکه‌های اجتماعی حرفه، مقرر شد دبیرکل جامعه نسبت به اطلاع‌رسانی مربوط اقدام و نیز بابت توهین، اتهام و درج مطالب نادرست نسبت به ارکان جامعه اقدام مقتضی صورت دهد. نخستین دستورجلسه‌ی شورا، طرح گزارش اقدامات برگزاری مجمع عمومی سه‌سالانه انتخابات اعضای شورای عالی دوره هشتم بود که توسط دبیرکل ارائه شد. بر اساس این گزارش، پیرو همه‌گیری ویروس کرونا و ممنوعیت برگزاری جلسات و تجمعات، هیأت مدیره نسبت به تدوین ضوابط مربوط اقدام و با اخذ مصوبه‌ی شورای عالی و وزیر امور اقتصادی و دارایی نسبت به ایجاد سازوکار برگزاری الکترونیکی مجمع اقدام نمود. اما در این زمینه با سه چالش و مانع اساسی روبرو شد. اول تعارض قانونی بود بدین ترتیب که جامعه خواستار برگزاری مجمع غیرحضوری و آنلاین بود لیکن براساس ضوابط مصوب، برگزاری مجمع به صورت حضوری و الکترونیکی مقرر شده بود و از آن‌جا که حق حضور و حق رأی از حقوق اساسی اعضای جامعه است عدم رعایت ضوابط موجب بطلان مجمع و مستوجب مسئولیت کیفری بود. دوم چالش بهره‌گیری و اجاره‌ی پلت‌فرم‌های موجود بود که الزامات احراز هویت به‌صورت آفلاین از مراجع ذی‌ربط استعلام و بستر و امکان نظارت و کنترل ارکان جامعه بر فرایندهای احراز هویت و امنیت اطلاعات میسر نبود. سوم نیز آن مشکلات مربوط به تولید مستقل سامانه مشتمل بر فرایندهای ریجستری، حضور، احراز هویت، پخش زنده‌ی جلسه، طرح پرسش‌های حاضران، نمایش اسلایدها، اعمال رأی، امضای دیجیتالی فهرست حاضران و صورتجلسات مربوط، امنیت اطلاعات و سوابق و ... بود که نیازمند زیرساخت‌های پرقدرت و مستحکم فناوری اطلاعات، مشارکت حداکثری اعضای جامعه در فراخوان

ریجستری احراز هویت مستقل و نیز هزینه‌های قابل توجه بود. با این حال احتمال اختلات اینترنتی، عدم امکان احراز برخی فرایندهای عملیاتی و ... نیز متصور بود. لذا با توجه به حساسیت انتخابات و ضرورت وجود ضریب حداکثری امنیت و احراز مستقل صحت فرایندهای مربوط امکان برگزاری غیرحضوری و آنلاین انتخابات میسر نشد. بنابراین هیأت مدیره در خرداد ۱۴۰۰ ضمن گزارش موضوع به رئیس شورای عالی و در راستای اصلاح و بهبود فرایندهای موجود به صورت روش جایگزین در آبان ۱۴۰۰ پیشنهاد اصلاح ماده (۸) دستورالعمل برگزاری انتخابات و حذف نصاب ۱۰ درصد جهت تعیین حوزه‌های انتخابیه منطقه‌ای را ارائه و با تصویب شورای عالی و موافقت وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی در اجرای ماده (۹) دستورالعمل یادشده پیشنهاد برگزاری انتخابات در اصفهان، مشهد و تهران به شورای عالی ارائه که با تصویب شورای عالی و نیز اخذ موافقت هیأت عالی نظارت برنامه‌ریزی لازم انجام شده است.

در ادامه هریک از اعضای شورای عالی در این زمینه و نیز مطالب مطروحه در شبکه‌های اجتماعی از این بابت و سایر ابهامات و اتهامات دیدگاه‌های خود را بیان نمودند و به اتفاق آرای اعضای شورای عالی بر تدارک زمینه‌های مشارکت حداکثری اعضای جامعه، رعایت اخلاق و برخورد انضباطی با تشویش‌کنندگان اذهان عمومی تاکید کردند. دستورجلسه‌ی پایانی ادامه‌ی بررسی طرح اساسنامه‌ی بازنگری‌شده‌ی نمونه‌ی مؤسسات حسابرسی بود. پس از طرح پیشنهادهای اعضای شورای عالی و اعمال آن در اساسنامه‌ی نمونه، مقرر شد آخرین نسخه بررسی شده، مطالعه و نقطه‌نظرات باقیمانده تبادل و در جلسه آتی مهیای تصویب نهایی گردد.

چهل و هشتمین جلسه‌ی شورای عالی هفتم

سه‌شنبه بیست و یکم تیرماه جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران میزبان چهل و هشتمین نشست شورای عالی هفتم بود.

در آغاز جلسه، دکتر سعید جمشیدی فرد، رئیس شورا، ضمن خیر مقدم و اعلام رسمیت جلسه، ابتدا فرارسیدن اعیاد قربان و غدیر خم را تبریک گفتند.

در ادامه و قبل از آغاز بررسی دستورجلسات، دبیرکل جامعه گزارشی از فرایند ثبت‌نام داوطلبان هشتمین دوره‌ی انتخاب اعضای شورای عالی ارائه کردند. براساس این گزارش، ثبت‌نام از داوطلبان عضویت در شورای عالی دوره‌ی هشتم از تاریخ دوم لغایت هجدهم تیرماه انجام شد. در این مدت تعداد ۴۵ نفر از اعضای جامعه داوطلب شده‌اند و متعاقباً اسامی داوطلبان جهت تشخیص انطباق صلاحیت با شرایط مقرر به وزارت امور اقتصادی و دارایی ارسال شده است. پس از دریافت اسامی داوطلبان واجد صلاحیت، فهرست مزبور براساس مقررات قانونی در تاریخ ۱۴۰۱/۶/۸ در

روزنامه‌ی کثیرالانتشار «دنیای اقتصاد» درج خواهد شد. همچنین در فرصت دو هفته‌ای تبلیغات و اطلاع‌رسانی داوطلبان، جامعه امکانات لازم را به‌منظور معرفی کلیه‌ی کاندیداها و برنامه‌های آن‌ها فراهم خواهد کرد. هم‌چنین در ادامه دبیرکل جامعه گزارشی از آخرین وضعیت تشکیل نهاد ناظر ارایه کرد. بر این اساس، در وزارت امور اقتصادی و دارایی لایحه‌ی تشکیل «سازمان تنظیم مقررات و نظارت بر امور حسابرسی» و در مجلس شورای اسلامی طرح «نظام جامع حسابداری و حسابرسی» از سال ۱۳۹۴ در جریان بوده است. دیدگاه‌های رسمی جامعه نیز فراخور دعوت به جلسات مربوط در مورد هر دو طرح و لایحه بیان شده است. در حال حاضر لایحه در کمیسیون اقتصادی دولت مطرح و طرح نیز در مرکز پژوهش‌های مجلس در دست بررسی کارشناسی است و حسب دعوت به جلسات مربوط نظرات و دیدگاه‌های ارکان جامعه بیان شده است.

نخستین دستورجلسه‌ی شورا، ارایه‌ی صورت‌های مالی و گزارش فعالیت هیأت مدیره برای سال مالی ۱۴۰۰ بود. بر این اساس، محورهای اصلی گزارش فعالیت هیأت مدیره و گزیده‌ی اقلام صورت‌های مالی جامعه طرح شد و مورد بررسی اعضای شورای عالی قرار گرفت. با توجه به مباحث و دیدگاه‌های اعضای شورای عالی و توضیحات هیأت مدیره در این زمینه، مقرر شد در گزارشگری‌های بعدی نسبت به رعایت و اعمال موارد مطروحه اقدام شود.

دستورجلسه‌ی بعدی استماع گزارش هیأت عالی نظارت در این زمینه بود. گزارش را جناب آقای ناصر توکلی عضو هیأت عالی نظارت قرائت کردند. گزارش حسابرسی سال ۱۴۰۰ جامعه مقبول و در سایر موارد دارای ۴ بند در ارتباط با عدم انجام تکالیف مقرر شورای عالی بود. در این زمینه، ضمن استماع پاسخ هیأت مدیره مقرر شد زمان‌بندی معین در خصوص حصول نتیجه بابت تکالیف مقرر ارایه گردد.

دستورجلسه‌ی پایانی تصویب صورت‌های مالی و گزارش عملکرد هیأت مدیره برای سال مالی ۱۴۰۰ بود که به اتفاق آرا مورد تصویب شورای عالی قرار گرفت و در این خصوص از زحمات اعضای هیأت مدیره و هیأت عالی نظارت تقدیر و تشکر شد.

چهل‌ونهمین جلسه‌ی شورای عالی

سه‌شنبه یازدهم مردادماه جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران میزبان چهل‌ونهمین نشست شورای عالی هفتم بود.

در آغاز جلسه، ضمن گرمی داشت ایام محرم و یادآوری پیام عاشورا، اعضا از درگذشت نابهنگام آقای دکتر عادل آذر اظهار تاسف کردند.

در ادامه دکتر سعید جمشیدی‌فرد، رئیس شورا، نکاتی پیش از دستور مطرح نموده و مورد بحث و تبادل نظر حضار قرار گرفت.

با توجه به انتشار طرح اصلاح ماده واحده توسط کمیسیون اقتصادی مجلس در حالیکه طرح «نظام جامع حسابداری و حسابرسی» از سال‌ها پیش در دستور کار کمیسیون مزبور قرار دارد و همچنین پیشنهادهایی در خصوص اصلاح اساسنامه در وزارت امور اقتصادی و دارایی مطرح شده که از یکپارچگی برخوردار نبوده و مورد اعتراض و نگرانی اعضاست، رئیس

شورا گزارشی از اقدامات انجام شده از سوی اعضای شورا، دبیر کل، اعضای از شورای ادوار و همچنین بسیاری از اعضای دلسوز جامعه بمنظور روشن‌گری از واقعیتهای جامعه و انعکاس اشکالات طرح‌ها و پیشنهادهای به نمایندگان و هیأت رئیسه محترم مجلس اسلامی و دیگر مراجع ذی نفوذ و آگاه و همچنین رسانه‌ها عنوان و از تمامی این اشخاص تشکر و قدردانی کرد. علاوه بر این، ایشان از جلسه روز گذشته با ریاست محترم کمیسیون اقتصادی به‌اتفاق دبیر کل و تنی چند از اعضای محترم شورای ادوار به‌منظور انعکاس نگرانی و دغدغه مرتبط با تعدد پیشنهاد مقررات گذاری برای جامعه بدین ترتیب از نظرات جناب آقای پورابراهیمی گزارش داد که سند اصلی مدنظر کمیسیون همان طرح موسوم به نهاد ناظر بوده و طرح اصلاح ماده واحده نیز در جریان عادی قانونگذاری طی خواهد شد و ممکن است در همان مسیر سند اصلی قرار گیرد و در صورت طرح پیشنهادهای قابل قبول تر اصلاح شود. ضمناً رئیس شورا، اجابت ایشان از دعوت برای حضور در همایش در پیش را به‌اطلاع جلسه رساند. با توجه به گزارش مزبور، اعضا با طرح نظرات خود بر پیگیری فعال، به کارگیری ظرفیتهای جامعه، اطلاع رسانی بموقع و تجهیز امکانات لازم در این زمینه تاکید نمودند.

موضوع دیگر قرائت نامه‌ی خزانه‌دار محترم منضم به مکاتبه‌ای با وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی حاوی پیشنهادهایی برای اصلاح اساسنامه جامعه بود که پس از توضیحات نماینده محترم وزیر و بحث و تبادل نظر، اعضا در عین این‌که ارائه پیشنهاد در این خصوص برای هر شخصی در چارچوب مقررات را مورد استقبال دانسته، نادیده گرفتن مقررات اساسنامه برای اصلاح از سوی نمایندگان اشخاص پیشنهاد دهنده که خود در دوره‌های متعدد شورا حضور داشته و این شورا با دعوت اختصاصی از آنان در جلسات به جایگاه آنان احترام گذاشته‌اند را غیر منطوره و ناشایست تلقی کرد.

در ادامه نامه‌ی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تحت عنوان «نحوه‌ی ممیزی مستندات مالی و اسنادی شرکت‌های تجاری» و ظرفیت خدمات تخصصی و حرفه‌ای ایجاد شده برای حسابداران رسمی مطرح و اعضا ضمن ابراز خشنودی از این بابت بر لزوم فراهم نمودن شرایط لازم برای درخواست متقاضیان خدمات مزبور تاکید نمودند.

نخستین دستورجلسه‌ی شورا، طرح و بررسی گزارش عملکرد سال ۱۴۰۰ شورا بود که به تصویب رسید.

دستور جلسه بعدی پیشنهاد بازنگری شده ضوابط آموزش حرفه‌ای مستمر هیأت مدیره بود که پس از بررسی مجدد و تبادل نظر، با انجام اصلاحاتی در خصوص ترکیب امتیازات و عدم شمول کارکنان در این ضوابط مورد تصویب قرار گرفت.

در دستور جلسه سوم گزارش نظارت حرفه‌ای سال ۱۴۰۰ ارائه و قرائت گردید که اعضا تحلیل و نقطه نظرات خود را در این خصوص اعلام داشتند.

در پایان به‌دلیل کمبود وقت، بررسی اساسنامه‌ی بازنگری شده‌ی نمونه موسسات حسابرسی به جلسه‌ی بعد موکول شد.

ثبت صورت جلسات تصویب صورت های مالی منوط به تأیید حسابدار رسمی است

ثبت صورت جلسات تصویب ترازنامه و سود و زیان شرکت های تجاری در مرجع ثبت شرکت ها منوط به تأیید حسابدار رسمی است.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی جامعه ی حسابداران رسمی ایران، بر اساس مفاد مواد ۲ و ۳ بخشنامه ی مورخ ۱۴۰۱/۵/۸ رییس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور نحوه ی ممیزی مستندات مالی و اسنادی شرکت های تجاری به ترتیب زیر مشخص شد:

در انواع شرکت های تجاری که متقاضی ثبت سرمایه ی غیر نقدی در زمان تأسیس و یا افزایش سرمایه از محل سود، مطالبات، تجدید ارزیابی و سایر موارد تأمین مالی غیر نقدی دارند، مراتب ارزش گذاری اموال غیر نقد به تأیید کارشناس رسمی دادگستری و یا حسابدار

رسمی برسد و به مرجع ثبت ارایه شود. انواع شرکت های تجاری پس از تأیید حسابدار ثبت تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان رسمی امکان پذیر است.

تقدیر و تشکر از خدمات آقای اکبر انتظاری

جامعه ی حسابداران رسمی ایران ضمن تقدیر از زحمات و خدمات حرفه ای جناب آقای اکبر انتظاری برای ایشان سلامتی و موفقیت های هرچه بیش تر آرزومند است.

در این مراسم که در روز سه شنبه ۱۵ ام شهریور ماه ۱۴۰۱ با حضور کارکنان مرکز برگزار شد، آقای مجتبی فراهانی، ریاست مرکز، از زحمات چندین ساله آقای انتظاری تقدیر بعمل آورد و در پایان لوح تقدیر به رسم یادبود به ایشان اهدا گردید.

مراسم تقدیر از آقای اکبر انتظاری، حسابدار رسمی و معاونت پیشین مرکز عالی دادخواهی مالیاتی و تشخیص صلاحیت حرفه ای به مناسبت بازنشستگی ایشان در سالن شهید مطهری وزارت امور اقتصادی و دارایی برگزار شد.